

לקראת שבחת מלכתא

לפנינו פנינים מרתקים מחייהם של רבותינו הקדושים לפי סדר פרשיות השנה
עונת רחמי מיוחדת לנבות לאהבת השם יתברך ויחידתו הקדושה
בניית שבת מלכתא

**הייתי מרצה בסמינרים רבים על יחסי אנוש ועל שלום בית, אני נראה
כאדם מימי הביניים, עם זקן גדול ופאות. כשבאתי לסמינר והתחלתי
להרצות לפני אנשים חילוניים על הנושאים הללו, הם הביטו בי בתייה.
"כנראה, טעינו בכתובת" - הם אמרו לעצמם - נו, באמת..."**

הגה"צ רבי אריה שכטר זצ"ל על תורת חיים

הטובים ביותר, הן לחברה ככלל, והן לבני האדם הנכללים בחברה זו,
כפרטים. אילו חוקים היינו מחוקקים?
כל אחד מהמשתתפים הציע חוקים, שנראו לו חשובים וחיוניים
לקיומה של חברה מתוקנת. רשמנו על הלוח את כל הצעות החוק
שהושמעו. כאשר כל ההצעות היו ערוכות ומסודרות לפנינו, ניסינו
לבדוק, האם יהיה אפשר - במשך מאתיים או שלוש מאות שנה -
לתת לחוקים פרשנויות וכיוונים שלא היו בכונה המקורית של
המחוקק. ומה העלינו? - כל חוק וחוק שהוצע על ידי המשתתפים
החכמים שלנו, היה ניתן לפרשנות ולעיוות עד כדי שינוי הכונה מן

שמים של ימי החנוכה מעיד על מהותם שהרי "חנוכה" הוא מלשון
חינוך.

הקב"ה "מחנך" אותנו על ידי התורה, שהיא תורת חיים. הקב"ה
מצוה עלינו ציוויים רבים שהם מצוות וחוקים, אבל הם גם דרך חיים
והדרכה לאורח החיים המושלם ביותר, כגון: "לא תקום ולא תטור",
"לא תשנא את אחיך בלבבך" ועוד.

כשעולים לתורה מברכים שתי ברכות - לפני הקריאה ולאחריה
נוסח הברכה שלאחר הקריאה הוא: "אשר נתן לנו תורת אמת וחי
עולם נטע בתוכנו".

הקשה המשגיח רבי דן סגל שליט"א: אם זו תורה, זו אמת! וכי יש
תורת ה' שאינה אמת?! לשם מה צריך אפוא לומר שהקדוש ברוך
הוא נתן לנו "תורת אמת"?

הוא ביאר: טבע העולם, שדברים רבים משתנים בו במשך הזמן.
העולם הוא דינמי. אך התורה לעולם אינה משתנה, ולא תשנה אף
פעם. זהו אחד מ"ג עיקרים" - "שזאת התורה לא תהא מוחלפת, ולא
תהא תורה אחרת מאת הבורא יתברך שמו".

התורה היא "תורת אמת", ולעולם אי אפשר לשנות אותה. היא
נצחית!

יש דבר מעניין לספר על זה:

בסמינרים הראשונים שערכנו לחוזרים בתשובה פוטנציאלים,
היו רק אקדמאים. היינו מעבירים יום שלם בהוכחה שהתורה
היא אמת. ישבנו אתם, וחשבנו ביחד: נתאר לעצמנו שאנו רוצים
ליצור חברה חדשה ואיכותית, ואנחנו מבקשים לחוקק את החוקים

הקצה אל הקצה. זה היה חלקו הראשון של השיח.

כל החוקים שהם הציעו - שעליהם המליצו כחוקים חשובים והוגנים - כבר נמצאים בתורה

הייתי מרצה בסמינרים רבים על יחסי אנוש ועל שלום בית, כפי שאתם אולי ידועים, אני נראה כאדם מהעבר, מימי הביניים, עם זקן גדול ופאות. כשבאתי לסמינר והתחלתי להרצות לפני אנשים חילוניים על הנושאים הללו, הם הביטו בי בתהייה. "כנראה, טעינו בכתובת" - הם אמרו לעצמם - "טיפוס כזה ירצה בפנינו על תקשורת בין-אישית ועל יחסי אנוש?! נו, באמת..."

אך לא עברו יותר מחמש דקות וכל המחיצות נפלו. הם נשאבו אל התוכן, הדעות הקדומות והסטיגמות נעלמו. אחד הגורמים שאפשרו לאנשים חילוניים להפתח, ולאחר מכן לחזור בתשובה, היה ההבנה שהם חיו בטעות. הם לא הכירו באמת את היהדות ואת היהודים שומרי התורה והמצוות

החינוך שהתורה מחנכת אותנו הוא חוקי חיים.

ה"חינוך" של הרחוב הוא חוסר-חינוך, ואנחנו רואים לנגד עינינו את התוצאות. אין לאנשים מטרה אמיתית בחיים, אין שמחה אמיתית, ממילא יותרו יותר אנשים מתמכרים לדברים שונים - סמים, אלכוהול וכדומה. גם התמכרות לטכנולוגיה, שהולכת ומחמירה ככל שהטכנולוגיה מתפתחת, היא חלק מאותו אובדן שליטה עצמית. כשאדם מתמכר לגורמים שונים הוא מאבד את הבחירה, ואז הוא הופך להיות כבהמה, שהרי ההבדל בין אדם לבהמה נעוץ בכוח הבחירה.

הגויים רוצים שנלך בדרכיהם ונהיה כמותם. כבר הצהיר על כך המן הרשע באמרו: "ישנו עם אחד מפוזר ומפורד בין העמים בכל מדינות מלכותך... ואת דתי המלך אינם עושים ולמלך אין שוה להניחם" (אסתר ג, ח). הגויים שהולכו את ישראל לגלות, ופזרו אותם במדינות שונות, עשו זאת כדי להחליש את רוחם של היהודים ולהרחיקם מיהדותם. אבל הם שכחו דבר אחד - את הסנהדרין, את "החרש ומסגר". הגויים אל הבינו ולא הכירו את העצמה של החרש והמסגר. מאחר שהסנהדרין נותרה לפליטה, נוצק כח בעם ישראל, ולא התבוללו ולא נטמעו בין העמים.

בתקופתו של מרדכי ארגנו הגויים שמונים ומאת יום של משתה, כדי להכניס את היהודים למעגל החברתי שלהם, להרגיל את עם ישראל ל'סטייל' הגויי. הם ארגנו שבעת ימי משתה עם הפרדה למהדרין, גברים בנפרד ונשים בנפרד. המזון שהוגש שם היה בהכשרים המהודרים ביותר, העיקר לסחוף את עם ישראל ל"תרבות" שלהם.

המשך בעמוד 5

בחלק השני הראינו להם שכל החוקים שהם הציעו - שעליהם המליצו כחוקים חשובים והוגנים, והכרחיים לחברה מתוקנת - כבר נמצאים בתורה. ואז ביקשנו מהם לנסות להצמיד לחוקי התורה פרשנויות שונות, שלא על פי "כוונת המחוקק". הם הפכו את העולם, אימצו בכל הכוח את הראשים האקדמיים שלהם, ולא הצליחו.

אי אפשר להחליף פרשנויות, התורה היא נצחית. נקח דוגמא: על פי חוקי התורה, המרחק בין בית לבית צריכים להיות לפחות ד' אמות, שהם כשני מטר וארבעים ס"מ. באו כמה בורים ועמי הארצות, וטענו שחוק כזה הוא לא רלוונטי היום, וכביכול אין הלכה זו מתאימה לזמן שלנו.

כמובן, אין זה נכון כלל. התורה מתאימה לכל זמן ולכל תקופה. יתרה מזו, התורה היתה הבסיס לבריאת העולם כולו, שהרי הקב"ה "אסתכל באוריתא וברא עלמא". העולם מותאם לתורה, ולא התורה לעולם.

ומהי ההתאמה בנושא של מרחק בין שכנים?

כל אדם שקונה בית, קונה על דעת שהקניה תהיה לפי החוקים הנהוגים ועל פי הכללים של העיריה. אצל כולם מוסכם שהכל כמנהג המדינה. אם כן, הרי זה כאילו מופיע בחוזה סעיף הקובע, שהכל יהיה לפי הכללים הנהוגים כיום. כך נפתרו הבעיות.

כשהייתי ילד, היו אנשים רגילים לומר

כשהייתי ילד, היו אנשים רגילים לומר, שאם החרדים יצטרכו להקים מדינה, הם לא יוכלו לעשות זאת. ולמה? - כי אסור לחלל שבת. שטויות והבלים! התורה נותנת לנו הוראות איך לנהוג בכל מצב. אם יש ח"ו מצב של פיקוח נפש, מחללי שבת, ואין בכך עוון כלל. אם לא מדובר במצב של פיקוח נפש, אפשר להסתדר מצוין גם בלי חילול שבת.

נראה לי, שכיום אף אחד כבר לא טוען את הטענה הזאת, שהיתה בעצם רק סוג של סטיגמה, שמטרתה להשמיץ את החרדים ולהקטין את דמותם. זה מה שמכרו באותן שנים בקיבוצים, על מהותו של היהודי החרדי, אבל לאחר שהכירו חרדים מקורב, הבינו

גליון 'לקראת שבת' יו"ל בחסות
'אמונה וחסד' דפוס וכריכ"ה בע"מ 02-6715501

זיכוי הרבים בהפצת גליון זה
לע"נ הרה"ח בנימין ב"ר דוד צבי רוזנטל זצ"ל
נלב"ע ר"ח אב תשע"ו

תמיד יש עוד איזה חידוש נפלא שעלה לו, ושממש עומד על קצה הלשון והוא מרגיש של 'חייב' לומר אותו, אבל במקום שאמרו לקצר אי אתה רשאי להאריך

הגאון רבי חיים שמרלר שליט"א, רב בית המדרש 'היכל צבי' חסידי צאנז בירושלים, ונשיא ארגון 'הגפן', עם עצות למגידי השיעורים ולכל מי שלומד גמרא, איך משיגים את 'מתיקות התורה'

פ"י נר מצוה ותורה אור (משלי ו כג)

אחד מגדולי מרביצי התורה בדורנו, ששיעוריו המוקלטים על הש"ס כולו, ובשאר מקצועות התורה, כבר הפכו לשם דבר לפני שנים רבות וממשיכים להיות מבוקשים ומואזנים מאוד לאורך שנים, הוא הגאון רבי חיים שמרלר שליט"א, רב בית המדרש 'היכל צבי' חסידי צאנז בירושלים, ונשיא ארגון 'הגפן', הפועל לסייע למעוכבי שידוך למצוא את זיווגם ההגון.

במסגרת פרויקט 'מתיקות התורה', פנינו אל הגר"ח שמרלר שליט"א, וביקשנו ממנו לענות על שתי שאלות העוסקות בנושא זה של 'גישמאק בלימוד'. והרי הדברים לפניכם.

• האם יש לכם המלצה טובה למגידי שיעורים, כיצד יוכלו לשדרג את השיעור שלהם ולהאחיב את הנלמד על המשתתפים בשיעור?

"ידוע מאמר הרב מבריסק זצ"ל, שאמר ש"כשחסר בהבנה, חסר בהסברה", ולכן, ככל שמגיד השיעור יהיה יותר בקי בבהירות מלאה בתוכן השיעור שהוא עומד למסור, כך השיעור יהיה יותר נעים באוזני השומעים, ויערב להם יותר, כי הסברה מצוינת, תורמת להאזנה מצוינת, והניסיון מוכיח בברור שהשיטה הזאת היא השיטה הטובה ביותר.

כמובן שכדאי מאוד לתת גם הקדמה קצרה וקולעת לפני לימוד הגמ', כדי שהלימוד יהיה בהיר וברור, וזה מוסיף הרבה מאוד טעם ותענוג, ללימוד.

אבל כל מגיד שיעור שרוצה להצליח חייב ללמוד ולנכס לעצמו את 'חכמת הקיצור', וזאת מלאכה לא קלה כי הרי מי שרוצה להרביץ תורה רוצה להשפיע עוד ועוד, ותמיד יש עוד איזו הברקה או חידוד או אפילו איזה חידוש נפלא שעלה לו, ושממש עומד על קצה הלשון והוא מרגיש שהוא 'חייב' לומר אותו, אבל האריכות לוקחת את הנעימות, ובמקום שאמרו לקצר אי אתה רשאי להאריך".

• השאלה השניה שלנו: אברך, בחור ישיבה, בעל הבית, שרוצה ללמוד עכשיו דף גמרא, ומבקש מאתנו עצה, איך הוא יוכל להרגיש לפחות משהו מהמתיקות שבדף הגמרא,...

"הכלל הראשון כדי להשיג מתיקות והנאה בתורה, זה ללמוד במקום שלבו חפץ. יש מי שדווקא סוגיות בנזיקין מעניינות אותו במיוחד, ויש מי שיאהב ללמוד דווקא מסכתות מסדר מועד. יש אנשים

שמוצאים תענוג מיוחד דווקא בלימוד הלכה, ואחרים יכולים להעמיק במשך שעות בלימוד חומש עם רש"י ומפרשי התורה הנוספים.

כמובן שצריכים ללמוד הכל, אבל הרי צריכים להתחיל מאיפשהו, ועדיף להתחיל מהמקום שלבו חפץ, ובהמשך יבוא הגישמאק גם ללימודים אחרים.

כשמדובר בבחור שלומד בישיבה, צריכים לעשות זאת כמובן בחכמה ובדעת, בתיאום ובשיתוף עם המשגיח או ראש הישיבה וכדו', ולא להתעלם לחלוטין מסדרי הישיבה שזה דבר שיגרור בעיות רבות אחרות. אבל הניסיון מראה שבמקרים רבים הבעיה היותר גדולה זה החשש מהחברים, מה יאמרו ומה יגידו עלי אם יראו שאני לומד משניות, ועל כגון זה אמרו חז"ל 'לא הביישן למד!'

עצה נוספת וחשובה כמעט באותה מידה, לייצר לעצמו יעדים, למשל, אני רוצה ללמוד את כל ההלכות של מלאכת מבשל, להתחיל ולסיים, זה נותן הרגשה מאוד טובה שהשגתי את מה שהתייגעת. שכשהלימוד אינו בנוי לפי הספקים, קשה להרגיש סיפוק, כל יום לומדים כמה שמספיקים ולמחרת ממשיכים עוד, אין פה אתגר ואין הרגשה של הישג. אבל אם אני מחליט לסיים מסכת, או ללמוד סימן בשו"ע עם כל הנושאים כלים, או להשלים את כל המשניות של סדר זרעים, זה הישג, ועם כל מסכת נוספת שסיימתי אני מתקרב יותר ליעד ויש לי הנאה גדולה מזה".

השיב לו רבינו: "מי שיביט יראה גם היום ניסי שמים! בהחלט אפשר לראות!" השואל לא הרפה, וביקש דוגמא שדרכה יוכל גם הוא להכיר ניסים של ממש, "זה שאדם מחתן את בתו, זה נס ממש!", השיב רבינו בהתרגשות

מרן הגראי"ל שטיינמן זצ"ל, על אמונה וניסים

וַיִּלְבַּשׁ אֶתֹו בְּגָדֵי שֵׁשׁ (מא מב)

סח רבינו: "הגרא"מ שך זצ"ל שאל את הרב מברסק זצ"ל מדוע יש מצוות אמונה, שהרי האמונה כל כך פשוטה! והתשובה לשאלתו היא, רואים כל כך הרבה אפיקורסים - גם רופאים ומדענים - אם כן מוכרח כי כך טבעו של עולם, שגם בעניין פשוט וברור כל כך, אפשר לעקם את השכל ולא לראות, ולכן יש את מצוות האמונה". והיו שהגדירו את המציאות הזאת, שאנשים יכולים להיות כופרים, כנס הגדול ביותר שעשה הקדוש ברוך הוא. וזהו מגורת הכתוב בפסוק "ד' אמר לשכן בערפל".

התבונן כאן בגופך ותמצא את הקדוש ברוך הוא

יהודי שומר מצוות הביא עימו לחדרו של רבינו את אחיו - דוקטור לפיזיקה באוניברסיטה מפורסמת בארצות הברית. הדוקטור טען בפני רבינו: "חיפשתי את הקדוש ברוך הוא ולא מצאתי...". צחק רבינו: "תחפש בבטןך ותמצא! הקדוש ברוך הוא אינו משהו גשמי שמחפשים אותו במיקרוסקופים שבמעבדה שלך... אין צורך לנדוד למרחקים, התבונן כאן בגופך ותמצא את הקדוש ברוך הוא. הבריאה מעידה על הבורא; הבגד מעיד על אורגו".

כל השאלות הן שטויות!

מספרים מפי השמועה, כי פעם נכנס אדם לרבינו ושטח בפניו שאלות באמונה. אמר לו רבינו: "עליך לדעת כי כל השאלות הן שטויות! כל הקושיות בטלות ומבוטלות מול הקושיה האחת: 'וכי יש בירה בלא בעל בירה?!', זו השאלה הגדולה ביותר!". עוד הוסיף להסביר לו: "מדוע מכנים את הכופרים 'כופרים בעיקר'? מפני שהשם יתברך הוא עיקר הכל. בלשון בני אדם כיום מכנים 'פתוח' את מי שירד מעט ברוחניות; וכי זה פתוח? זה סתום! על האדם להיות פתוח, היינו להכיר באמת. ומה היא האמת? שהכל מהקדוש ברוך הוא, והוא מנהיג את העולם ועושה הכל".

הכל בהשגחה

ליל יום טוב ראשון של סוכות. רבינו פנה אל נכדו ואמר לו בהתפעלות: "הבט בשלהבות הנרות: חלקן מהבהבות וחלקן דולקות יפה. גם זה מההשגחה העליונה - איזו שלהבת תהבהב ואיזו לא!"

"זה שאדם מחתן את בתו, זה נס ממש!"

רבינו ישב בחדרו ועסק בניסי יציאת מצרים. מישהו מהנכנסים שאלו בתמימות: "בשעתו יכלו להרגיש את הקדוש ברוך הוא - כי ראו ענני כבוד, עמוד אש לפני המחנה, בארה של מרים וכן הלאה. אבל היום, איך אוכל להרגיש במוחש את מציאותו?".

השיב לו רבינו: "מי שיביט יראה גם היום ניסי שמים! בהחלט אפשר לראות!"

השואל לא הרפה, וביקש דוגמא שדרכה יוכל גם הוא להכיר ניסים של ממש. "זה שאדם מחתן את בתו, זה נס ממש!", השיב רבינו בהתרגשות. "ראה נא מפלאי חסדיו של הבורא בדורנו!"

בחנוכה היו ניסים גלויים

לדוגמא, בפרשת וישב, לכאורה אם נתבונן במהלך הפרשה נראה שיש דברים שנראים כמויותרים. לשם מה התורה מאריכה בסיפור מהלך העניינים של מכירת יוסף וכל מה שמסביב?

"אלא, התורה באה ללמדנו שכל המאורעות העוברים על האדם - גם אלה שנראים לו בתחילה לרעתו - הכל מסובב מן השמים להביא לו בסוף את הגאולה, כמו שרואים בפרשה אצל יוסף הצדיק, שכל שלב בפני עצמו נראה כרעה עבורו, וכאלו אין קשר בין מאורע

למאורע, אך בסוף כל הקצוות נקשרים ומתברר שהכל היה לטובתו, שיהיה מלך ויגאל גם את בני משפחתו".

"כדבר הזה מצינו גם במגילת אסתר: כבר אמר הגר"א שבסיפור המגילה נראה כי אין קשר בין מאורע למאורע, אבל כשקוראים את הכל כתוב לפי הסדר, רואים שהכל מכוון מלמעלה להביא בסופו של דבר לישועה. וזו בעצם הסיבה שבחנוכה אין מגילה ואילו בפורים יש מגילה: בחנוכה היו ניסים גלויים, שכל אחד הבחין בהם והבין שהם ניסים, ואילו בפורים הניסים היו בהסתרה, והיה צורך במגילה שתגלו את מהלך העניינים לפי סדר כדי שנתבונן ונכיר בניסים שנעשו".

"את אותו הדבר אפשר לראות גם בימינו: הנה החזון איש ישב ולמד בוויילנא בשקט ובשלוה, ולפתע החליט יום אחד לעלות לארץ, ללא כל סיבה נראית לעין, ולא הועילו כל הנסיונות להניאו מרצונו זה. בסופו של דבר החזון איש חזק את כל הישוב החדש, ודאג להחדיר בציבור את קיום המצוות התלויות בארץ. הכל בזכותו. היום אנו יודעים איזה חסד עשה עימנו הקדוש ברוך הוא בעלייתו של החזון איש לארץ".

המשך מעמוד 2 | הגה"צ רבי אריה שכטר זצ"ל

מתתיהו בן יוחנן כהן גדול חשמונאי ובניו, כשעמדה מלכות יון הרשעה על עמך ישראל". מה רצו הרשעים? - "להשכיחם תורתך ולהעבירם מחוקי רצונך". הם רצו "להעביר" כדרך אגב. קודם הם יגרמו לנו לרצות לחיות מסטייל שלהם להנות מההנאות שלהם ולדבוק באותה "איכות חיים" מזויפת שלהם, ואז הם יעבירו אותנו מעל "חוקי רצונך".

כאז גם היום. בכל דור עומדים עלינו לכולתנו, על ידי נסיונות בלתי פוסקים להחדיר לתוכנו את הגישה של הגויים לכל ארחות החיים. ישנו איסור מיוחד של "ובחוקותיהם לא תלכו" (ויקרא יח ג), והקדוש ברוך הוא ציוה עלינו לגבי הכנענים: "לא תחיה כל נשמה" (דברים כ, טז), כדי שלא נלמד ממעשיהם. בכמה וכמה מקומות בתורה מובאת האזהרה, שאם לא יסלקו ישראל את הכנענים מהארץ, הם ילמדו ממעשיהם הרעים ח"ו, ויבוא עליהם חורבן.

אנחנו אומרים בהבדלה: "המבדיל בין קדש לחול... בין ישראל לעמים". כפי שהקודש מובדל מן החול, כך עם ישראל צריכים להיות מובדלים מן העמים. וכדי להיות מובדלים, עלינו לדעת ולהבין בבהירות מה קודש ומה חול. ישנן תקופות שבהן העמים מתנהגים כאילו הם בני אדם, אבל צריך לדעת תמיד מי הם העמים ומהי מטרתם, כדי לדעת להזהר מהם.

שאלתי פעם את מורי ורבי הגאון

רבי חיים גריינמן זצ"ל

שאלתי פעם את מורי ורבי הגאון רבי חיים גריינמן זצ"ל: "איך אני יכול להוכיח בקצרה לאדם חילוני, שיש בורא עולם ושהתורה אמת?". ענה לי הרב גריינמן, "תאמר לו, שאנחנו מהווים אחוז אפסי

"אותו דבר היה עם המהרי"ל דיסקין זצ"ל, שהיה רבה של בריסק. משמים גלגלו שסכום כסף שהופקד בידו נגנב, וחשדו בו שידו במעל וכך הוצרך לברוח, והגיע לארץ מבלי שידע מה יהיה ואם תהיה לו משרה כלשהי, ואחר כך ראו שמשמים נשלח לחיזוק הישוב הישן בירושלים".

בשולי הדברים נוסף, כי אותו הדבר ניתן לומר על רבינו: משמים נתנו בליבו להגר מבריסק לשוויץ, יחד עם ידידו הגאון רבי משה סולובייצ'יק זצ"ל ללא סיבה נראית לעין, שכן באותה תקופה עדיין לא החלו רוחות המלחמה לנשב, ואת חיוב גיוסו לצבא אפשר היה להסדיר במאמץ גם באופנים אחרים. והנה, בסופו של דבר הנשארים בבריסק הוכחדו בשואה הנוראה, ואת רבינו וידידו הותיר הקדוש ברוך הוא כמגדלור לשארית הפליטה. הגאון רבי משה סולובייצ'יק היה בשעתו תל תלפיות ואבן שואבת לכל שרידי יהדות אירופה, ואילו רבינו עלה ארצה, וזכה להפריח את עולם התורה ולהיות לנו לעיניים לאורך ימים טובים.

(רבי אהרן ליב')

מהאנושות, ואף על פי כן כל האנושות עוסקת בנו יומם ולילה". ואני מוסיף, שאילו היתה איזו קבוצה קטנה ושולית, שהיתה עושה כל מיני מעשים משונים - ואפילו שטויות והבלים ממש - מישהו היה מתייחס אליה?! לכל היותר, היו אנשים מגחכים לרגע, ואחר כך פונים לעסקיהם, ושכחים את התופעה המוזרה הזאת. אם כן, מה אכפת לגויים, שאנחנו - שהננו קבוצה קטנטונת - נוהגים במנהגים שונים מהם? למה הם מתנכלים לנו, ומתאמצים כל כך לכלות אותנו מבחינה גשמית ו/או רוחנית?

התשובה היא, שעצם הקיום שלנו הוא הוכחה שדרכם אינה נכונה, ואת ההוכחה הזאת הם רוצים למחוק. הם לא יכולים לסבול את ההוכחה החיה והתמידית, שדרך התורה היא הדרך הנכונה.

ימי החנוכה הם ימי שמחה אצל החילונים, בדיוק כמו אצלנו. יתכן, שאפילו שבמידת מה, ימים אלו הנם הרי גורל עבורם יותר מאשר עבורנו, מאחר ולולא אורות החנוכה היו עלולים ליפול עד התהום.

בתקופתו של "החזוהי מלובלין" היה מלשין אחד בעירה, שהיה גורם ליהודים צרות ובעיות רבות, והיה מוסרם לשלטונות. באחד מימי החנוכה הביאו התלמידים לרבי "קויטל" [פתק] ובו רשמו את בקשתם הנרגשת, שהרבי יפעל בכוחותיו להעניש את המלשין בעונש כבד, שלא יוכל עוד להרע לאיש מישראל.

אמר להם הרבי: "כלום יודעים אתם, מה עושה המלשין הזה עכשיו? הוא מרעיש עולמות..."

הלכו התלמידים אל אותו מלשין, ושאלוהו מה עשה באותו יום, בשעה שדיבר הרבי את דברו. הביט בהם המלשין בפליאה ואמר: "מה פרוש? זו היתה שעת ההדלקה, והדלקתי נרות חנוכה".

אפילו הדלקת נרות של אדם שפל, כמו אותו מלשין, פועלת פעולות גדולות בכל העולמות.

(מתוך הספר - אריה שאג, חנוכה)

כדי להימנע מחילול שבת לא עבד כ'שכיר' תחת בעה"ב, אלא כ'עצמאי', כשהוא משמש כ'צבעי' ומכיון שלא למד את המקצוע, ברוב המקרים היו נצבעים קירות הבית - כ"א בצבע שונה, ולתדהמת 'בעלי הבתים' היה עונה, מה... וכי לא שמעתם... שכך היה המאדע (style) האחרונה בפאריז... הללו נתביישו ב'בורותם', שתקו ונתנו שכרו משלם

הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א על הטובות שבדבר ד'

הבחין ר"מ ב'חדר' נטוש - מלא ב'שמאטעס' ושמאנצעס

לקראת נישואי ר' משה, שלח האח סכום נכבד, כדי שר"מ ובני ביתו יקימו מזה איזה השקעה ו'קרן' הנושאת פירות, וכך יתפרנסו בכבוד, אבל, אדהכי והכי לא הושקעו המעות, ומשם נתפרנסו, עד ש'כליא קרנא', והגיעו ר"מ וב"ב למחזור ב'פת לחם' ויזעקו אל אחיהם בצר להם, אנא, ממצוקותינו הצילנו, נכמרו רחמיו של ר"א, הוסיף יגיעה על יגיעתו, אסף שוב סכום נכבד, ושלחם למדינת רומני', תוך שהוא מתנה 'תנאי' שהפעם לא יאכלו את המעות, רק ישקיעו אותם בשום שכל ודעת, בדעה בינה והשכל, למען יעמוד הקרן לאורך ימים ושנים טובות... סבר ר"מ וקיבל ומיד החל לתור אחר 'עסק' מרוויח, ויהי בעלות הבוקר (באחד הימים) כשהוא עובר ברחובה של עיר, הבחין ר"מ ב'חדר' נטוש - מלא ב'שמאטעס' ושמאנצעס (סחבות ושיירי חפצים שאין לבעליהם כל חפץ בהם), ב'מרכז העיר, ובחדותו הבין שאפשר להפוך את החדר ל'פינת יקרת' - חנות נעימה ונוחה לטובת תושבי המקום, משם יכנס רווח נאה ומכובד לבעלי החנות... מיד בא ר"מ בידן ודברים עם בעלי המקום שהסכים על אתר להשכיר את החדר תמורת כמה פרוטות, בזריזות הזמין ר"מ

בפרשתן (מג ו), 'למה הרעותם לי להגיד לאיש העוד לכם אח', ובמדרש (בר"ר צא י) אמר הקב"ה 'אני עוסק להמליך את בנו במצרים והוא אומר 'למה הרעותם לי להגיד לאיש העוד לכם אח'. וכתב הרמח"ל (דעת תבונות פ"ה בד"ה ואמנם) וזה בנה אב, שלכל עילוי שרוצה הקב"ה לתת לאדם או לעולם, הנה אין מזדמן לו הטוב אלא מתוך עומק עצה נסתרת, על כן יקרה לו קודם לכן צער. וכענין שאמרו ז"ל (ברכות ה.) 'שלש מתנות טובות נתן הקב"ה לישראל וכולן לא נתנן אלא על ידי יסורים', עכ"ל. והוא נוגע לדידן, איש איש בנגעו ובמכאובו, דע לך, כי אין בידינו להבין דעת עליון, אבל זאת תדע, ההסתרה והיסורים הינם הקדמה לטובה, 'ומכשירין את האדם לקבל הטובה, והכל נהיה בדבר ה'

איש יהודי צדיק וחסיד היה בעי"ת וויליאמסבורג ושמו הרה"ח רבי משה גאלדהירש זצ"ל, נלב"ע בשיבה טובה הוא ונוות ביתו ביום אחד בר"ח סיון תשנ"ח כשהם מותירים אחריהם דורות ישרים מבורכים, יראים ושלמים לעשות ולמאות בלעה"ר. והרי לפניכם מעשה נורא - בזכותו ניצלו חייהם וחיי הדורות הבאים אחריהם, בעיר 'גורא המורא' נושא רבי משה למזל"ט עב"ג שהייתה יתומה מאב למשפחת ראזנבערג (לערך בשנת תר"צ), אחרי מות אביה רבי אהרן ארי' זצ"ל החליט בנו - אחיה רבי אברהם לכלכל את אמו האלמנה ולהשיא את אחיו ואחיותיו היתומים, לשם כך עזב במסירות נפש את אדמת רומני' והרחיק נדוד לארה"ב שם התייגע ועמל קשה להרוויח מעות לשלחם לרומני' למחיה ולהכנסת כלה לחופתה (באותם השנים הייתה ארה"ב מקום סכנה ברוחניות, ובכל אותו הזמן ששהה ר"א בארה"ב, לא נכנסה אמו הצדקנית לישן במיטה, כמו"כ לא הכניסה אפילו כף אחד של בשר לפיה, והכל לזכות בנה השווה בניכר, ואכן ר"א עמד בצדקותו וחסידותו אף בארץ ניכר, וכדי להימנע מחילול שבת לא עבד כ'שכיר' תחת בעה"ב, אלא כ'עצמאי', כשהוא משמש כ'צבעי' (קאלעכער, painter), ומכיון שלא למד את המקצוע לכן ברוב המקרים היו נצבעים קירות הבית - כ"א בצבע שונה מהקיר הצמוד אליו, ולתדהמת 'בעלי הבתים' היה עונה, מה... וכי לא שמעתם... שכך היה המאדע (מודה, style) האחרונה בפאריז... הללו נתביישו ב'בורותם', שתקו ונתנו שכרו (משלם).

(ויתבאר תיבת 'לפני האיש' כמו שאומר 'קודם'), וממילא בבואכם לפני האיש יתן לו ה' רחמים לרחם עליכם.

ערך אחד התושבים 'שיפוצים' בביתו

שמעתי מ'מגיד מישרים', דורש טוב לעמו, פמ"מ, ה"ה הרה"ג רבי יעקב שיש שליט"א, מעשה ששמע מבעלי המעשה, באחת הערים השוכנות לא הרחק מע"ת בני ברק ערך אחד התושבים 'שיפוצים' בביתו, הלה בנה והרחיב, וקיים בעצמו 'ופרצת ימה וקדמה צפונה ונגבה', וכדינו של הלולב אשר מוליכים אותו 'מעלה מטה ולארבע רוחות', ה'בניה' הפריעה מאד לכל שכניו, אבל הללו מילאו פיהם מים, שתקו ולא העירו לו מאומה. ויהי לתקופת השנה הוכרח אחד השכנים אשר דירתו נמצאת בקומה הגבוהה שבאותו בנין, להרחיב את ביתו, כי נעשה ביתו צר מהכיל את כל בני משפחתו, אלא, שביקש לישב בשלווה, מיד קפץ עליו רוגזו של השכן מלמטה - זה שבנה אך לפני כשנה, הלה לא נתן לו מנוח, יומם ולילה עם טענות ומענות, ולא עוד, אלא שהפסיקו כמה פעמים באמצע הבניה, ה'עליון' שבס"ה בנה על שטחו הפרטי ולא התרחב כאותו הראשון על חשבון שטחי הציבור (ששתקו ולא מיחו בידו), רצה למחות בידו, וכי כך משיבים רעה תחת טובה וכו'... וכי שכחת שאך לפני זמן קצר הרעשת והפרעת לכולנו ולא עצרנו בעדך מאומה... אבל, בכוחות אדירים התאפק, שתק ולא ענהו מאומה.

ויהי בחצי היום, כששהה העליון בביתו לצל הטלפון שבביתו, ומצדו השני היו הנהלת ישיבה מפורסמת בע"ת בני ברק, היום והם מחפשים עתה למנות 'מנהל' (גשמי) לישיבתם, ברצונם לברר על טיבו של 'שכן' זה (שכבר יושב בביתו כמחצית השנה כשהוא מחוסר פרנסה) הנודע כ'בר הכי' (חברה'מן גדול), מיד עלה בו רצון להשמיץ ולהכפיש את שמו של שכנו ה'רודף' אותו יומם ולילה ללא כל צדק... אלא ששוב גבר על יצרו, וענה להנהלת הישיבה, עתה עסוק אנכי בבית'י ב'טפי' התלויים בי, אבקשם לחזור אלי בעוד כשעה, בכל אותו שעה נערכה מלחמה במוחו ולבו של האיש, בין יצר טוב ליצר הרע, זה טוען, מצד היושר עליך 'להציל' את הישיבה מבר נש זה, ולאידך, הרי שכן זה מחוסר פרנסה זה כמחצית שנה, ומי יודע, אולי לכן הוא רודף אותי... מה גם שבכשרונותיו יש בידו לנהל כראוי את הישיבה... כעבור שעה, פנו אליו שוב מהנהלת הישיבה, פתח הלה את פיו בדברי שבח והמלצות טובות, ובטוב טעם ודעת מנה את מעלותיו של שכנו, ועד כמה טובה וברכה ינחלו כשהלה יהיה 'מנהל' שלהם... ואכן הם בחרו בו כמנהל תמורת שכר נאה. וראה זה פלא. כי גם בני ביתו של ה'מליץ טוב' חיפשו 'עבודה' כשנה שלימה, את 'קורות חייהם' כבר שלחו לכמה וכמה מוסדות, ומכולם נענו כי כרגע אינם צריכים... מה עשה הקב"ה, באותו זמן שהללו גברו על עצמם ועל רגשותיהם, מיד פנו מאחד המוסדות החשובים אל נוות ביתו, קראו אותה ל'ראיון', ועל אתר קיבלה תפקיד חשוב, ומשכורתה שלימה מן השמים - ונמצאו מרוויחים פי כמה וכמה מכל מנת סבלם שסבלו. כי המוותר אינו מפסיד לעולם.

בעלי מלאכה, רוקנו את המחסן מכל ה'מציאות' שבו, סידו וכיירו את הכתלים, האירו את המקום כראוי וכנכון, ומשקיבל המקום 'פנים חדשות', העמידו 'מדפים' למילוי ה'סחורה' שכבר הזמין ר' משה, אלא שאז קפץ עליו 'בעל הבית' באמרו, לא ידעתי שברשותי 'נכס' יקר וטוב כל כך - באמצע העיר, הייתי רוצה לחזור ב'... ר"מ לא אבד עשתונותיו, ובשלוות הנפש ענהו, הרי הכסף (שהשקעתי) בא אלי מצד זוגתי, על כך 'איזיל ואימליך' בדעתה, כשמוע הרבנית את שאלתו, אמרה לו, **א איז בעהט, געב איהם** (יהודי מבקש טובתך תן לו), וכך עשה... (כל ימיו היה ר"מ מספר בהתרגשות, שלא ארכו הימים, ובתוך שבועיים נלב"ע בעל הבית, כך שאם היה מתווכח עמו, היה לבו נוקפו כל ימיו שמא הוא אשם במיתתו).

שוב שמע ר' אברהם כי אחותו וגיסו נותרו בשנית כ'בטלנים'

שוב שמע ר' אברהם כי אחותו וגיסו נותרו בשנית כ'בטלנים' ערומים וחסרי כל (לאחר שכל הכסף ירד לטמיון בהשקעתם בשיפוץ המקום), חשב ר"א לעצמו, וכי 'תכלית' הוא שאשלה בשלישית מעות 'נדן' עבורם, שלח לאמר להם, הנה רוצה אני להעמיד אתכם על דרך המלך, אבל זאת עשו, בואו הנה, לארה"ב, וכאן אוכל להעמיד אתכם על דרך טוב בפרנסה טובה, תוך שימת עין על מעשיכם, וכן עשו ר"מ וזוגתו הפליגו באניה בלב ים עד יבשת ארה"ב, שמה הגיעו בשנת תרצ"ט, **ואניה זו הייתה ההפלגה האחרונה טרם פרוץ ה'מלחמה'**, ראה נא והביטה בגדולת הוותרנות, הצילה אותם ואת זרעם אחריהם.

הוספה נפלאה הוסיף בנו הרה"ח ר' פייבוש שליט"א, אחרי פטירת ר"מ וזוגתו באותו יום - מה שלא נשמע כמות זה רק בימי ה'מלחמה'... כי מי יודע, שמא ואולי נגזר על ר"מ וב"ב למות יחדיו במלחמה, ובזכות הוויתור נוסף להם שישים שנות חיים, עד שנתבקשו יחדיו לישיבה של מעלה בשיבה טובה זקנים ושבעי ימים (כששמע כ"ק האדמו"ר מבאיאן שליט"א את דבר המעשה, נענה ואמר 'מצוה לפרסם' למען ידעו דור אחרון כי המוותר ידו על העליונה, ורווחים גדולים יהיו מנת חלקו).

וכעין זה כבר מצינו להגה"ק רבי שלמה קלוגר (אמרי שפר בפרשתן) המבאר את הכתוב בפרשתן (מג יד) 'וקל ש-ד-י יתן לכם רחמים לפני האיש', ולכאורה קשה מהו יתן לכם, והיה צ"ל יתן עליכם רחמים וכדומה, שהרי כוונת הדברים שה' יתן בלב האיש שירחם עליהם, ולא שהם ירחמו. אלא ביאורו, בראות יעקב אבינו שבניו זקוקים עתה לרחמי שמים מרובים, כי זה 'האיש' נוהג אתם ביד קשה - שמעון איננו ואף את בנימין עומדים הם לקחת ומי יודע מה יעלה בגורלו, ומה יעלה בגורל כל הבנים הנחשדים כמרגלים... מה עשה, ידע שהקב"ה מתנהג עם בני האדם ב'מידה כנגד מידה', וכן אמרו חז"ל (שבת קנא:): 'כל המרחם על הבריות מרחמים עליו מן השמים', על כן בירכם 'וקל ש-ד-י יתן לכם רחמים' - שיגלגל לפניכם שתרחמו על הבריות, **לפני האיש' - קודם שתגיעו אל האיש**

"בגיל 15 הייתי בא לבית הכנסת, מבקש מהרב רשות, והייתי דורש בפני קהל של מבוגרים.. אני בעצמי לא מבין איך לא פחדתי ולא נרתעתי מאימת הקהל..."

חבר מועצת חכמי התורה וראש ישיבת 'אור החיים',

הגאון רבי ראובן אלבו שליט"א, בשיחה מרתקת, ל'לקראת שבת' מלאת הוד ומעוררת

השראה, כיצד הכל התחיל, איך נבנתה האימפריה האדירה של ההחזרה בתשובה, ועל העתיד

יעקב א. לוסטיגמן

בשולי שכונת הבוכרים בירושלים מתנוסס לתפארה הקומפלקס הענק של ישיבת 'אור החיים', שבראשה עומד חבר מועצת חכמי התורה הגאון הגדול רבי ראובן אלבו שליט"א, ראש ישיבת 'אור החיים', ומגדולי המחזירים בתשובה בדורנו.

עמדנו שם, בשולי בית המדרש, והבטנו בהתרגשות רבה על המחזה המופלא הזה. "רוב תלמידי החכמים שאתה רואה כאן", לחש על אוזני אחד ממלווי, "לא נולדו בבתים של שומרי תורה ומצוות. הם באים מלב ליבה של החברה הישראלית, מרעננה, כפר סבא, תל אביב, ראשון לציון.

"הם קצינים מצטיינים, סטודנטים מבריקים במיטב האוניברסיטאות, עורכי דין עתידיים, כאלו שכבר החלו בלימודי רפואה או מנהל עסקים וכלכלה. יש כאן גם ילדי שמנת, שגדלו בבתים עשירים ומלאים בכל טוב. רק דבר אחד חסר להם: טעם בחיים..."

"ואת הטעם הזה הם מצאו כאן, בבית המדרש השוקק חיים, בין דפי הגמרא המצהיבים. פה הם מצאו את טעם החיים. כאן הם כמו נולדו מחדש."

מי שאינו מכיר, חשב ששישיבת 'אור החיים' היא ישיבה אחת מיני רבות לבעלי תשובה. אולי הטובה שבהן, אבל עדיין, ישיבה.

בפועל מדובר בהרבה יותר. 'אור החיים' זאת קהילה אדירה, המונה אלפי בוגרים של הישיבה הפזורים בכל רחבי הארץ. רבים מהם כבר מכהנים בעצמם כרבני קהילות שהקימו מאילת ועד קריית שמונה.

הגאון רבי ראובן אלבו, מנצח על המלאכה. סדר יומו מלא וגדוש במסירת שיעורים, ומענה לשאלות המגיעות מתלמידיו הרבים. הוא הרוח החיה שסביבה מושתתת הקהילה כולה. האהבה העצומה שהיא מפגינה לתלמידיו, יש בה כדי להמיס לבבות אבן קפואים וחסרי רגש. החיוך שלו יכול להרים תלמיד שרוחו שבורה, ולמלא את כל השבוע הקרוב שלו בשמחה. אחרי כל דרשה של ראש הישיבה, מרגישים התלמידים כאילו ניתנה בהם רוח חדשה, והוא, הרב אלבו שליט"א, מתאמץ בכל כוחותיו לעמוד בקצב ולהרעיף על תלמידיו אהוביו מקסימום אהבה והדרכה במינימום זמן.

לפני כ-3 שנים לקראת ימי החנוכה זכינו להיכנס אל ראש הישיבה שליט"א, ושמענו ממנו דברי חיזוק והדרכה המיועדים לצעירים

מתחזקים המתחילים את דרכם בעולם התשובה, תחום נרחב ועיקרי מאוד בפעילותו של ארגון 'אחינו' - זרוע החיזוק של 'דרשו'.
אנו מביאים שיחה זאת שוב עתה.

בשולי השיחה ההיא, ביקשנו מראש הישיבה שיספר גם לקוראי 'לקראת שבת', כיצד הגיע למקום שהגיע, כשגדול מחזירי התשובה בדורנו, וכיצד זכה להרביץ תורה לאלפים ורבבות בסייעתא דשמיא על ידי תלמידיו ותלמידי תלמידיו שגם הם כבר הפכו ברבות השנים למרביצי תורה גדולים בעצמם.

• איך ראש הישיבה הגיע בכלל לנושא הזה של החזרה בתשובה? "האמת אולי אסור לי להגיד", משיב לנו ראש הישיבה שליט"א, "אבל הקדוש ברוך הוא ברא אותי בצורה כזו.

"כך אני מרגיש, הכל שלו יתברך. תאמינו ש'ה' ברא אותי כך, זה לא משהו שעבדתי עליו או התאמצתי להצליח בו. אני מילדות, מילדות אני מרגיש ככה. הייתי ניגש לאנשים שלא שמרו תורה ומצוות ואומר להם באהבה, למה? למה אתה לא מתפלל? למה אתה לא נכנס לשיעור תורה? בוא, בוא תשמע דבר תורה. בוא תקרא משהו, תכנס לבית הכנסת בוא..."

"אני לא יודע איך זה יצא לי מהפה דיבורים כאלו. ככה נולדתי,

היתה לי משיכה לעניין הזה של לקרב אנשים, להציע להם להיכנס לשיעור.

"בגיל חמש עשרה, אולי אפילו קודם, כבר הייתי אומר דרשות בבית הכנסת. הייתי בישיבה קטנה, ההורים שלי גרו בטבריה, בשיכון ד'. הייתי מגיע לשבת הביתה, ומבקש מהרב של בית הכנסת לדבר. הוא היה מאשר לי ואני ניגשתי לתיבה, דפקתי עליה שתי דפיקות והתחלתי לדבר ברשות הקהל הקדוש וכו'..."

ניחוח עז של נוסטלגיה מציף את לשכתי של ראש הישיבה שליט"א כשהוא נזכר באותם ימים: "אני שומע שמספרים כל מיני סיפורים איך התחלתי ואיך הגעתי לישיבה וכו'", מספר ראש הישיבה בחיוך, "אבל זה לא נכון. הסיפור האמיתי הוא כזה..."

"מיד כשהגענו ממרוקו לארץ, נכנסתי ללמוד בתלמוד תורה של פועלי אגודת ישראל. הייתי אז כבן 11 וחצי או 12. למדנו חצי יום גמרא והלכה. הלכות שמיטה, הלכות מעשרות, הלכות כלאיים, למדנו מצוות התלויות בארץ.

"מיד לאחר בר המצוה שלי נכנסתי לישיבה, לישיבת 'תפארת ישראל' בחיפה - ישיבה קדושה וטהורה. כשנכנסתי לישיבה למדו הסוגיה של רבי חנינא סגן הכהנים במסכת פסחים, הסוגיה הנלמדת בימים אלו בדף היומי.

"מיד כשהגעתי לקח אותי הרב רפאל שפירא זצ"ל, בן דודו של הרב מבריסק ובנו של רבי איסר שפירא זצ"ל שהיה גאון עולם, מנכדיו של הגאון רבי חיים מוולוז'ין.

"הוא אמר לי מה אתה יודע? ... אמרתי לו למדנו גמרא בבא מציעא, למדנו קצת, כמה דפים פה שם בתלמוד התורה של פא". אמר לי הרב שפירא, אתה נכנס לשיעור ב', תלמד אצלי.

"אמרתי לו שאני רק בן 13 ואני לא כל כך יודע ללמוד, אבל הוא אמר "תכנס לשיעור, אל תדאג..."

"אתם יודעים מה? נהייתי לא רק תלמיד של הרב שפירא, אלא היינו גם בידידות גדולה מאד. הייתי בן בית אצלו, ממש את כל הנשמה הוא נתן לי, ממש ככה.

"וב"ה' יתברך זיכה אותי וגם הראש ישיבה זצ"ל שהיה חמיו של הרב שפירא, הגאון רבי דב מאיר רובמן זצ"ל, שהיה קדוש עליון, קירב אותי מאוד וזכיתי להיות בן בית גם אצלו, ממש בן בית כאילו הייתי בנו היחיד, על כל המשתמע מכך.

• מדי פעם היה ראש הישיבה חוזר לטבריה, להורים...

"בוודאי, בכל פעם לפני שחזרתי הביתה להורים הייתי נכנס לראש הישיבה ואומר לו, הרב, אם אני אדרוש בבית הכנסת, על מה אני אדרוש? והוא היה עונה לי: אתה תגיד להם ככה, תגיד להם ככה. היה אומר לי מה לדרוש.

"הייתי בא לבית הכנסת, מבקש מהרב רשות, ולאחר מכן דופק בתיבה והייתי דורש בפני קהל של מבוגרים. זה מולד, זאת מתנה משמים, באמת אני לא מבין, אני בעצמי לא מבין איך לא פחדתי ולא נרתעתי מאימת הקהל אימתא דציבורא. הקב"ה הוליד אותי בצורה כזו..."

• כלומר זה לא שהרב החליט, אני רוצה להיות רב או ראש ישיבה, אני רוצה לדרוש בפני קהל...

"לא", משיב הרב אלבוז בנחרצות, "לא! לא החלטתי! זה בא באופן טבעי, בלי שהתכוונתי לכך. מה שכן, היה לי כאב גדול מאוד ממה שעשו לעם ישראל. הם ניסו לבנות 'דגם חדש' של יהודי, שעובד בחקלאות ומפתח את הגוף וכדו' חלילה וחס.

"עם ישראל זה לא מה שהם חושבים, מה שהם רוצים לעשות שהדגם של העם היהודי יהיה בצורה כזו של עבדא בהפקרא ניחא ליה, שיעשו כטוב בעיניהם בלי שבת בלי תורה בלי מצוות. זה לא ייתכן, זה לא העם היהודי!!! זה לא העם היהודי, פשוטו כמשמעו!

"העם היהודי זה עם התורה, עם שקשור עם התורה שלו, כמו שאומר רבי סעדיה גאון "אין אומה זו אומה אלא בתורתיה, תורה שבכתב ותורה שבעל פה".

"אם אין תורה חס ושלום, הם מנתקים עצמם מהיהדות, ובאמת כל אלה שהתנתקו מהתורה, נאבדו מן העולם, נאבדו מן העולם. מי נשאר? נשאר רק אלו שאחזו בקרנות המזבח בכל נשמתם, ולכן זה מה שאנחנו צריכים לעשות, לאחוז בקרנות המזבח, כל הזמן. "עם לבן גרתי", אנחנו צריכים להרגיש כך - "עם לבן גרתי ותרתי"ג מצוות שמרתי ולא למדתי ממעשיו הרעים". כך אנחנו צריכים לחיות, עלינו לחיות חיים כאלה.

"ברגע שאנו מחדירים את זה לאותם בעלי תשובה, הם טועמים את טעם לימוד התורה והופכים להיות פאר העם היהודי, מאורות גדולים, רבנים, תלמידי חכמים, בקיאים בש"ס, בקיאים בחושן משפט, בקיאים! לומדים תורה, שוקדים יומם ולילה וכותבים ונבחנים, נבחנים על הכל. אותם אנשים שעד תמול שלשום לא ידעו בכלל מה זה תורה ומצוות".

• יש באמת משהו ייחודי בישיבת 'אור החיים', שאנחנו רואים שאכן יצאו ממנה רבנים שהפכו בעצמם למחזירים בתשובה ומנהיגי קהילות.

"ברוך הוא וברוך שמו, בלי עין הרע יוצאים מכאן תלמידי חכמים, ראשי ישיבות, דיינים שיצאו מכאן קיבלו בבחינות את הדרגה המצטיינת ביותר, למה? כי הם רוצים ללמוד, ואצלנו פה הלימוד הוא העיקר.

"ומכאן אני רוצה לדבר גם על 'דרשו' והתרומה שלו להצלחה של ישיבת 'אור החיים'. אתם הרי באים לפה מטעם 'דרשו' ו'אחינו'. לארגון הזה יש זכות גדולה מאד, ואני שמח מאד ש'אחינו' מפתח את העניין הזה של הצעירים שמתחזקים. גם לבני התורה תלמידי החכמים 'דרשו' תורם תרומה גדולה מאוד במבחנים בתוכניות השונות, מתרגלים להיבחן על מה שלומדים, שידעו מה שהם לומדים, שיהיה להם 'תלמודו בידו'. תלמודו בידו! זה מה שצריך כל אחד. זה דבר עצום המבחנים הללו, אשרי האיש הצדיק הזה, רבי דוד הופשטטר, שעומד מאחורי 'דרשו'. אשריו, מה טוב חלקו ומה נעים גורלו שהוא זוכה בזכות כזאת. הלואי והייתי זוכה כמוהו!"

פתח האב את הפתק, והחל לקרוא את הכתוב בו, תוך כדי קריאתו, החל האב לבכות בכי נורא וחזק, להשתוממותו של הנער. בכיו גבר והלך, עד שלא היה בכוחו לעמוד בנפשו, והוא קרס ארצה מתעלף, כך חזרו על עצמן כמה וכמה התעלפויות, שהיו מלוות בחרדה ופחד של בני המשפחה, ובהשתוממות מה קרה לאבא שלנו פתאום!?

הגה"צ רבי גמליאל רבינוביץ שליט"א על כח התשובה

וַיִּרְדּוּ אָחִי יוֹסֵף עֶשְׂרֵה לְשָׁבֵר בְּרַם מִמְצָרִים (מ"ב, ג).

וברש"י: "וירדו אחי יוסף - ולא כתב בני יעקב, מלמד שהיו מתחרטים במכירתו ונתנו ליבם להתנהג עמו באחוזה ולפדותו בכל ממון שיפסקו עליהם.

מכאן אנו רואים ענין התשובה שאפילו שבטי י-ה נתנו ליבם להתנהג באחוזה והתחרטו על מעשה המכירה - ומכאן הלימוד על כל איש ישראלי לשוב בתשובה שלימה ולהתחרט על מעשיו.

לפנינו עובדה נפלאה איך התקרב יהודי בתשובה ומעשים טובים, בהשגחה פרטית נפלאה שסיבבה לו הבורא יתברך שמו.

מעשה ביהודי אחד מערי הגולה שלאחר מאורעות השואה והייסורים הקשים שעבר בה נחלשה אמונתו רחמנא ליצלן הוא שכח לגמרי את צור מחצבתו וחי כגוי הארץ, בלא שום סממן יהודי... חיפש לו אפוא האיש מקום מרוחק ונידח, שם נשא והקים את ביתו, את שמו כמובן החליף לשם נכרי ובסביבתו לא התגוררו יהודים כלל וכלל. כך ביטח האיש את עצמו, שלא יעלה על קצה דעתם של ילדיו שיש בעולם יהודים המאמינים בה' ובתורתו, ושהם עצמם שייכים לעם הזה, במשך השנים נולדו לו כמה ילדים, שגדלו בחברת הגויים והתנהגו כמותם בכל דבר ללא שום הבדל ביניהם.

ויהי היום, והנה נעשה בנו בן שלש עשרה שנים

ויהי היום, והנה נעשה בנו בן שלש עשרה שנים אמר לו אביו: "ביום שכזה נחוגג את יום הולדתך בשמחה יתרה משאר השנים, זהו יום הולדת מיוחד יותר... אצא עמך אפוא לטיול במרכז המסחרי שבעיר הגדולה שם תוכל לבחור לך מתנה ככל שתאווה נפשך, אקנה לך כל דבר שתבחר בו אף אם יהיה זה דבר גדול ויקר!". על ה'בר מצוה' הוא, כמובן, לא אמר מילה, לא מניה ולא מקצתיה, אבל בכל זאת חש ביום זה שמחה מיוחדת, יותר מיום הולדת רגיל.

יצאו שניהם אל העיר, הסתובבו וטילו להנאתם בחוצות העיר ובשוקיה ונהנו לחוגג את יום ההולדת המיוחד בטיול נעים. בינתיים התבונן הנער בכל החנויות הקורצות שסביבו, וחיפש לעצמו מתנה יוקרתית, שתהיה למזכרת ותעניק לו את התענוג הגדול ביותר. בעודם מטילים ברחוב המרכזי ההומה אדם והגדוש בחנויות שונות

מכל הסוגים והמינים, חלפו על יד חנות אחת צדדית של 'יודאיקה', שבה נרשה גלריה מהודרת של כלי קודש עתיקים וחפצי אומנות יקרים מיוחדים, שופרות מסוגים שונים, גביעים לקידוש, פמוטות עתיקים יפייים וכדומה. לב הנער נמשך אל אותה גלריה יפה, והוא בקש להיכנס לבוחנה מקרוב. האב, 'משום מה', לא אהב כל כך חנות זו וניסה להניא את הילד מכניסה אליה. "מה יש לחפש כאן?" אמר לבנו, "הרי רואה אתה שהכל עתיק ומיושן... הבה נתקדם לחנויות הענק החדישות והנוצצות, שם נמצא בודאי צעצועים אלקטרוניים חדישים שיתאימו מאד לרוחך". אבל הנער התעקש, משום מה - רוצה הוא רק להיכנס ולבחון את הפריטים שבתצוגת הגלריה המרשימה הזו, "הלא הבטחת לי כל מה שאחפוץ" טען הבן "ואולי דווקא כאן אמצא משהו המתאים לרוחך?"

לא נותרה לאב כל ברירה נוכח הפצרותיו של הילד, והוא נכנס עמו פנימה

לא נותרה לאב כל ברירה נוכח הפצרותיו של הילד, והוא נכנס עמו פנימה. הילד עמד נכחו והביט בהשתאות על כל כלי הנוסטלגיה

כה יקרה וחשובה אין בדעתי למכור - חפץ אני שתפאר כאן את חנותי ואת תצוגת הגלריה הזו לשנים רבות".

הילד לא הרפה, וטען באוזני אביו שהוא הבטיח לרכוש לו כל מה שרק יבקש, ואף אם יעלה בדמים מרובים! חשב האב לעצמו: 'הרי צודק הנער, אכן הבטחתי לו, וברצוני להוכיח לו נאמנותי אליו. הרי ברור', הרחרר האב 'שעם כל חביבותו של חפץ זה למוכר, הממון חשוב לו בוודאי יותר מכל...' הוא ניסה אפוא להעלות את המחיר עוד ועוד, אבל המוכר סרב לשמוע: 'על מנורה זו אין מקום למיקוח!' קבע המוכר בעקשנות נחרצת.

בראות האב כי כן, הציע לפתע סכום ענק, שיקשה מאד על המוכר לעמוד כנגדו... אכן, פתאום שינה המוכר את דעתו, באומרו שבעד סכום שכזה אין הוא יכול לסרב... והעסקה יצאה לפועל, לשמחת כל הצדדים.

הילד שמח מאד במתנתו היקרה כל כך וההדורה; כשהגיעו הביתה הביט בה רבות, צחצחה ומרקה, והניחה במקום מרכזי ומכובד שתפאר את חדרו. הא לא ידע כמוכן לשם מה וכיצד ניתן להשתמש במנורה זו, אבל אהב לשחק ולהשתעשע בה רבות.

לא עברו ימים רבים, ותוך כדי משחק נפלה המנורה לארץ והתפרקה לגמרי, לדאבון ליבו של הנער. לשמע קול הנפץ נזעק האב אל החדר, והנה רואה הוא את המנורה על הארץ מפורקת לחלוטין. הוא התמלאה כעס וחמה, והחל לגעור בבנו: "מה עשית? מדוע השגחת? הרי מנורה זו עלתה לנו הון תועפות! בקושי נמצאת היא אצלך תקופה כה קצרה, וכבר שברת אותה?! הלא אמרתי לך שאין בה ולא כלום! אילו היית משכיל לבקש מתנה מתאימה לך, היית בוודאי נהנה ממנה הרבה יותר!"

לאחר שנרגע מעט האב מקצפו, פנה אל ילדו, ואמר: "הבה ננסה להרכיב את המנורה מחדש, הלא כל החלקים פזורים כאן לפנינו, אולי נוכל להשיבה על כנה".

לאחר שהצליחו ליצב את נפשו בעזרת תרופות חזקות

התיישבו אפוא יחדיו, וניסו להרכיב את ה'פזאל' הקשה והמורכב. הייתה זו מלאכה לא קלה כלל וכלל ועיקר, שכן חכמה ומומחית רבה הושקעו ביצירתה. והנה לפתע פתאום נופל לידיהם מבין חרצי העץ הפנימיים של אחד החלקים, פתק קטן מקופל היטב, שהיה מוחבא ותקוע חזק במקום הסתר במנורה. פתח האב את הפתק, והחל לקרוא את הכתוב בו, כשהילד עוקב אחריו בדריכות פתאום, תוך כדי קריאתו, החל האב לבכות בכי נורא וחזק, להשתוממותו של הנער. בכיו גבר והלך, כסערת רוחו מתגברת בתוקף מאד, עד שלא היה בכוחו לעמוד בנפשו, והוא קרס ארצה מתעלף, כך חזרו על עצמן כמה וכמה התעלפויות, שהיו מלוות בחרדה ופחד עצומים של בני המשפחה, ובהשתוממות גוברת והולכת: מה קרה לאבא שלנו פתאום!?

לאחר שהצליחו ליצב את נפשו בעזרת תרופות חזקות

המיוחדים. והנה צדה עינו על אחד המדפים מנורת עץ עתיקה של חנוכה קלופה ביופי והדר מיוחד, שהרשימה את נפש הילד מאוד פנה הילד לאביו: "אנא, חפץ אני במנורה זו המיוחדת למתנת יום הולדתי!" האב נתקף פתאום בכעס וחרדה - הוא ממש נפחד ונרעד מהמחשבה שמא נתפס כאן בנו בענייני יהדות של החרדים, שתמיד בורח הוא מהם כל כך...

הבן כמוכן, לא ידע ולא הבין מה מתחולל בנפש אביו אותה שעה, כמו שלא ידע כלום על מהותה של מנורת החנוכה ומצוותיה ורק לבו נמשך אליה, ליופייה ולהדרה.

האב התחיל לשדל את בנו לעזוב את המנורה הישנה - נושנת הזו

האב התחיל לשדל את בנו לעזוב את המנורה הישנה - נושנת הזו, "אין בה כלום!" אמר האב, "וכי איזו תועלת תהיה לך ממנורה ישנה, שלא תוכל לעשות בה שום דבר הבה אקח אותך לחנויות הגדולות המלאות בשעשועים מתקדים ומיוחדים, שלא תפסיק ליהנות ולשחק בהם; חבל לך להפסיד הזדמנות שכזו על מנורה ישנה עתיקה, שתנוח על המדף בחדרך בלי שתוכל לעשות בה כלום..."

משום מה, החליט הבן להתעקש כאן - הוא הרגיש משיכה עזה בלתי מובנת דווקא אל אותה מנורת חנוכה והפציר מאד באביו "הלא הבטחת מפורשות שתקנה כל מה מה שנפשי תחפוץ והנה חפץ אני מאד במנורה זו שתקשט את חדרי" ראה האב שאין בררה לפניו, ניגש איפה אל המוכר ובקש לקנות את אותה מנורה אמר לו המוכר: צר לי אבל דווקא זו אינה עומדת כלל למכירה הצגתיה כאן בגלריה בגלל קשר רגשי אליה, יש כאן במלאי מנורות חנוכה רבות ומגוונות, ביניהם תמצאו בוודאי אחת שמתאימה לכם".

סקרנותו של האב נדלקה והוא שאל את המוכר: "מה מיוחד כל כך במנורה זו דווקא, שאינך מסכים למכרה?"

ענה המוכר בניחותא "הבה ואספר לכם את ההיסטוריה המיוחדת של מנורה זו ותבינו בעצמכם מדוע איני חפץ למכרה".

הילד לא הרפה, וטען באוזני אביו שהוא הבטיח לרכוש לו כל מה שרק יבקש

"מקורה אינו עתיק כל כך כפי שהיא נראית, פתח המוכר בסיפורו, "אלא שהנסיבות שבהן נוצרה הן המעניקות לה ערך שלא יסולא בפז. היא נוצרה בימי השואה האיומים. באחד הגטאות שהקימו הנאצים, ימח שמו, התחבא יהודי יקר אחד, שנפשו המתה מאד לקראת ימי החנוכה, והוא ישתוקק לקיים את מצוות ההדלקה בהידור. הוא בנה מנורה זו במסירות נפש של ממש - אסף חתיכות עץ בין הגרוטאות ובמומחיות רבה חיבר והרכיב את החלקים זה לזה, עד שהתקבלה אומנות נפלאה זו שלפניכם! המנורה הקטנה הזו עברה את כל מאורעות השואה, וניצלה בדרך לא דרך. רכשתי אותה לאוסף שלי במחיר יקר מאד. הלא תבינו מעצמיכם שיצירה

יום אחד היא קיבלה מהדואר האנגלי מכתב עם הטבעה בצבע זהב. היה זה מכתב מווינסטון צ'רצ'יל המפורסם, ראש ממשלת אנגליה, היא לקחה את המכתב - המרשים, המרגש, המעודד - קרעה אותו לגזרים ולא השאירה ממנו זכר...

הגאון רבי יחיאל צוקר שליט"א, מרבני ישיבת 'תורה בתפארתה', על כוחה של מסירות נפש וההישענות אך ורק על בורא העולם

היה אותו יהודי תולה שלט על חנותו: 'החנות סגורה לחודש ימים'

ובכל פעם שרבי אלחנן וסרמן זצ"ל היה מגיע ללונדון, היה אותו יהודי תולה שלט על חנותו: 'החנות סגורה לחודש ימים', והוא היה נצמד לרבי אלחנן לעזור לו לגייס כספים לישיבת ברנוביץ. לאחר פטירתו, דאג רבי אלחנן בכל מאודו לאלמנה וליתומים. האלמנה לא ידעה מה עליה לעשות, האם להשקיע את זמנה יותר בחינוך הילדים, או בעבודה כדי שהללו לא ירעבו ללחם? והיא שטחה את לבטיה בפני רבי אלחנן.

רבי אלחנן השיב לה יסוד גדול: אם את משקיעה עבודה, זמן וכוח, כדי שיהיה לך כסף להשיג מלמדים טובים יותר לילדים שלך - זוהי השתדלות בריאה. אולם אם את עושה השתדלות כדי להשיג מותרות - ההשתדלות הזאת היא חטא. זה יבוא על חשבון משהו אחר. עדיף שתשקיעי את הזמן הזה ותשבי ותחנכי את הילדים.

לימים התקיימה בלונדון תחרות מלכותית יוקרתית במתמטיקה. התחרות הזאת מתקיימת אחת לכמה שנים. בדרך כלל משתתפים בתחרות הזאת תלמידי תיכון מחוננים ביותר, אולם הילד שלה, בן התשע, החליט להיכנס גם הוא לתחרות. אף אחד לא נתן לו סיכוי.

בפרשתנו יוסף מגיע ליישום חלומותיו למלך, לאחר שנות סבל במכירתו ובניסיון שהוביל אותו אל בית הסוהר שם ריצה עונש מאסר במשך שנים על לא עוול בכפו. אם נשאל את עצמינו מתי היו השנים הקשות ביותר בכלא, התשובה תהיה "בשנתיים האחרונות" כי לאחר שכל הסימונים הראו ששר המשקים הגיע לכלא רק כדי להיות שליח להוציא את יוסף, ויוסף פונה אליו לאחר שהיטיב עמו בפתרון חלומו החיובי, התקווה מפעמת שהנה תיכף הוא יוצא, אבל לא, עובר יום ועוד יום ועוד חודש ועוד חודש, ושום דבר!

חז"ל מגלים לנו ששנתיים אלו הגיעו לו, בגלל שפנה בבקשה לשר המשקים ולא שם מבטחו בקב"ה לבדו, ואנו שואלים את עצמנו כעת, בזמן הכי קריטי שכשברואים את האור, לתת לו עוד שנתיים קשות כל כך, כזה עונש גדול על נדנדוד של חטא כזה עדיין?

והתשובה היא שדווקא בגלל שהקב"ה מיעד לך גדולה, צריך אתה לעמוד בניסיון של השליטה העצמית המוחלטת, יוסף שכביכול נישא על כתפי ההשתדלות ולא גבר לפי דרגתו על ניסיון זה, הוזקק לרכוש אותו בקושי ובתלאות, וכשרכש זאת רואים אנו זאת בהתנהגותו. כשיוסף יוצא מהבור, וכעת עומדת לפניו הזדמנות פז לזכות בתהילת עולם. פרעה מריץ אותו אליו ואומר לו: "וְאָנֹכִי שְׂמֵעֵתִי עָלֶיךָ לְאֹמֵר תִּשְׁמַע חֲלוֹם לְפָתֹר אֹתוֹ".

אך יוסף בורח מהתהילה הזאת, ומשיב לפרעה: "בְּלִעְדֵי, אֲלֹקִים יַעֲנֶה אֶת שְׁלוֹם פְּרִיעָה". אני מחוץ לתמונה! לא בעסק בכלל! רבותינו התפעלו מאד מתגובתו של יוסף. אחרי כל כך הרבה שנות סבל וייסורים, למה לא לנצל את ההזדמנות ולהיגאל מכל הצרות? יוסף הרי מדבר עם מלך שלא מכיר את אלוקים, למה לכוון את כל התהילה לכיוון אלוקים ולא ליהנות ממנה בעצמו?

כשיוסף בזמן הכי רגיש עומד בניסיון זה בצורה כה פלאית וחש ומבין שאני כלום, אין עוד מלבדו! הוא כל כך חי זאת עד שאינו יכול לנצור לשונו ולא לומר זאת לפרעה שכופר במציאות האלוקית, או אז הוכשר לקבל שלטון ומלוכה.

לפני קרוב למאה שנה, היתה בלונדון אשה אלמנה, שנאלצה להתמודד עם בעיות הפרנסה בכוחות עצמה. אמנם לא היה מקובל באותה תקופה שגברים יוצאות לעבודה, אולם ההכרח לא יגונה. בעלה המנוח היה יהודי חם מאד לתורה ולמצוות,

היו שם מתחרים מוכשרים מכל העולם.
למרבה הפלא, הילד העפיל לגמר וזכה במקום הראשון!

כל העיתונות האנגלית יצאה מכליה

כל העיתונות האנגלית יצאה מכליה. האימא קיבלה מכתבי תהילה, ומספר אוניברסיטאות, מהטובות בעולם, פנו אליה והזמינו את הילד העילוי ללמוד אצלם חינוך אין כסף.

יום אחד היא קיבלה מהדואר האנגלי מכתב עם הטבעה בצבע זהב. היה זה מכתב מווינסטון צ'רצ'יל המפורסם, ראש ממשלת אנגליה, בו הוא מברך את האימא לרגל זכייתו של בנה העילוי. במכתב כתב צ'רצ'יל שהוא מייעד אותו לתפקיד ראש ממשלת אנגליה בעתיד, והוא מזמין אותו ללמוד באוניברסיטה היוקרתית ביותר בלונדון, על חשבוננו.

על פניו נראה עתיד טוב לאימא, עתיד מזהיר לילד. ובהחלט סביר היה להניח שמכיוון שהאימא אשה יראת שמים ואוהבת תורה, היא תצליח לחנך אותו לתורה וליראת שמים גם אם יהיה מתמטיקאי גדול.

אבל האימא חששה: אם הילד יידע שכולם מחזרים אחריו, כולל ראש הממשלה, ויידע למה כולם מייעדים אותו - יהיה קשה לו לעמוד בניסיונות, בפרט בשנות הבחירות. יהיה לו קשה להיות שקוע בגמרא. היא לקחה את המכתב - המרשים, המרגש, המעודד - קרעה אותו לגזרים ולא השאירה ממנו זכר.

ייתכן שהילד הזה היה גדל יהודי טוב, ירא שמים, שומר תורה ומצוות, ויחד עם זה מתמטיקאי מהולל, "מתקדם", אבל העולם היה מפסיד!

שיעור... באותה שעה היו ישראל מצפים להרי מזרח אולי יבואו להם עכו"ם פרסיים לעזרתם... אז חרה לו למתתיהו כהן גדול ואמר לו לחשמונאי ולא כתיב ארור הגבר אשר שם בשר זרועו לו ומן ה' יסיר לבו וברוך הגבר אשר שם ה' מבטחו? אמר לו יפה אמרת, אני ושבעה בני ואתה ושלושה בנים הם י"ב שבטי י-ה עדות לישראל, מובטח אני בהקב"ה שיעשה לנו נסים ונפלאות.

קומץ הלוחמים שעומדים מול בגריס באמת בייאוש, ותקוותם היחידה היא אולי אלו שעדיין לא נכנעו ליוון - הפרסיים יבואו לעזור להם במלחמתם, ברגע זה מתעורר מתתיהו שנשיאת עיניים אלו נוגדת את מה שבאמת צריך, כי כשצריך לזכות לכוח נגד הטבע צריך להגיע למקסימום כניעה וביטול רגשות ומחשבות אישיות, ולשים משען רק על הקב"ה, כך זוכים להיות כלים לישועות הכי לא טבעיות.

וכך אכן היה כנאמר: "ויצמו וילבשו שקים ואפר לבקש רחמים מלפני אלקי השמים עזרם ומגינם של ישראל, וככלותם להתפלל קמו מכרוע על ברכיהם ויעצמו עשתנותם, מנשרים קלו ומאריות גברו וילחמו בעמים ויהרגו בהם הרג רב...".

אם שמנו לב למתתיהו ראה כאן חידלון בעשיית חשבון נפש אמתי, הבורא מעמיד אותנו מול רבים כל כך, הוא מבקש שנתחזק בביטחון גמור בה', שנבין שהוא בלבדו הכח לניצחון הכיצד יתכן לשאת עיניים למזרח שיבואו לעזור, רק כאשר עשו את חשבון הנפש האמתי וקבעו בנפשם להסיק מסקנות ולהישען רק על הבורא, והוכיחו זאת בכך שיצאו מול מיליונים אף שהם היו בסה"כ שנים עשר בחורי ישיבה, הם הוכיחו שביטחונם בה' חזק מתמיד.

למחרת בבוקר קמתי עם כאבי בטן עזים

על כוח חשבון נפש ונכונות ללכת אתו עד הסוף סח לי ידידי הרב ש.י. מ שליט"א: פעם השתתפתי באירוע שבו הספיד רב מסוים, בראש חודש. אחד הנוכחים שאל אותי כיצד מספיד הרב בראש חודש, הרי יום זה אסור בהספד, ואמרת לי לו "מסתבר שיש לרב כאבי בטן, הוא חייב להוציא את זה כאן". התגובה בהחלט לא ראויה, אבל בורא עולם לימד אותי לקח מהר מאוד.

למחרת בבוקר קמתי עם כאבי בטן עזים, בתחילה נטלתי משככי כאבים ולא עזר מאומה, דרשתי ברופאים והם שלחו אותי לבדיקות בבית חולים, שם בבדיקת סי טי גילו חסימת מעיים לא פשוטה, והחלו מיד להכין אותי לניתוח, בעוד הם מכינים אותי התחלתי להרהר מה פשעי ומה חטאתי שבאה עלי הצרה הזאת, ונזכרתי בתגובה המאוד לא יפה שהגבתי כלפי אותו רב קהילה, קבלתי על עצמי מיד לחדול מלדבר כך, וקבעתי שמיד עם שחרורי אני אלך לבקש מאותו רב סליחה ומחילה.

וראה זה פלא לאחר דקות מספר חל שינוי גדול ומצבי השתפר פלאים. הרופא שהגיע התפלל מאוד לשינוי הדרסטי ואמר שאם כך אין שום דחיפות לבצע ניתוח הוא שחרר אותי לביתי עם הוראה

העולם היה מפסיד את אחד מגאוני ופוסקי הדור

העולם היה מפסיד את אחד מגאוני ופוסקי הדור: את מרן פוסק הדור הגאון רבי משה שטרנבוך שליט"א, שהיה אותו ילד.

לימים, כשהאמא גילתה את הסיפור, היו שאמרו לה שהם מוכנים לתת כל הון שבעולם אם תביא להם את קרעי המכתב מצ'רצ'יל, אך היא הבהירה שלא זו בלבד שקרעה אותו, אלא השליכה את הקרעים לאשפה, כדי שהילד לא יראה כלום, ושלא תהיה לו הווה אמינא להשקיע במשהו אחר חוץ מתורה.

כשאנו רואים היום את אחד מעמודי עולם שכבר עשרות שנים זוכה להיות מגדולי פוסקי הדור, אנו מבינים שגדלות זאת נרכשה מכוח עמידה איתנה מול איתני הכבוד והיוקרה ויותר מוחלט ללא פשרות, כשרנו מגלים ביטול מוחלט לרצון ה' אנו נעשים כלים לקבל את מלאי הסייעתא לרכוש גדלות.

הדבר חוזר על עצמו במהלך המלחמה של חנוכה, כפי המבואר במדרש, המערכה האחרונה בו הביא עמו בגריס הרשע כמות של מאה שמונים מיליון לוחמים, כתוב שבגריס פנה אליהם אמר לישראל שוטים אתם שתעשו מלחמה עם חיילים שאין להם

בל נקדים את המאוחר:
רבי משה היה בחור כשגלה לאושוויץ שם היה בודד וגלמוד, אחד ממשפחה. ביום מן הימים שמע, שבאגף השני של המחנה נמצא האדמו"ר מקלויזנבורג בעל ה"דברי יציב" ז"ע. הוא החליט שהוא חייב לשהות במחיצתו ויהי מה, אך לעבור אגף זו משימה שאינה קלה. הוא שכנע את אחד מדיירי האגף להחליף עמו מסמכים מזהים. הלה נענה וכך הצליח לעבור. ומאז לא משה ידיו מידי הרבי.

רבי, איני יכול! העניין קרוב כבר לפיקוח נפש

כשהגיע השחרור המיוחל, נותר רבי משה עם הרבי שביקש ממנו לסייע לו במצווה חשובה שכללה מאמץ פיזי לא פשוט, ור' משה אומר לעומתו: "רבי, איני יכול! העניין קרוב כבר לפיקוח נפש כוחותי אינם מאפשרי לי!!!"
"דע לך", הבטיח הרבי, "שלא יאונה לך כל רע מן המצוה הזו, אני מבטיח! ומלבד זאת כל שתשאל ממני כעת - אבטיח לך, ובלבד שתמשיך במלאכת הקודש!"
"בסדר, רבי, יש לי בקשה!" הזדקף לפתע הבחור.

- "והיא?"

- "אני רוצה ברכה שכל הילדים שלי ידעו את כל התוספות בש"ס!!!"

עיניו של הרבי מצאנו הקדוש התמלאו בדמעות: "אשריך ואשרי חלקך שזהו מבוקשך בשעה כזאת, אני מברך אותך שתזכה לראות בהתגשמות משאלותיך!" אמר הרבי בהתרגשות. ושוב המשיך הנער במלוא המרץ במלאכת הקודש ביתר שאת.

מעט יותר משבעים שנה אחר כך, בנר ג' דחנוכה תשע"ו, עמדו סביב מיטתו של הגה"ח רבי משה ווייס זצ"ל שבעת בניו הנודעים בכל קצווי תבל כגאוני תורה, מורי הוראה ומרביצי תורה, הבקיאים לא רק בכל תוספות בש"ס אלא בכל מכמני התורה, כפי שהגדיר אותם בעל ה"שפע חיים" מצאנז-קלויזנבורג ז"ע:
"-שבעה קני המנורה!"

לחזור לבדיקה בעוד שבוע ימים, מיד בצאתי מביה"ח שמתי פעמי לאותו רב סיפרתי לו את כל הקורות עמי ובקשתי את סליחתו, הרב סלח לי והראה לי ב'כף החיים' סוף הלכות חוה"מ הסבר להתנהגותו, שהיתה כדת וכדין.

לאחר שבוע עברתי בדיקת קולונוסקופיה לבדוק מה המצב, ואז הראה לי הרופא בשתי הבדיקות, ואמר ראה בבדיקה הקודמת יש לך שני גידולים במעי שהזוקקנו יחד עם החסימה להוציא אותם בניתוח, אינני מבין לאן הם נעלמו כעת, אבל הם לא קיימים.

ב"ה, מסיים ידי, כבר עברו מאז כעשר שנים ואין זכר מכל העניין, אבל המסר היה חד וברור, כל הסיפור הזה מגלה שכבר קיים במעי בעיה חמורה, באופן טבעי לא תוכל לצאת מזה כל כך מהר, הקב"ה שולח לך חסימה שבגלל הכאבים תיגש לביה"ח... שם התעוררת וקבלת קבלה גמורה וחזקה שחלילה לא לדבר סרה באיש, ואף התגברת על עצמך והחלטת להתבזות בבקשת הסליחה לפני יהודי חשוב ותלמיד חכם, הפכת לכלי לקבל שפע מיוחד של סייעתא דשמיא שהוסר מעליך מחלה נוראה ללא מגע יד אדם.

כל זה מוביל אותנו לשלב האחרון במלחמת החשמונאים, כשנכנסו למקדש והם צרכים להוכיח שאין פשרות במצוות הא-ל, הם לא מתפשרים על שמן טמא אף שטומאה הותרה בציבור, כי כעת צריך להוכיח שלא מתפשרים על פחות מלכתחילה והדליקו פח שמן המספיק ליום אחד מתוך ביטחון גמור שיכולו להמשיך ולהדליק עוד שבעת ימים עד שיטהרו ויכנו שמן חדש, הם הולכים באותו מהלך של ביטחון גמור ונעשים כלי לזכות לאותו נס אותו אנו חוגגים מאז למעלה מאלפיים שנה, עוד קצת מאמץ אל טבעי וזוכים להיות כלי לישועות גדולות.

נסיים בסיפור שימחיש לנו היטב מה זה עוד מאמץ, עוד מסירות, איזה כלי נעשים ומה זוכים, הגאון רבי משה ווייס זצ"ל שהלך לעולמו לפני כעשור שנים, זכה למה שלא זכו גדולים וצדיקים, אבל

שמענו ותחי נפשכם

הצטרפו אלינו לעמוד היומי, שיעורים מרתקים ממגידי השיעורים שבחרנו עבורכם, בקו השיעורים של 'דרשו' 077-2222-666

רוצים לקבל את 'לקראת שבת'
מדי שבוע ישירות למייל?

חדש!!! ניתן להרשם בכל עמדות 'נדרים פלוס' ברחבי הארץ

"לא הכרתי את היהודי הזה, מעולם לא היה לי קשר אתו קודם לכן, ועכשיו הוא ניגש אלי כמו לחבר ותיק..."

פעיל 'אחינו' וחבר צוות הכתיבה של 'לקראת שבת' הרה"ג ר' ישראל היימן, משתף את הציבור על התגובות שהוא מקבל מהציבור למאמרים המתפרסמים בגיליון 'לקראת שבת'

מאת: יוחנן וסרמן

קוראי העלון הפופולארי 'לקראת שבת' מבית 'דרשו', נהנים לקרוא מדי שבוע את המאמר הנפלא והמחכים של הרה"ג ר' ישראל היימן, מבכירי הפעילים ב'אחינו', שמשתף לא פעם בתובנות ובאירועים מעבודת הקודש שלו במלאכת הקירוב, בישיבת 'אור החיים', ושאר המאמרים הנפלאים שהוא כותב.

ביקשנו ממנו שישתף אותנו מעט בתגובות שהוא מקבל מציבור הקוראים, "אני רוצה לומר לכם, לגיליון הזה יש קוראים נאמנים שלא יותרו עליו אף שבוע, ואני רואה בזה זכות גדולה מאוד שנתנו לי לכתוב ולפרסם את המאמרים שלי בכזה גיליון מיוחד.

"בהתאם לכך, אני מקבל כמובן הרבה מאוד תגובות, כל שבוע מגיעות כמה תגובות, מכל מיני סוגים.

"יש תגובות שהן מחמאה, שזה נחמד מאוד לשמוע. יש תגובות של ביקורת, וגם אותן חשוב לשמוע. מטעויות לומדים, ואנחנו תמיד משתדלים להיות מחוברים לציבור.

"אבל יש תגובות שאותן אני לוקח איתי לדרך, אלו התגובות שמחזקות אותי ונותנות לי הרבה מאוד מוטיבציה להמשיך, ואני אתן לכם דוגמה.

"לפני מספר שבועות, צעדתי ברחובה של עיר, בעודי עסוק בענייני ושקוע בשיחת טלפון ממושכת. פתאום מנופף לי יהודי מעברו השני של הכביש, הוא מתלהב לראות אותי, חוצה את הכביש וניגש ללחוץ את ידי.

"לא הכרתי את היהודי הזה, מעולם לא היה לי קשר אתו קודם לכן, ועכשיו הוא ניגש אלי כמו לחבר ותיק. מתברר שהוא קורא נאמן של 'לקראת שבת', וזיהה אותי כי התמונה שלי מתפרסמת בקביעות יחד עם המאמר.

"הוא הודה לי בחום על המאמרים שלדבריו הם ממש נפלאים, שמחתי לשמוע, קיבלתי את המחמאה בשתי ידיים, הודיתי לו עליה והמשכתי בדרכי.

"מספר ימים לאחר מכן, עברתי שם שוב, והיהודי הזה שוב ניגש אלי. ממש באותו מקום. מסתבר שגם הוא יש לו מסלול קבוע ודרכינו נפגשת לפעמים באותה נקודה... הוא שוב ניגש אלי, והפעם שמתי לב שהוא רוצה לומר לי משהו ונמנע מכך כי הוא רואה שאני באמצע שיחת טלפון.

"אמרתי לאיש שיחי מהעבר השני של הקו שאני נאלץ לנתק ואחזור אליו בהקדם, ופניתי להקשיב ליהודי הזה.

"תשמע הרב היימן", הוא אמר לי, "אני חייב לך הכרת הטוב גדולה

במיוחד. לפני מספר חודשים כתבת מאמר בנושא של יחס לתלמידים ולבנים. יש לי ילד שהתמודד עם קושי לא פשוט, ואני הייתי אובד עצות ניסיתי כמה דרכי פעולה ולא עלתה בידי לעזור לו.

"כשקראתי את המאמר שלך, הוא שינה לי את כל כיוון החשיבה. פשוט התחלתי לכבד את הילד, להעריך אותו על המעלות שלו, להחמיא לו על הדברים הטובים ועוד ועוד.

"הילד חזר לחיים מבחינה נפשית ורוחנית, הוא פשוט התחיל להתנהג כראוי, ונמצא בעליה מתמדת מאז. זה מאוד מאוד עזר לי, ואני חייב לך הכרת הטוב ענקית!!!".

"ואם יודעים מה? כשהוא דיבר על המאמר שכתבתי, לקח לי כמה שניות להיזכר על איזה מאמר מדובר. זה לא היה אחד מהמאמרים שהייתי מגדיר אותם כמושקעים ומוצלחים במיוחד. בסך הכל שיתפתי את הציבור באיזו תובנה מתוך העבודה שלי בישיבת 'אור החיים', עם צעירים שבחרו להתקרב לה' ולתורתו, והמאמר הזה פשוט שינה חיים של אדם, הוא שינה חיים של משפחה!

"התובנה הזאת חבטה בי בעוצמה רבה. זאת לא הפעם הראשונה שאני מקבל תגובות מהסוג הזה, וכל פעם זה מנער אותי מחדש. תראה מה זה, אתה כותב מאמר, שולח ושוכח. אבל יש אנשים שזה משנה להם את החיים, וזה אומר שצריכים אחריות רבה על כל מילה שכותבים ומפרסמים. כל מילה, כל משפט, כל הערה, כל תובנה שאני מעלה על הכתב ושולח לפרסום, חייבת להיות מסוננת ומנופה בשבעים ושבע נפות, כדי שהיא תהיה אך ורק לרצון ה' ולכבודו, וזו היא עבודה קשה שבמקדש".

בבוקר התפללו שניהם תפילת שחרית באותו מנין, וכשנכנס ה"שבט הלוי" זי"ע להתפלל, קם לכבודו כ"ק האדמו"ר מנדבורנא שליט"א, לאחר התפילה, אמר ה"שבט הלוי": למחר אני רוצה להקדים ולבוא לתפילה בעשר דקות יותר מוקדם

הגאון רבי שלמה זלמן פרידמן שליט"א אב"ד סאנטוב ליקווד, על הענווה והפשטות של גדולי ישראל

באותו מנין, וכשנכנס ה"שבט הלוי" זי"ע להתפלל, קם לכבודו כ"ק האדמו"ר מנדבורנא שליט"א.

לאחר התפילה, אמר ה"שבט הלוי" למשמשו בקודש: למחר אני רוצה להקדים ולבוא לתפילה בעשר דקות יותר מוקדם - טרם שיגיע האדמו"ר מנדבורנא שליט"א - וכך הווי"ה - ה"שבט הלוי" הקדים לבוא בעשר דקות, וכשנכנס האדמו"ר מנדבורנא - שהוא צעיר ממנו בהרבה שנים - קם מרן בעל "שבט הלוי" לכבודו...

כשנכנס לחדר האוכל, לא התיישב מיד במקום שהכינו לו

כשביקר בעירנו כ"ק מרן אדמו"ר מדושינסקי שליט"א, התקשרו אלי שהרבי שליט"א רוצה לבוא לבקר בביתי - כנראה שהוא ביקר בבית הרבנים דעירנו. כשנכנס, היה זה בכזה פשטות, שאם לא הייתי מכיר את צורתו ותואר פניו מאיזה תמונה שראיתי ממנו, לא הייתי יודע מי הרבי ומי הגבאי...

כשנכנס לחדר האוכל, לא התיישב מיד במקום שהכינו לו, אלא התחיל להסתובב תחילה ולהביט סביבו, הוא הסתכל על כל התמונות

איתא בספה"ק אימרא נפלאה ביותר, דהנה יוסף הצדיק הרגיל שם שמים בפיו, שבכל דבר ודבר שאירע לו לטב או למוטב היה אומר שהכל מן השמים ואת הכל ה' עושה, וכמו שנאמר בפסוק (שם, ב'): ויהי ה' את יוסף, שבכל דבר ודבר שאירע לו, היה עמו ה' - היינו שתלה הכל בהש"ת - יוסף הצדיק לא החזיק את עצמו כמוצלח, שכן בכל דבר הצלחה שהיתה לו, וכמו בבית פוטיפר שהיה האחראי על כל הבית, וכמו שנאמר (שם, ד'): ויפקדהו על ביתו וכל יש לו נתן בידו - תלה הכל שהקב"ה נותן לו מתנת חיים, ואשר על כן הוא מצליח בכל דבר אשר הוא עושה.

והנה ענוותנותו היתירה והנהגה הזאת, שלא תלה במעלותיו כלום, רק בהקב"ה, ענוה זו היא אשר גרמה לו לנשיאות חן, וכנאמר בפסוק (משלי ג', ל"ד): ולענוים יתן חן. הוא לא החזיק מעצמו כלל ולא התפאר בעצמו על הצלחותיו, "באשר ה' אתו" - שכן כאמור היה ה' עם יוסף - היינו שבכל דבר אמר שה' עשה כן ורק ה' עזר לו להצליח, ואין זו מוכחותיו ומעלותיו, ולכן אומר הפסוק "ואשר הוא עושה ה' מצליח" - בגלל זה הצליח מאוד שהיתה לו נשיאות חן בכל דבר, משום שלענוים יתן חן...

לכו לביתכם, לכו לביתכם, אני מכיר את הדרך לבד!..

ראיתי הרבה פעמים את מרן האדמו"ר מוויז'ניץ שליט"א - על ישראל הדרתו בקרית וויז'ניץ בני ברק - הן בהיותו בארץ ישראל והן בהיותו בחוץ לארץ - כאשר ליווהו אחרי התפילה או עריכת השולחן, שהיה מסתובב לאחוריו וצועק על המלווים "לכו לביתכם, לכו לביתכם, אני מכיר את הדרך לבד!..."

סיפר לי הרה"ח ר' יודא לייב עקשטיין שליט"א מחשובי חסידי נדבורנא-ב"ב, ששמע דבר נפלא מאחד המשמשים בקודש של הפוסק הדור הגאון האדיר בעל "שבט הלוי" זי"ע, וכך סיפר:

כששהה ה"שבט הלוי" זי"ע למנוחת הנפש בשוויץ, שהה שם למנוחה גם האדמו"ר מנדבורנא שליט"א מבני ברק - שבאותה שנה עלה על כס האדמורו"ת למלא את מקום אביו האדמו"ר מנדבורנא זי"ע בעל "באר יעקב". בבוקר התפללו שניהם תפילת שחרית

ביקור גומלין - ולא האמנתי למה שראו עיני, מצאתי בית המדרש גדול מאוד, ומשני הצדדים עומדים בסדר מסודר פארענצ'ס, ועליהם מאות אברכים ובחורים, וראיתי עין בעין הנהגתו של הרבי שליט"א הפשוטה ללא גינוני כבוד מיותרים, כמו שהיה בביקורו אצלינו בליקווד, ואז הבנתי היטב מהי ענוה ופשטות אמיתית...

אינני יודע אם על פי הלכה מותר להרביץ בשביל דבר כזה

מסופר על הגאון האדיר שר התורה רבי משה פיינשטיין זצ"ל, שפעם אחת בא אחד אצלו לפסוק דין תורה, והגאון רבי משה לא פסק לטובתו, ורגז עליו וצעק "אם אתה לא פוסק כרצוני, אז אתן לך סטירה!" ואמר לו רבי משה בתמימותו ובענוונותו "איך ווייס ניט צו על פי הלכה מעג מען שלאגן פאר אזא זאך" [אינני יודע אם על פי הלכה מותר להרביץ בשביל דבר כזה]...

(מתוך נועם שיח - מכון אפריון לשלמה)

התלויות בחדר אוכל - על הקיר תלויים תמונות דיוקנותיהם של זקניי הגאונים הקדושים ז"ע שהיו מגדולי הדור המפורסמים, ושאל על כל תמונה מי הם האנשים אשר בתמונה.

כשהגיע לתמונת פני קדשו של ק"ז הגה"ק בעל "יריעות שלמה" ז"ע אב"ד מאקאווא, התבטא ואמר שאחד מנכדיו הוא מפארי חצר דושינסקי - מהפירות המובחרים ביותר - הלא הוא הגאון הגדול רבי אברהם יצחק אולמאן שליט"א חבר בד"ץ העדה החרדית ורב שכונת גבעת שאול בירושלים, ואז סיפרתי להרבי שליט"א, כי בבחרותי בלמדי בארץ ישראל אכלתי אצלו סעודות שבת בהיותי קרוב משפחתו, וקירבני מאוד בחיבה יתירה.

אח"כ ישב וטעם מהמזונות ומהפירות שהכינו לו, ושתה י"ש ואיחל לחיים בחמימות ובפשטות. ואח"כ ביקר בהיכל בית מדרשנו והמקוה, והסתובב שם והסתכל על כל דבר ודבר כאחד האדם, בלי שום התפעלות וגינוני מלכות וכדומה.

זמן מה אח"כ בהיותי בארץ ישראל הלכתי לבקר בביהמ"ד דושינסקי בעת שהתקיים שם איזה מעמד - הלא צריכים להחזיר

המשך מעמוד 7 | הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א

זה כג' ימים אשר אני תר ומחפש אחר סוסי

מענין לענין איתא ב'אור החיים' הק' בריש פרשתו, 'ויהי מקץ שנתיים ימים ופרעה חולם', שבמשך כל השנתיים היה חולם את אלו החלומות בכל לילה, אלא שהיה שוכחם, ורק 'מקץ שנתיים' לחלומותיו זכר את דבר החלום וקרא ליוסף שיפתור את חלומו, וקשה, אם שכך את החלום לשם מה חלם אותו, ומבאר הרה"ק מקאריץ ז"ע (מקץ אות עא) עפ"י מעשה שהיה שפעם נסע מרן הבעש"ט הק' ז"ע עם תלמידו רבי מענדיל ה'מגיד מבאר', ויצמא הרב ר' מענדיל למים, אמר לו הבעש"ט - אם יהיה לך 'בטחון' אמיתי בהש"ת יזמן לך ה' מים, ואכן התחזק ר' מענדיל בבטחון בה', ונזדמן לפניהם ערל אחד, וישאלם הערל האם ראיתם כאן ביער 'סוסים', שכן זה כג' ימים אשר אני תר ומחפש אחר סוסי שנאבדו ממני כאן ביער, ושאלוהו האם יש לו מים, מיד נתן להם הערל מים לשתות... לאחר ששתה רבי מענדיל שאל מרבו הבעש"ט - הנה נוכחתי לראות שלא נסע ערל זה הנה אלא בעבורי, אם כן על מה עשה ה' שיסובב כאן זה ג' ימים, ויען הבעש"ט ויאמר, הקב"ה הכין לך מבעוד מועד את הישועה, שאם תבטח בו מיד תוושע, דגדול כח הבטחון שהש"ת מזמין למלא משאלות האדם קודם שיהיה לו הבטחון כדי שמיד בבטחו בו תבוא הישועה לידו.

כיו"ב היה אצל יוסף, שתחילה בטח בשר המשקים ונענש על כך, אמנם הבורא הזמין מיד את ישועתו, ולכן חלם פרעה שנתיים ימים את 'חלמו' מידי לילה בלילה. כדי שאם יתחזק יוסף בבטחון מיד

תהיה ישועתו נכונה לבוא אליו, לגאלו מבית האסורים, ולמנותו משנה למלך מצרים.

יצאו בני הישיבה לטייל על ההרים הרמים שסביבות מאנרא

זה עתה שמעתי מעד ראיה, בחור שהורתו ולידתו בעי"ת מאנרא, באחד הימים מימות הקיץ יצאו בני הישיבה לטייל על ההרים הרמים שסביבות מאנרא, ואותו היום יום חם ושרב היה.. בהגיעם לראש ההר מקום שאין גבוהה ממנו, וכבר הגיע זמנם לרדת ולשוב הביתה... נענו כמה בחורים כי כשל כוחם, וכי אם לא ישתו 'מים' די סיפוקם אין בכוחם להמשיך ללכת, ולעולם ישארו 'תקועים' בראש ההר, ומי יודע מה יעלה בסופם... מיד נזכר אחד מהם בדבר המעשה הלז, והחלו לחזור ולהשריש במוחם ולבם, כי מאמינים הם באמונה שלימה כי הבורא יתב"ש כל יכול, ובוודאי יזמין להם עתה מים לשתות די סיפוקם ויותר מזה... לא עברו כמה רגעים ולנגד עיניהם נגלה גוי ערל המטייל שם להנאתו, וישאלוהו, שמא יש בידך מים... פתח הלה את תרמילו והוציא משם שני בקבוקים גדולים מלאים מים, בפליאתם ותמיהתם שאלוהו, מאין לך מים בשפע במקום נידח זה... ענה להם ה'גוי' בורא העולם הזמין בידי מים ושלהני הנה, ויהי לאות ומופת

(מתוך באר הפרשה - מקץ תשע"ט)

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל?

חדש!!! ניתן להרשם בכל עמדות 'נדרים פלוס' ברחבי הארץ

סבא מאוד רצה את הנסיעה הזאת, אבל הוא אמר שהוא לעולם לא יסיר את כובעו בפני גוי, ולעולם לא יסכים לשבת בגילוי ראש, אפילו לא לרגע קט, ואכן, הוא ויתר על הנסיעה ולא זכה לראות את פני קדשו של הפרנקפורטר

ראש ישיבת 'עמודי ארץ' הגאון הרב חיים אטיק שליט"א, משרטט קווים לדמותו הפלאית של סבו הגאון הצדיק רבי שלמה אטיק זצ"ל המשך מהשבוע שעבר

הגאון הצדיק רבי שלמה אטיק זצ"ל

צוות 'לקראת שבת'

יש כמה שעות בשבוע, שבהן זה הזמן הכי קשה ללמוד - שבת בצהריים, אחרי אכילת הטשולנט - זהו זמן שבו על כל אדם נורמלי נופלת עייפות גדולה, כידוע ליודעים... אבל אצל סבא הגאון רבי שלמה צבי, זה היה הזמן החביב עליו יותר מכל ימות השבוע, ולא בגלל שהוא לא אכל טשולנט או בגלל שהמאכל הזה לא הכביד עליו והפיל עליו עייפות, אדרבה, דווקא בגלל שהוא הרגיש כבודות גדולה וקושי ללמוד, הוא רצה ללמוד דווקא בזמן הזה, מתוך מאמץ! פעם הציעו לו שיישכב לנוח קצת אחרי סעודת שבת, אבל הוא סירב בתוקף: "מסתמא לא אקבל שכר על הלימוד של כל השבוע", אמר סבא, "הרי אני כל כך נהנה, זה הגישמאק הכי גדול בעולם, לא מספיק שאני מתענג על כל מילה מהגמרא, מגיע לי על זה עוד שכר בנוסף? לא ולא!

אבל הלימוד שאחרי הטשולנט, זה כבר סיפור אחר. זה זמן שבו אני כל כך עייף והעיניים רוצות להיסגר מרוב עייפות, אבל אני מתגבר ומתאמץ ולומד בכל זאת, על זה בוודאי אקבל שכר. ואתם רוצים שאת המעט הזה שנשאר לי לקבל עליו שכר אני אפסיד בתמורה למנוחת צהריים???"

דכירנא כד הווינא טליא, התפללתי בשטיבלך של 'זכרון משה', וראיתי אותו שם, מיד אחרי התפילה הוא התיישב עם גמרא ושקע בלימוד. אני הייתי ילד קטן, רציתי להיות קרוב לסבא, אז עמדתי לידו והתבוננתי במעשיו, אבל הוא בכלל לא שם לב שמישהו עומד שם, והיה שקוע בלימוד בהתמדה נפלאה.

בתמימותי שאלתי אותו: "זיידע! אתה

אוכל סוכריות כמו ילד קטן???"

אחרי שעבר זמן מה, ראיתי שהוא מוציא מהכיס סוכריה, פותח את העטיפה, מברך 'שהכל' ומכניס את הסוכריה לפה. הייתי המום! סבא אוכל סוכריה? זה מפתיע! בתמימותי שאלתי אותו: "זיידע! אתה אוכל סוכריות כמו ילד קטן???"

הוא חייך אלי ואמר לי, "הסכת ושמע ילדי, אני אסביר לך מה זה הסוכריה הזאת... לפעמים כשאני יושב ללמוד, מגיע פתאום 'זה

שמפריע ללמוד', ומתחיל ללחוש לי "שלמה, אתה רעב. לך הביתה לאכול. בבית יש אוכל! אתה רעב! סגור את הגמרא ולך תאכל משהו..."

"נו מה? שאני אסגור את הגמרא רק בגלל שאני קצת רעב? חס ושלום. אני מוציא סוכריה מהכיס, מוצץ אותה עד תומה וזה משקיט את הרעב למשך כמה שעות! הוא עוזב אותי לנפשי ואני לומד עוד כמה שעות.

"ואז הוא מגיע שוב... זה שמפריע ללמוד, והוא שוב פעם מתחיל לנסות לשכנע אותי, "שלמה, אתה רעב, למה אתה לא מקשיב לעצמך, לך הביתה, תאכל משהו תשתה משהו". אני שוב מוציא סוכריה מהכיס, ושוכח ממנו לעוד כמה שעות... ככה אני יכול ללמוד שעות רבות ברצף, לכן אני אוכל סוכריות."

אני לא הבנתי את הרמיזות שלו, ושאלתי אותו "זיידע, ווער קומט", סבא, מי מגיע להפריע לך ללמוד?", והוא השיב לי בפשטות, "זה שמפריע לכולם ללמוד, הוא מנסה להפריע גם לי..."

תיאר לעצמו שרבי שלמה בוודאי שכח את הדרך הביתה ותועה ברחובות העיר

השולחן, אנחנו רוצים להוריד את הכלים? אבל הוא לא הסכים בשום אופן, והתעקש לכבד בגופו של את השבת. טענו הילדים כלפיו שבעצם זה לא הוגן כלפיהם, כי הרי הם רוצים לקיים מצוות כיבוד אב ולהרבות בזכויות, ואילו הוא מונע זאת מהם. אבל סבא היה מחייך בחביבות ומציע להם שיחפשו לעצמם דרכים אחרות כדי להרבות בזכויות. את כבוד השבת הוא עושה בעצמו, ולא רצה להטריח אף אחד.

הוא היה חייב להשיג דרכון פולני

באופן כללי, היו לו כמה וכמה דברים שעליהם הקפיד בכל כוחו, ומה שהיה נחשב אצלו לעיקרון, היה בלתי ניתן לשינוי בשום פנים ואופן. כך למשל, מאחר והיה מקושר לחצר הקודש קרלין, לאחר נישואיו, הוא ביקש לנסוע ל'ינוקא' מקרלין - הרה"ק רבי ישראל מסטולין, המכונה בקרלין 'הפרנקפורטר', על שם מקום מנוחתו. אבל כדי להגיע אל הפרנקפורטר הוא היה חייב להשיג דרכון פולני, והסדר היה שהיו הולכים לקונסוליה הפולנית בארץ, ושם היו צריכים להצטלם ולעשות את הדרכון. אבל היו שתי בעיות... קודם כל היו חייבים להסיר את הכובע בפניה יושבים שם, לאות כבוד, ובנוסף את התמונה היו צריכים לעשות בראש גלוי, בלי כיפה.

סבא מאוד רצה לעשות את הנסיעה הזאת כדי להסתופף בצל הצדיק, אבל הוא אמר שעל שני הדברים האלו הוא לא מוכן להתפשר בשום אופן. הוא לעולם לא יסיר את כובעו בפני גוי, ולעולם לא יסכים לשבת בגילוי ראש, אפילו לא לרגע קט. ואכן, הוא ויתר על הנסיעה ולא זכה לראות את פני קדשו של הפרנקפורטר. פעם הגיע אבי מורי לבית הוריו, שנים רבות לאחר החתונה, ובדיוק ראה את אביו יוצא החוצה מהבית. שאל אותו: "אבא, האם אשתו נמצאת עכשיו אצלכם בבית???" השיב לו אביו בפשטות, "מעולם לא ראיתי את אשתך, איך אוכל לדעת אם היא בבית או לא?", וזאת על אף שאמי הייתה באה לבקר את חמותה, סבתי, בתדירות גבוהה.

כך נוצר מצב שבתוך שבועיים מיום הקמתה, נסגרה החנות על מנעול ובריה וחדלה להתקיים.

עוד מעשה הנוגע לשמירת עיניים היה עמו, שפעם הגיע יהודי יקר שרצה להעניק לרבי שלמה אפשרות להתפרנס בכבוד לאורך ימים ושנים. עמד והקים חנות לממכר כלים, ונתן אותה במתנה לסבי, עם כל הכלים שבתוכה. הוא הציע לסבא שימכור את הכלים, ובכסף שיקבל יקנה כלים חדשים בזול וימכור ביוקר כדרכם של סוחרים. אבל סבא הרי לא יכול היה להסיר את עינו מהגמרא, וממילא החלו בנותיו לעבוד בחנות. או אז הבחין סבא שנכנסים שם לקוחות גברים והן צריכות לשרת אותם, הדבר לא מצא חן בעיניו והוא בא להחליף אותן בחנות. אבל כשבאו לקוחות נשים, הדבר לא היה לרוחו כמובן, וכך נוצר מצב שבתוך שבועיים מיום הקמתה, נסגרה החנות על מנעול ובריה וחדלה להתקיים.

חזר סבא לאותו יהודי נדיב שנתן לו במתנה את החנות והתנצל

יהודי אחד סיפר שהוא צעד פעם ברחובה של ירושלים עיר הקודש בליל שבת, בשעה 11:30 באחת משבתות החורף, והנה הוא רואה את רבי שלמה אטיק צועד לקראתו עם הטלית... בקרלין נוהגים להתעטף בטלית גם בתפילה של ליל שבת, ולכן חשב אותו יהודי לתומו שרבי שלמה חוזר עכשיו מבית הכנסת לביתו, לסעודת ליל שבת מאוחרת, לאחר ששקע בלימוד כמה שעות.

עם זאת, כיוון ההליכה של רבי שלמה היה בכיוון ההפוך, והיהודי שפגש אותו והכיר את הנפשות הפעולות תיאר לעצמו שרבי שלמה בוודאי שכח את הדרך הביתה ותועה ברחובות העיר בעודו שקוע בלימוד...

הוא עצר אותו ואמר לו "רבי שלמה, הדרך לביתכם היא בכיוון ההפוך", אבל רבי שלמה השיב לו בפליאה, "אני יודע, ומה בכך? אני לא הולך הביתה אלא לבית הכנסת!".

שאל אותו היהודי, לבית הכנסת? בשעה 11:30 בלילה??? ורבי שלמה השיב, בוודאי. הרי חזרתי הביתה אחרי התפילה, הספקתי לעשות קידוש ולאכול את הסעודה, הספקתי לישן, ועכשיו כבר הגיע הזמן ללכת לבית הכנסת ללמוד עד תפילת שחרית. כמה אפשר לישן???"

סבא, למה אתה לומד כל כך הרבה משניות?

דרכו של סבא זצ"ל היתה שהוא היה מרבה מאוד בלימוד משניות. כשהוא היה רוצה לנוח קצת מהלימוד, אחרי שאימץ את מוחו משך שעות רבות, היה סוגר את הגמרא ופותח משניות. כשהיה ממתין למישהו, היה מיד פותח משניות, לנצל את הזמן. אי אפשר לספור בכלל כמה פעמים הוא סיים את הששה סדרי משנה.

שאלו אותו הנכדים, סבא, למה אתה לומד כל כך הרבה משניות? מה הסוד של הלימוד הזה? והוא השיב, הרי לימוד משניות טוב לעילוי נשמה, ולכן מקפידים ללמוד משניות לעילוי נשמת ההורים, אבל אני הרי יודע מה יקרה לי כשאבוא לבית דין של מעלה, אוי ואבוי לנשמה שלי... אם אני אחכה לילדים שלי שימצאו זמן לפתוח משניות וללמוד עבורי, המצב לא יהיה טוב. הרי ילדים לומדים משניות בדרך כלל רק כדי לצאת ידי חובה. אני לא רוצה לחכות להם, לכן אני לומד כבר מעכשיו משניות שיהיו לעילוי נשמתם...

אחת הדברים שהכי בלטו אצלו, היה הנושא של כבוד שבת. הוא היה אדם מאוד פשוט בהנהגותיו בימות החול, לא היה צריך כלום וניזון מקב חרובים מערב שבת לערב שבת, אבל כשהגיע שבת קודש הוא הפך לאדם אחר, והיה קונה מעדני מלכים.

במשך שנים רבות הוא ניהל לבדו את הבית, כי סבתי הרבנית ע"ה נפטרה כ-15 שנה לפניו. בכל אותה תקופה הוא היה קונה ביום שישי את האוכל, מעדני מלכים. את המאכלים המבושלים היו הבנות מבשלות ומביאות לביתו, והוא היה טורח בעצמו לסדר את השולחן. לא היה דבר כזה שמישהו אחר יסדר את השולחן לסעודת שבת, רק הוא בעצמו. ולא זו בלבד אלא שהוא גם היה מקפיד להוריד בעצמו את הכלים מהשולחן לאחר הסעודה.

היו באים הילדים שלו ואומרים לו טאטע, אנחנו רוצים לסדר את

שמעתי סיפור נפלא מהגאון רבי משה רבינוביץ זצ"ל, ראש ישיבת 'קרן התורה' בלייקווד, אותו שמע מהנגיד הרבני רבי משה רייכמן זצ"ל. רבי משה השקיע בעסקה גדולה ויקרה, במסגרתה רכש כמות עצומה של מרצפות, מטרת העסקה היתה להשתלט לחלוטין על כל שוק הריצוף באותו אזור

מאצרותיו של הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

לפני שנים רבות, שמעתי סיפור נפלא מהגאון רבי משה רבינוביץ זצ"ל, ראש ישיבת 'קרן התורה' בלייקווד, אותו שמע מהנגיד הרבני רבי משה רייכמן זצ"ל, שהיה ענק חסד, איש טוב ומיטיב, שפיזר רבות מהונו לשגשוג עולם התורה. בצעירותו, עשה רבי משה בהזדמנות עסקה גדולה ויקרה, במסגרתה רכש כמות עצומה של מרצפות. לפי הצרכים ומאפייני השוק באותו הזמן, היתה מטרת העסקה הענקית להשתלט לחלוטין על כל שוק הריצוף באותו אזור. רבי משה רכש יחד עם המרצפות דבק מיוחד בו משתמשים בתהליך הריצוף, אך עלויות הדבק לא התקרבו אפילו למחיר של המרצפות עצמן.

למגינת ליבו, איש עסקים מתחרה נכנס גם הוא לעסקי הריצוף, יבא מיבשת אחרת כמות גדולה יותר של מרצפות, והחל לשווק אותם בכל המרץ. מחמת התחרות הלא מתוכננת, נכשלו מכירותיו של רבי משה בצורה קשה מאוד, ולא הצליח אף לכסות את הוצאותיו העצומות, ובודאי שלא להרויח.

והנה ארע משהו מאוד מעניין. אותו מתחרה אמנם הצליח להשתלט על השוק, אך הוא שכח לקנות את הדבק המיוחד. מחמת עוד כמה סיבות, נוצר לפתע מחסור גדול של הדבק בשוק, ומחירו האמיר וטיפס לגבהים. רבי משה מכר את כל מלאי הדבק שברשותו במחירים יקרים פי כמה וכמה משתכנן בתחילה, ורווחיו האמירו אף על הרווחים שתכנן להכניס ממכירת המרצפות!

רבי משה נפעם להיווכח בחוש כיצד 'רבות מחשבות בלב איש', ולמעשה 'עצת ה' היא תקום'. אדם מתכנן להעשיר מדבר מסוים, פועל מתאמץ ועושה בענין, ובסופו של דבר הקדוש ברוך הוא מסובב שמהדבר שפעל לא ראה את העושר, ודוקא מהדבר השולי שכלל לא יחס לו חשיבות הצליח להעשיר ממנו.

ה'חזון איש' מגדיר מעשה זה: "כעין זריית אבק על זוהר האמונה והבטחון".

חז"ל (בראשית רבה פט, ג) דורשים על הפסוק בתהילים: "אשרי הגבר אשר שם ה' מבטחו" - זה יוסף, "ולא פנה אל רהבים" - על ידי שאמר לשר המשקים זכרתי והזכרתי, ניתוספו לו שתי שנים

בבית הסוהר".
דברי חז"ל אלו אומרים דרשני. בתחילה משבח המדרש את יוסף על ששם בה' מבטחו, ותוך כדי דיבור מבאר כי היתה טענה על יוסף על שלא בטח בה', ופנה אל רהבים. זוהי ממש סתירה מיניה וביה?
מרח' חזון איש' זצ"ל, בספרו 'אמונה ובטחון', מבאר את ענינו של יוסף:
גם יוסף ידע שאין הצלתו תלויה בהשתדלות והכל מיד ה', אבל היות שנגזר על האדם לעשות פעולות השתדלות ולא לסמוך על הנס, עשה יוסף מה שעשה רק כדי לצאת ידי חובה, ולא באמת סמך על שר המשקים ועל בקשתו.
אך כיון שבעל גאוה כשר המשקים, אותו מכנה הפסוק 'רהבים', לא אמור לזכור להחזיר טובה, בדרך הטבע היתה השתדלות זו חסרת תועלת כמעט. זהו הדגש בפסוק על ה'רהבים' - לפנות אל בעל גאוה בבקשת עזרה הוא מעשה המתאים לאדם מיואש, שכבר ניסה את כל האפשרויות, ובמצוקתו הוא פונה גם לדרכים שנראים כחסרי סיכוי. אך עבור יוסף, שהיה אמיץ וחזק בבטחונו, אין פעולה זו מפעולות החובה של ההשתדלות, ואם איננה חובה - היא אף אסורה עבורו.
ה'חזון איש' מגדיר מעשה זה: "כעין זריית אבק על זוהר האמונה

והבטחון". היטב ידע יוסף שאין עזר מבן אדם בלתי מיד ה' לבדו, אבל מה שחייב את עצמו לבקש עזרה משר המשקים לא היה לפי קבלת חז"ל דין אמת, אלא לא היה לו לפנות אל רהבים.

הלקח הנלמד מהדברים הוא, שהשתדלותו של האדם וישועתו בסופו של דבר - אינן קשורות כלל אחת לשניה. ניתן לראות מציאות זו פעמים רבות. כל אדם שיתבונן על עצמו, יראה במבט של שנים אחורנית שפעמים רבות, כל ההשתדלויות שעשה - לדבר עם פלוני ולבקש מאלמוני וללכת למקום ההוא וההוא - כבודם במקומם מונח, אבל מה שקיבל את רצונו לבסוף היה ללא כל קשר לפעולותיו, והרבה דרכים למקום להושיעו.

מספרים על אחד מגדולי ישראל, שלאחר שהשיא את עשרת ילדיו נעמד ואמר: "תמיד חשבתי שהקדוש ברוך הוא עוזר לי לחתן את הילדים. לבסוף, נוכחתי שהוא כלל לא עזר לי!"

השומעים נדהמו למשמע הדברים, והחלו לפקפק בליבם שמא תוקף אמונתו נחלש לעת זקנותו ואינו מדבר עוד כענין. בראותו את מבטי התמיהה, חיך הרב, והסביר את דבריו: "אני חשבתי שאני עושה, והקדוש ברוך הוא עוזר לי. היום אני יודע בודאות שהוא לא עזר לי, אלא הוא עשה עבורי את הכל!"...

מאה וארבעים רובל שהגיעו שעה לפני מועד הפרעון

ראיתי מעשה נפלא על מידת הביטחון של הגה"צ איש האלוקים רבי נחום מהורודנא זצ"ל, רבו של מרן ה'חפץ חיים' זצ"ל:

רבי נחום שימש כגבאי הצדקה של הורודנא, וכל עניי העיר ונזקקה הסתייעו בו בקביעות. פעם הגיע לפתחו מקרה דחוף של יהודי אומלל שנתפס בידי שליט רשע, ואם לא היו פודים אותו באותו היום, היה חשש אמיתי שיהרג. הרשע הסכים לשחרר את השבוי תמורת סכום כופר של מאה וחמישים רובל, שנחשבו בזמנו להון עתק.

רבי נחום בדק בחשבונותיו וראה שהגרעון גדול מאד, ואין לו שום אפשרות להשיג סכום כזה. הוא לא אמר נואש, ופנה אל כמה מגבירי העיירה כדי שילוו לו את הסכום, אך איש מהם לא הסכים להלוות לו סכום כה גבוה.

בסוף המסלול פגש רבי נחום את אחד מהגבירים הנכבדים בעיר, שטח בפניו את המקרה הנורא וביקש את עזרתו, אך גם זה השיב את פניו ריקם. "איני יכול להוציא סכום כה גדול לזמן לא ידוע", טען העשיר.

רבי נחום שהכיר את הנחיצות בענין, הרחרר לרגע, ואז פנה אל הגביר בהחלטיות: "הזמן יהיה ידוע. לא שנה, לא חודש ולא שבוע - ליום אחד, אתה יכול להלוות לי?"

"מה מחר תוכל להחזיר לי את מלוא הסכום?" שאל הגביר בתמהון. "אכן כן!" השיב רבי נחום בפסקנות. "מחר בשעה שתיים עשרה בצהריים, אני אצ'ך עם מאה וחמישים רובל!"
העשיר עדיין היסס. "אולי אשאל את אשתי", הציע.

"אין זמן", נענע רבי נחום בראשו, "חיי של יהודי מוטלים על כף המאזניים. נשים דעתן קלה, ואם יתחילו כאן ויכוחים זה לא יגמר. הלווה לי את הכסף, ואני מבטיח לך כי מחר בצהריים החוב ישולם במלואו!"

בספקנות רבה פנה הגביר לביתו, פתח את הכספת, ומנה לידי רבי נחום מאה וחמישים רובל טבין ותקילין. מיהר רבי נחום החוצה, ורץ להציל נפש מישראל.

למחרת, בשעה אחת עשרה בבוקר, פוגש העשיר את רבי נחום ברחוב העיר, כשבידו תרמיל המעות שלתוכו הטילו היהודים את תרומותיהם, והוא מבקש מן העוברים ושבבים צדקה לפדיון שבויים. הגביר הציץ בסקרנות אל תוך התרמיל, וראה שיש שם בקושי עשרה רובל...

"אתה יודע שעוד שעה אתה צריך להיות אצלי עם סכום גבוה פי חמש עשרה", אמר העשיר לרבי נחום. "אתה בטוח שתעמוד בהתחייבות שלך?"

"שמע נא", אמר לו רבי נחום בשלווה. "בחומש שמוות, אומר הקדוש ברוך הוא למשה ששמו הוא 'אהיה אשר אהיה'. המשמעות של שם זה היא, שלא משנה מה יהיה - הבורא יתברך נמצא עם כל יהודי בכל מצב. וכשהשם יתברך איתי, אני סמוך ובטוח שבעוד שעה אני אחזיר את החוב עד הפרוטה האחרונה!"

העשיר פנה לדרכו, ורגע לאחר מכן באו שני יהודים נכבדים מתושבי העיירה, וביקשו מרבי נחום להפקיד בקופתו סכום של... מאה וארבעים רובל. קופיקה לא פחות.

"מה קרה?" התעניין רבי נחום. "הנה זה עתה ארסנו את ילדינו", אמרו השניים, "ואנו מעונינים להפקיד בידכם את דמי הנדוניה, עד לתאריך החתונה."

"ואני יכול בינתיים להשתמש בכסף עבור צרכי הצדקה?" שאל רבי נחום. "בוודאי!" השיבו השניים. "אדרבה, במקום שהכסף ישכב כאבן שאין לה הופכין, הוא יצבור עבורינו ועבור הזוג הצעיר זכויות גדולות של צדקה וחסד."

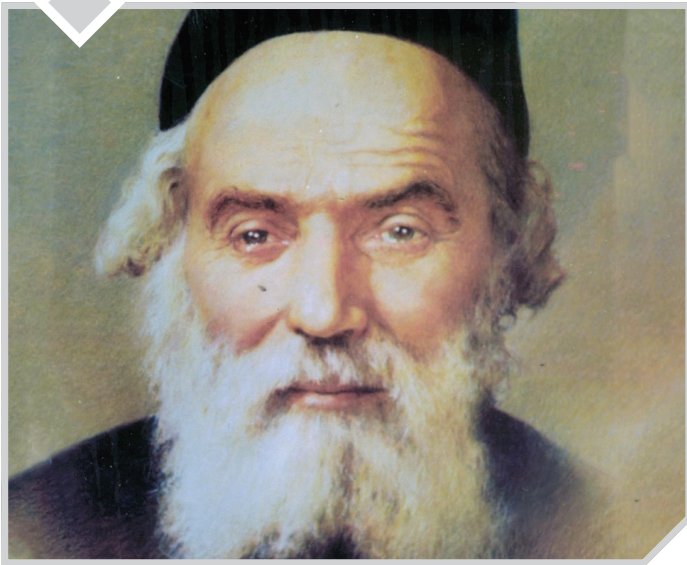
רבי נחום הודה לזוג המחותנים מעומק הלב ובירכם בכל הברכות. הוא צרר את הכסף באמתחתו, ובהליכה מהירה השיג את הגביר שעוד לא הספיק להתרחק. "הנה לך הסכום במלואו", אמר לו רבי נחום, ומנה לידי את הכסף, אותו קיבל לידי דקות אחדות קודם לכן...

ההלוואה שהוחזרה בדרך נס לאחר המלחמה מעשה דומה של בטחון והשגחה פרטית ארע עם סבי, הרה"צ רבי דוד שלזינגר זצ"ל. רבי דוד התגורר בווינה בשנים שלפני עליית הנאצים לשלטון, ונחשב לגביר גדול. בבעלותו היה מפעל גדול של טקסטיל, שבנייניו השתרעו על פני שני רחובות.

כששמע רבי דוד שהנאצים סגרו את הגבולות, ויחד עם זאת הגיעו שמועות שבדעתם להכחיד את כל היהודים, הבין שכוונתם רצינית. בניגוד ליהודים רבים שלא השכילו לקדם את פני הרעה והאמינו כי הכל יחלוף, רבי דוד לא בזבז רגע. הוא נטל את משפחתו ויצא עמם מהבית בלא לארוז מאומה, כשבכיסו ארנק עם מעט כסף בלבד. הם הצליחו בדרך לא דרך להגיע לשווייץ, לאחר שבמעבר הגבול הצליח

בהגיעי אל הכניסה לבית המדרש, פסעתי הלוך ושוב, ומעיני זלגו להם טיף אחר טיף, דמעות גדולות, מלוחות, ולפתע אני חש ביד גדולה שמונחת על כתפי, היה זה מרן הגאון הקדוש רבי אלחנן וסרמן זצוק"ל הי"ד, רבי אלחנן הניח ידו על כתפי, וברכות שאל: יענקל, מדוע הינך בוכה כל כך??

על סוד ההצלחה ברוחניות ועל הברכה המיוחדת של מרן החפץ חיים זיע"א

מאת: הרב צבי גטיקר

ויקץ שלמה והנה חלום (הפטרה)

בהפטרה השבוע אנו למדים על חלום שלמה, בחלומו אומר לו הקב"ה כי הוא יכול לבקש מה שירצה, ושלמה המלך נער צעיר, מבקש ונתת לעבדך לב מבין כדי לשפוט את העם משפט צדק, והקב"ה ענה לו יען שלא ביקשת עושר או שליטה בממלכה או אריכות ימים תקבל את כולם וגם חכמה אלוקית, ואז תיכף ביומו הראשון במלכותו באו שני נשים וכו' והוא בחוכמתו פתר את המשפט בצורה מפליאה, וכל העם ראה כי חכמת אלוקים בקרבו. גדולי הדורות ובעלי המוסר האריכו ללמוד מחלום זה את דרך העליה, כי הדרך לגדול ולצמוח, להצליח ברוחניות ובגשמיות, היא לבחור בטוב, ורק בטוב, לא לרצות גם וגם, הרבה רוצים להיות צדיקים גדולים, ותלמידי חכמים גדולים, וגם להינות מהעולם, ולצהול מדברי ריקנות. זה לא עובד ביחד.

שה' חפץ לזכותו בעבודת ה' שלמה, הוא מספק לו את כל צרכיו, ופותר לו את כל בעיותיו.

נמצא כי כשלמה בשעתו, כל מי שלא מחפש בעולם, עושר, כבוד, ונכסים, אלא רק קרבת ה', ועבודת ה', יזכה גם, וגם! גם קרבת ה', וגם למילוי כל משאלותיו וצרכיו בגשמיות.

החלטתי כי עלי לבקש מרבנו הח"ח ברכה לשידוך

הגאון רבי יעקב משה שורקין זצ"ל ראש ישיבת רבינו חיים ברלין בארה"ב, סיפר עובדה מדהימה המלמדת אותנו את העניין הזה, כי המבקש רק תורה זוכה לתורה וגדולה, בנו הגאון רבי מיכל שורקין בספרו מגד גבעות עולם, מביא את סיפורו הייחודי והמפעים.

וכה סיפר:

בחור הייתי בישיבת ראדין, שקדתי על התורה בהתמדה גדולה, ודבקתי במרן בעל הח"ח בכל נימי נפשי, ימים אלו היו בעבורי ימי התעלות רוחנית, ללא שיעור, אך עם זאת, בחור יתום, ובודד הייתי, והנה ארכו לי הימים, והלכתי והתבגרתי, עוד שנה חולפת ועוד שנה, ואני יענקל' היתום לא מוצא שידוך.

שהרבנית תגלה לנו את הסוד

כמעשה שסיפר מרן הגרב"מ אזרחי זצ"ל, כי פעם ניגש אל הרבנית הדגולה אשת הגאון רבי צבי קופשיץ זצ"ל, וכידיד בניה שאל אותה, 'שהרבנית תגלה לנו את הסוד, איך היא זכתה שכל בניה חכמים גדולים ויושבי על מדין', היא ענתה: כי זה מה שרציתי, אך רבי ברוך מרדכי לא הרפה והוסיף לשאול 'והרי הרבה רצו ולא עלתה בידן, מה שונה את מאחרות שרצו?', והיא ענתה את התשובה: הרבה רוצות שילדיהן יהיו צדיקים וגם מוצלחים, אני רציתי 'רק' את זה, רק שהם יהיו ת"ח גדולים.

אך בחלום שלמה לימדונו רבותינו, יש עוד עומק, וגילוי סוד, כיצד זוכים לחיי קדושה ואושר רוחניים וגשמיים כאחד.

מי שמבקש וכוסף לזכות לחכמת התורה, לעבודת ה' בשלימות, ממילא זוכה גם לכל הנלווה בגשמיות, משום שמי שמבקש באמת לעבוד את ה' כראוי, הרי בוודאי ה' ימלא את מבוקשו, והלא א"א לעבוד את ה' כראוי, וללמוד תורה כראוי, כאשר חסר לאדם אפילו משהו מצרכיו, וכדברי הרמב"ם בהלכות דעות, שאדם שיש לו חולי או מכאוב או טרדה אינו יכול ללמוד ולעבוד את ה' כראוי, ולכן מי

העניין הטריד אותי עד למאוד, כבר הייתי משורת המזרח של העלטערס' בישיבה, ולדאגתי וכאבי לא היה סוף, יומם ולילה הייתי שרוי בדאגה, למדתי מתוך דאגה, והתפללתי מכאב, וישועת ה' לא נראתה באופק.

החלטתי כי עלי לבקש מרבנו הח"ח ברכה לשידוך, אך מאוד התביישתי, ביתו של מרן רשכבה"ג היה מלא תדיר באורחים רבי מעלה, מי לא עלה אל לשכת הגזית, קדוש ה', ולפיכך בקשת ברכה היתה כרוכה בבזיון נוסף, כאשר כל הקהל יהיה נוכח בבקשת העלטער..

לאחר מחשבה התנוצץ במוחי רעיון, אלך לבקש ברכה בשעת סעודה המפסקת בערב יום הכיפורים, אז וודאי תהיה הנוכחות בביתו של הח"ח דלה.

וכך עשיתי, הגיע ערב יום הכיפורים, האחרון בחייו של הכהן הגדול, נכנסתי לביתו, הח"ח ישב על יד השולחן, והאזין לאחד מבוגרי הישיבה הנכבדים שבה לשהות ביום הכיפורים בישיבה.

לאחר שהלה סיים, ובראותי כי אכן צדקתי ואיש מלבדנו אינו בחדר, ביקשתי מאותו נכבד שיבקש ממרן ברכה בעבורי, האיש שהיה נואם מצוין ובעל כוח דיבור נפלא, ניגש שוב אל הח"ח, ואמר לו ברגש: רבינו, נמצא כאן יענקל' המתמיד של הישיבה, רבינו הלא יודע כי בודד הוא, יתום בודד, והוא כבר מתבגר והולך, אנא רבינו, ברח נא אותו כי יזכה כבר לבנות את ביתו, כראוי למתמיד ובעל שיעור קומה כמו יענקל'.

הח"ח תפס את ידי ליטפה בחום ובאהבה,

אינני יכול לתאר לכם כמה חום ועידוד

שאבתי מלטיפותיו האבהיות

בתגובה הח"ח תפס את ידי ליטפה בחום ובאהבה, אינני יכול לתאר לכם כמה חום ועידוד שאבתי מלטיפותיו האבהיות, וכך בעודו מחמם את ידי, בירך אותי הכהן הגדול: יענקל' ריבוננו של עולם יעזור לך, כי לעולם תוכל להיות מונח בלימוד.

שנינו תמהנו על הברכה, והלא ביקשנו ברכה לשידוך, ועל כן ההוא שב וביקש מהח"ח, רבינו, אכן יענקל' המתמיד מעוניין להישאר מונח בלימוד כל ימיו, אבל הוא צריך שידוך, רבינו יברכו בבקשה כי יזכה לבנות בית, אך הח"ח שוב בירך בחום: ריבוננו של עולם יעזור לך, כי לעולם תוכל להיות מונח בלימוד. בשומענו כך, קדנו קידה,

בירכנו את הח"ח בחתימה טובה, ויצאנו.

יצאתי מביתו, שבור ממש. הנה אפסה תקוותי האחרונה, אפילו הגאון הקדוש, שיועד ברוח קודשו כל דבר, מיואש ממני לגמרי, ואיננו מברך אותי.

וכך שירכתי את רגלי לכיוון בנין הישיבה, כשדמעות בעיני. בהגיעי אל הכניסה לבית המדרש, פסעתי הלך ושוב, ומעיני זלגו להם טיף אחר טיף, דמעות גדולות, מלוחות.

ולפתע אני חש ביד גדולה שמונחת על כתפי, היה זה מרן הגאון הקדוש רבי אלחנן וסרמן זצוק"ל הי"ד, רבי אלחנן היה נוהג מידי שנה לעזוב את ביתו ולשהות בראדין מר"ח אלול ועד אחרי שמחת תורה. כדי לעלות ולהתעלות בימים הנוראים במחיצת רבו הח"ח זיע"א.

רבי אלחנן הניח ידו על כתפי, וברכות שאל: יענקל, מדוע הינך בוכה כל כך??

סיפרתי לו גופא דעובדא, וסיימתי בבכי גדול, וכי איך לא אבכה כאשר אפילו רבינו הקדוש לא מברך אותי ומאחל לי שידוך.

אך כנגדי זרחו פניו של ר' אלחנן, איך אתה בוכה יענקל', והלא אתה כעת האדם המאושר ביותר עלי אדמות, קיבלת מהחפץ חיים את הברכה הכי גדולה שיכולה להיות, קיבלת שידוך, קיבלת פרנסה טובה, וקיבלת הסרת כל דאגה.

הלא הח"ח בירך אותך שתוכל להיות מונח בלימוד כל ימי חיך, והלא בלעדי שידוך, משרה תורנית ראויה, פרנסה, וכדומה, לא תוכל להיות מונח בלימוד כלל, וא"כ בברכתו כלל הח"ח את הכל בכל מכל כל, ועוד כהנה וכהנה. ומה לך כי תבכה, כאשר הח"ח העניק לך את כל משאלות ליבך..

ההבנה האירה את עיני, ושינתה את מצב רוחי כמובן, ומאותו הרגע הבנתי כי ישועתי טמונה בכמיהתי הגדולה להיות אך ורק מונח בלימוד.

עברה שנה, הח"ח נפטר, ולאחר מכן יצאתי את אירופה שהחלה לבעור את אט, ועליתי לארץ ישראל.

הגעתי אל הכותל המערבי, ניגשתי אל מול אבני הכותל הקדושות, ומתוך ההתרגשות הגדולה בדמעות של רגש ותחנונים, ביקשתי מרבון כל העולמים, בקשה אחת ויחידה: ריבוננו של עולם תעזור לי - שלעולם אוכל להיות מונח בלימוד.

וכל זה כאמור סיפר בנו הגאון רבי מיכל שורקין..

(לתגובות והארות 08974974aa@gmail.com)

הצטרפו אלינו לעמוד היומי, שיעורים מרתקים ממגידי השיעורים שבחרנו עבורכם, בקו השיעורים של 'דרשו' 077-2222-666

בערוב ימיו סבל מכאבי ראש חזקים מאוד, אמרו שהוורידים במוחו התכווצו מחמת המאמץ הרב שהתאמץ לאורך השנים, וזה גרם לו לכאבים גדולים עד כדי כך שלא היה יכול לדבר עם אף אחד והיה מתבודד בייסוריו.

לא פעם באו אנשים מחוץ לארץ ואמרו שהם שמעו על הגאון הירושלמי רבי שלמה אטיק, ורוצים לשוחח איתו, אבל סבא לא יכול היה לקבל אותם מחמת ייסוריו הגדולים.

והנה פעם אחת הגיע יהודי בשם רבי אהרן דוד מנדלוביץ, ואמר שהוא בא לבקר את רבי שלמה אטיק, אמרו לו שהוא לא יכול לקבל אותו כי ייסוריו גדולים מאוד, אבל הוא התחנן שייתנו לו להיכנס רק לכמה דקות. לבסוף נכנעו לתחנונים שלו ונתנו לו, והנה ראו דבר נדיר, הוא שוחח עם רבי שלמה במשך יותר מעשרים דקות, דבר שלא נראה כבר זמן רב.

כשיצא החוצה שאלו אותו, כיצד אירע הנס. האם אתה קוסם? הרי כבר זמן ממושך שאף אחד אינו מצליח לשוחח עמו בכלל! השיב רבי אהרן דוד בפשטות, אני שמעתי שרבי שלמה אוהב ללמוד, אז לא שאלתי אותו מה שלומו ואיך הוא מרגיש, אלא מיד התחלתי לדבר איתו בלימוד, ומחמת אהבתו הגדולה לתורה, הוא שכח מכל הייסורים שלו ופשוט נכנס איתי בשיחה ממושכת בפלפולי אורייתא!

לסיום אספר שכשאחי הגאון הרב ישראל מאיר שליט"א, עשה ברית לבנו בבני ברק, הלך להזמין את הסטייפלער לשמש כסנדק, ואמרו לסטייפלער שבברית הזאת הוא יפגוש את אבי מורי רבי אהרן יוסף אטיק, ואת אחיו רבי מנדל אטיק ורבי אברהם אטיק. הסטייפלער הכיר את שלושת האחים וכיבד אותם מאוד. אבל כשהוא הגיע לאולם של הברית ראה את סבי שם, אורו פניו והוא שאל את מקורביו: למה לא אמרתם לי שרבי שלמה אטיק נמצא כאן? מיד ניגש אליו בהתרגשות והם שקעו בסוגיא בתוך שניות אחדות...

בפניו, רצה להחזיר לו את הכלים. השיב לו היהודי שאינו רוצה לקחת את הכלים בחזרה, הוא הרי רצה ליהנות תלמיד חכם מנכסיו ואין לו שום כוונה לקחת אותם בחזרה: "לפחות יהיו לך כלים בשפע", אמר לסבא, ואכן כך היה, במשך שנים רבות היו המון כלים בביתו, ולא חסרו לו כלים בכלל...

אחרי תקופה הגיע יהודי עשיר מחוץ לארץ, ואמר שהוא משתוקק לתמוך בנכדים של הרה"ק רבי מנחם מנדל מרימינוב, שיהיה לו ליכות. עם זאת, לרבי מנדלי מרימינוב לא היו נכדים רבים, והיה קשה למצוא אחד כזה. לבסוף נאמר לו שרבי שלמה צבי אטיק הנו נכד של הרבי מרימינוב, שהרי סבתו היה נינה של רבי מנדלי, והוא עצמו היה דור שישי לצדיק.

ממשמע זאת אותו עשיר הוא הודיע לסבי שמעתה ואילך כל מחסורו עליו, ואכן הוא דאג לו למחיה יומיומית, וכשחיתן את הילדים הוא מימן לו את כל החתונות כדי שיוכל לעסוק בתורה מתוך יישוב הדעת.

כיצד אירע הנס. האם אתה קוסם?

במשך מספר שנים כיהן כראש ישיבת קרלין, וכשהגיע הרה"ק רבי אברהם אלימלך מקרלין זיע"א לביקור, הוא בא וישב בשיעור שלו, ומאד נהנה כי היה זה שיעור מאד עמוק. אבל כשיצא אמר שנראה לו שהשיעור מידי עמוק בשביל הבחורים...

מעניין לציין שסבא נזהר מאוד שלא להעלות את חידושי התורה שלו על הכתב ולא הותיר אחריו שום חידוש כתוב, וכל כך למה? הוא אמר שמאחר וזכה להתברך בזיכרון מאוד חזק, הוא חושש שאם יעלה את הדברים על הכתב, הוא עלול לסמוך יותר מדי על הכתוב ולא יהיה מוטל עליו לזכור, וכך הוא עלול לשכוח. "כל עוד אני לא כותב את הדברים, אני בטוח שאזכור אותם", אמר, "אם אתחיל לכתוב אותם, איני יודע אם זה לא ישפיע לרעה על הזיכרון שלי".

המשך מעמוד 11 | הגה"צ רבי גמליאל רבינוביץ שליט"א

לאחר שהצליחו ליצב את נפשו בעזרת תרופות חזקות, הוא נרגע לאט-לאט מסערת רוחו ומבכיו. הגישו לפניו כוס תה חם ומהביל, ולאחר שהחיה את נפשו מעט החל בסיפורו.

"אגלה לכם את הסוד", פתח האב, "משפתחתי את הפתק שהוחבא, ראיתי שכתב בו האומן היהודי את מצב היהודים שבאותו גטו, ואת הייסורים הרבים העוברים עליהם מדי יום ביומו. הפתק מסתיים בבקשה אשית: הנה בונה אני כאן מנורה זו מתוך סכנה נוראה; אינני יודע אם אזכה בעצמי להדליק בה את נרות חנוכה בשנה זו; כל יום כאן זו שאלת חיים או מוות... אם אזכה להדליק נר ראשון, מי יודע אם אזכה לנר שיני, אבקש אפוא מאד, מכל מי שתגיע לידו המנורה זו, שהשקעתי בה הרבה מסירות נפש, שיואיל נא להדליק בה את נרותיה בדחילו ורחימו לעילוי נשמתו, ולעשות ככל שיוכל לזכר נשמתו בלימוד משניות ובאמירת קדיש, עלי ועל כל משפחתי

שנגדעה באיבה.

"והנה", משתנק קולו של האב, "במקום החותם מוצא אני- לא פחות ולא יותר את שמו של אבי מורי זצ"ל, ה' יקום דמו, שנספה באותו גטו בשואה!!!!

בראותי כזאת נבהלתי ונחרדתי עד עמקי נשמתו מעוצמת ההשגחה הפרטית שנגלתה עלי באור עצום שכזה, שמשמים כיוונו הכל בצורה פלאית כל כך, שתגיע מנורה זו דווקא אלי!"

אחר הדברים האלה, הבין האב היטב את הרמז שרומזים לו משמים, לשוב בתשובה ולחזור לחיק אבותיו. הוא עם כל משפחתו נעשו בעלי תשובה גמורים, בשמירת תורה ומצוות, עד שנהפך לתלמיד חכם גדול וצדיק, וראה דורות ישרים בדרך ישראל סבא.

מוראדי'ג!

(מתוך הספר 'טיב המעשיות')

מבצע המנווים הגדול יוצא לדרך

בסייעתא דשמיא אנו שמחים להודיע לקוראי 'לקראת שבת' כי מעתה ניתן לקבל כל שבוע את גליון 'לקראת שבת' אצלך בתיבת הדואר. אין צורך יותר לחפש ולהתאמץ לקבל את העלון, ובעז"ה מדי שבוע גליון ישלח לביתכם

מה המבצע?

תורמים 19 ש"ח לחודש בלבד לארגון 'אחינו' זרוע הקירוב של 'דרשו', ומקבלים מדי שבוע את הגליון הביתה (מחיר מנוי רגיל 29 ש"ח לחודש)

אפשר בכל מקום?

לצערינו, עדיין לא ניתן לעשות מנוי בכל מקום בארץ, בגלל קשיי המשלוח בדואר, אך ניתן לעשות מנוי ב-10 ערים כדלהלן: ירושלים (בשכונות החרדיות) | בני ברק | אלעד | מודיעין עילית | ביתר עילית | אשדוד (באזורים החרדיים) | חיפה (באזורים החרדיים) | נתניה (קרית צאנו) | פתח תקווה (באזורים החרדיים)

המבצע מוגבל?

שימו לב: המבצע מוגבל לכ 1000 מנויים בלבד, וכל הקודם זוכה. (לאחר מכן מחיר מנוי 29 ש"ח לחודש) * ניתן לבטל את המנוי בכל זמן.

איך נרשמים?

בכל עמדות 'נדרים פלוס'.
או במשרדי 'דרשו' 02-5609000

באמתלאות להפטור מהשומרים שלא יעקבו אחריו, וכך בחשאי הבריח את הגבול.

בהגיעם לשייץ, הראתה לו אשתו שהיא הצליחה להחביא בתיקה את ספר התורה הקטן שהיה להם בגרמניה, שנחשב לנדיר ביותר ועלה ממון רב. עד היום מוחזק ספר זה בידי משפחתינו, ובקושי אפשר לקרוא בו מרוב שאותיותיו קטנות. רבי דוד הודה לה מאד והתרגש שעלה בידם להציל את ספר התורה, אך אמר לה: "אפילו את ספר התורה היה עדיף להשאיר, כי זהו ממש פיקוח נפש!"

לאחר זמן מה הם עלו לארץ ישראל, והגיעו ממש בחוסר כל. הם החלו להתאקלם את אט בארץ, אך בין לבין ביתם הקטנה בגרה והגיעה לפרקה. הוצע לרבי דוד חתן מצויין משיבת חברון, ולאחר כמה בירורים החליטו הצדדים שאכן ההצעה מתאימה, אך רבי דוד נזקק להתחייב שהוא יקנה לזוג הצעיר דירה בתל אביב, שעלתה הון עתק.

"הרי אין לנו פרוטה", אמרה לו אשתו. "על סמך מה מבטיח אתה דירה בתל אביב?!" השיב לה רבי דוד: "כל חיי הייתי עם ביטחון גמור בקדוש ברוך הוא, ומחניה זו כלום לא השתנה. על סמך הבורא יתברך ועזרתו אני מבטיח, והכסף כבר יגיע!"

ישועת ה' אכן הגיעה בדרך פלאית, תוך שמתקיים ברבי דוד הפסוק "שלח לחמך על פני המים כי ברוב המים תמצאנו".

בוינה ניהל רבי דוד גמ"ח גדול שאנשים רבים נעזרו בו. ביום מן הימים, הגיעו שני סוחרים בעלי ממון ללוות כסף מהגמ"ח כדי לסייע בסגירת עסקה גדולה. רבי דוד השיב את פניהם ריקם, באומרו כי קופת הגמ"ח ריקה כרגע ואין באפשרותו להלוות כעת סכום כה גדול.

כצאתם, נכנס אדם נוסף, עני מרוד, וביקש אף הוא הלוואה בסכום דומה. "בשמחה", נענה רבי דוד והחל למנות את הכסף במקום. כשיצא אותו אדם, שאל בנו של רבי דוד: "לסוחרים הללו, שיש להם ממון ועסקים ובסיס להחזיר ממנו את ההלוואה - לא הסכמת להלוות, ולעני הזה כן?"

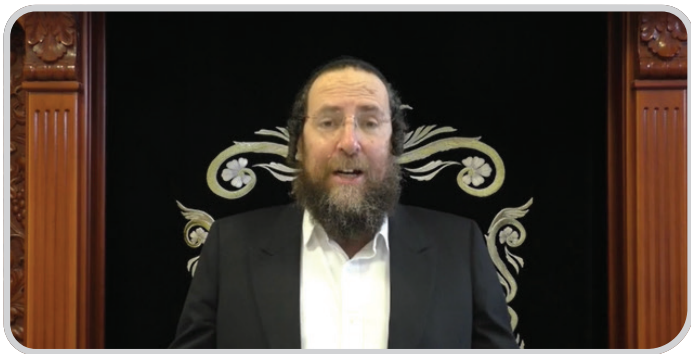
"אדרבה", אמר רבי דוד. "השנים הללו, אם אני לא אלווה להם הם כבר ימצאו מישהו אחר שילווה להם. יש עוד גמחי"ם, וישנה תמיד האפשרות שהם יפנו לבנק. אבל היהודי הזה, שאין לו מהיכן להחזיר, מי ילווה לו? לכן נענית לבקשתו..."

עברו שנים, ובאותו היום בו היה רבי דוד צריך להפקיד את הכסף עבור הדירה שהבטיח, הוא פוגש את היהודי ההוא ברחוב. שניהם התרגשו עד מאד לראות זה את זה, והתיישבו לספר זה לזה כיצד שרדו את שנות הזעם.

התברר שאותו יהודי, לאחר שעבר את המלחמה, התבסס והצליח להתפרנס לא רע. "מאז שהסתיימה המלחמה", אמר היהודי לרבי דוד, "אני מסתובב ומחפש אותך כדי לפרוע לך את החוב. ידעתי שאין סיכוי רב לכך, ואחר זמן מה כבר התייאשתי. והנה עתה בסייעתא דשמיא מצאתי אותך!"

מיד פנה עימו היהודי אל הבנק, ופרע לו את כל סכום ההלוואה; סכום שהיה בו די והותר כדי לשלם את התחייבותו של רבי דוד עבור הדירה!...

(מתוך הספר 'אוצרותיהם אמלא')

צוף התורה

מגיד המישרים הגר' אליעזר יוטקובסקי, שליט"א עם שאלות
בראי הפרשה, משולבים בעובדות ומעשים מגדולי הדורות

אותם בשנית, אם יש בבית מי שעדיין לא קיבל עליו שבת, או שהאשה המדלקת בעצמה עשתה תנאי שאינה רוצה לקבל שבת בהדלקת הנרות.

וכל כך למה? משום שכתבו הפוסקים שהטעם הדין של 'כבתה אין זקוק לה' בנר חנוכה הוא מפני שעיקר פרסום הנס הוא בהדלקת הנר, ומה שהנר דלוק לאחר מכן הוא רק 'תוספת פרסום'.

אבל נר שבת מדליקים כדי לקיים מצוות עונג שבת, ואם כבה הנר, ודאי לא הושגה מטרת ההדלקה, ועל כן פשוט הדבר שיש להדליק מחדש את נרות השבת.

זאת, בתנאי שיש בבית מי שעדיין לא קיבל על עצמו שבת, וכמובן כשאין שום חשש של חילול שבת ויש עוד זמן די הצורך לפני שקיעת החמה.

וכמובן צריכים לעורר ולהזהיר בכל ערבי השבתות במשך השנה וביתר שאת בערב שבת חנוכה, להכין את הנרות מוקדם מספיק כדי שלא היה חלילה וחס חשש קל שבקלים שעלול להיגרם חילול שבת רח"ל, אם יעברו את השקיעה ויהיו עסוקים בהדלקת נרות.

ואספר בענין זה כמה מעשים נפלאים

ואספר בענין זה כמה מעשים נפלאים מגודל החומרה של זהירות מסרך איסור של חילול שבת רח"ל, וכבוד השבת, שהובאו על ידי הגאון רבי שמעון פלמן שליט"א, מחבר ספר 'משיבת נפש' על פרשיות התורה ועל המועדים.

מעשה בגאון רבי מאיר שמחה מדווינסק זיע"א, בעל ה'אור שמח', שפעם צעד בשבת קודש בגן ציבורי בעירו, ולחרדתו הרבה, ראה שם יהודי שחילל שבת ל"ע.

מיני אז נמנע רבי מאיר שמחה מלהיכנס אל הגן הזה, והיה מקיף אותו מסביב, כדי שלא לעבור במקום בו ראה את המקרה החמור הנ"ל.

אמרו לו, רבי מאיר שמחה, הרי זה היה מקרה מאוד חריג. אנשים לא מחללים פה שבת, ומה לך כי תימנע מלהיכנס לגן הציבורי הזה? השיב רבי מאיר שמחה, זה לא עניין של חשש שאראה שוב משהו דומה. אלא אני פשוט לא יכול לעבור במקום שבו ראיתי דבר נורא כל כך. בזמנינו יש כינוי לתופעה הזאת - פוסט טראומה. עד כדי כך היתה קדושת השבת חשובה בעינינו, שהצער הנורא שנגרם לו מלראות מעשה של חילול שבת המשיך ללוות אותו כל ימי חייו.

1 אבל אז פתח אחד הילדים הצעירים את הדלת הפונה מהסלון למרפסת, ובפתע פתאום חדר משב אדיר של רוח פרצים לבית וכיבה את כל הנרות

את האלקים אני ירא (מב יח)

מקרה מצער אירע בבית משפחת כהן. בערב שבת חנוכה הדליקו כל בני המשפחה את נרות החנוכה, ומיד לאחר מכן הדליקה עקרת הבית את נרות השבת, אבל אז פתח אחד הילדים הצעירים את הדלת הפונה מהסלון למרפסת, ובפתע פתאום חדר משב אדיר של רוח פרצים לבית וכיבה את כל הנרות.

אחד הבנים רץ להביא גפרורים כדי שיוכלו להדליק מחדש את כל הנרות, אבל אז קם אחיו הגדול וזעק בקול גדול "כבתה אין זקוק לה", והלכה היא בידוע שאין צריכים להדליק את הנרות שכבו.

שאלות:

א. האם נכון יהיה להדליק מחדש את נרות החנוכה, כדי להרבות בפרסום הנס, ובמיוחד שעדיין לא הגיע זמן ההדלקה בשקיעת החמה, ואם כן אולי עדיין לא הגיענו לכלל הדלקה, כדי שנוכל לומר 'כבתה אין זקוק לה'?

ב. אם נאמר שאין צורך להדליק מחדש את נרות החנוכה, האם דין 'כבתה אין זקוק לה' נאמר גם על נרות השבת או שאותם בכל מקרה יש להדליק מחדש לאחר שכבו?

תשובה: מעיקר הדין 'כבתה אין זקוק לה' ואכן אין צורך להדליק מחדש את הנרות, עם זאת, כתבו הפוסקים שבמידה ואפשר כדאי להדליק מחדש את הנרות, אם כבו בתוך חצי השעה של זמן ההדלקה, כדי שלא להפסיד את פרסום הנס, וכן פסק המשנה ברורה.

במקרה דנו, שהדליקו את הנרות לפני הזמן כדי לקבל תוספת שבת, וכבו קודם שהגיע זמן החיוב, נמצא הדבר במחלוקת גדולה בין הפוסקים שהתחבטו בשאלה זו אם בכזה מקרה גם נאמר 'כבתה אין זקוק לה', ועל כן בכל מקרה כדאי שידליקו את הנרות כדי לצאת ידי כל השיטות.

באשר לנרות השבת, נראה לומר שמעיקר הדין יש צורך להדליק

נס החזון איש על נפשו ורבי שאול יחד אתו

אותו. אבל האמת היא, שאם אנחנו נתחזק בעצמנו בשמירת השבת ובכבוד השבת, הדבר ישפיע גם על אחרים ויגרום להם לעשות את שבת לדורותם ברית עולם. ומעשה היה בפלוגה של חיילים שהתאמנה ביריות בקרבת ביתו של מרן החזון איש בשבת, בימי מלחמה. בא מפקד הפלוגה למרן זצ"ל ואמר לו שאין סיבה להיבהל מקולות הירי והפיצוצים, מאחר ומדובר באימונים בלבד. השיב לו החזון איש, הפחד והחלחלה שעוברים בגופי מהחילול שבת של חיילים יהודיים גרוע יותר מהפחד שיש לי מהפצצות של ערבים, כשאמרת לי שזה ירי של יהודים, לא הרגעת אותי, אלא להיפך...

אי אפשר להבין אלא רק בליל שבת

עוד מספר הגר"מ פלמן, שכשאביו הגאון הצדיק רבי בן ציון פלמן נכנס פעם למרן החזון איש בליל שבת ודן עמו בסוגיא של 'חזרה שליחות אצל בעל', על כל היקפיה לפי השיטות השונות ואף השמיע סברא נפלאה בביאור הדברים, נענה מרן החזון איש ואמר שכזאת סברא עמוקה אי אפשר להבין את העומק והגישמאק שיש בה, אלא רק בליל שבת, שזה זמן כל כך מיוחד שבו יש תוספת נשמה ואפשר להגיע לדרגות גבוהות יותר בלימוד התורה.

הוא מבקש שיתנו לו רשות להשקות את כל העציצים ולנגב אותם מהאבק בערב שבת

ומסופר על הגאון רבי שמעון שקאפ זיע"א שהגיע לגרודנא והתאכסן משך תקופה בבית הגאון רבי משה שמעון סובול זצ"ל. לפני שבת ביקש רבי שמעון לעשות דבר מה לכבוד שבת, כדי לקחת חלק בהכנות לכבוד שבת המלכה. שאלה אותו בעלת הבית מה ירצה הרב האורח לעשות לכבוד שבת, ורבי שמעון השיב שמאחר ושם לבו שיש בבית עציצים רבים עם ציצים ופרחים, הוא מבקש שיתנו לו רשות להשקות את כל העציצים ולנגב אותם מהאבק בערב שבת. כך אכן היה משך כל התקופה בה שהה רבי שמעון בגרודנא, הוא היה אחראי על השקיית העציצים וניקיונם בערב שבת, עם כל הגאונות העצומה שלו בתורה, הוא לא ראה בזה פחיתות כבוד אלא מעלה ותוספת כבוד לטרוח בגופו לכבוד שבת קודש.

ומעשה בגאון רבי ברוך בער ליבוביץ זצ"ל, שהגיע לביקור בארה"ב ומצב שמירת השבת היה שם רופף מאוד, כי היה מאוד קשה להחזיק עסקים שאינם עובדים בשבת, והיה קשה עוד יותר לעבוד אצל גויים מבלי שחייבו את הפועל לעבוד בשבת.

והנה, בלכתו ברחוב, הבחין רבי ברוך בער בחנות שבעליה היהודיים נמנעו מלפתוח אותה בשבת קודש, ואף שכל החנויות מסביב פעלו כרגיל, חנות זו היתה סגורה על מנעול וברית.

ניגש רבי ברוך בער אל פתח החנות, רכן אל המנעול ונישק אותו בחום: "המנעול הזה מכריז שה' הוא האלוקים, ושנחנו ישראל - עבדיו הנאמנים", אמר ברגש.

מעשה דומה מופיע ב'מעשה איש' ח"א, שפעם הלך מרן החזון איש עם רבי שאול ברזם ברחובה של עיר בשבת קודש, והנה שמעו קול נהמת מנוע של מכונית מתקרבת, נס החזון איש על נפשו ורבי שאול יחד אתו, והם נכנסו לצדי הדרך, שם היה שיח קוצני שדקר את רבי שאול והכאיב לו. לאחר שעברה המכונית שבו לדרך המלך ורבי שאול אמר לחזון איש שהוא נדקר מהשיח הקוצני. השיב לו מרן החזון איש זצ"ל, זה מחיר ששווה לשלם כדי שלא לראות רחמנא ליצלן חילול שבת קודש.

מסופר על הגאון רבי מרדכי אשמינר, שפעם התבסס בסעודת פורים שחל ביום שישי, עד שהיה שקוע בשינה עמוקה. כשנכנסה השבת, זעק מישהו לתוך אוזנו: "רבי, שבת!". באותו רגע ניעור רבי מרדכי ויניו חלף מעליו כאילו לא שתה אותו מעולם, כמו שאמרו חז"ל, על 'יין קשה' שפחד מפיגו, הפחד מקדושת השבת הפיג את יינו מעליו.

כשקרא החפץ חיים את האיגרת, פרץ בבכי מר

פעם קיבל מרנא החפץ חיים מכתב ובו בישרו לו תושבי עיר פלונית על כך שהם התעוררו להרבות בקדושת השבת, והקימו 'חברת שבת' כדי לחזק את חומות השבת בעיר.

כשקרא החפץ חיים את האיגרת, פרץ בבכי מר. שאלו אותו, ילמדנו רבינו, מה לך בוכה? הרי הקמת 'חברת שבת' זה דבר חיובי, הלוואי שכך יעשו בכל מקום ומקום כדי לחזק ולבצר את חומות השבת...

השיב מרנא החפץ חיים ואמר לסובביו, משל למה הדבר דומה, ליהודי שצועד ברחובה של עיר, והנה הוא נעצר ליד אחד הבתים, מסתכל עליו, נאנח ואומר "מודה אני לפניך בורא כל עולמים שכל אברי גופי בריאים ושלמים".

מה אנחנו יכולים להסיק אם נראה אדם מתנהג כך? כנראה שבבית הזה גרים בעלי מומים הסובלים ממכאובים קשים. לכן כשאדם בריא עובר שם הוא נזכר להודות על מצבו הבריאותי.

כך לגבי האיגרת שקיבלת. כשאני רואה שהם מדווחים בשמחה רבה על כך שהחליטו להקים חברה לחיזוק וביצור חומות השבת, אני מסיק מכך שכנראה נפרצו החומות במקום זה, אחרת לא היו צריכים להקים חברה מיוחדת לשם כך. ועל דא ודאי קא בכינא...

הפחד והחלחלה שעוברים בגופי מהחילול

שבת של חיילים יהודיים גרוע יותר

מהפחד שיש לי מהפצצות של ערבים

וב'מעשה איש' ח"א, מביא מעשה היה עם מרנא החזון איש, שכשהיה גיוס בכפיה של צעירים מבני ברק, גרם הדבר להתרופפות באווירת השבת בעיר, ובאו ואמרו לחזון איש שצריכים לעשות משהו כדי לחזק את העניין. נענה החזון איש ואמר, שטבעו של האדם שהוא אוהב להפנות אצבע מאשימה כלפי זולתו, ולהאשים

מבצע המנויים הגדול יוצא לדרך

בסייעתא דשמיא אנו שמחים להודיע לקוראי 'לקראת שבת' כי מעתה ניתן לקבל כל שבוע את גליון 'לקראת שבת' אצלך בתיבת הדואר. אין צורך יותר לחפש ולהתאמץ לקבל את העלון, ובעז"ה מדי שבוע הגליון ישלח לביתכם

מה זה המבצע?

תורמים 19 ש"ח לחודש בלבד לארגון 'אחינו' זרוע הקירוב של 'דרשו', ומקבלים מדי שבוע את הגליון הביתה (מחיר מנוי רגיל 29 ש"ח לחודש)

אפשר בכל מקום?

לצערינו, עדיין לא ניתן לעשות מנוי בכל מקום בארץ, בגלל קשיי המשלוח בדואר, אך ניתן לעשות מנוי ב-10 ערים כדלהלן: ירושלים (בשכונות החרדיות) | בני ברק | אלעד | מודיעין עילית | ביתר עילית | אשדוד (באזורים החרדיים) | חיפה (באזורים החרדיים) | נתניה (קרית צאנו) | פתח תקווה (באזורים החרדיים)

המבצע מוגבל?

שימו לב: המבצע מוגבל לכ 1000 מנויים בלבד, וכל הקודם זוכה. (לאחר מכן מחיר מנוי 29 ש"ח לחודש) * ניתן לבטל את המנוי בכל זמן.

איך נרשמים?

בכל עמדות 'נדרים פלוס'. או במשרדי 'דרשו' 02-5609000

**סיכום
שבועי
ב'דף יומי
בהלכה'**

- ◆ **אכלת עוגה בחתונה ונסעת הביתה - האם תצטרך לשוב לאולם ולברך?**
- ◆ **באיילו ימים כדאי במיוחד לברך ברכת המזון בקול רם?**
- ◆ **אשה המסופקת אם בירכה ברכת המזון - האם חייבת לברך?**

ברכת המזון במקום האכילה

- האוכל פת, צריך לברך ברכת המזון במקום שבו אכל, בטרם יצא ממקומו. ואין לצאת אף מחדר לחדר באותו הבית, ואף אם היתה דעתו לכך בשעת ברכת 'המוציא'.
- מי שאכל פת או מיני מזונות, ויצא ממקומו לפני ברכת המזון - ישוב למקומו ויברך, אף אם כבר התרחק מאוד מהמקום שבו אכל.

זמן ברכה אחרונה

- לכתחילה צריך לברך ברכה אחרונה מיד לאחר האכילה; ובברכת המזון, כשחיובה מדאורייתא - חובה להסמיכה לאכילה גם משום החובה הכללית שבכל מצוות עשה לקיימן מיד בהגיע זמנו.
- מי שלא בירך ברכה אחרונה על אכילתו וכבר נעשה רעב בשנית, אינו רשאי לברך עוד. ואם הוא רעב מחמת שלא אכל די צורכו - רשאי לברך ברכה אחרונה עד לתום 72 דקות מסיום האכילה.

מהלכות ברכת המזון

- האוכל פת, צריך לברך ברכת 'המוציא' אפילו על 'משהו', משום שאסור לאכול ללא ברכה ראשונה; אולם, ברכת המזון אין לברך אלא על אכילת כזית בתוך 'כדי אכילת פרס'.
- מי שאכל פת 'כדי שביעה', ומסופק אם בירך ברכת המזון - צריך לברך מִסְפָּק. ואם לא אכל כדי שביעה - רצוי שיאכל 'כזית' פת, ויברך ברכת המזון.

האמירה והכוונה בברכת המזון

- ראוי לברך ברכת המזון מתוך סידור תפילה או 'פְּרָפּוֹן', ולא בעל פה. וכשמברך 'על כוס יין', יביט בכוס, ובכך לא יסיח דעתו מהברכה.

- טוב לברך בקול רם, כי הקול מעורר את הכונה; ובפרט בשבת, בראש חודש ובמועדים - שעל ידי זה לא ישכח להזכיר 'מעין המאורע'.

- מעיקר הדין, מותר לברך ברכת המזון בכל שפה שהיא, ובתנאי שהיא מדוברת בפי רבים מאנשי המקום, ומובנת היטב למתפלל עצמו. ומצוה מן המובחר לברך בלשון הקודש.

- השותה יין בסעודת פת, יקפיד לברך ברכת המזון טרם שיהיה שְׁתוּי במידה כזו שאינו ראוי לדבר בפני המלך. ובדיעבד, רשאי לברך. ואם הוא שיכור פְּלוֹט, אין ברכתו ברכה.

- אסור מן התורה לברך ברכת המזון וכל ברכה שהיא, כאשר יש צואה בטווח של ארבע אמות מכל עבריו של המברך, או לנגד עיניו בטווח ראייתו. ואם לאחר שבירך גילה צואה בטווח של ארבע אמות ממקום עמידתו: במקום שהיה אמור להעלות בדעתו שיתכן כי יש בו צואה - צריך לשוב ולברך, כיון שפשע בכך שלא בדק; ובמקום שלא היה אמור להעלות בדעתו כי יש בו צואה - אינו צריך לשוב ולברך.

קטן ואשה בברכת המזון

- קטן חייב בברכת המזון מדרבנן, כדי לחנכו במצוה זו, ואף אם אכל רק כזית. וקטן שאכל 'כדי שביעה' ומסופק אם בירך, יש לחנכו לשוב ולברך, כדרך שגדול מברך במקרה של ספק כזה.
- ילד עד לגיל שמונה - עד שידע לברך את כל הברכות כתיקונן - ניתן לחנכו בנוסח מקוצר לכל ברכה, הכולל פתיחה בשם ובמלכות, תוכנה העיקרי של הברכה, וחתִימה.

- נשים חייבות בברכת המזון, אך ספק אם הן חייבות מדאורייתא כאנשים, או רק מדרבנן. ואשה שאכלה כדי שביעה ומסופקת אם בירכה - נחלקו הפוסקים אם חייבת לברך.

ישועה גדולה בזאת הנגלה

מִן הַגֵּר "שׁ גְּלִיט" שְׁלִיט"א
נוסע ביום המסוגל לישועה "זאת חנוכה"
במירון, לפעול ישועות עבור תורמי קופ
במירון יחתום מן שליט"א על "ש"
עבור תורמי קופת העיר - לישועה

שנה זאת

"לציון הרשב"י
ת העיר

טר הישועות"
גדולה וקרובה!

אל תפספו את ההזדמנות הנדירה של פעם בשנה

לקבל ישועה גדולה וקרובה!!!

1800-39-47-47

בשבת לא הוציא מפיו דברי חול. הוא החל בהנהגה זו בערך בגיל שלושים, היה זה כשאחת מבנותיו חלתה, רבינו קיבל אז על עצמו כמה הנהגות לרפואתה, וכאשר שאלוהו בעניני חול ענה בלשון הפסוק: "מזמור שיר ליום השבת"...

7 ניצוצי אור מהנהגותיו בשבת קודש של ראש ישיבת 'תורה אור' הגאון רבי חיים פנחס שיינברג זצ"ל

ועוד). הוא הקפיד על הנהגה זו ולא דיבר דברי חול, וכאשר שאלוהו בעניני חול ענה בלשון הפסוק: "מזמור שיר ליום השבת" ... כאשר נצרך לומר דבר מה היה אומרו בלשון פסוק. בשבת אחת ליווהו אברך לקידוש שערך אחד האברכים לרגל הולדת בתו, רבינו לא מצא את הבית ורמז לבן לווייתו שישאל מישהו את הכתובת באמרו: "שאל אביך ויגדך זקנך ויאמרו לך".

6. להשמיע דברים ביקרא דאורייתא של החתן. יצוין שלעתים נדירות כאשר סבור היה שיש לדבר, שינה מהנהגתו. כך סיפר הג"ר יצחק אייזיק טנדלר מראשי ישיבת רבינו יעקב יוסף, שפעם היתה שמחה בבית הכנסת ורבינו השתתף בה. בקידושא רבה כיבד כמה רבנים לדבר ואילו את רבינו לא כיבד, בידעו שנוהר שלא לדבר רק דברי תורה. אולם רבינו ביקש לדבר. הוא היה סבור שנחוץ היה להשמיע דברים ביקרא דאורייתא של החתן.

7. אך אחותי אלמנה שנים רבות, וכנראה ראה שהיא זקוקה לכך רבינו היה מדייק להגיע הביתה שלא להדאיג את הרבנית. פעם הבחינה הרבנית שהוא מאחר ויצאה לחדר המדרגות להמתין לו, וראתה שמושוח עם אחותה הרבנית אסתר שטרן, עמד ושוחח איתה בנינוחות על דא ועל הא. היו אז בבית שני אברכים שחיכו לו, והיא הסבירה להם: רבינו מעולם לא משוחח בשבת דברי חול, גם איתי לא. אך אחותי אלמנה שנים רבות, וכנראה ראה שהיא זקוקה לכך, ואם כן זה לא דברי חול, זו מצוה של "ולב אלמנה ארנין". יצוין עוד, למרות שרבינו לא דיבר בשבת גם לא עם הרבנית, בהסכמתה ואצילות מידותיה, היה מאזין למה שסיפרה ברוב קשב. בדרך כלל היתה אוכלת בביתם אחות הרבנית מרת רוחמה שיין ע"ה מאז שנתאלמנה, רבינו היה מקשיב בסבלנות נפלאה למה שסיפרו ורצו שישמעו, ורק כאשר סיימו לספר חזר לספר שהחזיק ביד.

(מתוך הספר 'מגדלתו ומרוממתו')

1. "הא, ערב שבת, ערב שבת" בתפילת שחרית של יום ששי, כשהיו מגיעים לשיר של יום. היה מרן הרח"ם שיינברג זצ"ל מזכיר בחיבה מיוחדת ואומר: "היום יום ששי בשבת", בהתפעלות: "הא, ערב שבת, ערב שבת".

2. כשהיו לו ילדים בבית היה מגיע מוקדם למרות שקידתו העצומה, כשהיו לו ילדים בבית היה מגיע מוקדם ועוזר בהכנת המעשיות לשבת. בנותיו מספרות שבמשך ההכנות היה חוזר ואומר בפיו "לכבוד שבת קודש". כילדות קטנות הכניסה בהם הכרזה זו את חיות ההכנה לשבת קדש, שגם הן בהכנותיהן הרגישו את קדושת השבת.

3. ובירך את כולם בסבלנות לאחר התפילה היה מברך את כל הבאים להתברך בברכת הבנים, יברכך ד' וגו'. רבים היו עולים לביתו לקבל את ברכתו וקיבל את כולם בשמחה וסבלנות למרות שזה ארך זמן רב. בפרט בשנים האחרונות החלו מאות רבות מגיעים מדי ליל שבת, ובירך את כולם בסבלנות, עד החודשים האחרונים בהם נחלש מאד ובירך את כולם בבת אחת.

4. איזה תענוג יש למעלה מזה לילות שבת הת"יחדו בלימוד של שעות ארוכות רצופות. פעם הביע את התענוג הגדול של לילות שבת הארוכים של החורף באזני רבי יהודה טרופר. שאלו רבי יהודה למה כוונתו, וענה כי בליל שבת חורפית הוא לומד כשמונה דפי גמרא ברציפות ובלי שום הפרעה, איזה תענוג יש למעלה מזה.

5. בשבת עצמה לא הוציא מפיו דברי חול. הוא החל בהנהגה זו בערך בגיל שלושים. היה זה כשאחת מבנותיו חלתה, רבינו קיבל אז על עצמו כמה הנהגות לרפואתה, ביניהם תענית דיבור בשבת (ובנוסף, שלא ליטול ידיים רק בסעודת מצוה

גליון 604
שנה י"ג תשפ"ד

סיפורי צדיקים

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר ז"ל

סיפורי חז"ל

רבי חייא הלך מאושא ללוד והיה רוכב על חמור, והיה עמו רבי יוסי. ירד רבי חייא ותפס בידו את רבי יוסי ואמר לו, אילו היו יודעים בני אדם את הכבוד הגדול שהיה ליעקב בשעה שאמר לו הקדוש ברוך הוא (בראשית מ"ו ד') "אנוכי ארד עמך מצרימה", היו מלחכים את העפר שלוש פרסאות סמוך לקברו, שהיו משתטחים על קברו עד שפניהם מגיע לעפר, ובא עפר אל פיהם, הלכו יחד עד שנפגשו עם רבי אבא, אמר רבי יוסי השכינה שורה אצלנו עכשיו, לפי שאחד מבעלי המשנה נמצא עמנו, שאל אותם רבי אבא במה אתם עוסקים? אמר רבי יוסי בפסוק "הבאים מצרימה את יעקב", מלת את בא ללמד שהשכינה ופמליה שלה ירדו עם יעקב למצרים, מעולם לא עזב הקב"ה את ישראל לבדם בגלות, רק הוא בעצמו בא לעשות מדור ומשכן בתוכם, וכל שכן כשירד אבינו יעקב למצרים, ירד הקדוש ברוך הוא ושכינתו ומלאכי וקדושי עליונים והמרכבות כולם ירדו עמו. (זהר ח"ב ד' ה')

פרשת השבוע

אדם הרוצה לעקור מחשבה רעה שיש לו בלבו על רעהו, עליו לעשות מעשה להיטיב עם חברו, מעשה זה יעקור את המחשבה הרעה כליל. כך גם נהג יוסף הצדיק עם אחיו הקדושים, שמעון היה ראש וראשון בעצה נגד יוסף, הוא זה שאמר לאחים: "לכו ונהרגו ונשליכוהו באחד הבורות", כאשר ביקש יוסף לעקור את כעסו שבלבו על שמעון אחיו, לא הסתפק במחילה בדברים, אלא אף עשה מעשה, משום כך מיד כאשר יצאו אחיו, הוציאו והאכילו והשקהו.

והורידו לאיש מנחה (מ"ג - י"א)
מסופר: כשהיה הרה"ק "בעל התניא" זיע"א נתון בבית האסורים. הרשו השלטונות לאחד מחסידיו לספק לו אוכל כשר מבחוץ. פעם אחת מצא החסיד בכלים הריקים שהוחזרו אליו פתק בכתב ידו של הרבי בעל התניא, ועליו המילים "אומרים צדקתך צדק במנחה". הבין החסיד שבשביל להוכיח לשלטונות את צדקתו של רבו, צריך לתת מנחה.

ויקח מאתם את שמעון ויאסור אתו לעיניהם (מ"ב - כ"ד)
פירש"י, מהו שאמר הכתוב "ויאסור אותו לעיניהם" אלא לא אסרו יוסף אלא לעיניהם, וכיון שיצאו, הוציאו והאכילו והשקהו. מסופר: מעשה באדם אחד שנכשל ופגע בכבודו של הרה"ק רבי ישראל מסלנט זיע"א. הצטער האיש מאד על שפגע בגדול ישראל, אזר עז והלך לבקש את מחילתו. קיבל רבי ישראל את האיש בשמחה ובמאור פנים, כאילו לא אירע דבר. אמר האיש: רבי מחל נא לי, מתחרט אני חרטה גמורה על שפגעתי בכבודתך, מחל רבי ישראל לאיש מחילה גמורה, אחר כך הוסיף ושאל: שמא צריך אתה לעזרה? אולי אתה נזקק להלוואה או גמ"ח? ענה האיש: לא די שפגעתי בכבודו וזכיתי למחילה על מעשי, עוד מבקש הרב לגמול חסד עמי?
אסביר לך את כוונתי, ענה רבי ישראל, הגמרא (קידושין נ"ט) אומרת: מעשה מוציא מידי מחשבה,

זמני השבת

זמני יציאת השבת
ירושלים: 5:17 ת"א: 5:18 ר"ת: 5:51

פרשת מקץ

זמני כניסת השבת
ירושלים: 4:01 ת"א: 4:15

ואז קרה הדבר – כף הזכויות הכריעה

אווירת חג ירדה על העירה הקטנה, הרה"ק רבי ישראל מרוזין זיע"א נכנס בשעריה והתכוון לחנות בה במסעו. יהודי העיר התרגשו, הן לא בכל יום זוכה עיירתם הקטנה לארח אחד מצדיקי הדור, עשירי העירה התווכחו ביניהם על הזכות לארח את הצדיק בבתיהם, ולבסוף נפלה הזכות בחלקו של ר' מאיר, יהודי עשיר ונכבד המפורסם כספו לצדקה ובקי בחדרי התורה. אל ביתו הגדול והמפואר עשתה מרכבתו של הרבי, חום נעים שרר בבית, לעומת צינת החורף ששררה ברחובות המושלגים, הצדיק שוכן, כמובן, בטוב ובנאה שבחדרי הבית, והמארח השתדל להנעים לו את שהותו ככל האפשר.

עד מהרה החלו יהודי העירה לנהור את ביתו של ר' מאיר, איש איש ומשאלת לבו, איש איש וצרת נפשו, והכל חפצים להיכנס לחדרו של הרבי, לפרוק את מועקת לבם וליטול מהצדיק ברכה ומלת עידוד. הקור העז לא הרתיע את ההמונים, שצבאו על דלתות הבית, רבים הביאו גם את נשותיהם ועולליהם, כדי שאף הם יזכו להתברך מפי הרבי. כשנפתחו דלתות הבית פרץ כל הציבור פנימה לעבר חדרו של הרבי, ור' מאיר המארח, מביט חסר אונים על המאומה המתחוללת בביתו הנאה, על המרבדים המתלכלכים ברפש, על הרצפה שהבהיקה לפני רגע ועתה מכוסה מעטה של בוץ וכו', "אמנם זכיתי בזכיה גדולה" מהרהר ר' מאיר, "אך אני אשלם תמורתה מחיר יקר". עוד רגע קט וקבוצת חסידים נלהבת פורצת לבית בקול שאון, הללו נשאו עמם בוץ ורפש, ובלי לתת דעת על העולם הגשמי שבתוכם הם ניצבים, מלכלכים הם את אשר לא התלכלך עד כה.

ר' מאיר ואשתו מביטים ב"חורבן" שירד על ביתם הנאה, ושוב אינם מסוגלים להבליג, "ביצד מעיזים אתם ללכלך כך את ביתי?" מתפרץ לבסוף ר' מאיר, הלא מילאתם את ביתי בבוץ ורפש. הביטו הנוכחים סביבם והבינו ללבו של המארח, ניסו לקרצף את הרפש, אך לא הצליחו – מעונו של ר' מאיר הושחת כמעט ללא תקנה. בערב לאחר שעזבו כל האורחים את חדרו של הרבי ויצאו מעודדים ומאושרים אל אויר הלילה הצונן, שלח הרבי לקרוא לר' מאיר. פסע ר' מאיר לעבר חדר משכנו של הצדיק ובדרכו ראה כיצד עמלות המשרתות נזקות את הבית. הרבי נעץ מבטו בפניו של ר' מאיר ולבסוף אמר: "ברצוני לספר לך סיפור נאה". עשה ר' מאיר אזנו כאפרכסת, והרה"ק מרוזין החל לספר:

יהודי כפרי עני היה מטופל בששה בנים, ובנוסף עליהם היו סמוכים אל שולחנו גם הוריו הקשישים, אותו כפרי דר בבית שכלל אינו ראוי לתואר בית, בימות החורף היו הגשמים חודרים פנימה, ובקיץ היתה השמש קופחת על ראשי בני הבית. היה זה יום חורף צונן ומושלג, בביתו של הכפרי שררה חשכה, שכן פרוטות לקנית נר לא היו בנמצא, ומובן שעל עצי הסקה איש אף לא העז לחלום, התכרבלו בני הבית בבלויי הסחבות שלהם למצוא להם מסתור מהקור וטיפות המים הדולפים לתוך הבית. בפנינו ישב בעל הבית מרוכבל בסחבותיו ולבו מלא צער, "עד מתי אפשר להתקיים בתנאים שכאלה?" הרהר, צר לי לראות את אשתי וילדי במצב עלוב שכזה, אך צר היה לו שבעתיים

לראות כך את הוריו הזקנים והחלולים, הן נאמר "כבד את אביך ואת אמך" – כלפיהם חובתי גדולה יותר.

בבוקר המחרת שכבה הסערה, והכפרי החליט לעזוב את ביתו ולצאת לעיר הגדולה, אולי שם יאיר לו המזל פנים? נפרד מבני משפחתו, שם תרמיל על שכמו ויצא לדרך. ימים רבים הלך עד הגיעו לעיר הגדולה, ובעיר – אל מי יפנה באין לו קרוב או מכר, נכנס איפה אל בית המדרש ופתח בתפלה, מתוך לב קרוע בקעה תפילתו ועיניו זלגו דמעות כמים. כשסיים תפילתו הבחין כי יהודי עומד מן הצד ומתבונן בו, "מדוע תבכה?" שאל האיש. "אנא ספר לי, אולי אוכל לעזור לך". סיפר לו הכפרי על צרותיו הרבות, פניו של האיש נפלו בשמעו את דברי היהודי, בכל לבו חפץ לעזור לו, אך מה הוא מסוגל לעשות ואין הוא נמנה עם העשירים. בכל זאת שלף מכיסו שלושה זהובים והגישם לכפרי, "קח זאת" אמר, וצא לשוק ובורא העולם הממציא פרנסה לכל בראיו, בוודאי לא יקפח אותך, אך בטרם תצא לנסות את מזלך, בוא עמי לביתי ותסעד את לבך ותנוח וכך תוכל לכלכל מעשיך בצלילות הדעת.

לאחר שסעד הכפרי בבית מארחו ואף נח מהדרך, יצא עמו המארח אל השוק לעזור לו במסחרו, ואכן עד מהרה הודמן לכפרי עסק כלשהו, ובאותו היום הרוויח שלושה זהובים. התעודד הכפרי וחפץ להשיב למארחו את שלשת הזהובים שקיבל ממנו, אך הלה סירב ואמר: עדיין אינך עשיר, המתן עד שישלח ה' ברכה במעשי ידיך ותוכל להשיב לי את כספי בכבוד רב. כיון שכך, החליט הכפרי לשוב לביתו, הוא ידע שבששת הזהובים יוכל לקנות מזון לבני ביתו המתענים ברעב, מיהר וקנה קמח ושמן ועוד מצרכי מזון, וכן עצי הסקה לחימום הבית, ועמד לצאת לדרך, מארחו הרחום שידע כי על האיש לעשות דרכו בשלג, העמיד לרשותו סוס ועגלה ואמר: כאשר תחזור לעירנו לעסוק שוב במסחר, תשיב לי את הסוס והעגלה.

הודה לו הכפרי מקרב לב ויצא לדרך, בשל הגשמים והשלגים היתה הדרך משובשת והעגלה התנהלה בעצלתיים, והכפרי התפלל בכל העת שיצליח להגיע בריא ושלם לביתו. לפתע נתקל הסוס באבן ומעד, התהפכה העגלה ונפלה לתוך בור שנפער בצד הדרך, נפל הכפרי וכל חבילותיו התפורו על פני האדמה המרופשת. כשהצליח הכפרי להרים את גופו הדואב, הביט הכפרי סביב ועיניו חשכו: העגלה הפוכה, הסוס תקוע בעמקי הבוץ, וכל צרורותיו העלובים מפורים ברפש וברטיבות, מילא ייאוש את לבו וכמעט השתלט עליו, אולם הוא שב לעשתונותו אור כח ובידיים קפואות ניסה להוציא את הסוס מהבוץ ולהפוך את העגלה, אך לא הצליח, ובינתיים החל לרדת שלג והקור חדר לעצמותיו והייאוש שוב תקף אותו, צנח איפה והתיישב על אחד מחבילותיו ופרץ בבכי מר. באותה עת נסע יהודי עשיר בדרך המושלגת בכרכרת החורף שלו, ומבין הרוחות השורקות הגיע לאזניו קול נוסף – קולו של העני הבוכה. קול הבכי זעזע את העשיר והוא הורה לבעל עגלה לנטות לכיוון הקול, בהגיעו ראה את העני במצבו העלוב והבין את אשר ארע. כהרף עין קפץ הוא ומשרתו מהכרכרה ופנו לעזור לעני, חילצו את הסוס השקוע בבוץ, הפכו את העגלה, אספו את כל הצרורות והחזירו הכל לתקנו. "תודה... תודה" מלמל הכפרי המאושר.

משל ונמשל

הטרקלין הוא הדירה הנצחית שלנו

הרה"ק ה"חפץ חיים" זיע"א מסביר במשל את היחס האמיתי שבין העולם הזה לעולם הבא. מעשה בעשיר אחד שהזמין אליו אדריכל אמן ואמר לו, רצוני לבנות בית נאה והדור והנני מבקש שתתכנן לי את צורתו של הבית, בעיקר שים לב לטרקלין שיהא גדול ונאה ביותר, אולם גם בפרוזדור אל תזלזל, רצוני שגם הוא יהיה גדול ומרווח. הלך האדריכל ובדק את המקום שעליו אמר העשיר להקים את הבית ואמר לו, בדקתי את המקום ומדדתיו יפה, וראיתי שגם לזה וגם לזה לא יספיק המקום, אם רצונך בטרקלין גדול, יש הכרח להקטין את הפרוזדור, שכן ככל שנגדיל את הפרוזדור כן יצטמצם המקום שישאר לנו בשביל הטרקלין, הברירה בידך ויכול אתה להחליט לכאן או לכאן, אולם לו לעצתי תשמע, היית לוקח מהפרוזדור ומוסיף לטרקלין כדי שנוכל לעשותו גדול ומרווח ונאה כדבעי, וכך גם מנהגן של הבריות בבנין הבתים, עושים טרקלין גדול ונאה, ואילו הפרוזדור חשיבותו פחותה. אם תעשה ההיפך סופך להיות צחוק בעיני הבריות, שיאמרו ראו מה עשה פלוני, את הטרקלין אשר בו יושבים בדרך קבע ומקבלים בו אורחים, עשהו קטן וצר. ואילו את הפרוזדור שאינו משמש אלא מעבר ארעי עשהו גדול ומרווח.

הנמשל: בזמן שאנו שוהים כאן בעולם הזה, אנו בונים ומקימים לעצמנו את הטרקלין שבעולם הבא, כדברי חז"ל (במדרש משלי) ללמדך שכל מי שקנה לו דברי תורה קנה לו בית בעוה"ב. ומה אנו עושים? אנו עומדים וטורחים להגדיל ולשפר וליפות את הפרוזדור, ע"כ אנו מצמצמים במו ידינו את ביתנו האמיתי, את הטרקלין שהוא הדירה הנצחית שלנו, כלום אין זה מעשה שטות.

אך העשיר לא הסתפק בכך, הוא העלה את היהודי על כרכרתו המרופדת, הושיבו והשקה במשקה משיב נפש, ואף נתן לו מזון להחיות את נפשו, את העגלה והסוס צוה לקשור לכרכרה וכך הוליך העשיר את הכפרי עד לפתח ביתו, ואף סייע בידו להכניס את צרורותיו לתוך ביתו. בהיכנסו, הבחין העשיר בבית העלוב של הכפרי, הבחין באשתו, בילדיו ובהוריו הקשישים. מיד עם היכנסם עטו הילדים על אביהם והתחננו ללחם. למראה הזה נקרע לבו של העשיר, מבלי להסס שלח ידו אל כיסו, הוציא את ארנקו, והגיש לכפרי סכום עצום: שש מאות זהובים. ובטרם הספיק הכפרי להגיב, אמר העשיר:

ראשית לכל, האכל את בני ביתך, ולאחר מכן קנה לך בית ראוי לשמו, ופתח לך עסק שממנו תתפרנס. עמדו בני הבית המומים ונבוכים ולא ידעו כיצד להודות לעשיר שגמלם טובה כה גדולה, אך העשיר לא המתין למלות תודה, בלבו רחש תודה לקב"ה על שזימן לו מצווה חשובה שכזו, הוא פנה החוצה והמשיך דרכו בשמחה רבה.

מני אז חלפו שנים רבות ובא זמנו של העשיר להסתלק מן העולם, הגיעה נשמתו לבית דין של מעלה ונשאלה: "נשאת ונתת באמונה?" בטרם הספיק העשיר להשיב, באו אלפי מלאכים וכל אחד הכריז על עבירה שעשה המנוח, ונפסק דינו לגיהנום. אך בטרם נחתם פסק הדין הגיע מלאך מליץ ישר אחד ושאל בקול גדול: "כיצד אפשר להשליך לגיהנום אדם שהחיה עשרות נפשות מישראל, הרי נאמר 'כל המקיים נפש אחת מישראל כאילו קיים עולם מלא'..."

החליטו להניח את זכויותיו וחובותיו על שתי כפות המאזניים ולראות איזו תכריע, והנה לא הספיקו המצוות להכריע את הכף לטובה, מיהר המליץ להביא את הכפרי העני, את הוריו וילדיו, ושמו אותם על כף הזכויות, אך גם הם לא הכריעו את הכף. אז רץ המלאך והביא אף את העגלה והסוס, אך גם אלה לא הכריעו, המלאך המליץ לא אמר נואש ומיהר להביא את כל הבוץ ורפש שדבקו לעגלה, ולטוס ולצרורותיו של העני, והטיל אותם אל תוך הכף, ואז קרה הדבר – כף הזכויות הכריעה את כף העבירות, ומיד נפסק דינו של העשיר לגן עדן.

תם סיפורו של הרה"ק מרוזין, ר' מאיר בעל הבית, השפיל מבטו ולאזניו הגיע קולו של הצדיק: "השומע אתה ר' מאיר, לעיתים מסוגל רפש ובוץ של יהודים לחלץ מן הגיהנום. ולמה לך להתלונן?...? הנהן ר' מאיר בראשו בהסכמה.

צ'ין אדם לחברו

אני בא כדי לתת ברכה

מסופר: פעם כיבד יהודי שחיתן את בנו את רבה של ירושלים הרה"ק רבי יוסף חיים זוננפלד זיע"א בברכה השלישית של שבע ברכות. לאחר החופה מיהר המחותר להתנצל לפני רבי יוסף חיים על שלא כיבד אותו ב"ברכה אחריתא". חייך הצדיק והשיב: "מעולם לא באתי לחופה כדי לקבל ברכה, אני בא כדי לתת ברכה".

טוב עין

חנות היתה לו להרה"ק רבי דוד מלעלוב זיע"א בשוק שבעיר, כשיצא וראה שחנותו של שכנו - מתחרהו עדיין סגורה, מיד רץ אליו ואמר אתה עוד ישן? הלא הקונים כבר באו לשוק.

לא ישן כל הלילה בשביל

יהודי אחר

מסופר על הרה"ק רבי יצחק מאיר מגור בעל חידושי הרי"ם זיע"א, שכנס פעם לבית מדרשו סמוך לעלות השחר, מצא שם אחד מחסידיו המובהקים כשהוא יושב ומעיין בספר. התבונן הרבי בפני החסיד ובעיניו האדומות והכיר בו שלא ישן כל אותו הלילה. שאל הצדיק את חסידו למה לא ישנת כל הלילה? הלא התורה ציוותה עלינו ונשמרתם מאד לנפשותיכם. השיב החסיד בביישנות, שהרבי לא יחשוד בי שמחמת שקדנות יתרה נשארתי כל שעות הלילה בבית המדרש, אלא נמצא כאן יהודי אחד הישן על גבי הספסל, ושולי גלימתי נתקפלו תחת ראשו, חששתי איפוא למשוך את

גלימתי מתחתיו שמא אעיר אותו משנתו, ומשום כך נשארתי על מקומי במשך כל הלילה.

המוותר הוא המנצח באמת

מסופר על הרה"ק בעל ה"דברי יואל" מסאטמאר זיע"א. שפעם ערכו לכבודו שבת התוועדות בעיר וויליאמסבורג, העסקנים השקיעו בשבת זו דמים תרתי משמע, ואכן, נגידים ונדיבים רבים באו לשבות בצילו הקדוש והטהור של הרבי, ולהשתתף עמו בתפילות השב"ק ועריכת השולחנות, ולפי התוכנית היה הרבי אמור לעשות קידוש בבית המדרש ולאכול יחד עם האורחים הרבים, אך לבסוף לא יצא הרבי לקידוש כי אם אל עריכת השולחן אחרי סעודת השבת, ונתברר שסיבת הדבר היה מכיוון שהרבנית ביקשה מעמו שיסעד סעודת השבת בחיק המשפחה. במוצאי שבת שאלו בכאב מקורבו הרה"ק רבי יוסל אשכנזי ז"ל, האם תדיר צריך לילך אחר החלטותיה של הרבנית? כאומר, הרי כל כך השקיעו כאן בשבת זו ולבסוף רבינו לא יצא לקהל לקידוש. ויען הרבי ויאמר, "יש לי בקבלה מאבותי, שבשלוש בית, המוותר הוא המנצח באמת".

במה הארכת ימים

פעם שאל אדם אחד את הרה"ק רבי אליהו לופיאן זיע"א, במה הארכת ימים? אמר לו המשגיח, מיום עמדי על דעתי לא כעסתי על שום אדם ולא על שום דבר.

תלולא דצדקיא

שבת קודש ד' טבת

הרה"ק רבי גרשון חנוך הענק ב"ר יעקב מראדזין (בעל התכלת - תרנ"א)

יום ראשון ה' טבת

הרה"ק רבי אהרן מטייב ב"ר צבי בן הבעש"ט הקדוש (תקפ"ט)

הרה"ק רבי אברהם אלחנן מפלאנטש ב"ר יהודה (ברכת אברהם - תקצ"ה)

יום שני ו' טבת

הרה"ק רבי יחזקאל שרגא משינאווא ב"ר חיים מצאנז (תרנ"ט)

יום שלישי ז' טבת

הרה"ק רבי צבי בן מוריני רבי ישראל בעש"ט זיע"א (תק"מ)

הרה"ק רבי ברוך מקאמינקא (תלמיד הבעש"ט) הרה"ק רבי מרדכי יוסף מאיזביצא ב"ר יעקב (תרי"ד)

יום חמישי ט' טבת

עזרא הסופר (ג"א - תמ"ב)

נחמיה בן חבליה

הרה"ק רבי אברהם חיים ב"ר נפתלי שור (תורת חיים - שצ"ב)

יום שישי י' טבת

זכריה בן ברכיה בן עדו הנביא (ג"א תמ"ח) מלאכי הנביא

הרה"ק רבי נתן ב"ר נפתלי הירץ מברסלב (תר"ה)

הרה"ק רבי מאיר שלום מקאלישין ב"ר יהושע אשר מפאריסוב (תרס"ג)

הרה"ק רבי אברהם אבא ב"ר יוסף מפייטסבורג (תש"ג)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

עצונה הלכות

מאת הרה"ג נטילאל הכהן רביטביץ שליט"א
מדרש "בם אבי אוד" רפרים יוסף הדרש" על המערים.

תלמוד תורה (י')

(א) אין שואלים את הרב שאלה מיד כשכנס לבית המדרש, עד שתתיישב דעתו עליו. (ש"ע יור"ד, סימן רמ"ו, סעיף י"ב)

(ב) אין שואלים לרב שני תלמידים כאחד. (שם)

(ג) אין שואלים את הרב מענין אחר, אלא מאותו ענין שהם עוסקים בו, כדי שלא יתבייש. אבל הרב יכול לשאול לתלמידים מענין אחר, שאין עוסקים בו, כדי לזרום שיוכרו לימודם. (שם)

(ד) תחילת דינו של אדם בעולם הבא על מה שלא עסק בתורה, ואחר כך דנים אותו על שאר מעשיו. (סנהדרין דף ז' ע"א)

קרית קרעטשניף רחובות

טל': 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

בחסות דפוס פוסטר

דפוס אישי מקצועי

08-8422112 ההגנה 54 רחובות

P6422112@gmail.com

לזכות

החתן ה"ה עקיבא שיינברגר הי"ו

יזכו לבנות בית נאמן בישראל

דורות ישרים ומבורכים

פני עין חמד

יוצא לאור ע"י בית הכנסת שכונת "עין חמד" - מכללת ציון

פרשת מקץ - הפל ענין של זמן

"ויהי מקץ" (בראשית מ"א, א')

הצלחה בגו"ר

יצחק אריאל בן טובה חגי חיים וב"ב שמואל אימן בן אסתר זרי שגית בת רותי מאיר ישראל בן רחל ברכה- יראת שמים ליאור יהושע סומך וב"ב גלית בת מסודי יהודה אריה בן רחל ברכה ארז בן שושנה רונן אברהם וב"ב קסירר אפרים וב"ב רחל ברכה בת פדילה דליה משפ' שטרית נעם יצחק בן רחל ברכה רינה בת סימי וב"ב יוסף ליאור בן דליה אפרת- הצלחה בכל הענינים שלמה ודנה דוד וב"ב אריה ושרה לוי וב"ב י.מ.י.ש כדורי שולמית ומרדכי חיים דויטש וב"ב עמית בן אהרון וב"ב רז דוד בן לאה וב"ב נתנאל בן גינה

זיווג הגון וכשר במהרה

אורן חיים בן אלן אסתר רותית בת סימי תרצה בתיה בת ימנה נינט יוסף בן רוחמה אילן בן ג'ולייט יפית שרה בת גינה דרור בן סופיה אנאל חביבה בת שולמית מיטל בת מלכה מאיר בן שרית ואליהו טליה עדן אסתר בת שולמית נעם בן שרה שירי ימנה בת שולמית דוד עומרי בן יהודית שושנה שירה בת סילביה שמעון בן שולמית סיון רבקה בת אלן אסתר לאה בת תמר אברהם גורג'י בן דליה אפרת אורן בן נעמי

זרע קודש בר קיימא

גלית בת מסודי אליהו דזרי בן ימנה אילנה בת רוחמה שמואל אימן בן אסתר זרי סיון בת אסתר רחל מרים בת יהודית דניאל בן שרה אושרית בת שושנה נעמה בת יפה דגנית בת שושנה אסף בן סופיה מיטל בת שושנה לימור בת פרידה

רפואה שלמה

מאיר ישראל בן רחל ברכה יצחק בן עזרא ימנה ניזירי בת סטה- בריאות ואריכות ימים מרדכי ניזירי בן פרחיה- בריאות ואריכות ימים סימי בת סוליקה מיכאל יהודה בן מרים אורן בן אסתר דינה בת מזל נעם יצחק בן רחל ברכה נעמי בת רחל שירה שילת בת אורלי אפרים בן שרה לביא ישראל בן תמר חיה אסתר בת סוליקה מוריה בת רחל ברכה נחום בן כיריה יהודה אריה בן רחל ברכה ישראל בן חווה יפה בת שרה-הצלחה ורפואה רחל בת זוהרה משה בן נזימה עינת בת רחל ברכה רפאל משה בן רחל יצחק בן פנינה רחל ברכה בת פדילה דליה קסנש בת דגנט רותית בת סבריה יצחק בן חנון רפאל אבידן בן תקווה אליהו בן רחל בנימין בן ברכה אלן אסתר בת שרלוט נעימה בת שרה יהודה לייב בן אסתר מלכה נעם אלימלך בן אושרית- ר"ש ובריאות איתנה לימור בת פרידה יניב בן פרידה מאיה בת עדי אורן בן פרידה יהודית אסתר פראדל בת חיה- בריאות ואריכות ימים

החסיד חזר לצדיק ושוב הרב ענה לו שלא יכתוב לאחיו. החסיד חזר לביתו וסיפר לאשתו שהרב אמר לא לשלוח מכתב. היא תפסה את בעלה ואמרה לו: "על כורחך אתה תכתוב לאחיו!". החסיד פחד ממנה. הוא ישב וכתב מכתב לאחיו שהוא במצוקה.

אחרי שבועיים מגיע מכתב מאמריקה עם צ'ק על סכום גדול מאוד. אשתו אמרה לו: "אתה רואה למי צריך לשמוע לאישה או לרב? עכשיו נחזיר חובות ונקנה דירה וסלון".

עברו חודשיים. החסיד חלה והגיע למצב אנוש. הרופאים אמרו לו שהמחלה נדירה מאוד ואין מה לעשות. החסיד ידע שנענש על שלא שמע לרב ולכן שלח מכתב לרבו עם סכום לפדיון נפש וביקש שיברך אותו.

הרב אמר לשליח שיאמר לחסיד: "אסרתי לשלוח מכתב כי ראיתי שנגזר עליו בשמיים מוות. מכיוון שעני חשוב כמת גזרו עליו עניות כדי להצילו מהמוות. עכשיו לאחר שקיבל את הכסף הוא לא עני ורוצים אותו בשמיים".

צריך להבין שכל דעביד רחמנא לטב עביד, ולזכור ש"קץ שם לחושך". העולם זמני והכל עובד על מנגנון של זמן. כל ניסיון שעובר על האדם הוא זמני ולא נצחי.

הזהר הקדוש אומר: "קץ שם לחושך". גם אם חלילה עובר על האדם איזה 'ענן' הוא צריך לדעת לא להיבהל. צריך להבין שכמו שהעולם הזה הוא זמני, אז כל ענן וניסיון שעובר על האדם- גם הוא זמני.

גם יוסף הצדיק ישב בבית האסורים עשר שנים ולאחר מכן הוסיפו לו עוד שנתיים על 'התנהגות טובה'. בסך הכל ישב שתיים עשרה שנים. בסופו של דבר גם הם נגמרו.

"קץ שם לחושך"- אדם שנמצא בניסיון צריך להאמין שכל מה שהקב"ה עושה - לטובה עושה.

היה חסיד אחד של האדמו"ר רבי ישראל פרידמן מרוז'ין זצ"ל. אותו חסיד היה במצב קשה מאוד של עניות.

הוא בא לרבו ואמר: "אני לא רוצה לקבל צדקה מהציבור, אבל יש לי אח באמריקה מבוסס כלכלית שיכול לעזור לי. האם כדאי שאכתוב לו מכתב ובו אפרט את מצבי הכלכלי ואבקש ממנו שיעזור לי?".

האדמו"ר עצם את עיניו ולאחר מכן אמר לחסיד: "לא, אני לא מסכים שתכתוב שום מכתב לאחריך שנמצא באמריקה". החסיד חזר לביתו וסיפר לאשתו את תשובת הצדיק. האישה לא הבינה מדוע הרב לא מסכים לכתוב לו.

האישה טענה כלפי בעלה: "יש לך אח עשיר שיושב על מיליונים. אם הוא ישמע על מצבנו, הוא מיד ישלח כסף ויציל אותנו מהמצב שבו אנחנו נמצאים. למה כל דבר צריך לשאול את הרב? וכי אין לך שכל? אולי תשאל את הרב עוד הפעם? תסביר לו כמה המצב קשה".

בברכת שבת שלום

הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א חבר הרבנות מבשרת ציון

זמני לכת

יום	כניסת לכת	צאת לכת	ריבון תם
יום	16:00	17:13	17:45
ת"א	16:19	17:11	17:41
מיסב	16:18	17:11	17:40
ב"ל	16:21	17:14	17:45

העלון מוקדש לעילוי נשמת משה בן גורג'יה ז"ל

לרפואה שלימה לנוריאל בן אסתר

לרפואה שלימה לאיידה חיה בת אסתר ולידל אלחנן רפאל בן איריס ולידל אורי חיים בן שלי

זש"ק, פרנסה טובה ובריאות איתנה לאליהו ניזירי בן ימנה וגלית בת מסודי

להצלחת אברהם גורג'י בן דליה אפרת וב"ב לרפואת הנפש והגוף של יהודה אריה בן רחל ברכה

העלון מוקדש לע"נ יצחק בן רבקה ז"ל

שואל ומשיב בהלכה - צום עשרה בטבת

מה הן ההלכות של צום עשרה בטבת?

שאלה: ?

תשובה: !

להלן סיכום ההלכה מפי ר' אליהו חיים פנחסי, רבנות מקומית מבשרת מתוך ספרו 'הכשרות למעשה':

בעשרה בטבת מלך בבל התחיל לצור על ירושלים כדי להחריב אותה. לכן אנחנו מתענים ביום זה כדי להכניע את ליבנו ולחזור בתשובה שלימה. אנחנו מתחננים לפני בורא עולם שירחם עלינו וישוב לגאול אותנו גאולה עולמית. הצום מתחיל בעלות השחר ומסתיים בצאת הכוכבים.

בתי-כנסת רבים נוהגים להקדים את תפילת מנחה כדי שיסיפיקו לסיים את התפילה לפני השקיעה כדי שהכהנים ישאו את כפיהם. הכהנים לא נושאים את כפיהם אם מתפללים מנחה גדולה (לפני פלג המנחה).

חייבים להתענות ביום עשירי בטבת ופורץ גדר ישכנו נחש. אבל קטנים, כלומר: בן שעדיין לא מלאו לו שלוש-עשרה שנים ויום אחד ובת שלא מלאו לה שתיים-עשרה שנים ויום אחד, **פטורים לגמרי מן התענית**. הם לא צריכים להתענות אפילו כמה שעות. גם אם יש להם דעת להתאבל על חורבן ירושלים, כל שלא הגיעו למצוות, הרי הם פטורים מתענית זו. אפילו אם הם רוצים להחמיר על עצמם ולהתענות - יש למחות בידם שלא יעשו כן.

מעוברות ומניקות פטורות מתענית עשרה בטבת. מעוברת לעניין זה היא אישה שעוברת ניכר, כלומר: עברו שלושה חודשים מתחילת ההיריון. אם היא סובלת ממיחושים והקאות היא פטורה מתענית זו גם לפני שעברו שלושה חודשים מתחילת ההיריון ובפרט אם כבר עברו ארבעים יום מתחילת ההיריון.

מעיקר הדין, מינקת היא אישה בתוך עשרים וארבעה חודשים מזמן הלידה. במשך הזמן הזה היא חלשה מאוד ועדיין לא שבה לאיתנה. אישה שמרגישה שיש בכוחה להתענות בקלות, תשאל רב מורה הוראה אם היא יכולה להתענות.

חולים פטורים מן הצום. אדם חלש או זקן מאוד שמצטער בצום וחושש שאם יתענה, ייחלש ויחלה - פטור מהצום. חולה שהתרפא אבל עדיין מרגיש חולשה וחושש שאם יתענה יהיה חולה שוב - פטור מהצום.

אם בטעות בירך על מאכל ולפני שהכניס אותו לפיו נזכר שהיום צום, יטעם מעט כדי שברכתו לא תהיה ברכה לבטלה. אחר כך חייב להמשיך לצום. אבל לא יאמר בתפילת העמידה 'עננו'. הוא לא צריך להתענות ביום אחר במקום הצום.

יום עשרה בטבת נקבע כיום הקדיש הכללי. ראוי להדליק נר נשמה לעילוי נשמת הנרצחים בשואה הי"ד.

עשית חסד ושכרו

הרב אשר זאב לוריא מנהל ת"ת 'אהל תורה' ברמת אלחנן סיפר מעשה מרגש במיוחד: "שנה אחת בימי הרישום לת"ת, נכנסו לחדרי בני זוג עם ילד בן שלוש. הם אמרו לי שהם רוצים לרשום אותו לשנת הלימודים הבאה. ראיתי על פניהם שיש להם משהו מיוחד לספר. לאחר שביצעו את הרישום, ראיתי שהם מאוד מרוגשים. הבנתי שההתרגשות הזו לא מתעוררת בגלל הרישום של בנם לחיידר אלא הם נושאים איתם סיפור מיוחד".

"לפתע האמא פרצה בבכי. אי אפשר היה להרגיע אותה. גם האב מחה דמעות מעיניו. 'האם אתה לא מכיר אותנו?' - שאלו בתמיהה. האמת שלא זכרתי אותם, אבל הם דאגו להזכיר לי. לפני כארבע שנים זוג הורים הגיעו לחדרי והודיעו שהם באים לכאן ישר מביתו של המרא דאתרא, הגאון רבי יצחק זילברשטיין. ההורים סיפרו, שכאשר הם סיפרו לרב את צערם הגדול על שלא נפקדו בזרע של קיימא, הרב אמר להם עצה שמופיעה בספרי ה'חפץ חיים' - מי שרוצה לזכות לילדים, יראה לגדל בעצמו ילד אחר לתלמוד תורה. הזכות הזאת תעמוד לו שבורא עולם ייתן לו ילדים משלו".

"אני מייעץ לכם לגשת לת"ת ולקבל על עצמכם לשלם את הוצאות הלימוד של אחד התלמידים. תשתדלו שיהיה ילד יתום. הזכות תיחשב לכם כאילו גידלתם אותו, הרב אמר. הצדיק הסביר: 'במקרה כזה יאמרו בשמיים, שכשם ששילמתם שכר לימוד עבור ילד שאינו-שלכם, ובפרט יתום, כך תזכו לשלם שכר לימוד עבור ילדכם-שלכם'.

ההורים באו לת"ת 'אהל תורה' וביצעו את העסקה. במשך שנה תמימה שילמו מכספם עבור תלמיד יתום שמשפחתו התקשתה לשלם את הוצאות הלימוד בת"ת. ההורים סיפרו בהתרגשות: 'מיד כשהתחלנו לשלם את הכסף עבור התלמיד, נושענו מצרתנו. ה' יתברך ברחמי הרבים פקד אותנו מיד בפקודת ישועה. זה הילד שנולד לנו לפני שלוש שנים. למרות שאנחנו לא גרים ברמת אלחנן, החלטנו לרשום אותו דווקא לתלמוד תורה זה שממנו צמחה לנו הישועה'. (מעובד מתוך 'ברכי נפשי').

לשמיעת השיעורים של הרה"ג אליהו פינחסי יש להתקשר 073-3718395

עושה אירוע שמחה באולם שמחות וברצונך להפוך אותו לכשרות "מהדרין-גלאט?"

צוות משגיחים תלמידי חכמים ידאגו לכך בכל איזור בארץ. ההשגחה החל מזמן אספקת הבשר ועד למנה האחרונה. בפיקוחו של הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

מינויים

לקבלת העלון חיים במייל מדי שבוע, יש לשלוח בקשה למייל

PnineEH@gmail.com

הקדשת העלון

ניתן להקדיש את העלון לעילוי נשמה, רפואה שלמה, הצלחה, זיווג הגון,

חזרה בתשובה וכו' נא לפנות לליאור בטל" 052-7652084

כתובת המערכת: עבור ליאור עצמון, רח' הבושם 26 ת.ד. 83375. מבשרת ציון. מיקוד 9076926

לשאלות בהלכה

נא לפנות לרב אליהו פנחסי

בטל" 052-6329144

(הנייד באישור ועדה רוחנית)

אם ראשונים כמלאכים - הצדיק הרב אהרן מטיטוב צ"ל

הצדיק הרב אהרון מטיטוב צ"ל - בצעירותו גדל והתחנך על ברכי הסבא הגדול, רבי ישראל בעל שם טוב זיע"א (המכונה 'אור שבעת הימים'). בהמשך גר בקונסטנטין. למרות דרגתו הרוחנית הגבוהה היה מסתיר את עצמו. שקד על התורה יומם ולילה. מצבו הכלכלי היה בכי רע. חי חיי צער ועוני. רבינו שכר דירה ולאחר מספר חודשים שלא היה יכול לשלם עבורה, נאלץ לעבור עם משפחתו ולהתגורר בחורבה. בענותותו ישב בקביעות ליד התנור שבקצה בית-המדרש. גם כשהיה צריך לנסוע בעגלה, היה יושב ליד העגלון ולא היה יושב בתוך העגלה. צדיקי דורו אמרו עליו, שכאשר גר בקונסטנטין מתוך לחץ ודחק "היה בבחינת אדם הראשון קודם החטא". האדמו"ר ר' ישראל פרידמן מרוז'ין אמר על רבינו: "הרה"ק רבי אהרון היה העץ שעליו נשען העולם". בנוסף אמר עליו שהוא "משבעת רואי פני המלך".

התפרסם כצדיק אמת ופועל ישועות בקרב הארץ. רבים פנו אליו ונושעו. כאשר פשטה מחלה קשה על ילדים קטנים בעיר טיטוב, הם פנו אל רבינו והצליח לבטל את הגזירה הקשה. רבינו רצה לחזור לעירו בקונסטנטין, אבל האנשים לא הניחו לו והוא עבר לטיטוב, שם התחיל לשמש כאדמו"ר. מספר שנים לפני פטירתו עבר לעיר פבליש שסמוכה לסקוויא. נפטר ב-ה' תבת או ט"ו תבת ה'תק"ס (1800). ציונו בפבליש. על צאצאיו נמנים חלק מאדמו"רי צ'רנוביל.

סבא (מצד אביו): הצדיק ר' ישראל הבעל שם טוב הקדוש. **אביו:** הצדיק ר' צבי. **מרבותיו:** סבו, ר' ישראל הבעל שם טוב הקדוש, אביו, הצדיק ר' צבי. **ילדיו:** מרת סימה חושא (נישאה לאדמו"ר ר' ברוך ממז'בוז'. יש גירסה, כי נישאה לאדמו"ר רבי אהרון טברסקי מצ'רנוביל), האדמו"ר ר' נפתלי צבי מסקוויא, האדמו"ר ר' אברהם מסקוויא, מרת שרה שיינא (נישאה לאדמו"ר ר' משולם זושא מצ'רנוביל), מרת חנה סימא (נישאה לר' מרדכי זאב רבינוב'ץ בזיווג ראשון, ובזיווג שני נישאה לר' יצחק מסקוויא), ר' אברהם.

בכפר הסמוך לעיר טיטוב גר פריץ שונא ישראל. החצר סביב ביתו היתה על יד דרך המלך. כאשר יהודי עבר שם, עבדיו הערלים היו תופסים אותו ומכים אותו נמרצות. בימי הגשמים לא היתה אפשרות לנסוע בדרך עוקפת רק בדרך המלך. פעם אחת רבינו היה צריך לנסוע ואמר לעגלון שיסע בדרך המלך ליד חצר הפריץ. העגלון אמר שזה סכנה אבל רבינו התעקש. כשהגיעו לשם, הערלים תפסו והביאו אותם לפריץ. הרשע שמח מאוד שתפסו רב ואמר להזמין את כל עבדיו למען יראו כולם כיצד הוא מכה את רבינו. בינתיים נעלו את הרב והעגלון בחדר. הפריץ היה צריך לעשות את צרכיו והלך לשירותים.

האנשים הגיעו אבל הפריץ לא יצא. הם הלכו לראות מה קרה. כשהתקרבו לשם שמעו צעקות נוראות. הם שברו את הדלת וראו שהמעיים שלו יצאו והוא צועק מכאב. קראו מיד לרופא וכל התרופות לא הועילו. אחד מהנאספים אמר שזה כנראה בגלל הפגיעה ברב. הפריץ ביקש שיבקשו סליחה בשמו. רבינו הסכים לסלוח בתנאי שהפריץ יבטיח שלא ירע לשום יהודי בעולם ואז יתרפא וגם נתן לו סגולה. הפריץ כמובן הסכים והוא התרפא. מאותו היום הפריץ לא פגע באף יהודי.

אם אחד התפשטה מחלה קשה בילדים קטנים בעיר טיטוב שסמוכה לקונסטנטין. זקן עני הגיע לטיטוב וראה כי אנשי העיר מחפשים אחרי חטאים שונים כדי לתקן אותם, אולי ה' ירחם עליהם והמגיפה תיעצר. הזקן פנה אליהם ואמר: "בעיר קונסטנטין כשתי פרסאות מכאן נמצא איש קדוש ושמו רבי אהרון, הוא נכדו של הבעש"ט הקדוש. איש זה גר בחורבה בקצה העיר והוא חסר פרנסה. שמעו לעצתי, בחרו אנשים נכבדים ושלחו אליו בבקשה שיבוא איתם לכאן ויתנו בידו סכום מעות להחיותו. אני בטוח שבזכותו המגיפה תיעצר". הם עשו כדברי הזקן. הם בחרו אנשים שנסעו לקונסטנטין והגיעו לרבינו. הם הפצירו בו שיבוא איתם לעיר והבטיחו לתת לו שלוש מאות רובל כסף.

רבינו סירב בענוה ואמר כי אין בכוחו לעשות מאומה. אם רוצים לעצור את המגיפה, הרי שעליהם ללכת לצדיק שידוע לבטל דינים קשים. מכיוון שהשעה היתה מאוחרת הם נאלצו לישון שם. בבוקר הם הלכו לביה"כ וסיפרו על צערם למתפללים. כאשר רבינו נכנס לביה"כ, אנשי עירו הוכיחו אותו שהוא מסרב ללכת לעירם - ובפרט שאם יעשה זאת בני ביתו ינצלו מחרפת רעב. זקן אחד שהיה מסתופף אצל זקנו הבעש"ט הקדוש שידלו בדברים, איך לא יחוס על בני העיר טיטוב שנמצאים בצרה? אולי בזכות הצדקה שמבקשים לקיים באמצעותו ה' יסיר מהם את הצרה? רבינו סירב בעקשנות עד שאיימו שאם לא יעשה כן, יקחו אותו בכח לטיטוב.

כאשר ראה זאת אמר: "אני רואה שאתם תכריחו אותי לנסוע שלא ברצוני. אבל זאת אבקש, כאשר אבוא לעירכם, העגלון יחזיר את העגלה והסוסים הרתומים לצד קונסטנטין ולא יתיר את המושכות, רק אם אתן לו את הרשות לכך. כשאחפוץ לנסוע בחזרה, לא יעכבו אותי". הם הסכימו לדבריו. רבינו ישב איתם במרכבה ועם חסידים שהצטרפו. לעת ערב הגיעו לטיטוב. הם הלכו למלון שהכינו לכבודו. כל בני העיר התאספו כדי לקבל ממנו ברכת שלום. הפלא התרחש לנגד עיניהם, כל אלו שחלו - התרפאו. בני העיר שמחו. הם באו לרבינו והגישו קווטלאך ופדיונות. רבינו ביקש לחזור לעירו, אבל האנשים אחזו במושכות הסוסים ולא נתנו לו לצאת. כאשר ראו כי הדבר נוגע בנפשו נתנו לו לשוב לעירו. אנשי טיטוב נסעו גם הם לקונסטנטין ולקחו איתם מאכלים ומשקאות לרוב. שם הם הגישו לו את כתב הרבנות. רבינו אמר: "נראה כי מן השמיים הוא, שכן אני לא עשיתי שום השתדלות בדבר". לאחר שבת קם ונסע איתם לטיטוב.

נכדו הרה"ק ר' יעקב יוסף מסקוויא סיפר: כאשר רבינו גר בעיר פבליש, בני העיר ביקשו ל'קדש' שם בית עלמין. עד לאותם הימים, כאשר מישהו נפטר היו קוברים אותו בעיר הסמוכה. רבינו הלך למקום. הם קידשו ובנו גדר סביב, פתחו בו פתח והעמידו שער. רבינו סגר את שער בית העלמין במפתח והחזיק אותו ברשותו במשך שנה. אנשי חברא קדישא הפצירו ברבינו שיפקידו אצלם את המפתח כדי שיהיה מוכן בעת שיצטרכו אליו, אבל רבינו לא הסכים. רק כעבור שנה מסרו לידיהם. אנשי העיר ראו שבאותה השנה שהמפתח היה אצל רבינו, אף אחד בעיר לא נפטר וגם לא היה מקרה של נפל, ויהי לפלא.

שתי התמונות למטה מציגות את המבנה הישן של הצדיק.

לפני מספר שנים נמצא בית עלמין ישן יותר ושם כנראה מקום קבורתו וזו התמונה הראשונה למעלה

כָּל מֵה שְׂאָדָם עוֹשֶׂה - לְעִצְמוֹ הוּא עוֹשֶׂה

פה? השארתם מזגן דלוק. גיץ שיצא מהמזגן נתפס במזרון. כל הדירה שלכם בערה".

בעלי השפיל את עיניו. הכבאי הנמיך את טון דיבורו ואמר. "עבדנו קשה לכבות אותה. אבל אני חושש שהלילה תצטרכו לחפש לכם מקום אחר להיות בו".

אי אפשר להסביר מה ההרגשה של זוג צעיר שחוזר עליז ומאושר מחתונה ופתאום מודיעים לו שאין לו בית לחזור אליו.

המראה מבחוץ היה נורא, אבל באותם רגעים לא הבנו את משמעות המילים "הדירה שלכם הלכה".

היינו המומים לחלוטין. התקשרתי לאמא שלי וניסיתי להסביר לה שיחידת הדיור שלנו נשרפה ושנחנו בדרך אליה. אימי ניסתה להרגיע אותי שהכל יהיה בסדר - ותוך כמה ימים הכול יסתדר.

הלכנו לישון. בבוקר הלכתי עם בעלי כדי לראות מה קרה לדירה. כבר בחדר המדרגות הבנתי שזה רציני. הכל היה שחור ומפויח.

צחקנו קצת למראה המפתח שבעלי הוציא מהכיס כי לא היתה דלת. במקומה ניצב גוש מתכת מומס ועקום. בעלי פתח את הדלת ונכנסנו פנימה.

המראה בפנים היה מחריד. הרהיטים היו שחורים. הם נהרסו לגמרי מהחום האדיר. כשפתחתי את הארון בחדר השינה נחרדתי לגלות שכל הנדוניה היוקרתית שלי פשוט נעלמה.

היו שם גושי פלסטיק מפויחים והכל התפלה. זה היה בלתי נתפס בעיניי. פרצתי בבכי כאוב והיסטרי. בעלי פתח את קופסת השטריימל ומצא אותה ריקה.

השערות נמסו. רק השלד והכיפה נשארו. כשנתקלתי בחנוכייה הנמסה והשחורה בארונות המטבח נזכרתי פתאום בתכשיטים שלי. רצתי לחדר השינה ופתחתי את הארון. הכל נמס.

בהבלחה של רגע עלתה בי מחשבה של הודיה עמוקה. איזה השגחה פרטית. התכשיטים לא אצלי. הם שמורים לבטח אצל גיסתי שענדה אותם בחתונה.

הרכוש היחיד שנותר לנו היו התכשיטים היקרים. אם הם לא היו אצלה, הייתי מאבדת גם אותם. ברגעים האלו בהם עמדתי ונברתי בקופסת התכשיטים הריקה, חשתי במלוא העוצמה את דברי חז"ל שמלמדים אותנו: 'כל מה שאדם עושה - לעצמו הוא עושה'.

להלן סיפור מופלא שמלמד אותנו כי כל מה שאדם עושה למען האחרים - לעצמו הוא עושה. לפעמים הוא מגלה כי הדבר היה לטובתו ולתועלתו.

להלן הסיפור מפי בעלת-המעשה: בתקופת האירוסין חמותי קנתה לי תכשיטים יקרים במיוחד. כל התכשיטים היו מזהב טהור - שמונה עשר קראט מצופה זהב לבן. הם היו משובצים ביהלומים בשיבוץ לייזר מעודן ובעיצוב מושלם.

מספר חודשים אחרי החתונה אחות בעלי התקשרה אלי וסיפרה שבתאריך מסוים תתקיים חתונה של קרובת משפחתה. לא הבנתי מדוע היא מספרת לי זאת.

לאחר מכן היא ביקשה ממני בהססנות: "האם תוכלו בבקשה להלוות לי את התכשיטים שקיבלת לשבוע של החתונה? אני מבטיחה לך שאחזיר לך את התכשיטים מיד לאחר מכן".

קצת נדהמתי מהעזות של גיסתי. לא מקובל לבקש מכלה צעירה את תכשיטיה, אבל גם לא היה נעים לי לסרב, לכן אמרתי לה: "נראה מה נעשה".

גיסתי לא הרפתה. לאחר שהבטיחה לי כמעט למשכן את דירתה בעבור התכשיטים, הסכמתי בלב כבד להשאיל את תכשיטיי היקרים.

אחרי שעיקלתי את הרעיון חשבתי לעצמי: "אם אני כבר מוסרת לה את התכשיטים, הרי שעדיף שאעשה זאת בשמחה ובלב שלם".

גיסתי הודתה לי במילים נרגשות וביקשה שאנחנו נבוא לחתונה כדי לאחל לזוג מזל-טוב ולהשתתף בשמחה.

בשעת ערב מאוחרת התארגנו ויצאנו לחתונה. לאחר שאיחלנו לזוג הצעיר 'מזל טוב' ישבנו מעט ופנינו לצאת לכיוון הבית.

פסענו לאיטנו, נהנים מהרוח הקרירה של הלילה. כשהלכנו ברחוב הסמוך לדירתנו ריח חרוך עלה באפנו. כשהתקרבו לבניין הבנו שמשוהו קרה.

אנשים רבים התגודדו סביב הבניין שלנו. ניידת משטרה הבהבה וניידת כיבוי אש עם כמה כבאים התרוצצו סביב. אנשים רבים נעצו את עיניהם בנו בדממה.

הבנו שזה קשור אלינו. ראינו מישהו לוחש מאחורינו לכבאי: "הם בעלי הדירה". רציתי לברוח מהמקום ולהותיר לבעלי להתמודד עם מה שקרה, אבל לא יכולתי לעשות זאת. בעלי היה בהלם גמור.

הכבאי ניגש אלינו והודיע לנו: "אתם רואים את מה שקרה

הרב יצחק בן תפאחה כדורי זצ"ל הרב שמואל בן שמחה דרזי זצ"ל וילד יחיא בן יוסף ז"ל מאיר מורד בן שושנה ז"ל יצחק בן ברקו דב ז"ל זהבה בת שושנה רייזל ע"ה מאירה בת יפה ע"ה מרים בן דבורה ז"ל אקבלי יוסף חיים בן נסכה ז"ל ר' שאול בן סילביה זצ"ל צדיק חכם בן חזלה ז"ל שני בת אסתר ע"ה דוד בר חסיבה ז"ל מסודי בת חביבה ע"ה חווה בת יעקב צבי ע"ה אסתר בת גולה גאולה ע"ה יצחק בן מישא אסתר ז"ל יוסף בר סעדה ז"ל ברכה בת מרדכי ע"ה שלום בן אסתר ז"ל יעקב בן נעמה ז"ל אריה בן מרים ז"ל דוד יצחק בן פרתה ז"ל אלון בן סעדה ז"ל גורג'יה בת נעימה ע"ה אילנה (מחרוזה) בת שרה ע"ה אליאור בן פרידה ז"ל מאיר בן נעמי ז"ל שושנה בת נעמי ע"ה

הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה זצ"ל רחמים בן רחל ז"ל ר' עוליאל ישועה בן סטה מקנין זצ"ל ר' יצחק בן אסתר ז"ל נעימה בת גורג'יה ע"ה חי יזיז בן קלרה ז"ל ר' יצחק בן מסעודה קדוש ז"ל אסתר בת נעמי ע"ה ר' דב בן בנימין אלטר ז"ל אורה בת נעימה ע"ה מישא אסתר בת זרה ע"ה מסעוד בן יקוט ז"ל רחמה בת מסעודה ע"ה הרב מרדכי צמח בן מזל אליהו זצ"ל אליהו אליאס בן אלגריה ז"ל שמואל בן רבקה ז"ל רפאל בן אסתר ז"ל יצחק בן חביבה ז"ל אהרון (אורי) בן רבקה ז"ל קסאנש בת גדיתו ע"ה סוליקה בת עישה ע"ה סלים בן פרתה ז"ל יעקב בן סלימה ז"ל ספירנס תקווה בת נעימה ע"ה יהודה בן סעידה ז"ל עפאת בת השמת ע"ה חיים חמוטל בן רינה ז"ל

גליון
באר
הכרשה

נערך ונלקט מתוך תוכן דברי שיחותיו של
מורינו הגה"צ רבי אברהם אלימלך בידרמן שליט"א

מקץ

מכון
באר
האמונה

גליון באר הפרשה

להערות והארות,
ובן לכל עניין אחר
ניתן לפנות:
לטלפון 718.484.8136

או לאימייל:
Mail@BeerHaparsha.com

מדי שבוע בשבוע בדוא"ל בחינם

הירשמו היום!

לשון הקודש

באר הפרשה
mail@beerhaparsha.com

אידיש

דער פרשה קוואל
mail@derparshakval.com

אנגלית

Torah Wellsprings
mail@torahwellsprings.com

ספרדית

Manantiales de la Torá
info@manantialesdelatorah.com

צרפתית

Au Puits de La Paracha
info@aupuitsdelaparacha.com

איטלקית

Le Sorgenti della Torah
info@lesorgentidellatorah.com

רוסית

Колодец Торы
info@kolodetztory.com

מכון **ארה"ב:**
Mechon Beer Emunah
1660 45th St, Brooklyn NY 11204
718.484.8136

בארה"ק:
מכון באר האמונה
רח' דובב מישרים 4/2
עיה"ק ירושלים תובב"א
025 688 040

יו"ל ע"י מכון באר אמונה
כל הזכויות שמורות להמכון © 2023

העתקה או הדפסה של הגליון בכל פרמוט שהוא כדי להרויח או לפרסם עסק וכדו' ללא אישור בכתב ממכון באר האמונה הינו נגד ההלכה והחוק הבינלאומי

תוכן הענינים

פרשת מקץ

- ב.....הפרני אלוקים בארץ עניי - מתוך הצרה באה הטובה.
- ה.....אשר האלוקים עושה - הכל נעשה בגזירת עליון.
- ז.....אשרי הגבר אשר יבטח בה' - הבטחון בהשי"ת ממשיך את הישועה.
- ט.....יוסף הוא המשביר - ברוך משלם שכר טוב ליראיו.
- י.....אחי יוסף 'עשרה' - במעלת וחשיבות התפילה בציבור וסגולותיה.
- טו.....קום רדוף - הוי רץ כצבי לעשות רצון אבינו שבשמים.

סדר ועימוד:

א.ש. אשדוד

shwrtz@beze.qint.net

פרשת מקץ

שההסתרה והייסורים הינם 'הקדמה' לטובה, 'ומכשירין' את האדם לקבל הטובה^א, והכל נהיה בדבר ה' בסיבה ועצה נסתרת להיטיבו באחריתו, וממילא יקבלם מתוך שמחה^ב וטוב לבב^ג.

בעניין הזה ביאר הרה"ק ה'חתם סופר' ז"ע (וישב ד"ה היה) את האמור לעיל (לו ב), 'יוסף בן שבע עשרה שנה היה רועה את אחיו בצאן והוא נער את בני בלהה ואת בני זלפה נשי אביו ויבא יוסף את דיבתם רעה אל אביהם', כי יעקב אבינו שלח את יוסף לרעות ולהתחבר עם בני הגבירות, אך הם ריחקו אותו ושלחוהו להיות נער ומשרת אצל בני השפחות, וזה גופא היה 'דיבתם רעה אל אביהם' - שהם מרחקים

הפרני אלוקים בארץ עניי - מתוך הצרה באה הטובה בפרשתן (מג ו), 'למה הרעותם לי להגיד לאיש העוד לכם אח', ובמדרש (בר"ר צא י) אמר הקב"ה 'אני עוסק להמליך את בנו במצרים והוא אומר 'למה הרעותם לי להגיד לאיש העוד לכם אח'. וכתב הרמח"ל (דעת תבונות פ"ה בד"ה ואמנם) וזה בנה אב, שלכל עילוי (להעלות למצב טוב ברוח או בגשם) שרועה הקב"ה לתת לאדם או לעולם, הנה אין מזדמן לו הטוב אלא מתוך עומק עצה נסתרת, על כן יקרה לו קודם לכן צער. ובענין שאמרו ז"ל (ברכות ה.) 'שלש מתנות טובות נתן הקב"ה לישראל וכולן לא נתן אלא על ידי יסורים', עכ"ל. והוא נוגע לדין, איש איש בנגעו ומכאובו, ידע בבירור, שאין בידינו להבין דעת עליון, אבל זאת יכיר וידע,

א. וכה ביאר הרה"ק ה'מי השילוח' ז"ע (ד"ה ויקרא) בהאמור בפרשתן שיוסף קרא את שם בנו השני אפרים - 'כי הפרני אלוקים בארץ עניי' (מא נב), כי יוסף הבין שזכה ל'הפרני אלוקים' וכל אותה גדולה רק בגלל שהיה ב'ארץ עניי' ובזכות כל מה שסבל עד עתה, על כן הודה לה' גם על הסבל והצער שהם הביאוהו לאותה טובה.
ב. מעשה נורא הובא ב'שבט הלוי' (חנוכה דרוש י"ג), וז"ל, מו"ר המהר"ם שפירא זצ"ל ביקר פעם בחור מחשובי התלמידים, תלמיד חכם גדול שהיה חולה מסוכן מאד (ולבסוף נפטר בצעירותו רח"ל). תלמיד זה עם זאת שהיה במצב מסוכן מאד היה מלא שמחה והרב ז"ל שאל אותו לשמחה מה זו עושה, ענה לו התלמיד, הלא אחז"ל (שבת יב:) שכינה למעלה מראשותיו של חולה, ועוד אמרו (שם ל:) אין שכינה שורה לא מתוך עצבות וכו' אלא מתוך דבר שמחה של מצוה, א"כ כשהשכינה הק' שורה למראשותיו של החולה, האם אגרש אותה כביכול ע"י שלא אהיה בשמחה, לכן אני מתחזק להיות בשמחה.

ולדין ייאמר בה, כי הנה מבואר במהר"ל (גור אריה, ויחי ד"ה שהשכינה), שמה שאמרו 'שכינה למעלה מראשותיו של חולה', לאו דווקא ב'חולה' הדברים אמורים, אלא כל מי שתשש כוחו ונשבר לבו כחולה, הקב"ה שורה עליו, כי כל הטעם ששכינה למעלה מראשותיו של חולה - כי 'את דכא ושפל רוח אשכון', ואין לך דכא כחולה, ואם כן, ה'חכם' יביא על עצמו את השכינה, אף בלא חולי ל"ע - על ידי 'שברון לב'. וכעין זה היה אומר הרה"ק מרוז"ן ז"ע - ייסורי הנפש הינם כייסורי הגוף ויותר מהם, וגם אצלם 'שכינה למעלה מראשותיו של חולה'.

ומעתה יתבונן כל 'חולה' וכל מי שעוברים עליו ייסורים בגוף ובנפש רח"ל (ומי איננו בכלל אלו), עד כמה עליו לשמור שלא תמוש השמחה ממנו, כי השכינה שורה עליו וחס לו מלגרש אותה מעליו.

ג. וזאת למדנו ממנהג ה'דריידע' ל' (סביבון), אשר בשעה שהוא מסתובב אין רואים את האותיות הרשומים עליו, ואף על פי כן הוא 'מחזיק מעמד' וממשיך במנהגו הטוב להסתובב ולרקוד, ללמדנו, כי גם בשעה שהכל מכוסה ואין נראה השגחתו הפרטית של הקב"ה, ואינו ניכר במידת חסדו וטובו, מכל מקום אל תיבהל ותשבר וטיפול אלא החזק מעמד ותמשיך לרקוד... ועוד יבוא הזמן בו יתגלה האור ויעשה עימך 'אות' לטובה...

ואדרבה אימתי הדריידעל הלזה עושה את תפקידו - רק בשעה שהוא מסתובב והכל מטושטש (כי לאחר שהוא 'נופל' - מוטל הוא כ'דומם'), כך מהי גבורתו של האדם, ומתי עושה את תפקידו 'ומשחק כהוגן' בעת שהוא מחזיק מעמד בשעת הנסיון והחשכות, כי זהו עיקר מעלתו ומצוות האמונה, ולא בשעה שהכל זורם על מי מנוחות...

מערתה נשכיל להבין מדוע לא זכה בנימין שגם המזבח יהיה בחלקו, כי יהודה לא הכה אותו כשאר אחיו, שהרי הוא 'ערב את הנער' (זה בנימין), להחזירו אל אביו בשלימות, ולכן לא היה יכול להכותו כי אז היה עלול להחזירו פצוע וחבול, ונמצא שלא קיים הבטחתו דמה לי קטלא כולה מה לי קטלא פלגא, ומאחר שלא לקה בנימין ע"י יהודה לכן הייתה רצועה יוצאה מחלקו של יהודה ונכנסה בחלקו של בנימין, ועל זה היה בנימין הצדיק מצטער כל היום - מדוע לא זכיתי שגם יהודה יפליא בי מכותיו, כי אז הייתי זוכה שגם מקום המזבח יהא בחלקי... וזה נרמז ברצועה שהייתה יוצאת, כי שליח ב"ד מכה את החייבים מלקות ברצועה שבידו (מכות כב:), ועל זאת ה'רצועה' היה בנימין מצטער - שלא לקה עוד באותה רצועה, כי אילו היה לוקה עוד היה זוכה שיהא גם המזבח בחלקו. והדברים נשגבים, כי אין האדם יודע לכמה מעלות טובות יזכה על ידי היסורים, ועל ידי שיזכור יסוד זה יהא נקל בידו לקבל את היסורים באהבה".

בפרשתן (טא א), 'ויהי מקץ שנתיים ימים ופרעה חולם' וגו', ולהלן כתיב (פסוק יד) 'וישלח פרעה ויקרא אל יוסף, ומבאר הרה"ק ה'מי השילוח' (ד"ה ויהי), שנתקיים ביוסף מה שנאמר (תהלים ל י) 'בערב ילין בכי ולבקר רנה', כי בלילה חלם פרעה ותיקף בבוקר שלמחרתו יצא יוסף מבית האסורים. ומוסיף דברים נפלאים בזה"ל, שמאהבת השי"ת לישראל שולח צעקה נוראה קודם הישועה, שיהיה הלב צמא להישועה. כי יוסף הצדיק כל י"ב שנה היה ישן בלילה אך בלילה

אותו כל כך. מששמעו השבטים על כך, הוכיחוהו ואמרו לו 'המלוך תמלוך עלינו אם משול תמשול בנו' (פסוק ח), אם אינך מקבל על עצמך את הבזיונות הללו לא תוכל למלוך עלינו, כי כלל מסור בידינו, מבית האסורים יצא למלוך, כלומר מתחתית הדיוטא תצמח מלזכה, על דרך (תהלים קיג ז) 'מאשפות ידים אביון'... ולכן 'ויוסיפו עוד שנוא אותו על חלומותיו ועל דבריו', כי המה תרתי דסתרי, כי אי אפשר להתגדל ולזכות למלזכה אם לא ישפיל דעתו תחילה".

הנה אמרו חז"ל (יומא יב.) 'מה היה בחלקו של יהודה - הר הבית הלשכות והעזרות. ומה היה בחלקו של בנימין - אולם והיכל ובית קדשי הקדשים. ורצועה היתה יוצאה מחלקו של יהודה ונכנסת לחלקו של בנימין, ובה היה מזבח בנוי, ובנימין הצדיק היה מצטער עליה לבלעה בכל יום, שנאמר (דברים לג יב) 'חופף עליו כל היום', לפיכך זכה בנימין הצדיק ונעשה אושפיוזן לגבורה'. ביאור נפלא ביאר בה הגאון רבי יהודה רבינוביץ זצ"ל (בספרו כרם חמד), עפ"י דברי המדרש בפרשתן (בר"ר צב ח) שבאותה שעה שבנימין 'נתפס' בגניבת הגביע צעקו עליו השבטים בדברי גנאי 'גנבא בר גנבתא' (גנב בנה של גנבת, שהרי אמו רחל גנבה את התרפים) ובתנחומא (י) איתא עוד 'והיו עומדין ומחבטין לבנימין על כתפיו, ואומרין לו גנבא ברא דגנבתא, ביישתנו, בן אמך את, כך ביישה אמך את אבינו, ובשביל אותן המכות שהכוחו בכתפיו זכה שתשרה שכינה בין כתפיו'. פירושי, שבזכות המכות זכה שבית 'קדשי הקדשים' יהיה בחלקו.

ד. זאת למדנו גם במצוות נר חנוכה, שהנה ה'שמש' עומד גבוה יותר מנרות החנוכה, ואף שבעצם מעלתו פחותה משאר הנרות שהרי אינו חלק מהמצווה, וטעמא דמילתא כתב המהרי"ל (הלכות חנוכה ג) וז"ל, וסימן 'לשום שפלים למעלה' (והוא מלשה"כ איוב ה יא), והיינו שדווקא 'השפלתו' היא סיבת 'הגבתו'.

וכך רימזו באותיות החרוטות על ה'דריידעל' נשג"ה שהוא ר"ת נ'נס ג'בוה - ה'ר ש'פל, מי שהוא 'ננס' הקב"ה 'מגביהו', ומי שהוא 'הר' הקב"ה 'משפילו'.

עוד אמרו כי אין המשחק בדריידעל מנצח אלא אחר שנפל הדריידעל מסיבובו, כי רק אחר הנפילה תבוא ההצלחה והניצחון.

ה. נוראות מצינו ב'בעל הטורים' על הפסוק בפרשת וישב (לח יד) 'כי גדל שְׁלָה', כי ג' פעמים מצינו תיבות 'כי גדל'. א. 'כי גדל שלה. ב. 'עד כי גדל מאד' (לעיל כו יג). ג. 'כי גדל הכאב מאד' (איוב ב יג). ומבאר שייכות ג' המקראות 'בשביל שראתה כי גדל שְׁלָה גדל הכאב שְׁלָה' - כלומר, שתמר ראתה שאבד סברה וכלו סיכוייה, שהרי הראשונים הלכן לבית עולמם, וכל תקוותה היא על 'שְׁלָה' וכבר 'גדל שלה' והוא לא ניתן לה להנשא, מזה נעשה לה כי גדל הכאב, וראה מה עלה בסופה - כי גדל מאד שממנה יצאה מלכות בית דוד, והרי שזכתה לכל אותה גדולה, שלשלת מלכות בית דוד שיצא ממנה, בזכות שגדל הכאב שְׁלָה.

באר הפרשה - פרשת מקץ

שיר חנוכת הבית' שהוא נאמר לעניין חנוכת ביהמ"ק שעל ידי החשמונאים, וכתב וז"ל, כי רגע באפו חיים ברצונו, בכאן רמו אך הגיעו לדכדוכה של נפש ולא נשאר אלא חשמונאי ובניו, אבל הוא נתן להם חיים ברצונו וכו'. בערב ילין בכי וכו' שהיו בצרה ובחושך גדול, וזהו בערב ילין בכי ולבקר רינה כי פתע פתאום היתה תשועתם של חשמונאים".

ומעתה, עם ה' חזקו ונתחזקה, אל התייאשו ואל יפול לבבכם כש'באים מים עד נפש' לומר עזבני ה' וה' שכחני, כי אדרבה בעת צר ומצוק הקב"ה קרוב אליו ביותר, ואין זה אלא סימן מובהק הוא כי הישועה ממשמשת וקרובה מאד לבוא, ולא הכביד הקושי אלא

הזה בכה מאד כל הלילה, ונזכר אז שהיה מפונק בתענוגים כל הי"ב שנה שהיה אצל אביו, ועתה בכבל רגלו ברזל באה נפשו. והתפלל ובכה עד מתי אסבול כל הצער הזה, שבמבון שולח השי"ת צעקה קודם הישועה וכו', עיי"ש'.

ויסוד גדול נאמר כאן, כי כאשר 'קרב קץ הישועה' והקב"ה הפיץ לגאול את האדם הרי הוא מביא אותו לידי מצוקה עד שהוא במצב שכשל כח הסבל, כדי שישמיע את קולו בזעקה ובתחינה, ומיד לאחר ה'צעקה' יחלצו וישיעו מן הצרה'.

ובך כתב בספה"ק 'צרור המור' (נה ד"ה ותשב) לעניין גם חנוכה, בתוך דבריו לבאר את הפרק 'מומור

1. איתא מהרה"ק רבי צדוק הכהן מלובלין זי"ע (פרי צדיק בפרשתו ה, ועיי"ש עוד) שיוסף הצדיק התבונן בלילה האחרון לשיבתו בבית האסורים, והחליט בנפשו ש'מעשיו' גרמו לו (לפום דרגא דיליה) להיות 'אסור בבית האסורים', ונתעצב אל לבו מאד וכמעט אמר נואש, אך מיד התגבר להתחזק בה' אלוקיו, בתקווה טובה. ועיי"ז זכה למחרת לצאת מבית האסורים ולעלות על כס המשנה למלך.

2. ידוע המעשה על הרה"ק רבי מאיר מאפטא זי"ע בעל ה'אור לשמים', שבתחילת דרכו לאחר נישואיו היה עני מרוד מאוד, עד שהיו יכולים לעבור עליו כמה ימים כשהוא רעב ללחם כפשוטו, וסובל מחרפת רעב. פעם אחת השיגה הרבנית מעט אוכל להכין דייסה, אך לגודל העניות לא היה בבית אפילו קערה להכין בה את התבשיל, והלכה לשכנה לשאול קדירה, והכינה את ה'ניזיד' בשמחה שסוף סוף יוכל בעלה הקדוש להשביע גופו, כעבור זמן מה הגיעה השכנה וביקשה את קערתה, אך דא עקא, שלא היה בבית הרה"ק עוד שום צלחת להניח בה את ה'דייסיסא' עד שישוב הרה"ק מבית תלמודו, הפצירה הרבנית בשכנה שתואיל בטובה להמתין עד שיגיע רבי מאיר, ולא הסכימה השכנה, ובתוך הדברים ו'הטענות' נפלה הקדירה לארץ ונשפך כל הדייסיסא ונשחת המאכל ושוב לא היה ראוי למאכל בני אדם... והיה זה כ'קש ששובר את גב הגמל' ופרצה הרבנית בבכי מר על כל מצבה העגום והשפל, ועל העניות הנוראה שהם חיים בה זה שנים מספר, ולפתע נכנס הרה"ק וראה את הקולות והדמעות שעל לחייה, ושאלה לפשר הדבר וסיפרה לו את כל המאורע והוציאה כל המרירות אשר בליבה, נענה רבי מאיר ואמר, עד כאן, 'דאס איז די לעצטע נסיון' (זה הנסיון האחרון), ומעכשיו כבר נאכל בקערות העשויות מכסף... לא עברו ימים רבים והגיעה אליו משלחת מראשי ופרנסי העיר סטאבניץ. להכתירו כמרא דאתרא, ובימי חג הפסח הקרוב נכנס אליו עשיר אחד מתושבי העיר והעניק לו דורון קערות מכסף... (ספר 'גדולת הצדיקים', ערך הרה"ק רבי מאיר מאפטא).

3. כדברי ה'ספורנו' בפרשתו (מא יד) וז"ל. 'ויריצוהו מן הבור'. כדרך כל תשועת ה' שנעשית כמו רגע כאמרו (ישעיה נב א) 'כי קרובה ישועתי לבא'... וכך היה ענין מצרים כאמרו (שמות יב ט) 'כי גורשו ממצרים' - כאמרם ז"ל שלא הספיק בצקן של אבותינו להחמיץ. וכן אמר לעשות לעתיד כאמרו (מלאכי ג א) 'ופתאום יבא אל היכלו האדון', עכ"ל. כן נזכה במהרה לגאולה השלימה, אכ"ר.

ט. וכמו שכתב הרה"ק ה'בית אהרן' זי"ע (בפרשת ויגש) על הפסוק בפרשתו (מב א) 'וירא יעקב כי יש שבר במצרים', גם במצרים ודחקות יש שבר לשון תקווה [וכמו שברו על ה' אלוקיו - תהילים קמו ה].

י. וכן כתב ב'כלי יקר' (ריש פרשת ד"ה והקרוב אלי) לבאר מה שנאמר (ירמיה יז ז) 'ברוך הגבר אשר יבטח בה' והיה ה' מבטחו', שצריך ביאור כפל הלשון, גם קשה מדוע נאמר והיה ה' מבטחו ולא 'והיה בה' מבטחו' על דרך שנאמר תחילה 'אשר יבטח בה'. ומבאר כי מדרכו של הקב"ה שהוא נמצא ושוכן אצל השפלים, וכדכתיב (ישעיה נב טו) 'ואת דכא ושפל רוח', ופירשו חז"ל 'אני אשכון את דכא', ובכדי לאמת ענין זה בחר הקב"ה לשמו דייקא את האותיות 'הוי"ה', כי אותיות הללו עם מילואיהם עולים למספר המועט ביותר משאר האותיות, ה"א עולה בגימטריא ו', וא"ו

הרי מעצמו ירוץ בכל כוחו לבוא אל המלך להתנפל לפניו ולהתחנן על נפשו... ומה כתיב כאן - ויריצוהו - שלא הלך מעצמו אלא הוצרכו להריצו אל המלך, והיינו מעמא, משום שיוסף הצדיק האמין והכיר שהכל בידי שמים², ו'שחרורו' מבית האסורים יהיה באותו רגע שנכתב בשמים - לא לפניו ולא לאחריו, אם כן, מה לו למהר ולרוץ בחינם, לכן הוצרכו עבדי פרעה להריצו.

והדברים אמורים בכל ענייני העולם³, כי זה הכלל, אין אדם עושה כלום מעצמו⁴, אלא כל הנעשה בעולם הוא בגזירת עליון בעת שנקבע, לא לפניו ולא לאחריו. וכפי שנקצב⁵, לא פחות ולא יותר.

משום שהקב"ה מצפה שנועק לפניו מעומקא דליבא⁶, ועי"ז ב'פתע פתאום תחזינה עינינו ב'בוקר רינה'.

אשר האלוקים עושה - הכל נעשה בגזירת עליון

בפרשתן (מא יד), וישלח פרעה ויקרא אל יוסף ויריצוהו מן הבור', נוראות למד מכאן הרה"ק מאוסטרובה זי"ע (תולדות אדם נר ז' דהנוכה), כי הגע בעצמך, יושב לו אדם בבית האסורים מזה ימים ימימה, את אור השמש לא ראה (בטלפון לא דיבר עם איש...). וחופש לא ניתן לו כלל... והי מקץ י"ב שנה ניתן לו איזה צד שחרור, ולא עוד אלא שנתנו לו רשות לבוא אל המלך בכבודו ובעצמו לדבר עמו, וכי יצטרכו להריצו,

עולה י"ג, וגם יו"ד עולה כ', ואין מניין מועט כזה בשאר האותיות, [כגון אל"ף עולה בגימטריא קי"א, וכן בי"ת שעולה תי"ב], ללמדנו שה' יתב"ש מתחבר כביכול לשפלים וענווים, ובזה יתפרש הכתוב, ברוך הגבר אשר יבטח בה', ובמה יהיה מבטחו - 'והיה ה' מבטחו', עצם מהות השם היא המבטח והתקווה הגדולה ביותר, כי בזאת אפשר לכל אחד להתחזק ולבטוח - בעצם שם הוי"ה המורה שהוא מתקרב אל כל השפלים, ומשום כך לא כתיב והיה בה' מבטחו, אלא והיה ה' מבטחו.

עפ"י דבריו יתפרש גם דברי הכתוב (כ ה-ט) 'ואנחנו בשם ה' אלוקינו נזכיר, המה כרעו ונפלו ואנחנו קמנו ונתעודד', כי עצם הזכרת שם ה' אלוקינו היא הנותנת לנו כח לקום ולהתעודד, לבטוח בשמו הגדול, ועי"ז לנצח את כל אויבנו. יא. ודע כי כתב הרה"ק ה'מי השילוח' זי"ע (ד"ה האלוקים) על הא דכתיב (תהילים סט ב) 'הושיעני אלוקים כי באו מים עד נפש', ובהמשך המזמור נאמר (פסוק יד) 'ואני תפילתי לך ה' עת רצון', וז"ל, היינו שידע האדם שבעת שהוא בצער ובלב נשבר אז הוא עת רצון, עכ"ל, ור"ל, שבשעה שהיה במצב של כי באו מים עד נפש אז התפלל אל ה' כי אותה שעה היא עת רצון...

יב. כך כתב השל"ה הק' (אות סט) בזה"ל, 'בלעדי אלוקים יענה את שלום פרעה' (מא טז), 'את אשר האלוקים עושה' וגו', ראה איך שם שמים שגור בפי יוסף הצדיק לתלות הגדולה בהשם יתברך, ואמר מה אני ומה חיי כי אם מה שחולק ה' יתברך מכבודו לי. וזה מוסר גדול שהאדם בכל פעולותיו יודה וישבח לקונו יתברך, כי לו הגדולה והכח והממשלה בכל מכל כל. עכל"ק.

יג. בפרשתן (מא מה), ויקרא פרעה שם יוסף צפנת פענח, ולכאורה תמוה מה נפק"מ יש בדבר כיצד קרא לו פרעה, ולשם מה נאמר זאת בתורה, בוודאי לא לחינם נכתב זאת, וביאר הגה"ק ה'חפץ חיים' זי"ע (כמובא ב'פריי שושנה' ששמע מהח"ח), שהנה כבר נגזר בברית בין הבתרים שירדו בני ישראל למצרים, ואילו היה נקרא בשם 'יוסף' היו האחים מתביישים ממנו או יראים ממנו, ותיכף היו בורחים... על כן הכניס הקב"ה בלב פרעה לשנות את שמו, כדי ששוב לא יכירוהו ולא יתיירוהו לעמוד מלפניו, ובכך תתקיים עצת ה' להוריד אותם למצרים. ללמדנו, שאפילו מחשבה בלב גוי כפרעה אינה אלא מאת ה' המסבב כל הסיבות להביא הדבר לתכליתו העליונה כפי רצונו ית'...

יד. כתיב בפרשתן (מב לד) 'ואת הארץ תסחרו', ופירש רש"י וז"ל, תסובבו, וכל לשון סוחרים וסחורה על שם שמחזרים וסובבים אחר פרקמטיא. עכ"ל. ומבואר ברש"י שנקבע השם 'סחורה' על שם שמסתובבים סחור סחור אחר פרקמטיא. ולכאורה יש להקשות שהליכה זו אינה אלא 'אמצעי' ודרך להשיג הפרנסה, ועיקר הסחורה והפרנסה היא המקח וממכר, ומדוע נקראו 'סוחרים' על שם דבר שאינו מעיקר מהותם, ומה עוד שעצם ה'הסתובבות' אחר פרקמטיא אינה מביאה בהכרח תועלת, וכפי שרואים אנו אנשים הרבה ה'מסתובבים' בכל ארבע קצוות תבל ומעלים חרס בידם... אלא יסוד גדול למדנו מכאן, כי אכן עצם הפרנסה אינה תלויה כלל בידם ובמעשיהם אלא כפי מה שנפסק בראש השנה, וכל 'עבודת' הסוחרים היא רק לחזר ולהסתובב מהכא להתם ותו לא...

טו. מעשה באחד אשר בהגיעו לשדך את ילדיו הרגיש עצמו ברומו של עולם (מיט די נאז ארויף, עם 'אף גבוה') ודחה הצעות שידוכים הרבה בטענה שאינם מתאימים לפי כבודו... וכאשר נכנס אל הרה"ק רבי יענק'לה מפשווארסק

באר הפרשה - פרשת מקץ

וההשתדלות - לא תעלה ולא תוריד. והגם שמחובת האדם לעסוק ב'השתדלות', מ"מ, אין זה אלא כגזירת מלך, אך חלילה מלחשוב שיש בכוחה להוסיף אפילו פרוטה אחת יותר ממה שנקצב עליו, ואין שום מקום להשתדלות יתירה^{טז} ומבוהלת.

וכך איתא במדרש בריש פרשתן (רבה פט ג) 'אשרי הגבר אשר שם ה' מבטחו' (תהלים מ ה) - זה יוסף, 'ולא פנה אל רהבים', ע"י שאמר לשר המשקים זכרתי והזכרתי ניתוסף לו לשבת בבית הסוהר עוד שתי שנים. וביאר 'רבינו בחיי' (ריש פרשתן) שבוודאי לא בא לומר שאין לו לאדם ל'השתדל' לישועתו אם בפרנסה אם בשאר עניינים, דאדרבה יש חיוב על כל אדם להשתדל כל חר בדיליה, אלא, הכוונה, שאחר

שקיים השתדלותו יאמין שהישועה עצמה תבוא לו משמים", ולא ע"י השתדלותו - וממילא יסמוך עצמו רק על ה' לבדו. כן נמי גבי יוסף הצדיק, וודאי שהיה עליו להשתדל ולבקש משר המשקים שיזכירוהו, אלא שלא היה לו לסמוך ב'סיבה' זאת, רק להאמין ולבטוח בה' לבדו, וכיוון שכפל לאמר 'זכרתי והזכרתי', הראה בכך שסמוך על זכירה זו^{יז}, ולכן השאירוהו עוד שנתיים ימים בבית האסורים. וז"ל ה'רבינו בחיי'. ואין לו לתלות תקותו בהשתדלותו רק בהקב"ה, והוא שאמר דוד (תהלים סב ו) 'אך לאלוקים דומי נפשי כי ממנו תקוותי' - כלומר לא בהשתדלותי.

כלל הדברים, שאסור לו לאדם להרבות בהשתדלות יתר על המידה, באופן מטורף ומבוהל, שבוה

זי"ע לקבל ברכתו במציאת זיווג 'הגון' והולם - אמר לו הרה"ק, הנה שני יעקב הם, יעקב אבינו ויענק'לה (כלומר, הרה"ק בעצמו), יעקב אבינו נעשה חתן אצל לבן הארמי ואילו אני נכנסתי להיות חתנא דבי נשיאה אצל הרה"ק רבי איציק'ל זי"ע, ולכאורה איפכא מסתברא, הדעת נותנת שיעקב אבינו יקבל 'שווער' כפי כבודו ולרום מעלתו, ואילו אני אהיה חתן אצל לבן הארמי... והיאך נעשה הדבר להיפך, אלא כי הכל מן השמים כפי רצונו ית'... על יעקב נגזר להינשא לבת לבן, ואילו עלי נקבע להיות חתנא דבי נשיאה... (ובזה רצה לאמר לו, שהגם שעפ"י דעתו הנו אדם חשוב רם ונישא, אבל בשידוכים ירכין ראשו, ויקבל באהבה מה ששולחים לו מן שמיא).

טז. ובזה יתבאר מה שמצינו בפרשתן ששלח יעקב אבינו עם השבטים לתת ל'משנה למלך מצרים' 'מעט צרי ומעט דבש נכאת ולוט בטנים ושקדים' (מג יא), ולכאורה אם רצה למצוא חן בעיניו למה שלח לו רק מעט, אך היינו טעמא, שלא רצה יעקב אבינו כי אם לצאת ידי חובת ההשתדלות, לפיכך הסתפק במתנה מועטת של 'מעט צרי ומעט דבש' (נתיבות שלום בראשית עמ' רסא). ואת עיקר כוחותיו השקיע בתפילה לה', כמו שכתוב בסיפא דקרא (פסוק יד) 'וא-ל-ש-ד-י יתן לכם רחמים לפני האיש'.

יז. רמז נאה אמרו ב'מסורה' שהביא ה'בעל הטורים' (לעיל לב יז) שמצינו ב' פעמים בתנ"ך תיבת 'רָחוּח', א. כאשר שלח יעקב את המלאכים שיביאו 'דורון' לעשו אמר להם 'ורוח תשימו בין עדר ובין עדר'. ב. מרדכי אמר לאסתר המלכה שאם לא תיכנס למלך אחשוורוש לבקש על עמה אזי 'רוח והצלה יעמוד ליהודים ממקום אחר' (אסתר ד יד), ואפשר לומר שנרמז כאן, שיעקב עסק בהשתדלות כפי המוטל עליו לשלוח דורון לעשו, ולא עוד אלא שעשה ההשתדלות כהוגן, כששם רוח בין עדר ובין עדר, כדי להשביע עינו של אותו רשע, ולתווהו על רבוי הדורון (רש"י פרשת וישלח, לב יז), אך בד בבד השריש בעצמו ובשליחיו לבל יכנס בהם מחשבת אוון כאילו ה'השתדלות' יכולה להועיל משהו, אלא אמר להם 'רוח תשימו' להזכיר ש'רוח והצלה יעמוד ליהודים ממקום אחר', שכן ה'תוצאה' - הרוח והצלה אין להם שום שייכות לפעולת ההשתדלות אלא הם באים מ'מקום אחר' לגמרי...

וכמו שרימזו בלשון הגמ' (חולין ז.) 'נתן עיניו בצד זה ואכל בצד אחר', כך האדם משתדל במקום אחד, אך 'אכילתו' היא מצד אחר כלל... ושלא לפי מעשיו או השתדלותו.

יח. ידוע שהגר"ח מבריסק זצוק"ל שאל פעם את הגר"ש שקאפ זצוק"ל (הובא בחשוקי חמד נדה מג.) כמה זמן היה נשאר יוסף בבית האסורים אם היה אומר רק פעם אחת 'זכרתי'. השיבו הגר"ש, שעפ"י ההגיון היה נשאר רק שנה אחת - הגע בעצמך, אם על פעמיים נשאר שנתיים אמור מעתה שעל פעם אחת היה עליו להישאר רק שנה אחת, אמר לו הגר"ח, לא כי, אלא לא היה נענש כלל, כי פעם אחת היה עליו לומר 'זכרתי' מחובת ה'השתדלות', אך מכיוון שכפל השתדלותו ואמר - 'זכרתי והזכרתי', הראה בזה שאף הראשונה הייתה מחמת ש'סמך' על בקשתו, ולא בתור השתדלות גרידא, לכן נענש על כל 'זכרון וזכרון' (פשיטא שאין לנו השגה ביוסף הצדיק ובמדרגותיו, אלא שלמדנו בא).

המשקים מבית הסוהר, אם היה יוסף שם בטחוננו בהקב"ה לא היה לו להשתדל ולבקש תיכף בעת הפתרון משר המשקים, אלא היה לו להמתין עד יום השלישי בעת שיצא שר המשקים מבית האסורים או יבקש ממנו להזכירו לפני פרעה, אף שאולי לא יכנסו או כ"כ דבריו באוזניו כמו עכשיו בעת שפתר לו - שאז יכנסו דבריו יותר באוזניו, מ"מ רווח והצלה לפני הקב"ה ממקום אחר, ומדוע היה צריך לבקש עוד קודם ב' ימים קודם, ולכך כיוון שהקדים יוסף עצמו ב' ימים מקודם לכן נענש בב' שנים יום לשנה, כמו שנענשו המרגלים ארבעים שנה יום לשנה. עכ"ל.

אשרי הגבר אשר יבטח בה' - הבטחון בהשי"ת ממשיך את הישועה

בפרשתן (מא א), 'ויהי מקץ שנתיים ימים' וגו', וביאר בזה הרה"ק ה'חתם סופר' זי"ע (תורת משה סו"פ וישב), בהקדם הביאור במה שנאמר (לעיל מ כג) 'ולא זכר שר המשקים את יוסף וישכחהו', שכבר עמדו המפרשים על כפל הלשון 'ולא זכר - וישכחהו', ומפרש בזה"ל, לא זכרו (שר המשקים) בפיו לדבר ולספר ממנו כלל, ועי"ז יצא גם הוא מלבו של יוסף, וישכחהו יוסף לשר המשקים ונתייאש כלל מישועתו, ואז אחר היאוש והשכחה, אז 'מקץ שנתיים ימים ופרעה חולם', כי שוא תשועת אדם ולה' לבד הישועה, עכ"ל.

וללמד יצא על החסרון וההפסד כשאדם שם יתבו ומבטחו בבשר ודם, שלא זו בלבד ש'שוא

הנו מראה שעיקר תקוותו וסמיכתו היא על אותו מעשה השתדלות. ודוגמא לדבר הוא מה שמצינו בדברי הגה"ק רבי שלמה קלוגער זי"ע (אמרי שפר מאמר לחנוכה) שכתב על דברי המדרש הללו בזה"ל, והקשה היפה תואר וכי אסור לאדם להשתדל בדרך הטבע ולסמוך על הנס, אדרבה הרי אמרו יכול ישב אדם בטל ת"ל וברכתך בכל אשר תעשה עי"ש. לפענ"ד דוודאי צריך אדם להשתדל בדרך הטבע ואין לסמוך על הנס, אך היינו דווקא בשעה שהוא צריך לאותו דבר אז אין סומכין על הנס רק ישתדל בדרך הטבע, אבל אם אינו צריך עכשיו ממש לדבר זה רק לאחר זמן - מי שיש לו בטחון חזק בהקב"ה - שיש ביד הקב"ה לשדד הטבע ולברוא יש מאין, אין לו להשתדל בדרך הטבע בדבר שהוא צריך לאחר זמן דאינו נחוי"ן כ"כ, ורק בעת שיצטרך אל הדבר ולא שלח הקב"ה נס או ישתדל בדרך הטבע. וכן מצינו בדברי חז"ל (עי' סוטה מח:): מי שיש לו מזונות היום ואומר אשתדל על מזונות מחר הרי זה מקטני אמנה, וכן מבואר בש"ס (ביצה מז:): 'אבל הלל מדה אחרת הייתה לו שהיה אומר ברוך ה' יום יום', דהיינו שהיה לו בטחון חזק ולא השתדל להשאיר מיום ליום. אבל מי שאין לו בטחון חזק בהקב"ה אז משתדל בעת שיכול להרוויח הרבה להמציא טרף לביתו על כמה זמנים, כי ירא שמא אח"כ לא ימצא להשתדל בדרך הטבע, ובטחון אין לו על הקב"ה.

ולפי"ז כך היה חטא יוסף, שבשעה שפתר חלומו לשר המשקים עדיין היה שלושת ימים להוצאת שר

יט. איתא ב'אור החיים' הק' בפסוק 'ויהי מקץ שנתיים ימים ופרעה חולם', שבמשך כל השנתיים היה חולם את אלו החלומות בכל לילה, אלא שהיה שוכחם, ורק 'מקץ שנתיים' לחלומותיו זכר את דבר החלום וקרא ליוסף שיפתור את חלומו. וקשה, אם שכח את החלום לשם מה חלם אותו, ומבאר הרה"ק מקאריץ זי"ע (מקץ אות ע"א) עפ"י מעשה שהיה שפעם נסע מרן הבעש"ט הק' זי"ע עם תלמידו רבי מענדיל ה'מגיד מבאר', ויצמא הרב ר' מענדיל למים, אמר לו הבעש"ט - אם יהיה לך 'בטחון' אמיתי בהשי"ת יזמן לך ה' מים, ואכן התחזק ר' מענדיל בבטחון בה', ונזדמן לפניו ערל אחד, וישאלם הערל האם ראיתם כאן ביער 'סוסים', שכן זה כג' ימים אשר אני תר ומחפש אחר סוסי שנאבדו ממני כאן ביער, ושאלוהו האם יש לו מים, מיד נתן להם הערל מים לשתות... לאחר ששתה רבי מענדיל שאל מרבו הבעש"ט - הנה נוכחתי לראות שלא נסע ערל זה הנה אלא בעבורי, אם כן על מה עשה ה' שיסובב כאן זה ג' ימים, ויען הבעש"ט ויאמר, הקב"ה הכין לך מבעוד מועד את הישועה, שאם תבטח בו מיד תוושע, דגדול כח הבטחון שהשי"ת מזמין למלא משאלות האדם קודם שיהיה לו הבטחון כדי שמייד בבטחו בו תבוא הישועה לידו.

כיו"ב היה אצל יוסף, שתחילה בטח בשר המשקים ונענש על כך, אמנם הבורא הזמין מיד את ישועתו, ולכן חלם פרעה שנתיים ימים את 'חלומו' מידי לילה בלילה, כדי שאם יתחזק יוסף בבטחון מיד תהיה ישועתו נכונה לבוא אליו, לגאלו מבית האסורים, ולמנותו משנה למלך מצרים.

באר הפרשה - פרשת מקץ

עפ"י מבאר הרה"ק הקדושת לוי ז"ע (הדושי אנרות על אנדתא דסבי דבי אתונא, שאלה ו) הא דאיתא בגמ' (גיטין ז) 'אם רואה אדם שמוזנותיו מצומצמין יעשה מהן צדקה', ולכאורה קשה 'מה נשתנה מצוה זו מכל שאר מצוות שבתורה', ומדוע דווקא 'צדקה' היא ה'סגולה' לפרנסה בהרחבה. ומבאר, כי כאשר מפור מעותיו בנדיבות לב 'נמצא מראה בפועל שאינו שם במחוננו במעותיו, ואדרבה שם במחוננו בהש"ת', ועי"ז מתדבק בו ית', 'זמכה זה שורה הברכה, ובכל אשר יפנה יצליח ויתרבה נכסיו עד מאד'. ועל כך נאמר (משלי יא כד) 'יש מפור ונוסף עוד', שהמפור צדקה בנדיבות לב מתוך שמשים במחוננו במי שאמר והיה העולם ולא בכספו ובמעותיו - נוסף לו עוד.

עוד מצינו בתורתנו של הרה"ק הקדושת לוי ז"ע (פר' בשלח ב"ה והנה ידוע) בזה"ל, אם אדם בטוח בה' שהשי"ת יעשה לו כל צרכיו, גם למעלה ממלאין לו כל משאלותיו^{כא}. אבל אם אדם דואג תמיד על פרנסתו

תשועת אדם' כי אין בידו שום כח להועיל ולהושיע, והרי זה תוחלת לריק בלי שום תועלת, אלא אדרבה אף 'היוק' יש בדבר, כי פעמים שהישועה כבר מוכנת ומוזמנת לבוא, אך מאחר שסומך על אחרים הרי הוא דוחה בזה את ישועתו, ואינו יכול להיחלץ מן המיצר כל זמן שהוא מרגיש 'תלוי' בבשר ודם^{כב}. וכאשר היה אצל יוסף הצדיק, שרק כאשר נתייאש מלצפות לעזרת שר המשקים 'וישכחהו' - אז הפציעו קרני האורה ומיד חלם פרעה, ותיכף הריצוהו והוציאו אותו מן הבור (כמובן שאין לנו אפילו השנה מועטת וזעירה ביוסף צדיקא, אך ללמדנו ארחות חיינו).

ומצינו כבר להדיא ב'חובות הלבבות' (הקדמה לשער הבטחון) שהבטחון בדברים אחרים זולת הקב"ה הרי הוא סיבה להפסד וחסרון, וכלשונו, ואם יבטח על חכמתו ותחבולותיו וכה גופו והשתדלותו ייגע לריק ויחלש כחו ותקצר תחבולתו מהשיג חפצו וכו', ואם יבטח ברוב עשרו יוסר ממנו וישאר לזולתו.

כ. ידוע ה'מעשה' על איש פלוני שלמד בכל יום ויום ב'שער הביטחון', וביום מן הימים מצאווה 'מבטח' את עצמו אצל סוכן ביטוח (אינשורנס), אמרו לו, הרי הינך לומד ב'שער הביטחון', ומה לך בהאי מקום, נענה אותו אוויל, אכן עוסק אני בלימוד שער הביטחון, אך כאן באתי ל'יתר ביטחון'... ומלבד עצם ה'כסילות' בדבריו, אך לעתים אדם חושב לעצמו 'אם לא יועיל - לא יזיק'... אך האמת היא, ש'לא יועיל אלא יזיק ויזיק'... (לא נאמרו הדברים להורות 'הלכה למעשה' שלא לעשות 'ביטוח', אלא גם מי שמבטח את עצמו בתור 'השתדלות', יזכור שה'ביטוח' ביד ה', ואין זה אלא 'השתדלות' גרידא).

כא. ואף אם נראה בדרך הטבע שאין שום מוצא, אך הקב"ה יכול להושיעו גם באופן שלא עלה על דעתו כלל. וכך אמר הרבי ר' בונם ז"ע (שש"ק ח"ב כט), שהנה מרגלא בפומיהו דאינשי 'געלט פאלט נישט פון הימעל' (אין משליכים לאדם ממון מן השמים), אך בפרשתן מבואר להיפך, שמנשה אמר לאחי אביו - שבטי י-ה 'אלוקים ואלוקי אביכם נתן לכם מטמון באמתחותיכם, כספכם בא אלי' (מג כג), וכי שוטים היו השבטים לחשוב שהשי"ת השליך להם מטמון מן השמים, אלא וודאי שגם משליכין מן השמים ממון - שהשי"ת הוא כל יכול.

שמעתי מבעל המעשה, לפני כמה שנים, בחודש מנחם אב, עלו ההוצאות בביתו למעלה ראש לרגל ימי 'בין הזמנים' הנערכים אז לקטנים עם הגדולים, אשר כידוע בזה הזמן מתרבים הוצאות הבית והוצאות הנסיעות וכו', ובהגיעו לקראת ראש חודש אלול כשהוצרך לקנות ספרי לימוד והלבשה לבניו לא הייתה הפרוטה מצויה בכיסו, מה גם שאחד ממשפחתו אירס באותם הימים את בנו ולרגל האירוסין ביקש ממנו שיפרע את חובו אשר הוא חייב לו מכבר בסך חמשת אלפי ש"ח, ולא ידע את נפשו אנה יפנה, ביום ראש חודש אלול התפלל מידענו שחרית כראוי לשמה - בבכי ובתחנונים 'ברך עלינו את השנה הזאת'...

באמצע שנת הצהריים העירה אותו בתו ב'דחיפות' כי מצאה את מקום המסתור והמחבוא בו אביה ואמה מסתירים ומצניעים את ממונם... מידענו שעיף היה בנפשו וגופו גער בה, וכי מי התיר לך להעיר את אביך... אך היא דחקה בו שיבוא לחזות בפלא הגדול המתרחש ברגעים אלו ב'סלון' שבביתם, ויקם האב ממיטתו מיהר לסלון והנה הוא רואה כי עשרות שטרות של 'מאתיים' שקלים מעופפים להם מבעד לחרכי המזגן התולה במרומי הסלון... כל בני הבית נרתמו למלאכת האסיפה ו'ליקוט השטרות', מנו את כל שללם ומצאו בו סך המונה עשרת אלפים ש"ח, משבירר מהו ה'מטר' שניתך ארצה הבין שמן הנראה הטמינו אותם בנות הסמינר שדרו לפניו באותה דירה שהוא שוכר היום, מיד פנה לרב ומו"צ שהורה לו שמותר לו להשתמש במעות (רק שיכתוב בצדו שאם ייתבע על כך מבעל

והקב"ה עומד לימינו. וזה ברוך הגבר אשר יבטח בה' היינו שבטחנונו הוא בה', והיה ה' מבטחו שיזכה לידי מדה זו שהקב"ה יהיה מבטחו בשלמות²², וק"ל.

ופרנסת אנשי ביתו אזי גם למעלה יחסר פרנסתו. ולכן אשרי איש שלא ישכחך ושם בטחנונו בה', כי אז ה' צילך - כמו שהוא בומח בה' שיעשה לו כל צרכיו בן יתן לו ה' כל צרכיו.

יוסף הוא המשביר - ברוך משלם שכר טוב ליראיו בפרשתן (מב ו), 'ויוסף הוא השליט על הארץ הוא המשביר לכל עם הארץ', וכתב הרה"ק רבי נפתלי מראפשיץ זי"ע (ורע קודש ד"ה הוא המשביר) דאיתא במדרש שיוסף זכה להיות המשביר לכל עם הארץ בזכות שעמד בנסיון²³, ומבאר, כי חכמי המדרש דרשו את תיבת 'המשביר' מלשון 'המשבר', ור"ל שבזכות שיוסף שיבר את יצרו הרע על בן זכה לכל ההשפעות הטובות²⁴, והוא 'צדיק' יסוד העולם - שכל העולם ניוון על ידיו.

ושמע נא לדברי הגה"ק רבי שמעון סופר זי"ע (בנו של הגה"ק הכת"ס, ב'שיר מעון' הגרפס בסוף ספר תו"מ, בחוקותי הפטרה ד"ה ברוך) וז"ל, 'ברוך הגבר אשר יבטח בה' והיה ה' מבטחו' (ירמיה יז ז), יש לבאר כפל הלשון אשר יבטח בה' והיה ה' מבטחו, וי"ל הנה להיות בטחנונו חזק בה' מאוד קשה לבוא לידי מדת הבטחון הלזה²⁵, אבל האדם יעשה שלו, יחזיק במעונו במדת הבטחון, והקב"ה יעזור לו שיבוא לידי מידה זו בתכלית השלמות. וכבכל המצוות שאמרו חז"ל (סוכה נב): אלמלא הקב"ה עוזרו לא יכול,

האבדה ישלם), האברך מגלה את לבו, שהוא עצמו כבר דר בדירה זו כמה שנים ונמצא שאלו השטרות כבר שוכנים במזגן אחר כבוד כמה שנים ומדוע לא מצאו להם דרכם חוצה רק היום כששעתו דחוקה כל כך, מה גם שפועליו (טכנאים) כבר טיפלו במזגן הלזה כמה פעמים ומעולם לא נמצאו בו מעות... ויותר נוטה לבו לומר, שמן השמים שלחוהו אליו עתה אחר שהתפלל מקירות לבו וימי גוי גדול אשר לו אלוקים קרובים אליו כה' אלוקינו בכל קראנו אליו. אין צריך לומר שהכוונה שישועת ה' תבוא דייקא באופן של 'ירידת גשמים' של שטרות... ויפול כסף מהרקיע... אלא ללמדנו כי גם כשנראה שכלו כל הקיצין הרי הקב"ה יכול להושיעו באופן שאינו עולה על דעתו, כי היד ה' תקצר... כב. כך היה אומר הרה"ק רבי רפאל מבערשיד זי"ע, מי שאין לו ביטחון, יתחזק לבטוח בבוראו שיושיעו וימלא את מחסורו אף שאינו בעל ביטחון. כעין זה אמר הרה"ק מסאטמאר זי"ע, למי שקבל בפניו שאינו 'בעל בטחון', גם לצרה' זו יש להשתמש במידת הבטחון, על זה גופא יש לך לבטוח בה' - שיעזור לבטוח בו. כג. הוסיף הרה"ק ה'בית אברהם' זי"ע (חנוכה נר ו), שכך היא מידתו של הקב"ה, להחשיב את הרוצה לבטוח בו ית, כאילו הוא מהבוטחים בשמך באמת, אף אם עדיין לא הגיע למדרגת הבטחון בשלמות. ובזה פירש את הכתוב (תהילים לג כב) 'יהי חסדך ה' עלינו כאשר יחלנו לך', שלא נאמר 'אשר יחלנו לך' אלא 'כאשר' בכ' הדמיון, ר"ל כאילו יחלנו לך, כלומר שיהי חסדך ה' עלינו כאילו יש בנו את מידת הבטחון האמיתית.

כד. כתב ה'רוקח' (הל' חסידות ד"ה שורש טהרה) על כן יעצים עיניו מראות רע וכו' שאם עוצר רוחו יזכה כיוסף השליט על הארץ, כדבר הזה מצאנו אף בספר 'מעלת המידות' (בשער מידת יצר הרע) 'וכל מי שבא דבר עבירה לידו' ופירש ממנה מאהבת ה', לא מיראת אנשים, זוכה ועולה לגדולה, תדע שכן הוא, שלא עלה יוסף לגדולה אלא מפני שפירש מן העבירה מאדונתו אשת פוטיפר', וכן מבואר בארוכה במדרש (בר"ר צ ג ועוד) שעל כל אבר ואבר שנמנע מהעבירה זכה ליקר וגדולה על אבר זה.

בענין זה כתב ב'שבט הלוי' על פרשת וישב, הנה איתא ברש"י (ריש פרשת וישב) וישב יעקב, ביקש יעקב לישב בשלוה, קפץ עליו רוגזו של יוסף, צדיקים מבקשים לישב בשלוה, אומר הקב"ה, לא דיין לצדיקים מה שמתקן להם לעולם הבא, אלא שמבקשים לישב בשלוה בעולם הזה. וכה מבאר בעל 'שבט הלוי' זצ"ל, כי זה וודאי מה שביקש יעקב לשבת בשלוה, היתה כוונתו כדי להרבות בעבודת ה' מתוך רוב טובה, אבל כאשר ראה שיוסף התעלה למדרגות עצומות ע"י שהגביר יצר טוב על יצר הרע בנסיונות קשים ומרים, אז קפץ עליו רוגזו של יוסף שלא לבקש שלוה, כי כך הוא המובחר בעבודת ה'.

כה. וכבר נודע מאמרו של הרה"ק ה'דברי שמואל' זי"ע (וישב ד"ה וימאן) שהנה הטעם (מטעמי המקרא) שעל תיבת וימאן (לעיל לט ח) הוא 'שלשלת', ומבאר במשל, לפועל העובד אצל 'בעל הבית' אף אם יעבוד 'יומם ולילה' - יצא אדם לפעלו מבעוד יום עדי ערב ירוויח את שכרו בשכר נאה, גם תהיה לו פרנסה בהרחבה גדולה, אך עדיין הור רחוק עד מאד מן 'העשירות', ומתי יתעשר - בהזדמן לפניו איזה 'עסק' טוב ומוצלח המניב רווחים עשרת מונים

והכובש את יצרו זוכה שימלאו כל משאלות לבו, והקב"ה עושה עמו ניסים גדולים ומופלאים, כדברי המהרש"א על הגמ' (קידושין מ.) 'כל הבא דבר ערוה לידו וניצול הימנו עושין לו נס. גבורי כה עושי דברו לשמוע בקול דברו (תהילים קג ב) כגון רבי צדוק וחביריו, וכתב ע"ז המהרש"א (ח"א) שבתחילת אותו פסוק (לפני אומרו 'גבורי כה') כתיב 'ברכו ה' מלאכיו גבורי כה...' ו'מלאכים' אלו הכוונה לצדיקים הכובשים את יצרם מרדתיב לעיל מיניה 'לשומרי בריתו ולזוכרי פקודיו לעשותם', ואמר שבגבורתם זו הם כמלאכים לכבוש את יצרם (גבורי כה' הכוונה כמו שאמרו (אבות ד א) 'איזהו גבור

הכובש את יצרו'). ומבאר המהרש"א מדוע כתיב 'עושי דברו לשמוע בקול דברו', דלכאורה עפ"י הדקדוק היה לו לומר להיפך 'לשמוע בקול דברו עושי דברו' שהרי רק לאחר שמיעתם את דבר ה' הם ממלאים רצונו, (ו"ל) אבל פירוש הכתוב, שהצדיקים הם 'עושי דברו' של הקב"ה על ידי כוחם וכבישת יצרם, ואז השי"ת גוזר 'לשמוע בקול דברו' של הצדיק, דהיינו לשמוע תפילתו ולעשות לו נס"י להצילו מהמזיקים (עכ"ל).

בפרשתן (מג לא), 'ויתאפק ויאמר שימו לחם', ביאר בה הרה"ק ה'בית אברהם' זי"ע, כי מן

מההשקעה, בזה יעלה קרנו בפעם אחת למעלה למעלה כמו השלשלת, וייהפך להיות מעשירי העיר. כיוצא בו ממש הוא בעניני רוחניות, תמידים כסדרן עובד האדם את ה', ומתעלה מדריגה אחר מדריגה, אך עדיין ארוכה לו הדרך, אמנם, בבוא אליו פעם אחת 'נסיון קשה ומר' אשר הוא מרגיש ממש טעם מיתה בהתגברו על זה, אם יעמוד בזה הנסיון, ב'זימאן' חזק ואדיר, לשבר את כלכוחות התאוה בגופו ונפשו - זאת היא ההשקעה בעסק טוב המביאה לו רווחים עצומים לנצח נצחים, הרבה יותר מכל יגיעתו בעבודתו יום יום.

וזוה נרמז בטעם ה'שלשלת' העולה למעלה, כי בהתאפקות אחת ואמיתית מתאוה רעה, או בעצימת עיניים מהביט ברע זוכה לעלות מעלה מעלה, והיא ההשקעה הכי טובה בחשבון שלו ב'בנק' של מלך מלכי המלכים הקב"ה, המשלם שכר טוב ליראיו, והוא מאמרם (במדב"ר יד ו) 'אמר הקב"ה עלי לשלם שכר אותה העין', הכתוב גבי יוסף הצדיק שעצם עיניו מראות ברע, כי הקב"ה לא נשאר 'בעל חוב', ועל כל התאפקות והתגברות נגד היצה"ר ב'זימאן' זוכה לשכר גדול בבחינת עשירות.

כו. מאמר יקר אמר איש צדיק לרמז במה שהביא רש"י (ריש פר' וישב) בשם מדרש אגדה על הפסוק (לז ג) 'וישראל אהב את יוסף וכו' ועשה לו כתונת פסים', כי בתיבת 'פסים' נרמזו צרותיו שנמכר לפוטיפר סוחרים ישמעאלים מדינים, ולכאורה יש לתמוה, מדוע דייקא באותו בגד שנתן יעקב ליוסף ל'תפארת' שם מצא מקום לרמז לו צרותיו... אלא שיעקב בא לגלות לו ב' יסודות גדולים ונאמנים שעל ידיהם יוכל עמוד בגבורה בכל המצבים שיבואו עליו. א. כל הצרות והנסיונות העוברים על האדם הרי הם כנגד ה'תפור' ומדוד עליו בדיוק נמרץ, כי אין הקב"ה בא בטרוניא עם בריותיו (ע"ז ג), ואינו נותן לאדם נסיון ש'גדול על מידותיו', אלא אך ורק כפי כוחותיו... ב. עיקר ה'תפארת' לאדם הוא אותם הנסיונות שעמד בהם והכניע את יצרו, ורק על ידם עולה ומתעלה, והם הם ה'בגדים' שמכסים אותו מייפים אותו...

כז. כתב בספר חסידים (קצו) שאותיות נ' וס' סמוכים זה לזה, לרמז כי האדם ה'נס' מעבירה שבאה לידו, נעשה לו 'נס' כפי משאלות לבו לטובה.

כח. מעשה באברך מדרי ארה"ק, ששמע בשיעור מפי אחד המגידים, כי מובא בספרים שבשעה שיהודי מתגבר על נסיון, והוא מתקדש ומשבר את טבעו לעשות רצון קונו, באותה שעה נפתחים כל שערי שמים ובידו לפעול כל מה דבעי. לאותו אברך הייתה ל"ע בת שחלתה במחלה, ושכבה בחוסר אונים בבית החולים בעיר באר שבע, באחד הימים הוזקקו הרופאים לסממני רפואה יקרים שלא היו תחת ידם, ורק בעיר תל אביב הייתה אפשרות להשיגם. בלית ברירה נסע האברך לתל אביב לקנות הרפואה לבתו, משירד האברך מהאוטובוס על פתחה של תל אביב, נתקל במראה שאינו הגון, תיכף התגבר האברך על יצרו ועצם את עיניו בכל כוחו, ובכוחות אדירים עמד בניסיון. באותו מעמד נזכר האברך באלו הדברים ששמע מפי המגיד, ויפן לקרן זוית, ושפך את לבו בדמעות שליש לפני קונו, שירחם על בתו וישלח לה רפואה שלימה מן השמים...

משסיים האברך את תפילתו, פנה להמשיך בדרכו לחנות הרפואות, ובתוכ"ד התקשרו אליו בני ביתו, בתחילה לא עלה בידה להוציא הגה מפיה רק בכתה מאין הפוגות, עד שנרגעה רוחה לאחר כמה רגעים, וסיפרו שבתם

בדברים הללו מצאנו בדברי ה'גרא' ז"ע (אדרת אליהו, בראשית, הובא באבן שלמה פ"ב אות י), וז"ל. 'מה שמיני בעל התאווה אחר רוב השתדלות בעניין רע, נעשה לתמימי דרך בעניין טוב - בלא עמל. וכמו בכבוד שכל הבורח ממנו רודף אחריו, כן הוא בכל התאוות', עכ"ל. וכלומר, קצבת ה'הנאה' שהוא נמנע ובורח ממנה תרדוף אחריו ותשיגוּלָּא.

אחי יוסף 'עשרה' - במעלת וחשיבות התפילה בציבור וסגולותיה בפרשתן (מב ג) 'וירדו אחי יוסף עשרה לשבור בר', וברש"י דקדק למה נאמר שהיו עשרה (עיי"ש תירוץ) וביאר הרה"ק ה'דברי ישראל' ז"ע (ד"ה וירדו) שהנה העיקר לפרנסה הוא תפלה, וכמו שאמרו (קידושין פב:) יבקש רחמים למי שהעושר והנכסים שלו, וה'חכם' משכיל להתפלל ב'עת רצון', והרי אמרו חז"ל (ברכות ה.) 'אימתי עת רצון בשעה שהציבור מתפללין', לכן כאשר הלכו השבטים הקדושים 'לשבור בר' - לחפש פרנסה, ירדו עשרה - כדי שיוכלו להתפלל בציבור לָּב.

השמים יש חשבון לכל איש ואיש כמה הנאות יגיעו אליו, וכמה צער ועגמת נפש יסבול בעולמו, והנה 'החכם' מתאפק ואינו ממלא תאוותו והרי יש לו מזה צער ועגמת נפש, ממילא יצא בזה 'ידי חובת' צער ועגמ"נ שנקצבו לו, ונשאר לו בחשבונו רק 'תענוג'. אבל ה'שוטה', ממלא את חלקו מהתענוגים המזדמנים לידו - בפעם אחת, ולא נשאר לו לאחר מכן שום הנאה ליהנות בעולם^{כט}. נמצא שהעובר על רצון קונו בתאוות לבו - מכר כל תענוגיו הקצובים מן שמיא בעד נזיר עדשים, על כן, המשכיל ישום אורחותיו בחכמה ובתבונה, להבין ולהשכיל שמצד 'ביונעס' (עסקים) עדיף לו להימנע מלילך אחר זממו של היצר הבווער בקרבנו. ולא רק בדברים האסורים הדברים אמורים אלא בכל דבר שנפשו של אדם מחמדתם אם מתאפק ונמנע מליהנות מהם יזכה להנאה מרובה מן השמים תחתם^ל, וזה ביאור הקרא ויתאפק - כשאיש ישראל מתאפק מלמלאות תאוותו, הרי אז ויאמר - הקב"ה, שימו לחם - יריק עליו שפע רב, פרנסה בהרחבה וכלכלה ככל אשר יחסר לו.

התעוררה לפני כמה רגעים, והרופאים שמיהרו לבדוקה נדהמו לגלות שהמחלה החלה לרדת וכבר אין כל צורך באותם רפואות אשר נשלח להביאם ממרחקים... הבט וראה כמה גדול כוחו של המתגבר על טבעו. כט. ומביא שם ה'בית אברהם' שפעם הראה מרן הבעש"ט הק' ז"ע לתלמידיו על נסיך צעיר אחד שרכב על סוס נהדר בהנאה יתירה, הנה נער זה עפ"י מזלו היה עליו להתמנות כמלך על עם שלם, אך זה הנער מילא ברכיבתו על הסוס את כל ההנאה הקצובה לו, והפסיד את 'מלכותו'.

ידוע דבר המעשה בעשיר קמצן נורא שנתעלף ביוה"כ, והרופא אמר שעליו לשתות 'שיעורים', ושוב נסתכן, ואמר הרופא שעליו לשתות כדרכו 'כוס' שלם בפעם אחת, מכיוון שכן נענה הרה"ק ה'דברי חיים' מצאנו ז"ע, שירכנו מעל החולה וילחשו באזנו כי מותר לו לשתות כדרכו בשתייה מרובה - אמנם על כוס וכוס יצטרך לשלם לאחר צאת החג 'מאה רייניש', וראה זה פלא והפלא, משלחשו כן באזנו, נתחזקו כוחותיו של אותו 'קמצן נורא'... וכבר לא הוצרך לשתות אפילו ב'שיעורין'... ללמדנו, כי היודע שכל הנאה בזה העולם תעלה לו ביוקר כבר לא יצטרך ולא יחפוץ בהנאה זו... ל. הרה"ק [רבי יצחק] מווארקא ז"ע, ראה פעם שמשמשו העני מתהלך במנעלים קרועים, אסף הרה"ק מעות מנדיבי העיר בעד נעליים, והניח את צרור המעות בארונו, באותו זמן הבחין המשמש במעות הצרורין ופחז עליו יצרו וגנבו לעצמו, כאשר הבחין הרבי שהכסף איננו חקר ודרש היכן הם, בסוף נודע לו שיד המשמש במעל הזה, מיד קרא לו הרה"ק מווארקא ואמר לו 'ראה איזה מעשה שטות עשית, הרי אלו המעות היו מוכנים עבורך, אם היית ממתין קצת היו אותן המעות באים לידך בהיתר...'.

ולדין הדברים אמורים, בעמוד האדם בעת נסיון קשה ומר, יזכור ויזכיר לעצמו כי אם הנאה זו קצובה לו ממרום, הרי שבמניעתו מהעבירה לא יפסיד מאומה. ויזכה ליהנות באותה הנאה ואפילו הנאה מרובה יותר כי הקב"ה לא יישאר חייב לו מאומה...

לא. וכך כתב הגה"ק ה'סטייפלער' ז"ע (קריינא דאיגרתא אגרת קט), וז"ל. 'גם צריך לדעת כי בהתגברו ועומד בניסיון מתקדש שם שמים מאד וזכותו נורא ועצום, וגם בעוה"ז יראה נועם ברוב הימים, כי כל ההנאות שהאדם נמנע מהם מפני כבוד שמים משתלם לו ממקום אחר בהיתר בהמשך הזמן'.

לב. מעשה שהוצרך הרה"ק ה'בית אהרן' ז"ע לעבור איזה ניתוח, וסידרו את שעת הניתוח לאחה"צ, שיוכל הרה"ק להתפלל מנחה קודם הניתוח, וערבית לאחריו (אחר שיתעורר מתרדמת הניתוח), ואף הכינו 'מנין' למעריב שימתינו עד

באר הפרשה - פרשת מקץ

ומדויק מאי דכתיב וירדו שהוא מלשון (ר"ה לד: ועוד) 'שליח ציבור היורד לפני התיבה' דהיינו בציבור. שכתב הרמב"ן (סו"פ בא) בזה"ל, וכוונת כל המצות שנאמין באלוקינו ונודה אליו שהוא בראנו, והיא כוונת היצירה, שאין לנו טעם אחר ביצירה הראשונה, ואין א-ל עליון חפץ בתחתונים מלבד שידע האדם ויודה לאלוקיו שבראו, וכוונת רוממות הקול בתפלות וכוונת בתי הכנסיות וזכות תפלת הרבים, זהו שיהיה לבני אדם מקום לג, יתקבצו ויודו לקל שבראם והמציאם ויפרסמו זה ויאמרו לפנינו בריותיך אנחנו.

חשיבות יתירה נודעת לתפילה הנאמרת במניין של עשרה מבני ישראל. וכבר אמרו חז"ל 'כל בי עשרה שכינתא שריא' השכינה הקדושה שורה על עדת עשרה המתכנסים להתפלל לפני האלוקים (ועי' בספר התניא סו"פ ל"ד אורות השראת השכינה זו). ונודע מה

שיתעורר הרה"ק. למעשה, לא התעורר הרה"ק עד שעה מאוחרת מאד ובלית ברירה התפזר ה'מנין' וכבר התפללו ערבית. כשהתעורר הרה"ק שאל את הגבאי תפילת ערבית מה תהא עליה, ויען הגבאי הנה הכל מוכנים ומזומנים - הקהל יתפלל מחוץ לחדרו של הרבי, והרבי ישתתף בתפילה מתוך חדרו, ויצא הגבאי והחל להתפלל (בלא מנין) כאילו יש מנין, ואמר קדיש וברכו וכו' וכו'.

אחר זמן רב, יצא פעם הרה"ק בלווית הגבאי לעת ערב, נענה הגבאי ואמר לרבי 'ס'ריפעט מיר' (לבי דואג ואינו נח), וגילה כי למעשה לא היה אז בלילה שלאחר הניתוח לא מנין ולא חצי מנין ואפילו לא 'מזומן', אלא שעשיתי עצמי כאילו... ונמצא שאמרתי קדיש וברכו וכו' שלא כדין, ענה לו הרה"ק בזכות זה תזכה לחיים ארוכים טובים ומאושרים. כי פיקוח נפש דוחה הכל - והייתי מסתכן בכך, כי לא היה בכוחי אז להשלים עם כך שאצטרך להתפלל ערבית בלא מנין, ולבי לא היה עומד בכך...

וכבר כתב הוא עצמו ב'בית אהרן' (דף ה:): 'וזה אצלי ברור, אשר תפלה בציבור יכול לעזור לאדם בכל דבר כמו צדיק הדור', ובמקום אחר כתב כע"ז (ג): 'כי כלל זה בידי, כל אמירות ותפלות הנאמרים בי עשרה שכינתא שריא, ובעזה"י מתקנים כל התיקונים כמו תפילת צדיקי יסוד עולם.'

ואע"פ שאין ראייה לדבר זכר לדבר מצינו בדברי ה'יערות דבש' (ח"ב דרוש ט) שהתפילה בציבור גדולה מתפילת צדיק הדור, ובזאת מבאר את דברי אסתר שאמרה למרדכי (אסתר ד, טז) 'לך כנוס את כל היהודים הנמצאים בשושן', כי מרדכי התגורר 'בשושן הבירה' סמוך לארמון המלוכה, ואילו 'שושן' היתה עיר אחרת ששם התגוררו המון עם, לפיכך אמרה אסתר, דבשעה שיש חרון אף בעולם אי אפשר להסתפק בתפילת הצדיק, אלא צריך לאסוף ולכנס גם את היהודים הפשוטים, כי כדי לקרוע גזר דינו צריכים לבוא לכוחה של תפילה בציבור, הרי שהיא מסוגלת לבטל רוע גזר הדין יותר מתפילת צדיק הדור.

ויותר מזה אמרו, כי כשתתבונן תראה, כי אפילו אם יעמוד צדיק הדור קדוש עליון שראשו מגיע השמימה בתפילה, ולא זו בלבד אלא שיעמדו יחדיו תשעה צדיקים וקדושים כמותו עדיין לא הגיעו לכלל עשרה אנשים פשוטים מישראל שבאו להתפלל בציבור, שהם יכולים לומר קדיש קדושה וברכו ותשעת הצדיקים אין בידם לאמרם. כל כך חשובה לפני המקום צירוף מניין עשרה יהודים.

לג. כה דרש הצ"ח בימי החנוכה (נדפס בדרשותיו דרוש לג), וז"ל. וא"כ בימים הללו ראוי ליתן לב לתקן כל הדברים הגורמים לשכינה שתסתלק מישראל, שזה היה כוונת היוונים. והנה בעוה"ר בעת הגלות אפס מקום להשראת השכינה כי חרב בית מקדשנו. אלא שהקב"ה ברחמיו השאיר לנו שארית, כדכתיב (יחזקאל יא טז) 'וְאָהִי לָהֶם לְמִקְדָּשׁ מֵעַט' - אלו בתי כנסיות (מגילה כט.), ושם השכינה שורה. ומאריך בחומר איסור הדיבור בניהכנס"ס בעת התפילה עד שאין לך מורד במלכו של עולם בהיכלו ולפניו גדול מזה, והוא מטמא אויר הקדוש דוגמת היונים שטימאו המזבח, כי בזה הוא כמעמיד צלם בהיכל.

ומן העניין להביא דבריו הנוראים של הרה"ק ה'חתם סופר' זי"ע (דרשות, ח"ב עמוד שט:): וז"ל, הקב"ה ברחמיו וחסדיו השאיר לנו 'מקדש מעט' - בית הכנסת ובית המדרש' אם אנו נוהגים בהם קודש אזי הם עתידים לקבוע בארץ ישראל (מגילה כט.) ויש להם גם עתה קדושת ארץ ישראל והתפלות נשלחות לשער השמים, אך אם ח"ו אנו נוהגים בהם בזיון ח"ו ומדברים בהם דברים בטלים וההבל של דברים בטלים הוא 'טמא' מתלבש בו שר של חוץ לארץ, והוא (שר זה) גם נעשה בעל הבית בבית הכנסת רח"ל, ומקבל התפלות ומכניסם אל החיצונים, והוי ליה כעובד עבודה זרה. עכ"ל.

או יפששו במעשיך, אלא התפלל עם הציבור ואז תעלה התפילה בלא חיפוש יתר.

ויש להסמיך לכך דברי הגמרא (ברכות ז:): 'פעם אחת נכנסתי להקטיר קטורת לפני ולפנים, וראיתי אכתריאל י-ה ה' צבאות, שהוא יושב על כסא רם ונשא, ואמר לי 'ישמעאל בני, ברכני, אמרתי לו, 'יהי רצון מלפניך שיכבשו רחמיך את כעסך, ויגולו רחמיך על מדותיך, ותתנהג עם בניך במדת הרחמים, ותכנס להם לפני משורת הדין', ונענע לי בראשו, וקא משמע לן, שלא תהא ברכת הדיוט קלה בעיניך', ולכאורה יש מקום להעיר, למה חשובה ברכתנו ברכת הדיוט, והרי הוא היה בהן גדול שעמד אז במקום המקודש ביותר ביום הקדוש ביותר, (שהרי אותו היום 'יום כיפור' היה, שרק אז מותר לו להכנס לפני ולפנים להקטיר קטורת), ואיך שייך לכנות ברכתנו זו 'ברכת הדיוט'. ובפשטות הכוונה, דלגבי גדלותו של הקב"ה נחשבים כולם כהדיוט... אמנם במהרש"א (ח"א סוד"ה אכתריאל) ביאר ועל שם שהיה יחיד - קרא לה 'ברכת הדיוט', והדברים נוראים, דברכתו של אדם המקודש ביותר במקום וביום המקודשים ביותר אינם משיגים מעלתה של תפלה בציבור, ולא עוד אלא שהיא נחשבת כ'הדיוט' לגבי הציבור.

איתא מהרה"ק ה'מאור ושמש' זי"ע (פרשת משפטים) שתפלה בציבור מסוגלת לפרנסה בהרחבה, כרמוז בפסוק (שמות כג כה) 'ועבדתם את ה' אלקיכם וברך את לחמך ואת מימך, והסרותי מחלה מקרבך', פתח בלשון רבים ועבדתם ומסיים בלשון יחיד 'וברך את לחמך', וז"ל. עיקר עבדות ה' הוא שישתתף האדם עם הציבור בכל עניני העבודה, הן בתורה והן בתפילה...

וכך אמרו חז"ל (ברכות ח.) 'אין הקב"ה מואם בתפילתן של רבים שנאמר (איוב לו ה) הן א-ל-ל כביר ולא ימאס' לך. ומפורש בן בזוה"ק (ח"ב רמח): שהמתפלל ביחידות בודקין אותו ואת תפילתו אם ראויה היא ליענות, אבל בשמתפלל עם הציבור אין בודקים אחריו כלל (עי' בזוה"ק ח"א רלד.), ועולה התפילה יחד עם תפילת הציבור עד לכיסא הכבוד ותפילתו נשמעת.

עפ"י דברים אלו ביאר הגה"ק רבי חיים מוואלאז'ין זי"ע ('רוח חיים' על אבות) את דברי התנא באבות (ב יג) 'הוי זהיר בקריאת שמע ובתפילה... ואל תהי רשע בפני עצמך'. שהרי בזוה"ק (בראשית רלד.) אמרו שהמתפלל עם הציבור אף אם נפשו מדובקת בחטאים ופשעים אין הקב"ה מדקדק עמו בפני עצמו אלא מקבל את תפילתו בתוך שאר הציבור. אך המוציא את עצמו מן הכלל ומתפלל ביחידות, מדקדקין עמו בשמים לראות האם יש בידו די זכויות לקבלת תפילתו. ובוה מבאר בזוה"ק את הכתוב (תהלים קב יח) 'פנה אל תפילת הערער ולא בזה את תפילתם'. כי ערער הוא המרמוז למתפלל ביחידות כערער בערבה, ולכך אמר פנה אל תפילת הערער משמתפלל האדם ביחידות הרי הקב"ה מדקדק בתפילתו ובכל מעשיו לראות האם ראוי הוא שיקבלו את תפילותיו אם לאו, ואם חטא ועוון בידו אין תפילתו מתקבלת רח"ל. אך ולא בזה את 'תפילתם' לשון רבים, כי כשמכליל אדם עצמו בתוך הציבור אין הקב"ה מבוזה את תפילתו אף אם הוא חוטא ופושע, ותפילתו עולה לרצון לפני אדון כל. לכן, משאמר 'הוי זהיר בתפילה' הוסיף 'עצה טובה' שלא יתפלל האדם ביחידות 'ואל תהי רשע' שלא תבוא לידי דקדוק בשמים וימצאו שרשע אתה, מאחר ותתפלל 'בפני עצמך' כי

בתוכחת מוסר אמר הרה"ק ה'מקור ברוך' מסערט ויז'ניץ זי"ע במתק לשונו, אילו היה אחד מהמתפללים עומד ומכריז בקול גדול בסיום ברכת 'ברוך שאמר', ברוך אתה ה' מלך מחולל בתשבחות, הרי מיד היה נשמע קול זעקה ומחאה אדירה כנגד אותו חצוף וכופר המעז לומר כך, ועוד, בהיכלו של מלך... אם כן כיצד אנו מחשים בראותנו אנשים מדברים זה עם זה ומחללים שמו הגדול בעת ה'תשבחות'...

לד. והאריך בזה הגה"ק ה'חפץ חיים' זי"ע (נדחי ישראל פ"ה) כי הכל נצרכים היום ל'רחמים' איש איש בנגעו ומכאובו, אם בבני חיי ומזוני ואם בשאר פורענויות המתרגשות ובאות לעולם ה"י, ובוודאי שכל אחד מקווה שתפילתו תתקבל בעת רצון. אם חכם הוא יחזיק היטב בדברי חז"ל 'אימתי עת רצון בשעה שהציבור מתפללים' יתפלל בציבור ויהא בידו כח כביר לפעול על ידה רפואות וישועות וכל מיילי דמיטב. ועל הכל ידע כי מי יאמר זיכיתי לבי - מי יכול לומר שתפילתו עולה למעלה מבלי כל מחשבת דברים אחרים בעת התפילה... מה יעשה, יתפלל עם הציבור שעליה אמרו חז"ל (ברכות ח.) אין הקב"ה מואס בתפילתן של רבים, ובוה תנצל נפשו ותפילתו לעלות לרצון לפני אדון כל.

באר הפרשה - פרשת מקץ

ואם מתפלל עם הציבור יהיה מובטח שפרנסתו תהיה במעשי ידיו, כי על ידי שהארם מתפלל עם הציבור מוזמנת לו בכל יום ברווחה, וברכה תהיה מצויה^{לה} הוא ממשך כל השפעות טובות על כנסת ישראל גשמי

לה. הגאון גאב"ד פוניבז' זצ"ל שכידוע הקים עולה של תורה בבני ברק בהעמדת ישיבתו הרמה, היה נוסע ומכתת רגליו מהכא להתם וחוזר חלילה לאסוף סכומים אדירים להעמדת וקיום מפעלו. פעם אחת בחזרו מנסיעה כזו לפראנקפורט, נעמד אצל הבימה בהיכל הישיבה - הראה לקהל התלמידים צ"ק (טשעק) שנתן אחד מעשירי העם ובו נכתב סכום אדיר, שהיה בו כדי להחזיק את הישיבה למשך כמחצית השנה.

וכה סיפר להם, מתחילת דרכי בהגיעי לפראנקפורט חזרתי על הפתחים אחת לאחת, בבית אחד פתחו לי את הדלת, ובשנים אחרים לא, וכך עברתי מבית לבית עד שזימן לי הקב"ה אחד מהעסקנים דשם, שהודיעני שאין זה מכבוד התורה שאסובב כך על הפתחים, לא זו הדרך, אלא ישב נא מר בביתו, ואנו נסדר עבורו 'פגישות' אצל העשירים כנהוג אצל אנשים חשובים, וכך יבוא מר לתכליתו. בהגיע העסקן לדבר עם אחד העשירים הגדולים ותיאר בפניו את מפעלות הישיבה וכו', נענה העשיר ואמר - למחר הנני נוסע למרחקים ברכבת היוצאת בשעה שמונה בבוקר, יבוא נא ראש הישיבה אל תחנת הרכבת כרבע שעה לפני שמונה 'ונסדר' שם את כל הענינים. ויהי בבוקר התעוררתי משנתי באיחור בשעה שבע - לראשונה בימי חיי (רבים ישנם אשר קמים בפעם הראשונה ב'שבע' ובפעם האחרונה ב... אלא שאצל גאב"ד פוניבז' הכוונה לאפוקי שעה מוקדמת יותר), מיד עשיתי חשבון ביני לבין עצמי כי אם אפנה לביהמ"ד להתפלל בציבור 'אפסיד' את הפגישה עם העשיר, מוטב שאתפלל ביחידות בביתי - שהרי גדול תלמוד תורה דרבים לבטל עבורו פעם אחת תפילה בציבור. ברם, מיד דחיתי מחשבות אלו, וגמרתי אומר להתחזק בדברי חז"ל (מדרש רבה ראה ד ה) אין אדם שומע לי ומפסיד - אלך לביהמ"ד ואתפלל כראוי בציבור, וה' הטוב ישלים ממקום אחר.

אחר גמרי את התפילה בשעה שמונה ומחצה, חשבתי לעצמי - לכל הפחות אנסה, ואגש לתחנת הרכבת, אולי משם תצמח ישועתי, ואכן, הגעתי לשם בשעה שמונה וארבעים דקות, אחר חמשה דקות בדיוק והנה מופיע עשיר זה לנגדי... והחל להתנצל על שהייתי צריך להמתין עליו כשעה שלימה, כי נאנס באונס גמור והוכרח ליסע ברכבת של תשע במקום בשל שמונה. ואז נתן לי צ"ק זה אשר עיניכם רואות כי יש בו כדי סיפוק לכלכל את הישיבה במשך ששה ירחים.

והוסיף הרב לומר - לא באתי להראותכם בזה ש'אין אדם שומע לי ומפסיד' שהרי מאמינים בני מאמינים הננו, ודברי חז"ל אין צריכים הוכחות כי אמת הם, אך זאת רציתי להראותכם כי לא די שאין מפסידים מקיום התורה והמצוות, אלא אדרבה מרוויחים בכפלי כפלים, שהרי אם הייתי ממחר ומתפלל ביחידות, ואכן, הייתי מגיע אל תחנת הרכבת בשעה היעודה... וכי הייתי נשאר להמתין על עשיר זה במשך שעה שלימה - מבלי הידיעה שאחרי שעה 'בוא יבוא ברינה' העשיר שלכבודו באתי עד הנה, פשיטא שלא, אלא הייתי מתייאש וחוזר לביתי, באמונה ש'הכל מן השמים', ולא ידעתי כי גרמתי לזה במעשי. אדרבה, רק מאחר שהתפללתי בציבור בלא חשבונות רבים קבלתי צ"ק זה.

לו. שמעתי מאחד מתושבי ניו יארק, אשר עסקיו נקלעו להפסדים וקשיים, ובכדי שיוכל להעלותם שוב על דרך המלך היה זקוק מאוד להלוואה גדולה מה'בנק', קבע האיש תור וזמן להיפגש עם מנהל הבנק היושב במדינת 'דעטריוט' שבארה"ב, ונקבע הזמן לשעה ארבע וחצי אחרי הצהריים, הלה ידע שעליו להגיע בזמן, ו'אוי לו' אם יאחר אפילו במקצת, כי ה'מאחר' אינו נחשב בעיניהם אלא כ'בטלן', ומה גם שאף 'נחשד' כמאחר גם בתשלומי הלוואות הבנק, על כן השים עצמו להיות מן הזרזין המקדימין, והגיע לשם כבר בשעה ארבע, אלא שעדיין לא התפלל מנחה, לכן נכנס לביהמ"ד הסמוך, שם אמורים להתפלל מנחה בשעה 4:00, אלא שבהגיעו ראה שעדיין לא עת האסף ויש שם בקושי 'מוזמן', אט אט התקבצו עוד ועוד אנשים עד שב"ה הגיע מניינם לעשרה, כל דמו כבר 'בער' בו מרוב לחץ שלא יאחר את הפגישה החשובה, וכבר חשב 'לברוח' לאחר שמו"ע, אולם ה'חזן' ביקש ממנו בתחנונים שישאר עד סוף התפילה, מכיוון שהוא 'חיוב' ועליו לומר קדיש אחרי 'עלינו', בלית ברירה החליט האיש להמתין עד סיום התפילה, מיד בגמר התפילה רץ 'כחץ מקשת' לבניין הבנק, אך כשהגיע ראה ש'המנהל' עדיין לא הגיע, ב"ה... המתין כמה רגעים והנה נכנס אל החדר מנהל הבנק לפני האיש מוכרות לו, כי הוא היה אותו 'בעל התפילה' שביקש ממנו להישאר בביהמ"ד עד אחר גמר התפילה. אמר לו המנהל, ראיתי על פניך עד כמה הנך ממחר ולחץ, אך לעומת זאת היה ניכר על פניך מידת נאמנותך ויושרך, ועל כן הנני סומך עליו, ובתוך רגעים

מתעוררת בכח ואומץ אשר נתוסף בה ע"י הדברים הרוחניים ושואפת לעלות אל שרשה ואינה יכולה כי היא קשורה בגוף בגורתו ית"ש עד יום פקודתה, ע"כ מכח התנועה של הנשמה מתנועע גם הגוף.

זהנה כתיב ב'מסילת ישרים' (שער הזריזות פ"ו), וז"ל, ותראה שהאדם אשר תלהט נפשו בעבודת בוראו ודאי שלא יתעצל בעשיית מצוותיו וכו', ואמנם התבונן עוד שכמו שהזריזות הוא תולדת ההתלהטות הפנימי, כן (להיפך) מן הזריזות יולד ההתלהטות. והאדם אשר אין החמדה הזאת לוחטת בו בראוי 'עצה טובה' היא לו שיודרו ברצונו כדי שימשך מזה שתולד בו החמדה בטבע, כי התנועה החיצונה מעוררת הפנימית, ובוודאי שיותר מסורה בידו החיצונה מהפנימית וכו' עכת"ד.

ע"פ הדברים האלה אפשר לומר, כי המנהג הנהוג בנוהג שבעולם שכשמשכיבין את התינוק בעריסה מנדנדין את העריסה ומניעין אותה אנה ואנה, עיקר המנהג הזה 'מנהג ישראל' הוא, ומנהגם תורה ויראת שמים, וחסידים ואנשי מעשה יראי ה' וחרדים אל דברו הולכי בדרכיו שומרי בריתו וזוכרי פקודיו לעשותם ואת בניהם ילמדון מנעוריהם ללכת בדרכי ה' המה יסדוהו בחכמתם הרבה, ע"ד שאמר הכתוב (משלי כב ו) 'חנוך לנער וכו' גם כי יזקין וגו' - להרגיל את הנער מקטנותו על התעוררות תנועה החיצונית, המילדת ההתלהטות הפנימי ולהסיר ממנו מכשול הכבדות והעצלות כי ההרגל הוא טבע שני.

וברבות הימים כאשר ראו האומות את אנשי האומה הישראלית עושים כן לבניהם דימו כי הנדנדוד והתנועה מסוגלים להשתיק התינוק מבכייתו או להביא לו השינה, ויעשו גם הם לבניהם עריסות כאלה, ובאורך

כי על ידי תפילות ציבור ירדו כל השפעות טובות לישראל, וכל הנזירות קשות יתבטלו, ולא יצטרכו להתפלל עוד אלא על הגאולה שלימה שתהיה במהרה בימינו אמן יי.

קום רדוף - הוי רץ כצבי לעשות רצון אבינו שבשמים

בפרשתן (מג ז), 'ויאמרו שאול שאל האיש לנו ולמולדתנו, וברש"י, 'אפילו עצי עריסותינו גילה לנו, וצ"ב איזה נסתרות יש בעצי העריסה ומה גילה להם יוסף... ומבאר בספר 'קרן אור פני משה' (למזה"ר רבי משה ז"ל ממשפחת הויזין בק"ק קאפנהאגן, נדפס בשנת תקמ"ו) במתיקות נפלאה וז"ל. ואולי הענין בהקדים מה שכתוב במדרש (בר"ר נג ז) על הפסוק (כא ח) 'ויגדל הילד ויגמל'... אמר רבי לוי לא 'נדנדה' עריסה תחילה אלא בביתו של אברהם אבינו. ואולי הענין ע"ד מה שכתב בזוה"ק (פר' פנחס ריח:י) בתשובת שאלה לשואל ששאל למה כל אומה ולשון אין מתנועעין בעת תפלתן וקריאת נימוסי דתיהן כי אם אומה הישראלית לבדה והיתה התשובה, ע"ד משל מן הנר, כי שללהבת האחוזה בפתילה היא מתנועעת תמיד והוא כי כל דבר מבקש תפקידו ושואף להדבק אל שורשו ואחר כי יסוד האש הוא למעלה - השלהבת שואפת לעלות אליו להדבק בו ואינה יכולה כי נאחות בפתילה, ע"כ היא מתנועעת וכו', כן לאשר כי נשמת האיש הישראלי חלק אלוק ממעל כמו שאמר הכתוב (דברים לב ט) 'כי חלק ה' עמו, והיא קרויה 'נר' כמו שאמר הכתוב (משלי כ ב) 'נר ה' נשמת אדם' היא משתוקקת לעלות אל מקור מחצבה, אך בעת אשר האדם עוסק בעניינים גופניים ארציים גשמיים אז היא נכנעת ושוקמת, ובעת אשר יעסוק בעניינים רוחניים כמו תורה ותפלה אז היא

ספורים נסתיימה הפגישה בהצלחה גדולה. אין צריך לומר, מה היו תוצאות הפגישה אילו היה בורח קודם חזרת הש"ץ... כשהמנהל נכנס ומוצא אותו 'ברנש' שברח לו ו'קלקל' לו את המנין.

ומעניין לעניין באותו עניין, איתא בספר חסידים (סי' תקמו) וז"ל, 'אם תסיר דברי תורה מלבך בעוד שאתה מתפלל הקב"ה ישלם לך, תחת אשר שכחת תזכור כמה וכמה, דכתיב (תהילים קיט קכו) 'עת לעשות לה' הפרו תורתך, עת תפלה. עכ"ל. ועל יסוד הדברים נעני ונאמר, שהוא הדין למי שמסיר מלבו ענייני עסקיו ופרנסתו בעוד שהוא מתפלל שהקב"ה ישלם שכרו כהנה וכהנה.

לז. הרה"ק מראדאשיץ זי"ע השיב פעם לאחד ממקורביו שביקש ממנו סגולה לפרנסה, שסגולה זו מרומזת בתורה, בפסוק (שמות כג כה) 'ועבדתם את ה' אלוקיכם ובירך את לחמך' - ועבדתם היא התפילה, וכתיב ועבדתם בלשון רבים והיינו תפילה בציבור, ועי"ז ובירך את לחמך ואת מימך. וגם היא סגולה לרפואה כדכתיב (שם) והסירותי מחלה מקרבך (נפלאות הסבא קדישא הוצאת פיטרקוב תרפ"ט, ח"א עמוד י).

באר הפרשה - פרשת מקץ

הזמן מחמת הצרות והגלויות נשכח גם מרוב אומה ישראלית מעם נדנוד העריסות ויחשבוה לסגולה כנ"ל, וכן יש מנהגים רבים הנראים שהונהגו ע"ד הטבע ויש להם שורש ועיקר גדול בעבודת הבורא ב"ה, אשר נתייסר ע"פ אנשי מעשה צדיקים יסודי עולם.

והנה בריש פסחים (ד.) למדו חז"ל 'זריזין מקדימין למצוות' מאברהם שנאמר (לעיל כב ג) 'וישכם אברהם בבקר' ל"ח, ומוזה נראה בעליל כי אברהם היה הראשון שהמציא הזריזות כי ראה כי היא מדריגה לקניית השלימות ל"ח, ומאהבתו העזה את הבורא ב"ה

לח. מובא בשם הרה"ק ה'שפת אמת' זי"ע, שמטעם זה למדו חז"ל (פסחים ד.) את הדין ש'זריזין מקדימין למצוות' מהכתוב 'וישכם אברהם בבוקר', כי עיקר עניין הזריזות היא בבוקר בקומו משינתו.

ואכן אין לתאר מעלת השכמת הבוקר, וזאת למדנו ממה שאמר הרה"ק רבי פישל מסטריקוב זי"ע, שלפעמים ידאג השטן להוריד שלגים על מדינה שלימה כדי שיהודי אחד יתעצל עי"ז להתגבר כארי לעבודת הבורא יתב"ש בקומו משנתו, וממה שהוא הופך עולמות כפשוטו לבטל את 'ההשכמה' - יש לנו להבין עד כמה הדבר חשוב בעיני המקום ב"ה. הגה"צ רבי אליהו לאפייאן זצ"ל השקיע כוחות מרובים בתלמידיו שישכימו בבוקר לעבודת הבורא, והיה מרגלא בפומיה כי ה'מחבר' החל את השולחן ערוך בהלכה זו - 'יתגבר כארי לעמוד בבוקר לעבודת הבורא, והיה מרגלא לאחר אריכות ימים ושנים בעת אשר יעמוד האדם בבית דין של מעלה, יפתחו שו"ע לפניו, ויבדקו האם קיים כראוי את כל השו"ע, ומה ירבו הבזיונות אם מיד בסעיף הראשון ב'שולחן ערוך' יתברר שלא קיימו כהוגן...

והדרך הנכונה היא כמו שאמרו לבאר בדברי יהודה בן תימא הוי עז כנמר וכו', שלכאורה צ"ב, מדוע המשיל מידות אלו לחיות השדה, ולא אמר 'הוי עז וקל, רץ וגיבור'. אלא, שבא ללמדנו שנהיה כדוגמת האריה שאינו מחשב חשבונות כאשר בא להשתמש בגבורתו, אלא הוא 'דורס ואוכל', בלא פחד ומחשבות הטורדות את שלוות נפשו, באופן זה ממש יש לנו להיות 'גיבורים' לעבודתו ית"ש, כגון המתעורר בעלות השחר יקום מיד ממיטתו, בלא לחשב חשבונות, יש בי כח לקום, אין בי כח לקום, ולא יעשה 'לומדות' על מיטתו 'קודם ברכות התורה'... אלא יתגבר כארי ללא כל מחשבה, ויקפוץ ממיטתו לעבודת בוראו.

שמעתי מעד נאמן שפעם אמר לו הרה"צ רבי זלמן בריזל זצ"ל בערוב ימיו, היום לפנות בוקר כאשר הקצתי משנתי, ורציתי לקום לעבודתו ית"ש, טען בפני היצר, זלמן, זלמן, קור גדול שורר כעת בראש חוצות, והרי אתה כבר זקן בא בימים, על כן, עצה טובה קמ"ל שתשאר עוד מעט במיטה מכוסה תחת הכסת, על חוצפה שכזאת נעניתי לו - אכן, אף אני אענה כדברך, מכיוון שכל כך קר היום בחוץ, הישאר נא כאן מתחת הכסת למשך כל היום כולו, אל תהין להוציא ראשך מכאן, הנח לי לנפשי, תן לי לעבוד את בוראי במנוחה נכונה ממך ומבלבולך, וכך הלכתי בשמחה בדרכי לבית המדרש.

פעם נכנס יהודי לבית הגה"ח רבי ברוך יצחק פריינד זצוק"ל, ומצאו שוכב על הארץ, ולפליאת הרואה ענה, הנה 'הוא' (היצר) היה אצלי היום, כאשר התעוררתי משנתי, ודיבר אל ליבי שהלוא הנני זקן וחולה ואין מחובתי לקום, והיו בפיו דברי טעם, עד שהיה לי צד ומקום לקיים עצתו, אך תיכף אמרתי לו - הנני מוכן לשמוע דברך ולהתדיין עמך, אמנם, לא כאן במיטה, ומכיוון שלא היה בי כח לקום על כן הפלתי עצמי על רצפת הבית...

עוד שמעתי מ'עד שמיעה' על שכנו איש יקר רוח נכבד ונשוא פנים בא בימים אשר דרכו תמיד להעיר את השחר, וראה אותו למחרת שמחת נישואי בנו כשהוא יוצא מבית הכנסת לאחר התפילה בשעה מוקדמת מאוד כדרכו מימים ימימה, שאלו, עד כאן... וכי אין לך יצר הרע... השיב לו מיניה וביה, אכן הגיע לי 'אורח' וניסה 'לשכנע' אותי, כי לא יקרה כלום אם אמשיך בשינתי רק היום... בפרט שאמש חגגת עד השעות המאוחרות של הלילה... והשבתי לו שאיני מדבר לפני התפילה...

הגאון רבי דוד פוברסקי זצ"ל ראש ישיבת פוניב'ז היה נוהג להשכים בבוקר ללכת אל הישיבה ללמוד שם קודם התפילה. בוקר אחד אמר למי שנלווה אליו (לעת זקנתו) דער אלטער איז געקומען צו מיר היינט אינדערפרי - ה'זקן' היה אצלי היום בבוקר... נרעש הבחור על שזכה לשמוע מראש הישיבה על גילוי נשגב שהיה לו... ושאל בהתרגשות האם הכוונה ל'אלטער' (הסבא) מקעלעם (קלם) או ל'אלטער' מסלבודקה... נענה לו רבי דוד, כוונתי לאותו מלך זקן וכסיל... חזר הבחור ושאל, לשם מה הוא הגיע ומה היה רצונו, השיב לו הרה"י, הוא רצה עוד חמש דקות... והוסיף לומר, כל המלחמה שלי היא על חמש דקות אלו, אם אכנע לו בהם ואוותר עליהם אזי למחר הוא מבקש ממני עשר דק', וכן על זה הדרך עד שיכניע אותי לגמרי...

הזמן, ואם פרט קטן כזה ידע בחכמת ניהושו, איך נבחר ממנו לומר שאין לנו אה.

בא וראה מתן שכרם של בעלי הזריוות, שהנה אמרו חז"ל (ב"ב עח:): לפרש הא דכתיב (במדבר כא כז) 'על בן יאמרו המושלים בואו חשבון תבנה ותכונן עיר סיחון' - המושלים אלו המושלים ביצרם, בואו חשבון בואו ונחשב חשבוננו של עולם, הפסד מצוה כנגד שכרה, ושכר עבירה כנגד הפסדה, תבנה ותכונן אם אתה עושה בן, תבנה בעולם הזה ותכונן לעולם הבא'. ומבאר המהרש"ם מבערז'אן ז"ע (תכלת מרדכי אות טו) מה שאמרו חז"ל אם אתה עושה בן תבנה בעולם הזה, שהרי שכר מצוה בהאי עלמא ליכא, אלא, שזה רק על עצם המצווה, אבל על הזריוות - שממחר את עצמו לקיים המצווה, על זה ישולם שכרו בעולם הזה, והנה במנהג המלחמות - המקדים עצמו כנגד השונא הוא החוק. ומי שאינו מתחיל אלא ממתין עד שיקומו אליו למלחמה, הוא החלש (וכן מצינו בשמואל א' יד, עיי"ש), והנה סיחון לרוב חזקו החל הוא את המלחמות, וכמו שנאמר (פסוק ג) 'ויבא יהצה וילחם... וכן 'והוא נלחם במלך מואב הראשון' (פסוק כז), ולכן ניצח במלחמותיו, וזהו שאמר הכתוב על בן יאמרו המושלים בואו - פי' אלו שמזדרזים לבוא כנגד היצר - על זה הזריוות אם אתה עושה בן תבנה בעולם הזה, שיקבלו שכר טוב בהאי עלמא על הזריוות בקיום המצוות.

הרחמן הוא יעשה לנו ניסים ונפלאות כמו שעשה לאבותינו בימים ההם בזמן הזה, ובקרוב ממש אור חדש על ציון תאיר ונוכה כולנו במהרה לאורו.

רצה שילכו בניו בדרכיו, וכמו שהעיד עליו הכתוב (שם יח יט) כי ידעתיו למען אשר יצוה את בניו וכו', המציא מעשה העריסה לתינוק באופן שתוכל להתנדנד ולהתנועע כמו אותן שבזמנינו שאין עומדות על כרעים בכרעי המטה אבל כרעי העריסה קבועים בדרך אחד עומד על חודו, ותחתיתו עגול שיתנדנד בנקל או תלויה בארבע חבלים (לתקרת הבית), כדי להרגיל את הנער מקטנותו בתנועה המילדת הזריוות (שהוא) המוליד התלהטות הפנימית כנ"ל, ולהסיר ממנו הרגל הכבדות והעצלות.

וקודם זמן אברהם היו העריסות כמו מטות קטנות על ארבעה כרעים שאין ראויות להתנדנד, ואדרבה אולי חשבו שיותר יפה לתינוק שינוח במנוחה על משכבו ויישן מהרה כי גם הגדולים לא ידעו ממעלת הזריוות מאומה, ואברהם שהיה ראשון שהמציא הזריוות הוא הראשון אשר תיקן עריסה ראויה להתנדנד, וזהו שאמר רבי לוי לא נדנדה עריסה תחילה אלא בביתו של אברהם.

ויכול להיות כי לא נתפשט צורת מעשה העריסה שתיקן אברהם כלל בין האומות כי אם אחר ימים רבים וזמן ארוך כשפרו ורבו בני ישראל ותמלא הארץ אותם, אז נתפשט לבין האומות. אבל בימי יצחק ויעקב ובניו לא היו עריסות כאלה אלא בבית יעקב אשר הלך בדרכי יצחק ואברהם אבותיו, ועריסות בני האומות היו כאשר היה מקדם קודם זמן אברהם. וז"ש במדרש על מה שאמר שאול שאל האיש לנו ולמולדתנו הם הבנים הקטנים שנולדו מקרוב, 'אפילו עצי עריסותינו' גילה לנו - שאין צורתם כצורת עריסות כל אנשי אותו

פעם אמר המשגיח דליעקוואד הגה"צ רבי נתן וואכטפויגל זצ"ל שהיום בבוקר ראה 'שבויים' וניסה להתעסק ב'פדיון שבויים' אך לא עלתה בידו... לא הבינו השומעים את דבריו, כי היכן ראה 'שבויים' ולמה ירמזון מיליו, הסביר להם, ראיתי שני בחורים שבויים ביד היצר הרע שאינו מניח להם להשכים לעבודת ה', ניסיתי 'לפדות' אותם אך לא הצלחתי... (הובא בלקט רשימות בענייני תפילה עמ' עז).

לט. וכבר איתא במדרש (במ"ר י ה) 'שכל מעשיהם של צדיקים בזריוות', הפליג בדבר המהר"ל מפראג ז"ע (נתיב הזריוות פ"א) לבאר מה שנאמר (מלכים א' ב ב) 'וחזקת והיית לאיש', שהכוונה שירגיל את עצמו במידת הזריוות, וכלשונו 'ודבר זה ידוע כי נקרא איש כאשר הוא זריז', והיינו שמי שאינו זריז אינו בגדר 'איש'...

עוד כתב (שם פ"ב, עיי"ש) שהמתעצל נחשב כמי שאינו בעולם כלל... ויסוד נאמן לדבריו מצינו בדברי רבותינו הראשונים, וכמו שכתב רש"י (ד"ה א' יא כב) 'בן איש חי - כי כן מנהג בני האדם כשוראים אדם זריז אומרים זה כולו חי, וכן כתב עוד על הפסוק (שמואל א' כה ו) 'ואמרתם כה לחי - כן ראוי לאיש חי, לאיש זריז וחשוב', וכיו"ב כתבו גם התוס' (ע"ז ו. ד"ה אלא) על האמור לנח שיכניס לתיבה 'מכל החי' - 'שיהא כולו בריא זריז', והרי ש'חי' היינו

זבל מואמינים

גליון שבועי מבית 'בני אמונים'

פרשת מקץ תשפ"ד שנה י | גליון מס' 512

ת.ד 102 בני ברק | פקס: 03-5055919
9139191@gmail.com

פרתחו שערים

דבר מוסד ונשיא 'בני אמונים'

תכנית הגנה משלמת

בתוך כל הצער והיגון המלוים אותנו מאז האסון שפקד אותנו בשמחת תורה, בין ספורי האסון לספורי הנסים, הפנמנו כי אין לנו על מי לסמוך אלא על אבינו שבשמים. ואכן, כבר אמר דוד המלך ע"ה (תהלים כג ד): "גם כי אלק בגיא צלמות לא אירא רע כי אתה עמדי". גם במצבים הקשים ביותר זוכים אנו לשמירה עליונה והשגחה פרטית.

דוד המלך אף העניק לדורות תכנית ברורה לזכות בהגנה מלאה: הכל מכירים בדברי חז"ל (במ"ד יח כא) כי בימיו של דוד היו מתים מאה אנשים מישראל מדי יום, ואחר שחקר דוד והבין ברוח קדשו שצרה זו באה על ישראל משום שאינם מודים לה' כראוי על כל הטובות שמטיב עמם, עמד וחקן להם שיברכו מאה ברכות בכל יום. ואכן, תשנה זו הועילה לבטל את הגזרה.

חשוב שנשים לב לעבדה כי דוד המלך לא תקן את תקנת מאה ברכות לשעתי, אלא לכל הדורות הבאים אחריו. הב"ח (או"ח טו) לומד מכך שאותה גזרת מות נוראה שהיתה בימיו עדין מרחפת עלינו, ואף בדורנו אנו - רק אם נקפיד לומר מאה ברכות בכל יום, נוכל להגן על עצמנו מפניה.

בעת צרה כלנו מחפשים סגלה שתוכל להעניק לנו תחושת הגנה, בימים שפאלו גם סגלה שמקורה עלום ומפקפק מתקבלת בברכה... והנה לנו פאן הבטחה ברורה שנתן לנו דוד מלכא משיחא, והיא מכוננת בדיוק לסכנות כמו אלו הפוקדות אותנו עתה, היתכן שנשתמט מלאחז בה?!

פאן המקום להוסיף ולהזכיר, כי לאור המבאר בפוסקים (ראה שו"ע או"ח קסז טז) שעניית אמן היא חלק מהברכה, ורק ברכה הנענית באמן היא ברכה משלמת, ראוי לכל מי שחפץ במעטפת הגנה משלמת, לדאג לכך שברכותיו ישלמו בעניית אמן. ויש לכך רמז בפסוק שבו פתחנו את מאמרנו: "גם כי אלק בגיא צלמות לא אירא רע כי אתה עמדי" - ראשי תיבות "כי אתה עמדי" הן בגימטריה אמן, ללמדנו כי זכות מאה ברכות המשלמות באמן היא העומדת לנו לזכות לשמירה העליונה המבטחת במלים: "כי אתה עמדי!"

אנו, החרדים לדבר ה', אסור לנו להתעלם מהעבדה כי סגלת הגנת הדור נמצאת באחריותנו! הדבר הנדרש מאתנו עתה הוא להקפיד על מאה ברכות משלמות באמן מדי יום, ובכך לזכות ולזכות את הדור כולו בהגנה מעלה מפני הסכנות המתרגשות ובאות לעולם.

בקריאת "כי אתה עמדי".

שבת שלום,

298 213 מחנכים

פניני אמונים

פניני תפלה בפרשה

טהרת הלב בהכנה לתפלה

"וישלה פרעה ויקרא את יוסף וירצהו מן הבור ויגלה ויחלה שמלתיו ויבא אל פרעה" (מא יד)

כתב רבי שמואל בן חפני גאון: מתאור הכנותיו של יוסף לפניו עם פרעה מלך מצרים נוכל ללמד כיצד עלינו להתכונן בטרם נגש להתפלל לפני מלך מלכי המלכים; לפני מלך בשר ודם שאין לפניו אלא מה שענינו וראות, התכונן יוסף בגיון חיצוני המתבטא בתגלחת והחלפת בגדים. אף לפני מלך מלכי המלכים הבוחר כליות ולב, יש להתכונן בכך "שנגה את נפשותינו ונטה אותן מטמאות החטאים" (פרוש התורה לרבי שמואל בן חפני גאון עמ' קי).

בענין זה דרש רבי זאב איידלמן (רבי ועלו', עמ' 25):

המשנה במסכת ברכות (ל א) קובעת: "אין עומדים להתפלל אלא מתוך כבד ראש. חסידים הראשונים היו שוהים שעה אחת ומתפללים, כדי שיכוננו את לבם לאביהם שבשמים. והתמיהה בדברי המשנה עולה כמאליה: הלא הדין של "אין עומדים להתפלל אלא מתוך כבד ראש" נאמר לכל אדם, ומדוע הסמיכה המשנה לכך את מנהגם של "חסידים הראשונים", ממנו עולה לכאורה שאין זה דבר השוה לכל נפש, כי אם מנהגם של חסידים רמי מעלה?

באר רבי זאב פי אדרבה, המשנה קוראת לנו בכך לשאת קל וחמר לעצמנו: אם החסידים הראשונים עדין נדרשו לשעת הכנה בטרם גישתם לתפלה, לכמה שעות נזדקק אנחנו כדי להכין עצמנו לתפלה כראוי?!

פרשיות 'שוכבי'ם ת"ת' מסגלות לתשובה

"כי לולא התמהמהנו כי עתה שבנו

זה פעמים" (מג י)

הבאר היטב (או"ח תרפה ב) הביא בשם האר"י הקדוש כי ימי קריאת פרשיות 'שוכבי'ם ת"ת' בשנה מעברת מסגלים במיוחד לתשובה.

רמז לדבר דרש בעל הי"טב לב' מסיגט מהכתוב שלפנינו: תבת "לולא" היא אותיות "אלול", ואלו תבת "זה" שהיא בגימטריה שנים עשר, מרמזת לחדש השנים עשר הוא חדש אדר. וזהו שאמר הכתוב: "כי לולא התמהמהנו" - כאשר חדש אלול מתמהמה מלבוא, מחמת שחדש "זה" נכפל "פעמים" אזי "כי עתה שבנו" - הרי זה זמן ראוי ומסגל במיוחד לתשובה ('לקוטי הגרשני').

כל אחד מהאחים חרד על אחיו

"ויאמר אל אחיו הושב כספי וגם הגה באמתחתי ויצא לבם ויחרדו איש אל אחיו לאמר מה זאת עשה אלקים לנו" (מב כח)

לכאורה, די היה לכתב 'ויחרדו לאמר מה זאת...' ומהי הסבה להוספת המלים: "איש אל אחיו"?

פרש רבי שלמה זלמן ארנגריד, רבה של שאמלוי: פאשר חלילה פוקדת את האדם צרה, עליו לקבלה בשמחה ובאהבה, וכפי שאמרו חכמים (ברכות נד א): "חייב אדם לברך על הרעה כשם שמברך על הטובה". ואולם יש לזכר כי בדרך זו צריך האדם לנהג רק בנוגע לצרתו האישית, אולם פאשר פוקדת את רעהו צרה, עליו להשתתף בצרתו ולדאג לחיצו ממנה. ובא הכתוב להעיד פי כך אכן נהגו בני יעקב: "ויצא לבם" מצרתם האישית, לפי שכל אחד כלפי עצמו האמין שצרתו באה לטובה, אמנם 'ויחרדו איש אל אחיו' - ביחס לצערו של אחיו התמלא כל אחד מהם בחרדה (דרשות לחם שלמה; דרוש קלה).

ארבעים מי יודע?

תלמידו הגדול של ה'חתם סופר' - רבי משה שיק - הנודע בישראל בכינויו 'מהר"ם שיק', ספור הממחיש את הערך שבקש רבו הגדול להנחיל לדורות, הלא הוא ערכה העצום של כל ברכה.

היה זה בשנת תרל"ג, שנים רבות אחר פטירתו של ה'חתם סופר'. מהר"ם שיק התאלמן מאשת נעוריו, וזמן מה לאחר מכן הצעה לו הצעת שדוך נכבדה - אלמנתו של אחד מרבני הדור.

בקש מהר"ם שיק להועץ בדבר עם רעהו הקרוב, רבי אהרן דוד די'טש, בעל 'גון דוד' ורבה של באלאשא-יארמוט, שאף הוא נמנה עם תלמידיו הגדולים של ה'חתם סופר'. רבי אהרן דוד סמוך ידיו בהתלהבות על ההצעה, ואם לא די בכך, הרי שהוא שלח את שליחו לקרא למדברת ולזרז את גמר השדוך בשעה טובה ומצלחת.

סוף דבר, השדוך קם והיה למזל טוב. זמן מה לאחר מכן נערכה מסבת נשואין מצומצמת בהשתתפות בני משפחה ומקורבים שבאו לשמח בשמחתו של אחד מגאוני הדור המקיים את ביתו מחדש.

בעצומה של הסעודה הופיע לפתע אורח. היה זה ר' מנדל, השדכן שהעלה את ההצעה לראשונה. הוא הגיע למקום מציד במקתב מאת בעל ה'דברי חיים' מצאנז, שפסק כי אף שהשדוך לא נגמר על ידו, היות שהוא התחיל בשדוך, יש להעניק לו סך חמשים זהובים כדמי שדכנות.

מהר"ם שיק הפתע מהפסק, שכן מבחינתו עקר השדוך נעשה על ידי מי שפעל להביא את השדוך לידי גמר, הלא הוא ידיו הג'ון דוד', אולם חזקו עליו דברי ה'דברי חיים', והוא שתק, ורק הזמין את השדכן לטל ידים ולהצטרף עמו לסעודה.

בהגיע עת ברכת המזון הפתעו הכל כאשר מבין כל המסבים הנכבדים בחר מהר"ם שיק לכבד דוקא את ר' מנדל השדכן לברך על כוס ברכת המזון. הסבה לכך התבררה מיד, כאשר עם סיום הברכה הוציא מהר"ם שיק מכיסו עשרה זהובים, הושיטם לשדכן המקבר ואמר לו: "את ברכת המזון קבלת תמורת ארבעים זהובים, הא לך עשרה זהובים נוספים שישלימו לך לחמשים - דמי השדכנות שפסק לך הרבי ה'דברי חיים'..."

מששב השדכן לביתו של ה'דברי חיים' וספר לו על התנהלותו החכמה של מהר"ם שיק, נהרו פניו של ה'דברי חיים' והוא קלס עד מאד את חכמתו של מהר"ם שיק ואף סמוך ידו על הנהגתו.

ספיר ויהלום - נשואין, עמ' תסב

ברכות; אם החיוב הוא תמורת המצוה, הרי שהחוטף יצטרף לשלם עשרה זהובים, ואולם אם הוא תמורת הברכה, יהיה עליו לשלם ארבעים זהובים - תמורת ארבע ברכות.

הגמרא פושטת את הנדון על פי מעשה שהיה: על שלחנו של רבי התארח צדוקי, ורבי, שבקש למנע ממנו להצטרף אל הסועדים בברכת המזון, הצייע לו: "כוס של ברכה אתה שותה, או ארבעים זהובים אתה נוטל?"; לאמר: האם תעדיף להצטרף אלינו לברכת המזון, או שמא רצונך לצאת לפני ברכת המזון ויגשם לך ארבעים זהובים - תמורת ארבע הברכות שתפסיד.

באופן מפתיע בחר הצדוקי לזכות במצוה ולהפסיד את ארבעים הזהובים בהכריזו: "כוס של ברכה אני שותה!" משכך יצאה בת קול ואמרה: "כוס של ברכה שוה ארבעים זהובים" - דהינו עשרה זהובים תחת כל ברכה.

בנקדה זו נעצר הדיון ההלכתי, והסעודה הסתיימה כשפרן ה'חתם סופר' מגיש לאורחו את כוס הזין שעמדה על השלחן, ואומר לו: "הנה פי כן, כבודו מכבד בכוס של ברכה ששויה ארבעים זהובים".

אותו משלח, שכפי הנראה הפסך שהיה מטרת בואו עמד באותו רגע לנגד עיניו, שגה והגיב בבדיחות הדעת, כי כשלעצמו היה מעדיף לזכות דוקא בארבעים זהובים במקומו, מאשר כוס ברכה ששכרה יבוא לעתיד לבוא...

עבור המשלח היה זה בגדר אמירה שנונה בעלמא, אף ה'חתם סופר' ראה בדבריו זלזול בדברי חכמים. ללא אמר ודברים נטל ה'חתם סופר' את הכוס מלפני אורחו, אחר ספר מארנקו ארבעים זהובים, צָרַם בשקיק והושיטם לאורח ההמום.

מכאן ואילך לא החליף עמו ה'חתם סופר' מילה. בסיום הסעודה קם האורח בכבדות ובעצב ממקומו, נפרד מה'חתם סופר' ופנה לשוב לאכסניתו.

אם לא די בכך, הרי שבערב, כאשר סדר האורח את משלטיו נחמד גלותו כי השקיק ובו ארבעים זהובים שקבל מה'חתם סופר' נעלם ממנו ואיננו. הוא אבד את הברכה ואת שכרה הנצחית, ואף לא זכה להנות מתמורתה, אף את הלקח הנוקב שמר לנצח.

כְּהַמְשֵׁךְ לספור מפלא זה, ראוי להביא את הספור שהתרחש שנים לאחר מכן עם

היה זה באחד הימים, כאשר על שלחנו של מרן ה'חתם סופר' התארח יהודי נכבד ותלמיד חכם, מ'שלח' מארץ הקדש. במהלך הסעודה נאמרו על השלחן דברי תורה, כראוי לסעודה שתלמידי חכמים מסבים בה, וביני הדברים עלה הדיון המרתק המובא

בעצומה של הסעודה הופיע לפתע אורח. היה זה ר' מנדל, השדכן שהעלה את ההצעה לראשונה. הוא הגיע למקום מציד במקתב מאת בעל ה'דברי חיים' מצאנז, שפסק כי אף שהשדוך לא נגמר על ידו, היות שהוא התחיל בשדוך, יש להעניק לו סך חמשים זהובים כדמי שדכנות.

השביל המוביל לצינונו של ה'חתם סופר' בפרשבורג (פיוס ברטיסלבה)

בגמרא (חלין פז א) על אודות ערכה של ברכה.

בגמרא שם הובא מעשה באדם ששחט עוף וחברו כסה את הדם במקומו. רבן גמליאל שגדרש לנושא, פסק שהחוטף צריך לשלם לשוחט עשרה זהובים, וחכמי הגמרא חקרו ודנו ביניהם, האם חיוב זה הוא תמורת המצוה שחטף, או שמא תמורת הברכה - "על כסוי דם בעפר" - שהפסיד השוחט מחמתו.

כְּנִפְקָא מינה לנדון מביאה הגמרא מקרה שבו אדם חטף מחברו את ברכת המזון, שהיא מצוה אחת, אף היא מרכבת מארבע

רפואה כפולה בזכות עניית אמן

שמונה בבקר יצאתי כדרכי לפתל. כשנכנסתי לרחבת הכתל, התחלתי לפתע לחוש בכאבי ראש אימים, ובתוך רגעים ספורים חשכו עיני, פשוטו כמשמעו. הפסקתי לראות.

נבהלתי מאד, ואחד המתפללים שנזכר במצוקתי הוביל אותי מיד למרפאה הסמוכה לביתי. הרופא מדד לי את לחץ הדם ונבהל לראות שהוא נוסק לגבהים. הוא אמר לי כי לדעתו אני מצוי בעצומו של ארוע מחי. הוא הזמין מיד אמבולנס, ובתוך דקות ספורות מצאתי עצמי בתוך האמבולנס הדוהר לבית החולים.

בבית החולים הבהלתי מיד למחלקת רפואה דחופה. שם פתחו בסדרת בדיקות שתוצאותיהן תאמו מאד לתחושותי. לחץ הדם כמו יתר המדדים לא בשר לי טובות, הרופאים היו נראים מדאגים, ואני, שידעתי כי גם כך מצבי הרפואי אינו שפיר, הייתי בטוח שהגה קרב סופי, ל"ע.

בהוראת הרופאים הבהלתי לבדיקת סי-טי דחופה. הייתי בהרדה גדולה, ובשעה שהובילו את מטתי פרצה לפתע מעמק לבי תפלה: 'רבוננו של עולם, הרי אתה יודע עד כמה התאמצתי היום, כבכל יום, לכבדך בעניית אמן אחר ברכות של יהודים רבים. הנה היום, אף על פי שטרם השלמתי את משימתי, כבר הספקתי לענות לשטים ושבעה אנשים. אגא, עשיתי למען כבודך - עשה אף עתה למען שוקי, רחם נא עלי והוציאני מאפלה לאורה, שלח נא לי רפואה שלמה במהרה!'

בשעה שערכו לי את בדיקת הסי-טי כבר הייתי הרבה יותר רגוע, כמו הייתי בטוח בעצמי שהתפלה שנבעה מעמק לבי בקעה את כל החומות ועלתה הישר אל כסא הכבוד.

ואכן, למרבה הנס, לא חלף זמן רב עד שהגיעו תוצאות הבדיקות שבשירי כי מצבי הוטב בחסדי שמים. גם לחץ הדם ירד בהדרגה והדפק התיצב. בקשתי להשתחרר, אך בשל מצבי הפללי וגילי המתקדם הרופא המליץ להשאירני בבית החולים למעקב. אלא שאני לא הסכמתי: 'אדוני הרופא, אני יכול להשאר, יש לי עבודה לעשות, אמרתי לו, 'מחר, השכם בבקר, כבר ממתנינים לי אנשים בבית הכנסת שאענה אמן אחר ברכותיהם. שחרר אותי בבקשה כדי שאוכל ללכת לישן בזמן וכך גם לקום בזמן!'

לשמחתי נעתר הרופא לשחרר אותי על אחר, כך שבחסדי ה' אפלו את תפלת מנחה כבר הספקתי באותו יום להתפלל בזמן.

כשהגעתי לביתי עינתי כהרגלי בעלון וכל מאמנים' שיצא לאור לקראת פרשת וירא, ולתדהמתי נזכרתי לראות כי מאמרו השבועי של הרב מרמורשטיין כמו נכתב בדיוק עבורי; הנושא שבחר הרב מרמורשטיין באותו שבוע לחזק דבר בדיוק על סגלתה של עניית אמן לרפואה!

לא יכלתי להתאפק. צלמתי את המאמר המדובר בעיתקים רבים, וכבר בבקר שלמחרת חלקתי אותו לכל חברי המתפללים האומרים בפני את הברכות, וגם לאלו שאינם...

אתם חכים להבין, אמרתי להם, ואני אומר גם לקוראי העלון, 'אמן היא מלה קטנה, אך יש בה את הכל, היא קלה לבצוע, והיא סגלה להכל. נסו גם אתם ותראו, דברים רבים במהלך חייכם, בבריאותכם ובפרנסתכם יכולים להשתנות ברגע אחד, אם רק תקפידו על עניית אמן. ומי שאינו מקפיד על כך ידע כי הוא לזקח על עצמו אחריות כבדה, על בריאותו ועל ישועתם של כלל ישראל!'

הספור שלפנינו נשמע מפי 'זבאי האמן' המסור רבי מתתיהו ו' שליט"א, המשמש בקדש מדי בקר, זה שנים, במסירות בבית הכנסת סאטמר וסערט ויזניץ בירושלים ועוד. קשה שלא לקנא בזכותו של רבי מתתיהו הזכה מדי יום לשמע את ברכותיהם של למעלה משבעים איש וכמובן לענות אחריהם אמן, אשר נתן לשער בהירות שמספרן מגיע ליותר מאלף מדי בקר.

לכל הטוב הזה זוכה הרב מתתיהו בזכות סדר יומו המדקדק המתחיל בתפלת ותיקין בבית המדרש סאטמר בירושלים, שם הוא זוכה לענות אמן אחר מתפללים בשני מנינים המתקיימים בזה אחר זה. משם הוא צועד לבית המדרש סערט ויזניץ כדי לענות אמן אחר המתפללים במנינים המתקיימים שם, ולבסוף הוא נוסע מדי יום לכתל לשפך תפלה ליד שריד בית מקדשנו, כשאף שם זוכה הוא לענות אמן אחרי המנינים האחרונים.

בשיחתנו עמו משתף אותנו הרב ו' בספור המרגש שבעקבותיו דבק בהנהגת קדש זו:

"לפני כשתיים עשרה שנים, ביום בהיר נתקפתי לפתע בזהום חמור שגרם לי לשתוק בצדו השמאלי של גופי. בעקבות השתוק נמועה ממני היכלת לאכל דרך הפה, והרופאים חברו אותי למכשור רפואי שדרכו קבלתי את מזוני הישר לתוך הגוף. מצבי לא היה פשוט כלל, והרופאים צפו שתהליך החלמתי יארך לא פחות משלוש שנים.

אלא שכמאמר הכתוב (תהלים יט כא): 'רבות מחשבות בלב איש ועצת ה' היא תקום', בסיעתא דשמיא לאחר שמונה חדשים כבר התחלתי לחזר לאיתני. התחלתי לצאת ולבוא מביתי, ובאחד הימים פגשתי במפתיע את אחד מהאדמו"רים המפורסמים בארצות הברית, אתו יש לי הפרות מקדמת, ובקשתי ממנו להצטרף אלי לרקוד.

כשנזכרתי במבטו התמה של האדמו"ר הסברתי לו כי מזה שמונה חדשים שלא זייתי לברך את ברכות הנהיגן מחמת השתוק, לכל ארבעם של חדשים אלו לא עלתה על שפתותי ולו ברכת 'שהכל' אחת, שלא לדבר על ברכות אחרות. עתה, כשזכיתי סוף סוף לצאת מכבלי מאסרי ולהתחיל לשוב ולדבר כאחד האדם, לבי מלא בהודאה לקדוש ברוך הוא, ובשל כך אני מבקש לצאת ברקוד.

ואכן, האדמו"ר, שהתרגש מאד לשמע דברי, מהר לתת את ידו בידי ולצאת עמי ברקוד של הודיה.

לאורך תקופת השתוק, ובהמשך בתקופה שבה השתקמתי ושבתי לדבר כאחד האדם, קבלתי על עצמי להתחיל ליקר את הזכות שנופלה בחלקי, לומר ברכות ולענות אמן.

באותה תקופה הרהרתי לעצמי כי אלו הייתי יכול הייתי מברך לארך כל היום, אך מה אעשה ואנו מגבלים באמירת הברכות ומזוהרים שלא לומר ברכה שאינה צריכה.

אמנם באמן, כך ידעתי, אין לנו שום הגבלה. ומאחר שחז"ל קבעו (ברכות ג ב) כי העונה אמן גדול מהמברך, מאז ועד עצם היום הזה אינני חדל מלתור ולחפש אמנים. נפשי אינה יודעת שבעה ואני משתדל לאסוף אל אמתחתי עוד ועוד מהלומים יקרים אלו.

לפני חדשים, ביום ראשון כ"א במרחשוון, זכיתי לראות נס של ממש בזכות עומדי על משמתי בעניית אמן מדי יום:

באותו יום, לאחר שסימתי את סדר יומי הקבוע, בבתי הכנסיות שאני רגיל לפקד כדי לענות אמן אחר המתפללים בהם, בסביבות השעה

בפני ברכה עם אמן נפתחים השערים

בפיו של הרה"ח ר' מתתיהו שגור מסר מרטיט על מעלתה של עניית אמן:

בספר הזהר הק' (עקב רעא א) מובא שכאשר הברכות הנענות באמן עולות למעלה, נפתחים כל השערים בפניהן, והקול מכריז בכל הרקיעים: זהו הדורון ששלח פלוני למלך. זהו הדורון ששעשה בקיימו כפי שראוי להיות. הזהר הק' שם מוסיף ומזגיש שרק ברכה שענו עליה אמן היא ברכה מקיימת ועומדת כפי שהיא ראויה להיות.

מדברי הזהר נתן להסיק בברור שברכה שלא נענתה באמן אינה רצויה כל כך בשמים, והשערים אינם נפתחים בפניה. ועתה, יהודים יקרים, שוו בנפשכם איזו פעלה עצומה פועלת עניית האמן על הברכה. היא זו שגורמת שהברכה תהיה רצויה בשמים, שיפתחו השערים בפניה, ושהכרזה מיחדת תצא לקבל את פניה. היתכן שנפסיד זאת?! היתכן שבטרים אמירת ברכה לא נדאג שיהיה מי שיענה אמן אחר ברכותינו?! היתכן שלא נתאמץ ונחפש לענות אמן אחר ברכת חברינו ובכך לשגר מתנות משלמות לבורא עולם?!

עניית אמן - חלק מהברכה

ברכות השחר משלמות באמן

יש מי שכתב כי אף יסוד המנהג לברך את ברכות השחר בצותא בבית הפנסת, נועד כדי שייצא כל אחד מן המברכים ידי חובת עניית אמן מפני העונים אמן על ברכתו, שכן כאמור אף המברכים חייבים בעניית אמן, לפי שהיא חלק מן הברכה.

מקורות ובאורים:

כך באר ה'תשובות והנהגות' (ח"א סי' ז וח"ב סי' עב [א]), והוא דלא כ'משנה ברורה' (ו כג) שבאר שהטעם למנהג זה הוא כדי לעמד במקסת תשעים אונים על ברכות ביום. וראה עוד ב'תשובות והנהגות' (שם) שכתב שכל המברכים ברכות השחר בבית הפנסת "נאה להם להדר לברך בקול דוקא וחרו יענה אמן", שכן כאמור שרש המנהג לברך ברכות השחר בבית הפנסת, ולא בבית פניא דגמרא (ראה ברכות ב), הוא כדי להשלימן בעניית אמן. אף העטרת צבי כתב בשם רבו ה'חזוהי מלוכלי' שעדיף לומר ברכות השחר בבית הפנסת, ולא בביתו פניא דגמרא "כדי שיענו אמן כל אחד אחר ברפת חברו, שברכה בלא אמן הוא ממש פלג גופא פנוטע וכמפרסם" (פרי קדש הלולים' שער הברכות פ"ד).

אמנם כל זה הוא לסוברים שאמן היא בכלל הברכה גם כאשר

המברך אינו מוציא את השומעים ידי חובתם (וכפי שפרש ב'תשובות והנהגות' שם), ואולם לסוברים שעניית אמן בכלל הברכה רק כאשר המברך מוציא את השומעים ידי חובתם, אין לתלות בכך את מנהג אמירת ברכות השחר בצותא (וכמבאר בשם הגר"ש אלישיב בספר 'פניני תפלה' עמ' סו).

והנה בספר 'יסוד ושרש העבודה' (שער האשמרת פרק י) כתב: "ברכות השחר... טוב לסדרם בבית הפנסת עם שאר התפלה, כדי שיענו אחרים אמן אחר ברכתיו, כי מה מאד גדולה מעלת הברכה כשעונין אחרים אמן". דברי ה'יסוד ושרש העבודה' מבססים על דברי הזוה"ק (עקב רעא א) הכותב: "דכל ברכה דאורייתו עלה אמן, דא איהו בקיומא דקא יאות". ובפשטות דברי הזוה"ק על הקיום שעניית אמן נותנת לברכה, אינם מבססים על הנאמר כאן שאמן היא חלק מן הברכה, אלא הם הגדרה נפרדת, שגם אם עניית אמן אינה חלק מן הברכה, נצרכת היא לברכה, לפי שהיא מקימת את הברכה. וכך משמע מה'ניצוצי זהר' (שם) שהפנה לדברי רבינו בחיי (שמות יד לא) שדמה את הברכה לעדות הנאמרת מפי עד אחד, ואת עניית האמן לעד שני המצטרף אליו, שבזכותו מתקיימת העדות.

בספר 'מנחיל אמונה' (אות כ) כתב שאף את חזרת התפלה תקנו חכמים, כדי לעטר את ברכות תפלות העמידה הנאמרות בלחש בעניית אמן.

שערי גן עדן

עניית אמן במשנת בעל ההלוא

רבי זאב איידלמן ו' בטבת תש"ס

רבי זאב נולד בבריסק בשנת תרע"ד לאביו רבי אברהם איידלמן הי"ד. בנעריו למד בישיבת בריסק אצל רבי משה סקולובסקי בעל ה'אמרי משה'. לאחר פטירת רבו עבר ללמד בישיבת קמוניץ אצל הגר"ד ליבוביץ בעל ה'ברכת שמואל', שאותו החזיק פרבו המבהק. בהיותו בבריסק התקרב למרא דאתרא הגר"ז סולוביצ'יק ממנו קנה תורה, עד שהצרך לעלות לארץ הקודש, בתחלת שנת תרצ"ז, בשל צו גייס שקבל. כשעלה הגר"ז ארצה שב והתקרב אליו ביותר, ובכל הנהגותיו נהג על פיו.

רבי זאב נודע כגדול בתורה וביראה, ומוקיריו כנאוהו בחרדת קדש: רבי ועלול. עד סוף ימיו שחרו רבים לפתחו ללמד ממנו דרכי תורה ועבודת ה', להעץ עמו ולבקש את ברכתו. חלק מדברי תורתו התפרסמו אחר פטירתו בספר 'רבי ועלול דער איידלמן'.

נפטר בו בטבת תש"ס ונטמן בבית העלמין 'זכרון מאיר' בבני ברק.

כך היה מברך

להלן מקצת מהנהגותיו של רבי זאב איידלמן באמירת הברכות, כפי שמתארים תלמידיו בספר 'רבי ועלול' (עמ' 291 ועמ' 351):

- היה מקפיד להתבונן בכבוד ראש קדם כל ברכה שעמד לברך, ברכתיו היו בכונה עצומה מלה במלה, ובאמירת שם ה' בברכה היה שורה עליו פחד ממש.
- בשעת אמירת הברכה היה עומד במקום אחד מבלי לעשות כל פעולה.
- ברפת המזון היתה אצלו כתפלת שמונה עשרה והיה נזהר בה מאד.
- כל ברכה מברכות השחר היתה נאמרת מפיו ברגשות קדש ובעבודה גדולה, ובאמירת ברפת 'אלקי נשמה' היה בוכה בדמעות שלישי.
- השתדל שיענו אמן אחר ברכתיו, הגם שלעתים היה צריך להמתין לשם כך זמן רב. פעם באו אליו בשעת לילה מאחרת וראו שהמתין מלאכל זמן רב עד שיבוא אדם שיענה אמן אחר ברכתו. כשהתפלאו באזניו על הנהגתו זו, אמר שפך נהג רבי חיים מוולוז'ין.

הנהגת ה'ברפת שמואל'

כפיו של רבי ועלול היתה עדות מענינת על הנהגת רבו ה'ברפת שמואל':

כאשר היו באים לבקש ברכה מבעל ה'ברפת שמואל', היה מבקש מהאנשים שעמדו לצדו שיענו אמן אחר ברכתו (שם עמ' 184).

פניה נרגשת מנשיא 'בני אמונים' הרב יעקב דב מרמורשטיין

לאחי ורעי

את השורות הבאות אני כותב מדם ליבי, אלו דברים היוצאים מן הלב מתוך כאב גדול, ועזה תקוותי שייכנסו אל הלב, יעירו ויעוררו את האהבה, ויפעלו את הפעולה הרצויה.

כולנו כאובים ושבורים מהטבח הנורא שפקד אותנו. רציחתם וחיפתם האכזרית של יהודים כה רבים מבני ארץ ישראל פצעה את ליבו של העם היהודי כולו בכל תפוצותיו.

מאז ועד עתה לא שקטה הארץ. יהודים נתונים בצרה ובשבייה במעמקי עיר הדמים, המוני פצועים מתייסרים במיטת חוליים, רבבות משפחות גלו מבתיהם ומתגלגלים בחוצות חוסר כול, ומעל הכול שונאינו ומבקשי נפשינו שמחים לאידנו וזוממים להשמידנו היל"ת. לב העם היהודי מאוחד בתפילה לשלומם של אחינו, ובייחול שבמהרה יסתיימו הימים הקשים ונתבשר בבשורות טובות ובישועות גדולות.

בשעה שכזו, כולנו נסכים כי מוטל על כל אחד ואחד מאיתנו לעשות את כל שביכולתו, במסגרת תפקידו, למען ישועת ישראל. חובתנו בעת הזאת לפקוח את עינינו, ולשאת בעול. כל בן ישראל מבין כי אסור לעמוד ולהסתכל מן הצד. ואכן, בהיכלי הישיבות ובבתי הכנסת, בכללים ובבתי החינוך נרתמים כל החרדים לדבר ה' להתחזקות בלימוד התורה ובתפילה, כל אחד כפי יכולתו ואשריכם ישראל.

אבל ברשותכם, אחים יקרים, ברצוני להציע ואולי אף להתריע, על עניין חשוב ביותר, שלדאבון הלב עדיין צריך חיזוק, ומי יודע אם לעת הזו נוצרה ההזדמנות לכולנו להתעלות בעצמנו ולזכות איתנו את כל עם ה' המצפה לישועתו:

הכול מכירים ויודעים בסגולתה הנפלאה של עניית אמן. מצאנו בחז"ל בכמה וכמה מקומות שזכות עניית אמן מגינה על עם ישראל, **ובמיוחד בעת מלחמה!**

עניית אמן מגינה לא רק על העונה, אלא על כלל ישראל כולו. וכלשון ה'תנא דבי אליהו' (רבה יא): **בזכות מי הקדוש ברוך הוא נפרע לישראל מאומות העולם? בזכות בני אדם שהם משכימים ומעריבים לבית הכנסת ולבית המדרש ועונים אמן...**

הנה לפנינו דברים מפורשים וברורים מפיו של אליהו הנביא זכור לטוב: **בזכות המשכימים לענות אמן, זוכה עם ישראל כולו לניצחון על אויביו.** וזאת מלבד הזכויות הרבות שנוספות בעולם מכל אמן הנענית.

אחר שהבנו עד כמה חשובה ההתחזקות בעניית אמן, ובפרט בשעה קשה זו, פונה אני אליכם בקריאה ובזעקה:

הקב"ה רוצה להעניק לנו שמירה, הוא לא דורש מאיתנו 'הרים וגבעות', בסך הכול להקפיד יותר על האמן שבין כך ובין כך חובה לענות, **זוהי בקשה קלה כל כך ליישום, האם נתעלם, חלילה!?**

הן חז"ל אמרו (תיקו"ז מ א) **כי כל העונה אמן בכל כוחו קורעים לו גזר דינו של שבעים שנה, וכאשר עינינו הרואות במידת הדין המרחפת עלינו, הרי זה אך מתבקש שנשמע לזעקת גדולי הדורות, מאז ועד ימינו, ונבחר להתחזק בעניית אמן, ובאמירת ברכות המושלמות באמן.**

כדאי שכל אחד מאיתנו ישאל את עצמו: **האם קיימתי את הנדרש ממני בשעה קשה זו???** האם התאמצתי לפחות במעט, למען ישועת עם ישראל? זו משימה שאינה דורשת מאמצים גופניים ולא חירוף נפש, בסך הכל לכבד את בורא העולם בהגיע מוקדם לתפילה, ולומר "ברכת השחר בחברותא", לענות אמן על ברכות חברינו, ולהשמיע ברכותינו באוזני אחרים שיענו אמן - יש לנו אחריות! **"לא תוכל להתעלם!"**

כבר אמרו חכמים (ברכות נט, א) **כי לא נבראו רעמים אלא לפשט עקמומיות שבלב; אשרי מי שיזכה להתחזק מקול רעמי המלחמה הנשמעים בימים אלו, ולקחת חלק במאמץ הרוחני שכלל ישראל כל כך זקוק לו.**

בקריאת "ואמר כל העם אמן"

יעקב דב מרמורשטיין

'אין כאלקינו' במקום עניית אמן

הפיוט "אין כאלקינו", מרכיב מחמשה בתים שבכל אחד מהם ארבעה שבחים. שלשת הבתים הראשונים שמתחילים: "אין...", "מי...", "נודה...", הם ראשי תבות אמן, ואלו הבתים שאחריהם מתחילים ב"ברוך" וב"אתה". בפרוש 'עץ חיים' לסדור התפלה מובאת מסרת קדומה, שלפיכך נתקנה תפלה זו בסדר אותיות 'אמן': "שפעם אחת גזרה מלכות הרשעה על ישראל שלא לענות אמן. מה עשו? תקנו לאמרו ברמז, בראשי תבות: 'אין... מי... נודה'" ('עץ חיים' תפלת 'אין כאלקינו').

אחר אמן נמשך הנס

ההקפדה על עניית אמן היא ההכנה הראויה למצות הדלקת נר חנכה, שאנו מדליקים לזכר הנס שהיה במקדש. אף בסדר האל"ף-ב"ת האותיות 'אמן' קודמות לאותיות 'בנס', 'ואחר אמן נמשך הנס' ('נר ישראל' [למגיד מקו'ניץ], פגנת חנכה).

תחבולתם הראשונה של היונים

התחבולה הראשונה שעשו היונים כדי "להשכיחם תורתך" הייתה למנע מישראל להתפלל כהגון, כי אם התפלה אינה כדבעי אי אפשר ללמד תורה. שכן רק באמצעות תפלה כהלכה אפשר להיות בן תורה, "אבל אם התפלה היא שלא כדת, ואפלו אם רק מחסרים לענות אמן אחת, כבר יש בכך מניעה לזכות ללמד תורה". לפיכך כשנצחו החשמונאים את היונים "קבעו שמונת ימי חנכה אלו להודות ולהלל לשמך הגדול". המניעה הראשונה שמנעו היונים מהיהודים הייתה התפלה, ולפיכך כשנצחום קבעו להתחזק בתפלה ובהודאה ('שפע חיים' רעוא דרעיון ח"א פר' תולדות מאמר ב אות ה).

ברכות השחר כהלכה:
פקול בכונה בחרותא.

"על הנסים ועל הפרקן ועל הגבורות ועל התשועות ועל הנחמות ועל המלחמות שעשית לאבותינו בימים ההם בזמן הזה".

— יהודים יקרית, —

בימי החנכה, זמן המסגל לנסים וישועות,

נחזיק כלנו במצות עניית אמן,

נתחזק באמירת ברכות השחר בחרותא מדי בקר,

ונזכה לראות בנסים ופרקן, גבורות ותשועות,

נחמות ומלחמות בזמן הזה כבימים ההם, אמן ואמן!

ברכות השחר כהלכה: פקול, בכונה, בחרותא

איטש לרעהו

לקט אמרות חז"ל
רעיונות, עובדות
והנהגות מגדולי
ישראל,
על מדות טובות
שמביאות לאהבת
הזולת הנלמדות
מפרשת השבוע

מכון אהבת אמת – המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת

ע"ש ר' עבי יהודה דומוביץ ז"ל – רח' אבן עזרא 2 ירושלים 9242402
טל: 02-5671812 פקס: 077-7671812 דוא"ל: paypal: ahavemet@012.net.il

ליקוט ועריכה: יצחק בן אהרן
כל הזכויות שמורות למכון אהבת אמת
אסור להעתיק, לצלם ולהדפיס בלי רשות בכתב

שבת קודש ד טבת תשפד: הדלקת נרות: ירושלים: 4:01 תל-אביב: 4:15 חיפה: 4:05 מוצאי שבת: ירושלים: 5:17 תל-אביב: 5:18 חיפה: 5:16 ר"ת: 5:54

פרשת מקץ

הצנעת המעלות

להתרחק מן הפרסום ולא להבליט מעלותיו כדי לא לעורר קנאה וצרות עין!

נלמד מהפסוק: "ויאמר יעקב לבניו למה תתראו" (פרק מב-א)
ואמרו חז"ל: "אמר להם יעקב לבניו, אל תראו עצמכם כשאתם שבעים, לא בפני עשוי ולא בפני ישמעאל, כדי שלא יקנאו בכם" (תענית י:). כיוצא בזה: אם אכל ושתה בדיעבד, ביום התענית, אל יתראה בפני הציבור [כשבע] שנראה כחתן בין אבלים ויתקנאו בו (שם). ולהלן על הפסוק: "ויבאו בני ישראל לשבור בתוך הבאים" (מב-ה) כתב רש"י: מטמינין עצמן שלא יכירו, לפי שצויה להם אביהם שלא יתראו כולם בפתח אחד, אלא יכנס כל אחד בפתחו, כדי שלא תשלוט בהם עין הרע שכולם נאים וכולם גיבורים.

בעת חלוקת הארץ תבעו בני יוסף מיהושע כי מגיע להם חלק גדול יותר מאחרים בנחלת הארץ, משום שרבים הם (עיין יהושע פרק יז-יד). השיב להם יהושע (שם טו) "אם עם רב אתה עלה לך היערה..." ומבארת הגמרא (בבא בתרא קיח.) שכך אמר להם יהושע: "אם עם רב אתה לכו והחביאו עצמכם ביערים שלא תשלוט בכם עין הרע".

ואומרים חז"ל שמתשובה זו של יהושע נמצאנו למדים עיצה טובה: "דאיבעי ליה לאיניש לאיזדהורי מעינא בישא" [שצריך אדם להזהר להטמין עצמו שלא לגרום לבני אדם להתפעל ממעלותיו והצלחתו, ואז, בהביטם בו, יתנו בו עין רעה].

ואולם בני יוסף השיבו ליהושע: "אנן מזרעו דיוסף דלא שלטא ביה עינא בישא דכתיב בן פורת יוסף בן פורת עלי עין". כלומר: מכיון שבירך אותם יעקב שהם ישלטו על העין ולא תשלוט העין עליהם (לפירוש הרשב"ם), לכן אין לנו לחוש לעין הרע ואין לנו צורך להתחבא ביערים.

ממשיכה הגמרא ומוסיפה מקור אחר לכך שאין עין הרע שולטת בזרעו של יוסף. שנאמר "וידגו לרוב בקרב בארץ". יעקב בירך את בני יוסף: "מה דגים שבים מים מכסים עליהם ואין העין [עין הרע] שולטת בהם, אף זרעו של יוסף אין העין שולטת בהם".

ועדיין צריך להבין: מה בכך שהמים מכסים על הדגים, והרי רואים את הדגים, כשהמים צלולים, נמצא שהעין שולט בהם, ואף אם נאמר שהמים אכן מכסים את הדגים לבל יראום, מה הדימוי של בני יוסף לדגים לענין שלא תשלוט בהם העין והרי הדגים מכוסים מהעין, לכן לא שולטת בהם עין הרע, משא"כ בני יוסף שגלויים הם לכל!?

אכן, ניתן להבין זאת, לפי הביאור שהבאנו במקו"א מהגרא"א דסלר זצ"ל (במכתב מאליהו ח"ד) שהדימוי לדגים אינו בזה שמכוסים מעין הרואים, אלא מכוסים הם מההתעניינות של הבריות, דכיוון שחיים הם בתוך המים וכאילו חיים בעולם אחר ואין להם כל שייכות לחיי יושבי היבשה, כך זרעו של יוסף יצניעו מעלותיהם באופן שלא יעורר קינאה עליהם, שאינם מתחרים עם אחרים, וממילא לא תהיה סיבה לנתינת עין רעה בהם.

צניעות עדיפה על פירסום...

פעם נכנס אדם אצל הגאון רבי זלמל'ה מוואלוז'ין זצ"ל ותינה בפניו את מצבו הקשה: "בת יש לי להשיאה ואין בידי להכין חתונה מפוארת כראוי למעמדי וכבודי..."

הרגיע אותו רבי זלמל'ה ואמר לו: פעמיים בתנ"ך מסופר על משתה נישואין. האחד על משתה שהיה אצל לבן כמו שכתוב: "ויאסוף לבן את כל אנשי המקום ויעש משתה" משמע שהוא ערך חתונה מפוארת ביותר, אליה הזמין את כל תושבי המקום. על כגון דא מסופר במדרש שלקח לבסוף מכל המשתתפים את בגדיהם...

לעומת זאת, מסופר על משתה חתונה שערך בועז. הוא הזמין רק עשרה אנשים מזקני העיר. הוא אומר: חתונה צנועה ביותר! ומה היו תוצאותיה? יצאו ממנה דוד המלך ומלך המשיח. הרי שצניעות עדיפה על פרסום וראווה.

תולדות אדם

"לא יתכן בכזה פירסום..."

בשנותיו האחרונות של הגה"צ רבי מרדכי צוקרמן זצ"ל התפרסם בארץ כי רב מקובל אחד הוציא "דיבוק" שנכנס באשה. טקס הוצאת הדיבוק נעשה בקול רעש גדול, לעיני מצלמות ובשידור ישיר בכלי התקשורת, באשר אותו רב חפץ היה בפירסום זה לקדש שם שמים ולהוכיח קבל עם ועדה כי יש דין ויש דיין.

ואולם רבי מרדכי פיקפק באמיתות הסיפור - מלבד מה שכבר נמסר בשם החזון איש שדורינו השפל אינו מסוגל למחזות נשגבים אלו - וכך נימק את חוסר אמונו בסיפור: "לכאורה אין בזה אמת, שכן בדורות הקודמים הוציאו דיבוק בחדרי חדרים, ורק בודדים הורשו להשתתף במעמד. ואם זה נעשה בכזה פירסום, מסתבר שאין זה אמת..."

יחיד ודורו

הדפסת והפצת העלון השבועי "איטש לרעהו" פרשת מקץ, נתרמו לעילוי נשמת **האשה החשובה מרת יטל ע"ה בת רבי קלונימוס ז"ל**

נלב"ע ב' טבת, ת.ג.צ.ב.ה.

נתנדב באדיבות לבם של המשפחה היקרה שיחי

יבטח בה' בכל הנערך לו, ולא ידאג דאגת המחר!

נלמד מהפסוק: "זיהי מקץ שנתיים ימים" (פרק מא-א)

וכפי שדרשו חז"ל (במד"ר פט-ג) "אשרי הגבר אשר שם בה מבטחו" - זה יוסף. "ולא פנה אל רהבים ושטי כזב" - משום דבטח בשר המשקים נתעכבה ישועתו שתי שנים.

התחזקות במדת הבטחון בזמן מלחמה היא חיונית ביותר. וכמו שכתב **החפץ חיים** (בספרו **מחנה ישראל** פרק לט) בזה הלשון: "עיקר הצלת נפש האדם בעת המלחמה והתגברות על אויביו, תלוי בגודל התחזקותו אז בכח בטחונו בה', וכמו שמצינו בדברי יהונתן בן שאול שהוא ונושא כליו בעצמם ניצחו את עיקר המלחמה וכו' רק במדת הבטחון! וכמו שאמר, "כי אין מעצור לה' להושיע ברב או במעט" וכו'.

"וכן מצינו בדוד כשבא על עיר ציקלג ומצאה שרופה באש ונשיהם ובניהם ובנותיהם נשבו וכו' ואח"כ כתוב "ויתחזק דוד בה' אלוקיו" וכו' ולבסוף השיב הכל וניצח את כל אויביו "והכם מהנשף עד הערב למחרתם" וכו' וזה היה רק בעבור שהתחזק מתחילה את בטחונו בה'. וכן בגמרא (מנחות כט) "כל התולה בטחונו בהקב"ה הרי הוא לו מחסה בעולם הזה ובעוה"ב וכו'.

ומוסיף החפץ חיים: "וזהר מאוד שלא יחשוב בלבו בעת צאתו למלחמה, הלא גבורים אנו ואנשי חיל למלחמה. רק שישים עיקר מעוזו בה' ויבטח בו כי הוא יעזרנו, וכמו שכתוב "לא בגבורת הסוס יחפץ ולא בשוקי האיש ירצה, רוצה ה' את יראיו את המייחלים לחסדו" וכו' ואל יתייאש עצמו מן הרחמים ויבטח בה' ויחל לחסדו שהוא מתחסד עם הבוטחים בו, וכמו שכתב "רבים מכאובים לרשע והבוטח בה' חסד יסובבנו". ולפי גודל הבטחון כן הוא גודל ההצלחה. עכ"ד הח"ח.

המהר"ל זצ"ל (בספרו **נתיבות עולם** - נתיב הבטחון) כתב: כמה גדול מדת הבטחון שבוטחים בו יתברך בכל לב, עד שכל הדברים נעשים לו לטובה, כמו שהיה אצל רבי עקיבא [שאמר על מה שאירע לו "כל מה דעביד רחמנא לטובה ומחמת בטחונו זה באמת נעשה לו לטובה מה שבתחילה היה נראה רע] ואצל נחום איש גז, כי מפני שהיה בוטח בו יתברך שיציל השי"ת אותו כי הוא הכל יכול וכנאמר "בטחו בו עדי עד" שאף שרואים וחושבים כי כבר אבדה תקוותם אל יתייאש, כי השי"ת יכול להושיעם, וכאשר שם בטחונו בה' אזי הוא מציל אותו.

ונחזור שוב לדברי החפץ חיים (בספרו **שם עולם** פרק ז) שנותן עצה טובה היאך להתחזק במדת הבטחון וכך כתב: שיתבונן תמיד על זמן העבר בימי חייו, כמה עשרות שנים חי עד כה, ובחסד השי"ת לא היה חסר לו אפילו יום אחד מאכילה ושתייה ולבוש וכדומה, ואם כן מה לו לדאוג על זמן של להבא, שאינו יודע מספר ימי חייו אפילו על יום אחד, ומסתמא כשם שעזרו השי"ת ברחמיו עד כה, יעזרנו גם כן מעתה ולהבא עכ"ד.

לפנינו אגרת שכתב **הגר"י קניבסקי - הסטייפלער זצ"ל** לאדם שהיה אפוף כולו דאגות וחששות מפני מצוקת העתיד. וכך כתב לו: "באמת אין לדאוג כלל, כי העבר אין. ומה שיהיה אי אפשר לדעת כלל, כי כל מה שמצייר האדם בעצמו את העתיד, אינו אלא דמיונות שאין בהם ממש, כי אח"כ מתברר שלא כן הוא, ורק הדאגה והדיכאון הם המשברים ח"ו את רוח האדם. אבל עצם הדברים שמחמתם דואג, מסתדר סוף סוף באופן רצוי. וצריך לקוות לכל טוב כי תשועת ה' כהרף עין."

ומסיים הסטייפלער: "וגם אני בטוח שבודאי יסתדרו הדברים בעזרת השי"ת לטובה אצל מעלת כבודו. ואבקשו מאוד שלא ידאג ולא יצטער, כי זה הדאגה והדיכאון מחליש את האדם ח"ו. ואמרו חז"ל "אל תצר צרת מחר". ואין זה כגזירת הכתוב, רק במציאות שאין מקום כלל לדאוג, כיון שבאמת הכל מתנהג על ידי השי"ת והכל לטובה".

עצה למניעת הדאגות...

סיפר רבי יהודה החסיד ז"ל (בספ"ח-תקכז) על זקן אחד שהתלונן בפני החכם, כי דאגותיו על המזונות ולזווג זרעו מטרידות אותו הרבה ומטריפים את לבו.

אמר לו החכם: וכשאתה כל היום וכל הלילה דואג, כלום מועילות טרדות לבך ודאגותיך? אלא תעסוק בתורה כשיש לך פנאי ותשפוך נפשך ושיחתך לפני ה' והקב"ה יחשוב לתקנתך ככתוב "תורת ה' תמימה משיבת נפש". ואח"כ כתוב "יענך ה' ביום צרה" וכתוב "ימלא ה' כל משאלותך".

הפטנט לשלם משכורות...

סיפר הגר"ח גריינמן זצ"ל: אחד מראשי הישיבות התאונן רבות בפני **החזן איש** על קשיים גדולים שיש לו בתשלום המשכורות. לצוות הרמ"ם ועובדי הישיבה בסוף החודש, באשר אין לו כסף לשלם.

עודדו החזן איש וחיזקו תדיר בדברי אמונה ובטחון שהתיישבו על לבו. באחד הפעמים שהגיע אותו ראש ישיבה כדרכו למעונו של החזן"א לשפוך לפניו שיחו ודאגתו, אמר לו החזן"א: עליך ללמוד מראש ישיבת סלבודקה הגאון **רבי אייזיק שר** שיש לו פטנט מוצלח ומנוסה כאשר הוא מתקשה ורואה שאין לו לשלם לצוות הישיבה את משכרותם החודשית.

שאל הלה את החזן"א מה הוא הפטנט של רבי אייזיק? השיב לו החזן איש על אתר: "רבי אייזיק אינו ממתין לסוף חודש אלא כל יום, בוקר צהרים וערב, הרי הוא שופך תפלות להקב"ה ובד בבד הוא מאמין ובוטח בהשי"ת באמונה שלימה שימציא לו את התשלומים הנצרכים עבורו. ולכן בסוף החודש הקב"ה ממציא לו בדיוק את מה שהוא צריך".

הלמות עמלים

הבוטח בה' חסד יסובבנו...

הגה"צ רבי מרדכי שרעבי זצ"ל ומשפחתו סבלו ב"תקופת הצנע" (שבראשית קום המדינה) מרעב ומחסור. אך הוא לא פסק מלהגות בתורה מתוך בטחונו הגדול בהשי"ת.

פעם בצהרי יום שישי, פרצה הרבנית בבכי. הבית ריק. אין חלות ויין ואין דגים ובשר. 'לעשות את השבת חול' ניחא. אבל כיצד ירעבו בשבת.

החליט רבי מרדכי לעשות איזשהי "השתדלות". קם ויצא מחוץ לביתו בלי לשים לב לגשמי הזעף שירדו באותה עת. הוא נעמד במקומו מבלי לדעת לאן יפנה. ואז החליט: ה' יעזור לי בין אם אפנה על ימין או על שמאל. והוא יעזרני גם במקום עומדי...

הגשמים המשיכו לרדת בכל עוז. ורבי מרדכי נרטב כולו. זרם המים ששטפו במרוצתם במורד הרחוב גרפו בדרכם זוטות מזוטות שונות. לפתע נעצרה לרגליו אבן שנתגלגלה בשטף המים, וכעבור רגע נגרף במים שטר של עשר לירות (סכום נאה באותם ימים) ונעצר באבן. גחן הצדיק והרים את השטר, שב לביתו ומסרה לרבנית שאצה רצה לקנות את צרכי השבת, ורבי מרדכי שב לתלמודו...

רבי מרדכי שרעבי

"כך נגזר משמים"...

רגיל היה הגאון **רבי חיים קניבסקי זצ"ל** לומר: "אם נגזר על אדם פרנסה, ימכור נוצות ויתעשר, ואם לא נגזר, אפילו ימכור מטילי זהב, יהיה עני".

ומעשה באדם שהחזיק בביתו גן ילדים והתלונן בפני רבי חיים שבשנה זו הפריעה השכנה לרישום הגן של אשתו. לאחר שבירכו אמר לו רבי חיים: אל תאמר השכנה הפריעה, רק "כך נגזר השנה מהשמים"....

מנחת תודה

"תורת חסד על לשונו..."

סיפר הגה"צ רבי יצחק בלזר זצ"ל: מעשה בעני מרוד שבא לפני הגה"צ רבי ישראל סלנטר זצ"ל והשיח בפניו את צרתו ועוגמת נפשו כי ביתו ריקם ובני ביתו סובלים מחרפת רעב. והעצה היחידה העומדת לפניו כדי שיוכל להשיג מחיה לביתו, היא על ידי שיסובב בעיירות וידרוש ברוב עס, ובני ישראל רחמנים ישלשלו לקופתו דמי הדרשה, אלא שגם עצה זו אינה ניתנת ליישום באשר אינו יודע לחבר דרשות...

כששמע זאת רבי ישראל, התפנה מיד מכל עיסוקיו הרבים, וישב עם העני בסבלנות במשך שעות אחדות, כשהוא משנן לו בניחותא כמה וכמה דרשות מספר פעמים, עד אשר נוכח לראות כי העני בקי בהן על בורין, או-אז יצא העני מביתו בשמחה ובטוב לבב...

אור ישראל

"הלא פרוס לרעב לחמך..."

כבר בשחר טל ילדותו, היה לו לגאון **רבי יוסף דב הלוי סולוביצי'ק זצ"ל (בעל הבית הלוי)** לב רך ורגיש ומלא רחמנות על חבריו מבני העניים. בחכמתו ובחושו המפותח, עמד עד מהרה על "מלחמת המעמדות ב"בחיידר" ונוכח לדעת כי ילדי העשירים מתגאים הם על חבריהם בני העניים וממאנים להכניסם בסוד משחקהם.

מדותיו הטובות מנעו ממנו, בשל כך, להשתתף במשחקי ילדי העשירים והיה משחק תדיר רק עם ילדי העניים. גם חילק את סעודתו עמהם ושיתפם באוכל שאמו נתנה לו לארוחת הצהריים. וכדי שלא לביישם, היה מעמיד פנים כאילו הם אלו שעושים עמו חסד גדול כאשר נאותים הם לאכול את האוכל שלו, שכן - לטענתו - אמו נותנת לו יותר מכדי אוכלו, ואם ישוב הביתה וחלק מארוחתו בידו, היא תצטער על כך וגם תנזוף בו...

פעם תפסה אותו אמו "בקלקלתו", בנותנו לילד עני את חלק הארי מארוחתו. כאשר שאלה אותו לפרש הדבר, הביט בפניה בעינים מלאות חמלה ותחנה ואמר לה:

אמא, בבוקר אכלתי לשובע, וגם לעת ערב תתני לי, בעזרת ה', ארוחה כדי שביעה ועוד תגערי בי על שאינני גומר הכל... אבל חברי שנתתי לו חלק מארוחתי, לא אוכל בבוקר לשובע נפשו וגם בערב לא ישבע לחם, וארוחת הצהריים נתנה לו אמו רק פרוסת לחם קטנה עם חצי מלפפון...

אך אמו לא הרפתה: "אבל אם נתת לו כמעט את כל ארוחתך, תרעב אתה עד ארוחת הערב?" לקח הנער את ציציותיו בידו ואמר בהתרגשות רבה: "אני נשבע בציצית שלי, שאם אני רואה ילד רעב אוכל ארוחתי, אני שבע כאילו אכלתי בעצמי..."

הראשון לשולשת בריסק

יוסף הוא המשביר...

סיפר תלמיד ישיבת פוניבז': "לא אשכח את המחזה הנפלא באחד מימי החירום, בתקופת השלטון של הבריטים. כשלא היה אפשר להשיג לחם בבני ברק, חזר **הרב מפוניבז' - הגרי"ש כהנמן זצ"ל** מתל אביב לפני רדת הלילה (שאיז היה אסור להמצא מחוץ לבתים) כשהוא עמוס בשני שקים מלאים ככרות לחם. הוא שלח לקרוא לשני בחורים מהישיבה שיבואו אל תחנת האוטובוס כדי לעזור לו בסחיבת המשא..."

"**הוא** לא היה מוכן בשום אופן לוותר על חלקו בנשיאת השקים באומר, שכך היא המצוה "עזוב תעזוב עמו" - עמו דווקא..."

הרב מפוניבז'

משכיל אל דל...

סיפר רבי אליעזר גינזבורג שליט"א: לסבא המשגיח הגה"צ **רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל** היו שתי זוגות נעלים, ליום חול ולשבת. מובן שנעלי השבת היו נאות יותר ונראות פחות משומשות.

והנה פעם אחת הבחין המשגיח בבחור שנעליו קרועות. אמר: אין זה מן היושר שלבחור זה לא יהיה אף זוג אחד של נעלים שלימות ולי יהיו שני זוגות...

הזמין המשגיח את הבחור לביתו ואמר לו: "יש לי זוג נעלים מיותר... מדוד את הנעלים אולי הם כפי מדתך ויתאימו לך". הוא נתן לו למדוד את נעלי השבת ואכן נמצאו תואמות למידתו ולקחם.....

עפ"י קול התורה

לחמול על הזולת ולסייע לו בכל הדברים שנוזק להם!

נלמד מהפסוק: "ועתה ירא פרעה איש נבון וחכם... יעשה פרעה ויפקד פקידים... ויקבצו את כל אוכל... והיה האוכל לפקדון" (פרק מא-לג, לו)

מדוע נזקק יוסף לעוץ עיצות לפרעה, והרי לא נתבקש על כך? אלא לומדים אנו מכאן שכאשר ישנה בלבו של אדם חמלה על הזולת, אינו ממתין שיבקשו ממנו לעזור. הרגשתו בצערו של הזולת מדרבנת אותו ומאיצה בו לשאת בעול עמו ולעשות כל שביכולתו לסייע לזולתו. וכפי שכתב הרשב"ם ז"ל (בשם רבי אברהם החסיד): החמלה והרחמנות של יוסף על העם, היא שהניעה אותו לתקן תקנה של חסד עליהם בצרה שהם עומדים לפניה.

וכפי שכתב בספר החינוך (מצו תרי"א): שנצטוונו לעשות כל מעשינו בדרך הישר והטוב בכל כוחינו, ולהטות כל דברינו אשר בינינו ובין זולתינו, על דרך החסד והרחמים, כאשר ידענו מתורתנו שזהו דרך ה', וזהו חפצו מבריותיו, למען יזכו לטובו כי חפץ חסד הוא, ועל זה נאמר "והלכת בדרכיו" ואמרו חז"ל (שבת קל"ג) בפירוש המצוה: מה הקב"ה נקרא "רחום" אף אתה היה רחום, מה הקב"ה נקרא "חנון" אף אתה היה חנון וכו'.

ואמר רבינו הגרא"מ שך זצ"ל באחת משיחותיו (תמוז תשנ"ג) כי מכיון שהקב"ה יצר את האדם בדמותו כצלמו, הרי שעשיית חסד צריכה להיות מוטבעת בתכונותיו מעצם היותו בצלם אלוקים, שהוא מקור החסד, ולא רק מהמצות עשה של "והלכת בדרכיו"...

וכבר הרחיב ביסוד זה הגה"צ **רבי נתן צבי פינקל זצ"ל - הסבא מסלבודקה (באור הצפון)** ואלו דבריו: תורת חסד צריך ללמוד אצל מקור החסד - הקב"ה. "מה הוא אף אתה".

האדם נברא בצלם אלוקים וחייב הוא להדמות לקונו. בבריאה מתגלה חסד הקב"ה עם בריותיו - "חסד ה' מלאה הארץ", וכמה שנקיף ונתעמק באותה ההכרה הנפלאה של חסד, לא השגנו אף מקצת מן המקצת מגודל ועומק החסד שבבריאה, שכל הפרטים מצטרפים ומתלכדים לכיוון אחד - לנקודת חסד.

כשאדם מתעמק וצולל בתוך הכרה זו ותופס את נקודת החסד כמות שהיא. את החסד שבתוך החסד, חסד לפני חסד, חסד להמציא חסד או-אז יכול הוא לעלות מעלה להשתלם ולהשתכלל להיות איש חסד אמיתי. לרכז כל מעשיו, פעולותיו ותנועותיו, הגיונותיו ומחשבותיו, חידושי ויצירותיו למטרה אחת ששמה חסד.

זו היא חובתו של האדם להדמות לקונו. ואם לא מילא חובתו, פוגם הוא את עצמו. שולל הוא את גודלו ותפארתו. נברא הוא בצלם אלוקים ובכוחו להדמות לקונו, והוא מכווץ בקרבו את כוחו הנפלא הזה. משפיל ערכו הרם עד הדיוטה התחתונה.

מי שאינו עושה חסד אבד זכות קיומו. כמו שמצינו אצל אנשי סדום שלא נשתייר מהם שריד ופליט. ועוונם היה שלא החזיקו יד עני ואביון. ולא רק אם איננו עושה חסד כלל, אלא אף אם הוא עסוק בחסד יומם ולילה ואינו פוסק אף רגע אחד ומתעמק בצרכי מקבלי החסד, בכל זאת אם ימצא בתוך החסד איזה פגם כל דהו, עוון פלילי הוא ונענש על זה בעונש מר.

ומי כעמך ישראל

בין איש לרעהו – סיפורים בני זמננו

השיבה ישרה! / הרב נפתלי זינגברג

יום רודף יום, שבוע רודף שבוע, חודש - חודש, והמלחמה באשמדאי החמאסניקי עדיין נמשכת.

עבר מספיק זמן מאז פרוץ האסון, כדי שנוכל לעצור ולנסות לארגן את המחשבות בצורה מסודרת - ללא השפעת ההלם הראשוני.

מטבע הדברים, בתקופה כזו נוטים אנשים לפתח שנאה עזה ועמוקה לאויב הרצחני - ובצדק. אך עובדה זו גורמת לנו לשכוח את המטרה העיקרית, ואת הנשק העיקרי שבאמצעותו נוכל לנצח.

נדלג רגע לאסון אחר, ודרכו נוכל להבין יותר את הנקודה.

* * *

"אסון מירון" עדיין צרוב בכל אחד ואחד מאתנו, למרות שכבר חלף מאז מעל שנתיים וחצי. 45 הרוגים, מעל 100 פצועים, מספרים בלתי נתפסים!

באסון זה היו מאפיינים שונים מאשר באסון הנוכחי, נתייחס לשניים מהם: (1) ההרכב האנושי - כלל הנפגעים היו שומרי תורה ומצוות. (2) האסון התרחש ללא פעולה של אויב חיצוני.

מי היה אשם באסון מירון?

זו לא השאלה בה נעסוק כעת!

אך דבר אחד ברור: מאחר שלאסון מירון לא היה אחראי החמאס, או גורם עוין אחר, כולם הבינו שהפתרון לא נעוץ בכעס על גורם כזה או אחר - אלא בתיקון של עצמנו!

באסון הנוכחי יותר קשה לראות זאת בהירות, שכן, כאמור, ישנו אויב חיצוני שאנו "מפילים עליו את התיק". אך כיהודים מאמינים בני מאמינים ידענו תמיד, ותמיד נדע שמטרת כל אסון לעורר שינוי בנו, בתוכנו - בבחינת "אין הדבר תלוי אלא בך".

נלך אחורה: האם במלחמות שניהלו החשמונאים בתקופת חנוכה היה חמאס?... האם בחורבן הבית הראשון, והשני, היה אש"ף? או הג'יהאד האסלמי? לא ולא. היו יוונים, ורומאים ובבליים - אבל חז"ל אומרים במפורש שהחורבן היה בגללנו.

ומה עם האויבים? ברור. הם ביצעו בפועל את החורבן, הם יקבלו את העונש שמוגיע להם (נוכח העובדה שהם ציערו אותנו מעבר למה שהצטוו וכו' כמבואר בראשונים, ראה ראב"ד הל' תשובה פ"ו ה"ה ועוד) אבל הגורם הפנימי לאסון זה לא הם. ברור שהם רשעים בני רשעים, אך עדיין לב מלכים ושרים ביד השם ואם לא שמעשינו היו מאפשרים להם זאת, לא היה בכוחם להפיל מראשנו אפילו שעה אחת ארצה!

* * *

נחזור לאסון הנוכחי. החמאס והנאצים נכנסו לתחרות מי יותר אכזרי ומי יותר גרוע, ימח שמם ושם זכר-זכרם של שניהם!

אך כאמור, לא מכאן תצמח לנו הישועה...

הישועה תצמח רק כאשר נניח את האצבע על הבעיה, ונפעל כדי

לפתור אותה. שימו לב, לאחר שנחרב בית ראשון עם-ישראל תיקן את מעשיו ונבנה בית שני. אך מאז שנחרב בית שני - **בגין עניינים שבין אדם לחברו כידוע מחז"ל** - עדיין לא נבנה הבית השלישי. מדוע? כי "עדיין שטן של שנאת חנם מרקד בינינו!"

מיד לאחר אסון-מירון פנו אלי כמה וכמה מחנכים ואמרו באכזבה: אם חוברות הלימוד של בין אדם לחברו של המכון, היו נלמדות ביותר תלמודי תורה, אנו בטוחים שהאסון היה קטן יותר.

הם לא נביאים. גם לא בני נביאים. הם עשו חשבון של אחד ועוד אחד. אם הגורם לגלות, ולאסונות, זה בין אדם לחברו ממילא כל חיזוק בתחום זה מונע אסון!

אנחנו יודעים להעריך את העובדה שבסייעתא דשמיא ישנם אלפי תלמידים שכן לומדים את התוכניות המיוחדת, אך למה לא עשות ומאות אלפים!:

האם ייתכן שהחינוך שלנו יהיה מושתת על הספק של חומרים, ונשכח את הדרך ארץ שקדמה לתורה? מדוע עדיין לא זכה הנושא של בין אדם לחברו למקום המרכזי שהוא בהחלט ראוי לו! כנראה שהשטן יודע שברגע שזה יקרה, יסתיים התפקיד שלו לנצח, אז הוא מניח את כל כובד משקלו שזה לא יקרה.

* * *

קוראים יקרים!

העלון הזה לא נועד לחילונים, גם לא למסורתיים. הוא נועד לציבור שומרי תורה ומצוות. כציבור שכל מגמת חייו לתבוע מעצמו, להתקדם ולהשתפר, מחובתנו להתייצב מול המראה ולשאל את עצמנו: האם אנו עושים די בתחום הקריטי הזה של חינוך למידות טובות? או שבעמקי הלב לא בדיוק אכפת לנו אם הילד/בחור יצמח לבעל מידות גדול - העיקר שיהיה ידען מופלג.

לא במקרה הגימטרייה של הרוגי מירון זה 'אדם', לומר לך: תהיה "מענטש"! בן-אדם! לאחרונה התאונן באוזני מפקח חינוכי על המצב באמרו: ילדים של היום לא מחונכים לומר את המילה הפשוטה 'סליחה'. נו, אז פלא שמחנכות שאלו במהלך יום עיון האם צריך להיות לנו הכרת הטוב למי שנהרג עבורנו במלחמה?

רבות! לא קל לי לכתוב זאת. אני מרגיש רע מאוד לכתוב זאת - אבל אם לא נשנה את מעשינו כיצד ייראה עתידנו? אנחנו עוסקים כאן בנפשות, כי אנחנו יודעים שכל המצב הפיזי תלוי בגורם הרוחני.

לנו ברור, שאחרי פרסום מאמר זה יהיו רבים שיתעוררו ויצטרפו למהפכה של בין אדם לחברו. איש את רעהו יעזור, הורים, מחנכים, מנהלים, מפקחים כולם יחד יתעוררו ויעוררו להעמיד את החינוך לבין אדם לחברו במרכז חייו. וכך נזכה לגאולה השלמה במהרה אמון!

לעצה, נא להתקשר למס' 02-5671812, באין מענה נא להשאיר הודעה.

לרגל המצב, המבצע ימשך בעזה"י בשבועות הקרובים

הזוכים הבאים במבצע הפרסים לעידוד וטיפוח מדות טובות יכולים להיות אתם. כל שעליכם לעשות: לכתוב סיפור מעניין ולא שייגרתי על מדות טובות שאירע אצלכם או אצל מכרכם, בתנאי שהסיפור עדיין לא פורסם בספר או בכתבי עת, ולשולחו לפי כתובת המכון: "מכון אהבת אמת" רח' אבן עזרא 2 ירושלים 9242410 או פקס: 077-7671812 או אימייל: haemesemes@gmail.com

שלושה סיפורים נוספים שיבחרו, יפורסמו במדור זה ויזכו את שולחיהם בסך 100 ש"ח(!)

הסיפורים שיתקבלו יטופלו רק בתנאים הבאים:

- 1) אורך הסיפור בין 200-500 מילים (בעברית), בכתב יד ברור וקריא. (עדיף מודפס במחשב).
 - 2) על השולח לרשום שמו, כתובתו המדויקת ומס' טלפון.
 - 3) למכון שמורה הזכות, לפרסם את כל הסיפורים שישלחו, והרי הם רכוש המכון, (מלבד בהוראה אחרת מהשולח) ורק 20 סיפורים יזכו לפרס.
 - 4) למכון אהבת אמת שמורה הזכות, לערוך ולעבד את הסיפור לפי מדת הצורך.
 - 5) למותר לציין כי על שולח סיפור האחריות לבדוק שהסיפור לא פורסם בספר או בכתב עת ואין עליו "זכויות יוצרים".
- בע"ה בשבועות הקרובים נמשיך לפרסם את הסיפורים והזוכים הבאים.

מה ששנוא עליך אל תעשה לחברך - וגם חייך אליו

"אז נדברר"

בסיעתא דשמאי

פרשת מקץ פ"ד

גליון מס' 630

לסדר "וירצוהו מן הבור"

המגנים לפי אופק ירושלים בלבד.

וירצוהו מן הבור!!

אבא יקר: הבן שלך מתמודד בעוצמה ובגבורה איפה שאף אחד לא יודע!!
תן לו את הספר הזה כהוקרה!!
 לא יזיק לו לדעת שאתה גם מתהלך באותו עולם, וגם אתה התמודדת במה שעובר עליו... דמותך חשובה לו בחלון. שיקבל את זה דווקא ממך... זה עקרונות! 15000 זכרונות כבר הקיפולו את ההויים שלהם וקנו... אבל אהה הקצרים אמת!!! מהיה חלק מהלחצות!! זה חשוב!! זכיר זכ אובך פה במלון
אצט: איויט:

באריה' (נתן) כדג (הכנס בכל תנויה הספיק
 הלוחמה ביוז'אטמבורג, בור פארק, מונסון וצ'אט!!
לחננו. אפריטיק (נספיק: 1364-406-845

הספר בזכרית:

ביומם אספר בזכרית אנו זקוקים לגבורה המאומת והנשק אקראי מיוזם האומה בולט השבדים הקרובים ובאום במלחמה פשוטו יוגר: (וגרו) אנו בסה"כ 100 ספרים במלואם... ואנו זקוקים להפסקה לחובש... כל החוצה לטול חלק במלחמת האומה של כחובשנו... יבא וטול... פריטיק (נספיק (נתן) אפניו) 052-7683095

ניתן לקנות את קונטרס

'עזה (כמוזות) אהבה'

בענייני חנוכה וברוח ימים אלו,
בפלא: 0527683095 - 0548446691

והפסח... אכבוז אונכה (זשה כאן דרב שירה"!!

היום ומונה זה אז ההפסח והחוויה החודש... אז הפסח אז נצטו ויבא בהפסח... קצתה... כולם אהויש סביב שולחן אבד וצול... ואנחנו כדג דושים מקהלה!!! כדג אקשיו סוב סוב... אנחנו דעשו במחיים קטן קטן של שיר... לא להנה אצפה... ומהאקום אמת אטום... והפסח לשם שנינו אנחנו זוקקים כל גיו ומאחריהם בו דמשק דער שנינו גמולומו!!! הכנת?? בז זוקק במור פוזאא אה השיי לחנוס החלום... גמולו אפס אמת... אק שלם אב באחצד החולה לחנו-סו, בין ג-... אפי אמולו ג... אז אה אדגור אה הכא!!! המשק אדמוז דל אמת אקס במשק דער שנינו!!! לחנו!!!!!! דעמו דער שנינו דל השלון... האה... המשקים (לחננו-סו)!! זק זה דער שנינו, (ב-10 דצלו וי שני גום אלו שס ג-... אז נא אקפיד אמת הכי דעשינו שנינו כפי הטיקור וככה גשיה אה כל הקטל לחנוס החלום הנחשו החלון... ו...) מה יבא אק?? אז יודע... צופר של אציה או אזוי צופר של רכב... מה שבט-... שיר זה לא היה!!! אפילו לא בטלוג... ולמה?? כי זו דעמו ג דעמו ג... כההס אוקום אבד מהשני ואין ביניהם גאום וקשר זה סגם צופר... נכון?? אבל דעשו שוב גמולו אשי... וכדג גשיה (נולמו)... אורו... פה אני שולח שיר!!! פגאום מה דעמו ג מוצטל אציה לחנויות יפה ומחשג... (כון או לא נכון?? אה גמולו דל... אדשה אה החנוס צופרים הכה יבא דמ בני הכה אפי ההוראג... ואמתי החנוס צופרים גשינו שוב אה אמת שיר אפי הקצב... מה למבטי?? מה כל החמה של שירה!!! כל החמה של שירה זה האומה אקט אוקום קולור שונים ומחוננים ואסוף וצטל אומם בהלחמה וקשר אומם אבד אפני ואס אפסד כל הקולור (הפסחים) החיה חקשה אמת וציה לחנויות אהההה...

כדג לחנו מה הקשר בין הוצאה לשירה!!! אק אמת אב: הוצאה זה משנה שחלק דמ שירה... ספר גמולו מלא ודעו בשירה והוצאה אה... בפרט במחנה... אז אמתו בשיר לחנו... קצו שיר ונכון... לחנו שיר אונג הבמ ארונס... הללוה במל ומהו הללוה בנב ונכון... האק פסח אשגב מה הקשר בין שיר א-... שגב והוצאה אה??
אמה השיי הוא הכוי שפנינו אנחנו המשקים ומחוננים אה??
 אז תנה!! זו הנקודה!!! אנחנו חיים כאן בדולק הזה... הדולק שלנו הוא אום פריטיק לא קשורים... כל חנוי (מחוננים אההשיק כאן בדולק ואין לנו קצה אום... ה' לא מספק לנו חנו... אמה זה מה שדעו בקין קלוג וזה אה?? אמה אפני און שום דעמו פנימה ונוי ויי?? אמה בדיוק זה (הנה ואילו זה יצירי אמה זה דעמו וזה אטל וזה פסד וזה ביגד האמון אהק?? וכן האה וכן האה דמ פריטיק פריטיק הכי קטנים... כל אבד במחוננים פריטיק שלו... כל אבד והספור שלו... בקיצור: ה' לחנו אנחנו חנו מלא מלא (מחוננים שניאום לא קשורים... אהדום מחוננים זה נהא שהדעק אזוי במל אהההה כנה לחנו... פסח כנה ופסח כנה... אק שגב ויבא... אבא אה!!!

והצו יודע שאין מקרה בדולק!!! אין סגם זכריות... אין סגם זכריות שנקצרים במחונ... אין סגם בדעמו... ואין שום זכר סגם בדולק... יש פה אצושה גבנומו!!! כדג הוא אמנן (סגמא!! כדג אנחנו לא מחננים אומה... יום יבא ואנחנו שיר אה?? יום יבא ויה יוליס אנו אה הפסח... והפסח כל הקצוה וטיו וכל הפריטיק נאספו וינקדו אבד אה אבד ואב (בין אק שגב) אה אומה אה מושלמת אה מושלמת אה מושלמת אה טוב אמה שיק כנה זה וכל אקדו ואל אמה... ואב (פסח בשיר!!! השיי הוא הכוי שבו נאספים כל הפריטיק אציה אה מושלמת וכן הוא הכוי שרבונו אנו דעמוים אבא אה הוצאה אה... אונג ה' כי אנשך בז... אנה יבה ה' דל כל מה שדענו במחונ... דעשו אנו לחנו אק ששם זכר אה היה סגם... זה מה שירה אדמוז אבא!!! אדמוז אבא שיר אה שיר אה??!!!

אבא אבנוים... מה דעשו?? מה דעשו כדג שנקצרו דעמו ואל מבנים ואל חואים אה כל החלונה החלום אה?? אק לא חואים ואל מבנים אז שיר?? ? ? שיר דעמו או אפסי אהיו??!!
אבא אפסי אהיו ש י ר ה !!! ! שירה זה לחנו קציה... ה' דעמו אה הסביר או... אנו דעמו אה לחנו... שרוא יסביר או... אנו מקדים אמת!!! דעמו אפני שנינו לחנו... אנו לחנו או (נאמנו וכד דעשו פסח בשירה!!! אז מה ואנו לא לחנו... היקיר שרוא לחנו!! הוא יודע מה שרוא דעמו... אנו בדעמו אבוב... אק כנה אפסי כד דעשו אשי... כשנבין זה יהיה שיר!!! דעמו שנינו זו שירה!!! זה הפסח בדעמו: ואנו במסנך במאמי יו אבו בישורג... דעמו חלוק כד שמה!!! דעמו בלבד אפני השירה... דעמו בלבד של: במסנך במאמי... דעמו בלבד של דעמו אנה ה' אשכנזי נצט... הוא לא חמה שירג השירה... הוא מקדים אה ה' ואמה: אשיה!!! אשיה אה' כי אלו דל... בפרק נא הוא נאה ונא אשי דעמו!! לשון כד ה' החוצה הכי חק אמה השירה... ה' אשכנזי... ואק דעמוים אנו דעמו בדעמוה של לחמה חנו הפאטיק... בז (שגב אה שיר פריטיק שרבונו חוק ודעמו ודעמו אה חוקו אה קבא בשלון... והכנינו שרד ויבא דעמו!! יום יבא והפסח אשינו ויבא דעמו אלוקי ויבא ויבא כד מלא שנקצרו דמ הנבא... או אז שיר או כל לחנו או נאה דל אצט מה קורה כל דעמו שדג אבא אשי דעמו בנפשי?? אז אה אשיה חנו אפני שמה דעמו... דעמו אפני נאספו כל הפריטיק נחשו הקצוה דעמו אפני שמה חוק פינו ואשנונו ינה

להשיג גליון זה יש להקשר לפלאפו: 0548446691

לקבלת העלון בפס: 079-5349494

לקבלת העלון בדוא"ל: A8447168@GMAIL.COM

ניתן לקבל גליונות יחידים בב"ב רח' חו"מ 34 פנת דסלר מעפ' דריפוס

כמו כן בק. הרצוג רחוב גניחוסב 26 ק"מ.

ניתן להשיג גליונות בודדים: במודען עילית, רחוב קצוה"ח 14

רצה לישול חלק ב"אז נדברר"?

אפשרויות התחמה לפני:

בבנק: חשבון 747815 בנק פיא"י

סניף 182 - ע"ש: "שב שמענתא"

(ע"ד) מוכר להחזיר מס (סניף 46)

באשראי: "נדרים פלס"

בטלפון: 0799-654321

למענה אשעי: 052-7683095

תודה מראש!!!

גיליון מס' 542 פרשת מקץ
תשפ"ד שנה שתיים עשרה

גליון זה יוצא לעילוי נשמת סבי
ר' יעקב ב"ר ישראל ז"ל פרלברגר
נלב"ע ל' כסלו
תנצב"ה

דברי שי"ח

ממרן רשכבה"ג שר התורה הגר"ה קניבסקי זצוק"ל

בעלי אסופות - מפני החשד בנר חנוכה

בנידוד שחזר דין חשד בשכיניו שיודעין בו שמדליק בחוץ ואינו מעדת הנוהגים להדליק בפנים, (עי' חשוקי חמד חנוכה סי' כ"ז). ולמעשה רבנו זצ"ל כתב לי במכתב דגם בזה"ז חיש' לחשד, וז"ל השאלה (ד' כסלו תשע"ו) האם האידנא שיש כמה מנהגים בזמן ובמקום ההדלקה אכתי שייך הדלקה מפני החשד, השיב רבנו, כן, וכן השיב רבנו בס' מועדי הגר"ח (ח"א סימן תר"א), ועי' בארחות רבנו (ח"ג עמוד ד') שמובא שהקה"י הדליק בב' פתחים מפני החשד, וכ"כ בס' נר חנוכה (ח"ד הערה ל"ב), וכן בס' הזכרונות ממרן החזו"א (סי' ל"ב אות י"ד) מביא שהורה במי שנוסע למקום אחר שידליק מפני החשד.

בענין אם קיים אאע"ה מצות נר חנוכה

בס' דעת נוטה פרשת וירא (אות רכ"ט) כתב רבנו זצ"ל די"ל דקיים אאע"ה מצות סיפור יציא"מ קודם שיצאו ממצרים דבכל המצות יש סודות התורה וקיים הכל ע"ש העתיד, ומובא שם (הערה שצ"א) שהשיב דמה"ט אולי קיימו האבות גם מצות נר חנוכה. ובודאי דאאע"ה לא בירך אקב"ו קודם מ"ת, דאף אם נשים יכולות לברך כאינו מצוה ועושה, כל זה אחרי שעכ"פ יש חיוב בעולם לאנשים, ומכניסות עצמן לזה החיוב, אבל קודם מ"ת שליכא כלל ציוי בעולם, לא שייך אמירת לשון אקב"ו, וגם מסתבר של"ש ברכת שיעשה ניסים על העתיד, וה"ז כדשלב"ע ומשנה ממטבע, ורק עשה תכלית המצוה ותיקונה ומעין מש"כ השל"ה שבנתנית המקלות בשיקתות המים קיים ענין תפילין (עי' דעת נוטה שם).

ובעיקר הדבר אם שייך הודאה על נס קודם שנעשה כ' רבנו זצ"ל דהמתין נח מלברך ולהודות עד לאחר המבול, ללמדנו כי אין להודות על הנס עד שעברה הצרה ונסתיים הנס, עכ"ד, וכ"כ בדעת נוטה פרשת נח (תשובה רי"ח) שלא הקריב תחילה דתודה מקריבים אחר הנס, וכע"ז בס' בעמק ברכה (שירה על הנס עמוד קכ"ד) מהגר"ז בשם אביו מרן הגר"ח הלוי זצ"ל אמנם כ"ז בחובת שירה, וכמבואר בדבריו דאין יוצאין יד"ח שירה קודם, דלא חל החיוב רק אחר שנעשה ובא הנס בפועל, ואין נפטר במה ששר קודם שחל החיוב, אבל בודאי אפשר להודות לשבח ולפאר גם קודם שיבא הנס, וזה מה שמצינו באאע"ה (ביאור רבינו בס' תיבת נח על מדרש נח עמוד י"א ז"ה אז).

מה בוך אאע"ה ואם הדליקו בני ביתו

בענין נוסח הברכה אצל אאע"ה כ' רבנו שברך בנוסח 'שיעשה' נסים. וצדד רבינו דגם יצחק ובני ביתו שגיייר כולם הדליקו, ואולי כל א' הדליק בפתח אחר. ומש"כ ביומא (כ"ב) שקיים כל התורה גם מצות דרבנן הזכירו עירוב תבשילין או עירוב תחומין ולא הזכירו שהדליק חנוכה שיש בזה חידוש יותר גדול שאע"פ שעדיין לא היה כל המעשה הנס של חנוכה עכ"ז הדליק חנוכה, השיב רבנו, דיש לו עיקר מן התורה, היינו להודות על הנס כדילפי' מהלל דיציא"מ, (עזרת אליעזר שם ועי' בדעת נוטה פ' תולדות אות קכ"ב שנשאל רבנו אם קיימו האבות נ"ח ומגילה שיעקרב מד"ס, והשיב מ"ש מעירוב תבשילין, וע"ש אות קכ"ג ובהערה שם כנ"ל דיש לו עיקר מה"ת, והיינו במה שכל' בהעלותך את הנרות כמש"כ הרמב"ן שם, ולכן נקטו ע"ת שהוא חי' טפי שאין לו רמז בקרא). וכתב רבנו זצ"ל שלא היו האבות מחויבים לברך ואם רצו ברכו, ויתכן שברכו אבל לא אמרו וציונו, (דעת נוטה שם אותיות קכ"ט ק"ל בהערה שם מובא מכתב שמסתמא ברכו ברכת המצוה).

מדור זה נכתב לעילוי נשמת
אבי מורי הרב ברוך מאיר ב"ר יעקב ישעיהו ויסברג זצ"ל
ואמי מורת' מרת רבקה בת רבי פסח יעקב אנגל זצ"ל תנצב"ה

טעם הדלקה מפני החשד בנר חנוכה

בשבת (כ"ג א') חצר שיש לה ב' פתחים צריכה ב' נרות מפני החשד, ולמדו זה בטעם הנחת פאה בסוף שדהו דהוא מפני החשד, ורבנו מרן הגר"א"ל שטינמן ביאר באילת השחר (שבת שם) שהטעם שמדמים לפאה כיון שלא עושה שום מעשה ועם זאת חושדים אותו שגוזל עניים וא"כ גם בחנוכה יש לחוש לחשד, ושאלו מרבינו זצ"ל, שמצינו עוד כעין זה ביומא (ל' א') ביוצא מאמצע סעודה שנוטל ידיו ומחזיר הטפית על האורחים, ופירש"י שהוא משום חשד, ומה טעם לא הביאו ראייה משם, והשיב רבנו, שמפאה לומדים שאפילו אם אפשר לבני אדם לדונו לזכות בכל זאת יש חשש חשד, (שיח חנוכה סוגיא דחנוכה עמוד ג).

ילפון מקלקלתא ומתקנתא לא ילפין

והוסיף רבינו זצ"ל בכת"י על הגליון, דאפי' שאפשר לדונו לזכות יש מפני החשד 'כי דרך בני אדם לחשוב תמיד לחובה', והראה לי הירושלמי (מו"ק פ"ב ה"ב) 'ילפון מקלקלתא ומתקנתא לא ילפין', ובביאורי רבינו (שם ד"ה בשתא) דלא אהני ליה לפרש ההיתר דבנ"א למדו ממנו את הקלקול ממה שעה ומן התיקון לא למדו, ופ"א שאיחרתי לתפילה בשחרית, אחרי התפילה גער בי דאמרו בגמ' ברכות (מ"ג ב') ששה דברים גנאי לו לתלמיד חכם וחד מיניהו הו' יכנס באחרונה לבית המדרש משום דקרו ליה פושע, ושאלתי את כתב דוקא תלמיד חכם, וא"ל שמרן החפץ חיים זיע"א גער בבנו שהגיע מאוחר לביהכ"ס, ואמר לו בנו הרי כתוב דוקא ת"ח, וא"ל, כשתעשה דבר טוב לא יסתכלו עליך אבל כשתעשה דבר שאינו הגון מיד יאמרו כולם גם הבן של החפץ חיים נוהג כן, והביא הירושלמי ילפון מקלקלתא ומתקנתא לא ילפין, והביא על זה רבנו זצ"ל באורחות יושר (ערך חינוך) ממרן החזון איש (באמונה ובטחון פ"ד סימן ט"ז) : במלמד לרבים בלתי שלם במידותיו, שהחניך מתרגל בגסות ובקפדנות המקבל מרבו, ויתמיד לנחות מדות הרעות מן המחנך, והביא הירו' דילפון מקלקלתא ומתקנתא לא ילפין, (ספר ראה ישר).

מפני החשד בזמנינו

ברמ"א (סי' תרע"א ס"ח) מבואר דבזה"ז ליכא הדלקה מפני החשד בנר חנוכה כיון דכולם מדליקים בפנים, ומרן הגר"י זילברשטיין שליט"א דן לפני רבינו זצ"ל דבזה"ז ג"כ ליכא חשד דיש שמדליקין בפנים ויש בחוץ ויש בשקיעה"ח ויש בצה"כ, ויש שמדליק בפתח ויש בחלון, והביא ששמע מרבנו זצ"ל שנשאל במש"כ השו"ע (חור"מ סי' ת"ט ס"א) דבזה"ז אין איסור לגדל בהמה דקות בא"י כי אין מצוי לישראל שדות בא"י, מה הדין בזמנינו ששוב יש שדות בא"י, והשיב החזו"א שהשו"ע כבר התיר, וכתב דמעשה אף אם הדר דינא שידליקו רק בחוץ ואיכא חשדא למי שאינו מדליק כבר אין חוזר גזירת חשד, (וכע"ז בס' ארחות רבנו ח"ג חנוכה אות ל בשם הקה"י שאמר דאף בזמננו בא"י שאין סכנה מהגויים יכול להדליק נר חנוכה בפנים סמוך לחלון או לפתח מבפנים והם פונים לרה"ר מאחר דכך פסק הרמ"א סו"ס תרע"א דבזה"ז כולם מדליקים בפנים א"כ אע"ג שבזמנו של הרמ"א ז"ל אפשר דהיה סכנה והיום זה לא שייך, מ"מ מאחר דכך פסק השו"ע כך הפסק לכל הדורות אף אם בטלה הסכנה, וכמו שפסק מרן החזו"א זצוק"ל לענין שריפה בשבת דמתור לכבותה, וכפסק הרמ"א ז"ל באו"ח סי' של"ד ס"ו, אף דהרמ"א ז"ל הוסיף הטעם משום שאנחנו מצויים בין הגויים שיש סכנה ופקו"נ אם לא נכבה, והטעם לא שייך בא"י, מ"מ פסקו של הרמ"א ז"ל קיים דמתור לכבות). ויש לדחות הדאיסור לגדל בהמה דקה הוא רק מחמת תקנ"ח וכבר התיר השו"ע ואין מי שיחזור ויאסור, אבל כן חובת חשד מחייבת הדלקה והוא איכא, והרמ"א לא כתב רק דכשמדליקין רק בפנים ליכא חשדא, ואם אאע"ה הדליק בזמנו מפני דין חשד כדלהלן אף שלא היה שייך טעם הדבר שלא היה מי שיחשוד כ"ש

הצטרפות לרשימת מקבלי הגליון במייל ניתן לשלוח בקשה לכתובת: divreysiach+subscribe@googlegroups.com

ניתן לתרום ולהקדיש ע"ג הגליון לע"נ, לרפואה ולהצלחה וכד', נשמח לקבל עובדות, הנהגות, וש"ת מרבינו.

שָׁנִים קְדֻמוֹנִיּוֹת עַל גְּדוּלֵי הַדּוֹרוֹת

עובדות חדשות ונדירות מפי רבינו מרן זצוק"ל!

מזדור שָׁנִים קְדֻמוֹנִיּוֹת - לַשְׁבּוּעוֹת הַבָּאִים בַּעֲזֵה"י

שְׁנֵה שְׁלִישִׁית לְהוֹפַעַת הַמַּזְדוֹר 'שָׁנִים קְדֻמוֹנִיּוֹת'

פּרֶשֶׁת וַיִּגַּשׁ - הַגָּאוֹן רַבֵּי יִשְׂרָאֵל זְלוֹשִׁינְסְקִי זצ"ל שֶׁזָּכָה לְלַמּוֹד בְּצוּוֹתָא עִם מַרְן הַסְטֵיפֶלְר ('טַבַּת תַּשְׁמ"ט)

נִשְׁמַח לְקַבֵּל מִקּוֹרְאֵינוּ הַנְּאֻמִּים מִסְמָכִים, תְּמוֹנוֹת, עוֹבְדוֹת וּמַעֲשֵׂיֹת הַקְּשׁוּרִים לְהַנ"ל

יָדִיד נַפְשׁוֹ הַגָּאוֹן רַבֵּי לִיפָא דַב וַיִּנטְרוֹב זצ"ל (י"ב כִּסְלוֹ תַשְׁע"ט)

מקורות והערות לספר. חיבור זה לא נדפס עד היום כי בשנים האחרונות הספר הופיע בכמה מהדורות שבהם כבר יש את עיקרי הציטוטים והמקורות.

הנה תקצר הידיעה מלכתוב על הקשר המופלא ששרר בין רבינו לבין ידיד נפשו משחר טל ילדות הגאון רבי דב (בערל) זצ"ל, וחלקו כבר הוזכר בספר 'בית אימי', ומעט הוזכר גם בקובץ 'תפארת בחורים' גליון כ"ו, על ידי בנו הג"ר שלמה וינטרוב שליט"א, ונביא מעט כפי אשר יכיל הגליון.

ביוגרפיה וסקירה
כפר היראה
היחסי עם רב
היחסי עם רב היראה

העמוד הראשון כולו בכתב ידו של רבינו והעמוד השני מכתב ידו של רבי בערל. באדיבות בנו רבי שלמה שליט"א

הנאהבים והנעימים

גם בהגיעם לפרק 'האיש מקדש', לא עזבו איש את רעהו: השניים התארכו בפרק זמן משותף, ואף תאריך הנישואין של שניהם היה בחודש כסלו תשי"ב, כאשר שבוע בלבד מפריד בין הדבקים...

אחרי נישואיהם התגוררו שני האברכים הצעירים בבית משותף, שהיו בו מספר זוגות צעירים. וכעבור מספר שנים עברו שניהם לגור בשיכון 'חזון איש' ברחוב רשב"ם. משפחת וינטרוב התגוררה ברשב"ם 21 ומשפחת קניבסקי ברחוב רשב"ם 23.

פרסום ראשון: רבינו עומד בתחילת מדרגות ביתו, כשהוא שב מלשלש את ערימת המכתבים שהשיב בתיבת הדואר, משוחח עם רעהו רבי בערל זצ"ל.

בכולל 'חזון איש'

וכמובן, שני התלמידי חכמים למדו מידי יום בהיכל כולל האברכים 'חזון איש', אם כי לא תמיד למדו חברותא ביחד.

בין השניים כמעט ואין התכתבות, מהסיבה הפשוטה: בכל יום ויום הם שוחחו יחדיו וליבנו את הסוגיות הנלמדות, לא היה שום צורך במכתב. הכל היה 'דברים שבעל פה'. אמנם נותרו פה ושם מכתבים מרבינו אל רבי בערל. אחד מהם, היה אחרי לידת בנו הגדול של רבי בערל, ובעקבות כך נעדר רבי בערל מספר ימים מהיכל ה'כולל', רבינו מיהר לשגר לו ברכת מזל טוב, ותיכף רשם הערה תורנית בענין אם מועיל טבילה מטומאה אחת כאשר האדם טמא בכמה מיני טומאות, ואת מכתבו הוא מסיים בתקוה "אקוה לראותך בקרוב לכן אקצר הפעם."

אורח קבוע

ילדיו של רבי ברל ראו את רבינו כחלק מסדר היום. הוא היה תופעה מצויה בביתם. לא אחת כאשר היו חוזרים יחדיו מסדרי הלימוד ב'כולל', והיו נפרדים איש מעם רעהו לשלום, היו שומעים כעבור דקות אחרות דפיקות בדלת. רבינו בפתח. הוא היה נכנס בטבעיות אל הבית ותיכף ניגש לומר לרבי ברל איזה תוספת או תירוץ לקושיא שעסקו בה. לעיתים הוא יכול לבוא כמה פעמים לביקורים קצרים כאלה ומיד לשוב לביתו.

'לכן אני מבקש ברכה'

פעם פנה רבי בערל אל רבינו לבקשת ברכה. התפלא רבינו בענוותנותו, מילא כולם מבקשים ממני ברכה, כי לא מכירים אותי וחושבים שאני משהו. אבל אתה? הנך מכיר אותי ומה אתה בא אלי לבקש ברכה. "בדיוק לכן אני מבקש ממכם ברכה!" השיב לו רבי בערל.

כך גם בשמחות הברית מילה, בר מצוה ושמחות הנישואין רבי ברל היה מופיע בקביעות לכבודו של רבינו. מעניין לציין, כי רבינו היה מבקש לכבד את ידידו בכיבוד. בנישואין היה מבקש שיתנו לו עדות בחופה, וכשהיה בסעודת ברית מילה ביקש לתת לו לומר את כל 'הרחמן' המיוחד, הנאמר אחרי ברכת המזון!

1. חתן רבינו רבי שרגא שטיינמן.

הנה תקצר הידיעה מלכתוב על הקשר המופלא ששרר בין רבינו לבין ידיד נפשו משחר טל ילדות הגאון רבי דב (בערל) זצ"ל, וחלקו כבר הוזכר בספר 'בית אימי', ומעט הוזכר גם בקובץ 'תפארת בחורים' גליון כ"ו, על ידי בנו הג"ר שלמה וינטרוב שליט"א, ונביא מעט כפי אשר יכיל הגליון.

אח אחד ושני אחיות

"לבעלי רבי חיים" העידה פעם הרבנית הצדקנית ע"ה, "יש אח אחד ושני אחיות".

אח? התפלאו כל השומעים. הלא הכל יודעים כי למרן הסטייפלר רק בן אחד ושני בנות?

והרבנית היתה משיבה בחיך רחב: "לבעלי יש חבר אחד, שהוא ממש כמו אח שלו, קוראים לו רבי בערל וינטרוב..."

תרין רעין דלא מתפרדין

כי אכן ידידות נפש של ממש שררה בין רבינו לבין ידידו משחר טל ילדות, הגאון רבי ליפא דב וינטרוב זצ"ל.

זו לא היתה ידידות של סתם חברים המעבירים את חוויות החיים יחדיו, או שותפים לאיזה עסק, אלא חברות שבה נתקיימו במלואם דברי המשנה באבות 'וקנה לך חבר'. חברות זו שעסקה אך ורק כל ימיהם בעסקי תורה ויראת שמים נמשכה עד ליומם האחרון, וקשה מאוד להעביר על גבי הכתב את עומק הידידות, שהרי אין זה נמדד על פי עובדות, מעשים או תאריכים.

זו היתה מציאות חיים של "תרין רעין דלא מתפרדין" (-שני אהבים שאינם נפרדים), ורק מי שהכיר את הלך הרוח יוכל להבין במה דברים אמורים. בשורות הבאות נביא גרגירי זכרון למען ידעו דורותיכם כיצד נראית חברות בין שני תלמידי חכמים.

חבירות אמת שכל כולה בדברי תורה ויראת שמים

במעלליו יתנכר נער

ראשיתה של ההיכרות היתה בתלמוד תורה 'קרלין' בעיר פינסק שבמדינת פולין. שם למדו באותה העת רבינו ורבי ליפא דב זכר צדיקים לברכה.

כאשר סיימו את שנות הלימודים בישיבת 'תפארת ציון', המשיך רבינו לישיבת 'בית יוסף' בבני ברק שם כיהן אביו מרן הסטייפלר כראש ישיבה, ואילו רבי בערל עבר ללמוד בישיבת 'בית יוסף' בירושלים שעמדה בראשות אביו הגאון רבי שמואל וינטרוב. אך לא לאורך זמן.

כעבור תקופה מסוימת עזבו שני הבחורים החשובים את ישיבתם, ועברו ללמוד בישיבת 'לומז'א' בפתח תקוה, כשחלק מהיום לומד רבינו בחברותא עם רבי ברל, שם שהו יחד כעשר שנים.

רבי ברל היה כנראה מהיחידים, או היחיד, שהיה הכי מותאם לסדרי הלימוד של רבינו: ניצול הזמן מתחילת ה'סדר' ועד לסופו, לימוד בהבנה מושלמת תוך עיון בראשונים, וכמובן תוך בקיאות וידענות מפליגה מכל רחבי הש"ס.

וכך במשך תקופות ארוכות למדו השניים יום יום. במשך לימודם יחד בישיבה, אף הספיקו ללמוד יחד את כל הש"ס כולו, וזאת חוץ לסדרי הישיבה הקבועים.

כבר בשנים ההם היה מרבה רבינו להעלות על הכתב מחידושי תורתו, והיה מרבה לשתף בה את ידידו הקרוב רבי בערל. כך למשל שנה אחת לכבוד פורים שלחו השנים 'משלוח מנות' מיוחד לר"מ הישיבה, מרן הגרא"מ שך, הכולל הערה על כל אחת ממסכתות הש"ס עד סוף סדר נזיקין. ה'משלוח מנות' כולו בכתב ידו של רבינו, ובסופו נרשם "מאת התלמידים חיים קניבסקי, דב וינטרוב"

במועד אחר תיכננו השניים להדיר את 'ספר היראה' לרבינו יונה, וכתבו